

Európska komisia

**PRAVIDELNÁ SPRÁVA
O PRIPRAVENOSTI
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
NA ČLENSTVO V EURÓPSKEJ ÚNII
2002**

9. október 2002

Obsah

A.	ÚVOD	6
a)	Predhovor	6
b)	Vzťahy medzi Európskou úniou a Slovenskom.....	8
	Najnovší vývoj v rámci Asociačnej dohody, vrátane dvojstranného obchodu	8
	Partnerstvo pre vstup	9
	Akčný plán na posilnenie administratívnych a súdnych kapacít	9
	Národný program na prijatie <i>acquis communautaire</i>	10
	Pomoc spoločenstva	10
	Twinning	14
	Rokovania	14
B.	Kritériá členstva.....	16
1.	Politické kritériá	16
	Úvod	16
	Najnovší vývoj	18
1.1.	Demokracia a právny štát.....	18
	Parlament	18
	Výkonná moc	19
	Súdnictvo	20
	Antikorupčné opatrenia	22
1.2.	Ľudské práva a ochrana menšín	24
	Občianske a politické práva	24
	Hospodárske, sociálne a kultúrne práva	26
	Menšinové práva a ochrana menšín	26
1.3.	Všeobecné hodnotenie	29
2.	Ekonomické kritériá	31
2.1.	Úvod	31
2.2.	Zhrnutie ekonomického vývoja od roku 1997	31
2.3.	Hodnotenie na základe kodanských kritérií	34
	Existencia fungujúceho trhového hospodárstva	34
	Schopnosť čeliť konkurenčným tlakom a trhovým silám v Európskej únii	39
2.4.	Všeobecné hodnotenie	42
3.	Schopnosť prevziať záväzky členstva.....	43
	Úvod	43
3.1.	Kapitoly <i>acquis</i>	46
	<i>Kapitola 1: Slobodný pohyb tovaru.....</i>	<i>46</i>
	Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	46
	Celkové hodnotenie	47
	Záver	49
	<i>Kapitola 2: Slobodný pohyb osôb.....</i>	<i>49</i>
	Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	49
	Celkové hodnotenie	50
	Záver	51

Kapitola 3: Slobodné poskytovanie služieb.....	52
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	52
Celkové hodnotenie	53
Záver	54
Kapitola 4: Slobodný pohyb kapitálu.....	54
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	54
Celkové hodnotenie	55
Záver	56
Kapitola 5: Právo obchodných spoločností	56
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	56
Celkové hodnotenie	57
Záver	58
Kapitola 6: Hospodárska súťaž	58
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	58
Celkové hodnotenie	59
Záver	60
Kapitola 7: Poľnohospodárstvo	60
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	60
Celkové hodnotenie	64
Záver	66
Kapitola 8: Rybné hospodárstvo.....	66
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	66
Celkové hodnotenie	67
Záver	67
Kapitola 9: Dopravná politika.....	68
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	68
Celkové hodnotenie	68
Záver	69
Kapitola 10: Dane.....	70
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	70
Celkové hodnotenie	71
Záver	72
Kapitola 11: Hospodárska a menová únia	72
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	72
Celkové hodnotenie	73
Záver	73
Kapitola 12: Štatistika	74
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	74
Celkové hodnotenie	75
Záver	75
Kapitola 13: Sociálna politika a zamestnanosť.....	75
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	75
Celkové hodnotenie	78
Záver	79
Kapitola 14: Energetika.....	80
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	80
Celkové hodnotenie	82
Záver	83
Kapitola 15: Priemyselná politika.....	84

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	84
Celkové hodnotenie	85
Záver	86
Kapitola 16: Malé a stredné podnikanie.....	86
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	86
Celkové hodnotenie	87
Záver	88
Kapitola 17: Veda a výskum.....	88
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	88
Celkové hodnotenie	89
Záver	89
Kapitola 18: Vzdelávanie a odborná príprava.....	89
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	89
Celkové hodnotenie	90
Záver	90
Kapitola 19: Telekomunikácie a informačné technológie.....	91
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	91
Celkové hodnotenie	91
Záver	92
Kapitola 20: Kultúra a audiovizuálna politika.....	93
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	93
Celkové hodnotenie	93
Záver	93
Kapitola 21: Regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov	94
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	94
Celkové hodnotenie	95
Záver	96
Kapitola 22: Životné prostredie.....	96
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	96
Celkové hodnotenie	98
Záver	99
Kapitola 23: Ochrana spotrebiteľov a zdravia	100
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	100
Celkové hodnotenie	101
Záver	101
Kapitola 24: Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútra	102
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	102
Celkové hodnotenie	105
Záver	107
Kapitola 25: Colná únia	107
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	107
Celkové hodnotenie	108
Záver	108
Kapitola 26: Vonkajšie vzťahy.....	108
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	108
Celkové hodnotenie	109
Záver	110
Kapitola 27: Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika	111

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	111
Celkové hodnotenie	112
Záver	112
Kapitola 28: Finančná kontrola.....	112
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	112
Celkové hodnotenie	114
Záver	114
Kapitola 29: Finančné a rozpočtové ustanovenia	115
Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy	115
Celkové hodnotenie	116
Záver	117
3.2. Preklad <i>acquis</i> do národných jazykov	118
3.3. Všeobecné hodnotenie	118
C. Záver:	122
D. Partnerstvo pre vstup a Akčný plán pre posilnenie administratívnych a súdnych kapacít: Globálne hodnotenie	126
Politické kritériá.....	126
Ekonomické kritériá.....	127
Schopnosť prevziať záväzky vyplývajúce z členstva	127
Prílohy	135
<i>Dohovory o ľudských právach ratifikované kandidátskymi krajinami, 15. september 2002</i>	<i>1</i>
<i>Štatistické údaje</i>	<i>137</i>

A. ÚVOD

a) Predhovor

V Agende 2000 Európska komisia (ďalej len „Komisia“) uviedla, že bude Európskej rade (ďalej len „Rada“) podávať pravidelné správy o pokroku, ktoré dosiahli jednotlivé kandidátske krajiny strednej a východnej Európy v príprave na členstvo v Európskej únii a že prvú správu uverejní koncom roka 1998.

Európska rada na svojom zasadnutí v Luxemburgu rozhodla, že

„Od konca roka 1998 bude Komisia predkladať Rade pravidelné správy spolu s potrebnými odporúčaniami na otvorenie dvojstranných medzivládnych konferencií s cieľom preskúmať pokrok dosiahnutý jednotlivými kandidátskymi krajinami strednej a východnej Európy v príprave na vstup z hľadiska kodanských kritérií, a najmä tempo preberania *acquis* únie [...] Správy Komisie budú slúžiť ako základ na prijímanie potrebných rozhodnutí o vedení prístupových rokovaní alebo na ich rozšírenie o ďalších uchádzačov. V tomto kontexte bude Komisia aj naďalej uplatňovať metódu prijatú v Agende 2000 na hodnotenie schopnosti kandidátskych krajín plniť ekonomické kritériá a povinnosti vyplývajúce zo vstupu.“

Na základe toho Komisia predložila prvú sériu pravidelných správ v októbri 1998, druhú v októbri 1999, tretiu v novembri 2000 a štvrtú v novembri 2001.

Komisia vo svojom dokumente „Stratégia rozširovania EÚ“ z roku 2001, ktorý uverejnila spolu s pravidelnými správami v roku 2001, uviedla, že vzhľadom na tempo rokovaní a doteraz dosiahnutý pokrok by mala byť schopná vypracovať odporúčania pre tie kandidátske krajiny, ktoré budú pripravené na vstup do EÚ na základe pravidelných správ v roku 2002. Európska rada na zasadnutí v Seville v júni 2002 konštatovala, že „ak má byť Európska rada na svojom jesennom zasadnutí schopná rozhodnúť, s ktorými kandidátskymi krajinami sa budú môcť uzavrieť rokovania ku koncu roka 2002, [...] Komisia musí vypracovať príslušné odporúčania na základe pravidelných správ.“ Komisia pripravila túto piatu sériu pravidelných správ s výhľadom do zasadnutia Európskej rady v Bruseli v jeseni 2002.

Štruktúra tejto pravidelnej správy je do značnej miery podobná štruktúre pravidelných správ v rokoch 2000 a 2001. V súlade s predchádzajúcimi pravidelnými správami:

- opisuje vzťahy medzi Slovenskom a Európskou úniou (ďalej len „Únia“ alebo „EÚ“), najmä v rámci Asociačnej dohody;
- analyzuje situáciu vo vzťahu k politickým kritériám, ktoré vymedzila Európska rada v Kodani v roku 1993 (demokracia, právny štát, ľudské práva, ochrana menšín);
- hodnotí situáciu na Slovensku a jeho vyhliadky vo vzťahu k ekonomickým kritériám, ktoré vymedzila Európska rada v Kodani (fungujúca trhovú ekonomiku, schopnosť čeliť konkurenčným tlakom a trhovým silám v rámci Únie);
- posudzuje otázku schopnosti Slovenska prijať povinnosti vyplývajúce z členstva, t. j. *acquis* vyjadrené v zmluvách, v sekundárnej legislatíve a v politikách Únie. V tejto časti venuje správa osobitnú pozornosť štandardom jadrovej bezpečnosti, ktoré podčiarkla Európska rada v Kolíne a Helsinkách. Táto časť sa týka nielen

harmonizácie legislatívy, ale aj rozvíjania súdnych a administratívnych kapacít potrebnej na implementáciu a presadzovanie *acquis*. Európska rada zdôraznila význam tohto aspektu na zasadnutí v Madride v roku 1995 a pri mnohých ďalších príležitostiach, naposledy v Seville v júni 2002. Európska rada na zasadnutí v Madride zdôraznila, že kandidátske krajiny musia prispôsobiť svoje administratívne štruktúry, aby sa vytvorili podmienky na harmonickú integráciu týchto štátov. Európska rada na zasadnutí v Seville taktiež zdôraznila, aké dôležité pre kandidátske krajiny je naďalej dosahovať pokrok pri implementácii a účinnej aplikácii *acquis* a dodala, že kandidátske krajiny musia prijať všetky potrebné opatrenia na to, aby svoje administratívne a súdne kapacity dostali na požadovanú úroveň.

V tejto správe sa prihliada na pokrok dosiahnutý od uverejnenia pravidelnej správy v roku 2001. Vztahuje sa na obdobie do 15. septembra 2002. V niektorých konkrétnych prípadoch sa však spomínajú aj opatrenia prijaté po uvedenom dátume. Správa si všíma, či sa uskutočnili plánované reformy uvedené v pravidelnej správe z roku 2001 a posudzuje nové iniciatívy. Zároveň obsahuje aj všeobecné hodnotenie celkovej situácie v každom z posudzovaných aspektov a v súvislosti s každým z nich definuje rozhodujúce kroky, ktoré musí Slovensko ešte v rámci príprav na vstup urobiť.

Vzhľadom na to, že pravidelné správy uverejnené v roku 2002 budú Komisii slúžiť ako základ na vypracovanie odporúčaní krajinám, ktoré sú pripravené ukončiť rokovania, súčasťou tejto správy je aj hodnotenie doterajšieho vývoja na Slovensku od uverejnenia posudku v roku 1997. V súvislosti s ekonomickými kritériami správa obsahuje aj dynamické hodnotenie hospodárskej výkonnosti Slovenska s výhľadom do budúcnosti.

Správa podáva súhrnné hodnotenie miery, do akej sa plnia záväzky prijaté počas rokovaní pre každú negociačnú kapitolu a uvádza prehľad dohodnutých prechodných období. Záväzky jednotlivých krajín odrážajú výsledok prístupových rokovaní, ktorý môže byť pre jednotlivé krajiny odlišný vzhľadom na princíp diferenciacie uplatňovaný v negociačnom procese. Pokiaľ sa krajiny, ktoré vedú prístupové rokovania, zaviazali uskutočniť konkrétne opatrenia ešte pred vstupom, Komisia hodnotí procesy ich prípravy. V súvislosti s kapitolami, ktoré sú ešte predmetom rokovaní a v rámci ktorých sa ešte nevymedzili definitívne záväzky, sa uvádza predbežné hodnotenie stavu implementácie doteraz prijatých záväzkov.

Okrem toho správa obsahuje osobitnú časť, v ktorej je posudzovaná miera plnenia priorít Partnerstva pre vstup. V tejto časti je hodnotený aj pokrok, ktorý Slovensko dosiahlo pri implementácii opatrení vymedzených v Akčnom pláne posilňovania administratívnych a súdnych kapacít, ktorý vypracovala Komisia spolu s jednotlivými krajinami, ktoré rokujú s EÚ, na jar 2002.

Rovnako ako v prípade predchádzajúcich správ sa „pokrok“ meral na základe skutočne prijatých rozhodnutí, skutočne prijatej legislatívy, skutočne ratifikovaných medzinárodných dohovorov (s primeraným ohľadom na ich implementáciu) a skutočne realizovaných opatrení. Zásadne sa nebrala do úvahy legislatíva alebo opatrenia, ktoré sa nachádzajú v rôznych štádiách prípravy alebo schvaľovania parlamentom. Tento prístup zaručuje rovnaké zaobchádzanie pre všetky kandidátske krajiny a umožňuje ich objektívne hodnotenie z hľadiska konkrétneho pokroku v príprave na vstup.

Správa vychádza z množstva informačných prameňov. Kandidátske krajiny boli požiadané o informácie týkajúce sa pokroku, ktorý dosiahli v prípravách na členstvo od uverejnenia poslednej Hodnotiacej správy. Ako ďalšie pramene boli použité informácie, ktoré poskytli kandidátske krajiny v rámci Asociačnej dohody a prístupových rokovaní,

Národné programy na prijatie *acquis*, pokiaľ boli k dispozícii, ako aj proces prípravy akčných plánov a rozličné porovnávacie a hodnotiace systémy „peer reviews“, ktoré mali za cieľ vyhodnotiť administratívnu kapacitu kandidátskych krajín v jednotlivých oblastiach. Pri jej príprave sa prihliadalo aj na rokovania Rady a na správy a rezolúcie Európskeho parlamentu.¹ Európska komisia vychádzala aj z hodnotení rôznych medzinárodných organizácií, najmä z príspevkov Rady Európy, OBSE a medzinárodných finančných inštitúcií, ako aj mimovládnych organizácií.

b) Vzťahy medzi Európskou úniou a Slovenskom

Najnovší vývoj v rámci Asociačnej dohody, vrátane dvojstranného obchodu

Implementácia Európskej dohody plynulo pokračovala a v oblasti obchodu neboli zaznamenané žiadne výraznejšie problémy. Slovensko sa aj naďalej podieľalo na bezproblémovom fungovaní jednotlivých spoločných inštitúcií. Asociačná rada sa zišla na 8. zasadnutí v marci 2002; v decembri 2001 a júli 2002 sa konali zasadnutia Asociačného výboru. Aj naďalej dobre pracoval systém podvýborov ako fórum pre technické diskusie. 13. zasadnutie Spoločného parlamentného výboru zloženého zo zástupcov Národnej rady Slovenskej republiky a Európskeho parlamentu sa konalo v Bratislave v júni 2002. Spoločný konzultatívny výbor, zložený zo zástupcov Hospodárskeho a sociálneho výboru a mimovládnych organizácií na Slovensku, sa zišiel na svojom druhom zasadnutí v novembri 2001 v Bruseli a na treťom zasadnutí v máji 2002 v Bratislave.

Celkovo sú obchodné vzťahy medzi Európskym spoločenstvom a Slovenskom naďalej dobré. V roku 2001 mal dovoz zo Slovenska do krajín ES hodnotu 8,1 miliardy eur a vývoz z krajín ES na Slovensko predstavoval hodnotu 7,9 miliardy eur. Podobne ako v predchádzajúcich dvoch rokoch malo Slovensko vo vzťahu k ES naďalej mierny, hoci klesajúci obchodný prebytok. Najväčší podiel vývozu do ES aj dovozu z ES naďalej predstavovali stroje a elektrické a dopravné zariadenia. Vývoz do ES predstavoval 60 % celkového vývozu zo Slovenska a podiel ES na celkovom dovoze na Slovensko bol 49,8 %. Tieto čísla odrážajú vysokú mieru obchodnej integrácie s ES; dvojstranné obchodné toky medzi ES a Slovenskom vzrástli od roku 1993 viac než na štvornásobok.

Podľa dohody prijatej v rámci prvého kola obchodných rokovaní v sektore poľnohospodárstva (prijatá na autonómnom základe do uzavretia Dodatkového protokolu k Európskej dohode) približne 72 % poľnohospodárskych dovozov zo Slovenska do ES a 77 % poľnohospodárskych vývozov z ES na Slovensko je oslobodených od cla, alebo sa na ne vzťahujú preferenčné sadzby (priemerné údaje o obchode v rokoch 1998–2000).

Rokovania o ďalšom kole liberalizácie v citlivejších sektoroch sa začali koncom roka 2001 a skončili sa v júni 2002. Výsledok ďalšieho kola, ktorý nadobudne účinnosť v januári 2003, posilňuje existujúce obchodné preferencie v poľnohospodárstve (v oblasti obchodu s poľnohospodárskymi produktmi) a podporuje úplné alebo čiastočné zrušenie dovozných ciel buď v rámci tarifných kvót, alebo na neobmedzené množstvá napr. pre obilniny, mliekarenské produkty, hovädzie mäso a jahňacinu. Patrí sem aj záväzok strán zrušiť exportné refundácie pre niektoré sektory.

¹ *Spravodajcom* za Európsky parlament je pán Marinus Wiersma.

V marci 1996 Rada poverila Komisiu, aby so Slovenskom otvorila rokovania o dohodách o vzájomnom uznávaní, ochrane a kontrole názvov vín a označovaní liehovín, vrátane obchodných režimov. Rokovania boli prerušené v roku 1997 vzhľadom na obmedzenú ponuku zo slovenskej strany, ktorá nebola pre spoločenstvo prijateľná. Rokovania boli obnovené v januári 2001 a naďalej pokračujú.

Rokovania týkajúce sa spracovaných poľnohospodárskych produktov boli ukončené na technickej úrovni. V súčasnosti sa pracuje na príprave rozhodnutia Rady o úprave Protokolu č. 3 k Európskej dohode pre spracované poľnohospodárske produkty.

V máji 2001 bolo zavedené ochranné opatrenie na dovoz cukru, ktoré by malo v zásade zostať v platnosti až do decembra 2004, aj keď vo februári 2003 sa plánuje jeho prehodnotenie. Predĺžili sa ochranné opatrenia (v podobe vývozných kvót) v súvislosti s vývozom niektorých obilnín, ktoré mali byť pôvodne v platnosti do decembra 2001.

V decembri 2001 bol medzi ES a Slovenskom podpísaný Dodatokový protokol k Európskej dohode o preferenčných podmienkach v obchode s niektorými druhmi rýb a rybími výrobkami, ktorý však ešte nenadobudol platnosť.

V sledovanom období pokračovali oficiálne rokovania o Protokole o posudzovaní zhody a uznávaní priemyselných výrobkov k Európskej dohode (PECA), pričom Slovensko ďalej harmonizovalo svoju legislatívu s *acquis*. Tieto rokovania viedli k parafovaniu dohody medzi Komisiou a slovenskými orgánmi v júli 2002.

V novembri 2001 bolo prijaté rozhodnutie Asociačnej rady o pravidlách implementácie ustanovení o štátnej pomoci. V súvislosti so žiadosťou slovenských orgánov o prechod k druhej etape Európskej dohody, Slovensko zaznamenalo pozitívny pokrok pri odstraňovaní zvyšných prekážok, najmä v súvislosti s požiadavkami týkajúcimi sa pohybu kapitálu. Medzi hlavné nedoriešené otázky patrí právo usadiť sa a podnikáť, najmä pre právnikov.

V decembri 2001 bolo iniciované nové antidumpingové vyšetrovanie dovozu za tepla valcovaných zvitkov zo Slovenska (okrem iného). Vyšetrovanie dovozu rúr a tvaroviek (zo železa alebo ocele) viedlo k zavedeniu definitívnych antidumpingových ciel v auguste 2002.

V marci 2002 EÚ iniciovala dočasné ochranné opatrenia s účinkom *erga omnes* na dovoz niektorých oceliarskych produktov ako reakciu na ochranárske postoje USA, ktoré výrazne obmedzili prístup na ich trh a vytvorili riziko značného odklonu obchodu. Opatrenia boli sčasti potvrdené v septembri 2002.

Partnerstvo pre vstup

Revidované Partnerstvo pre vstup bolo prijaté v januári 2002. Prehľad jeho implementácie uvádzame v časti D tejto správy.

Akčný plán na posilnenie administratívnych a súdnych kapacít

V súlade s oznámením EK v dokumente Stratégia rozširovania z roku 2001 Komisia spoločne so Slovenskom vypracovala na jar 2002 Akčný plán na posilnenie administratívnych a súdnych kapacít Slovenska, ktorý spoločne odsúhlasili v apríli 2002. Východiskom pre tento krok bolo revidované Partnerstvo pre vstup, ktoré bolo prijaté v januári.

Cieľom uvedeného Akčného plánu je spoločne identifikovať ďalšie kroky, ktoré musí Slovensko urobiť na dosiahnutie primeranej úrovne administratívnych a súdnych kapacít v období pred vstupom a na prijatie všetkých potrebných opatrení v tomto smere, pričom Slovensku poskytuje cieľovú pomoc v tých oblastiach, ktoré majú zásadný význam pre fungovanie rozšírenej Únie. Akčný plán je rozhodujúcim nástrojom na dosiahnutie spoločného cieľa EÚ a Slovenska, t.j. zabezpečenie čo najefektívnejšieho priebehu príprav na vstup v súlade s plánovaným harmonogramom.

Implementácia Akčného plánu je posudzovaná v časti D tejto správy.

*Národný program na prijatie *acquis communautaire**

Slovensko v roku 2002 nevypracovalo revidovanú verziu Národného programu na prijatie *acquis communautaire*.

Pomoc spoločenstva

Európske spoločenstvo financuje tri **predvstupové nástroje** na pomoc kandidátskym krajinám strednej a východnej Európy v príprave na vstup do EÚ: program **Phare**; program **SAPARD** na pomoc pri rozvoji poľnohospodárstva a vidieka; a program **ISPA** na financovanie infraštruktúrnych projektov v oblasti životného prostredia a dopravy. Pomoc poskytovaná v rámci týchto programov je zameraná na priority Partnerstva pre vstup, ktorých cieľom je pomôcť kandidátskym krajinám splniť kritériá členstva.

Celková finančná pomoc pre Slovensko v období 2000-2002 má ročne hodnotu asi 80,5 milióna eur z programu Phare, 18,6 milióna eur z programu SAPARD a 3,5 % až 5,5 % z celkového rozpočtu programu ISPA.

Program **Phare** podporuje krajiny strednej a východnej Európy už od roku 1989 s cieľom pomôcť im prekonať obdobie zásadnej hospodárskej a sociálnej transformácie a politických zmien. O jeho súčasnom „predvstupovom“ zameraní sa rozhodlo v roku 1997 v reakcii na začatie súčasného procesu rozširovania na luxemburskom zasadnutí Európskej rady.

Z programu Phare je kandidátskym krajinám strednej a východnej Európy poskytovaná podpora pri budovaní inštitúcií, investície na posilnenie regulačnej infraštruktúry potrebnej na zabezpečenie súladu s *acquis*, ako aj investície na posilnenie hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Súčasťou tejto podpory je spolufinancovanie technickej pomoci, „twinning“ a projekty na podporu investícií, s cieľom pomôcť týmto krajinám v úsilí o preberanie *acquis* a posilňovanie inštitúcií potrebných na implementáciu a presadzovanie *acquis*. Program Phare pomáha kandidátskym krajinám aj pri budovaní mechanizmov a inštitúcií potrebných na implementáciu štrukturálnych fondov v období po vstupe, pričom ho podporuje istý počet opatrení (investičných a grantových schém) s regionálnym alebo tematickým zameraním. V kontexte akčných plánov na posilňovanie administratívnej a súdnej kapacity je kladený osobitný dôraz na otázku budovania inštitúcií a s tým spojené investície určené na zabezpečenie súladu s *acquis*. Na rok 2002 Komisia zmobilizovala osobitnú finančnú pomoc až do výšky 250 miliónov eur nad indikatívne ročné alokácie pre všetky krajiny, ktorým je poskytovaná pomoc z programu Phare, v dôsledku čoho celková výška pomoci spoločenstva určenej na posilňovanie administratívnej a súdnej kapacity rokujúcich krajín v roku 2002 vzrástla asi na 1 miliardu eur.

Z programu Phare boli pre Slovensko vyčlenené finančné čiastky vo výške 356 miliónov eur v rokoch 1992-1999, 78,8 milióna eur v roku 2000 a 80,5 milióna eur v roku 2001.² **Program Phare na rok 2002** predstavuje pre Slovensko alokácia vo výške 37 miliónov eur na národný program, ktorú dopĺňa 20,1 milióna eur v rámci dodatočného finančného nástroja z programu Phare 2002 na budovanie inštitúcií. Program Phare na rok 2002 sa zameriava na tieto priority: posilňovanie inštitucionálnej a administratívnej kapacity; ochrana menšín; vnútorný trh; poľnohospodárstvo; štatistika; hospodárska a sociálna súdržnosť; životné prostredie; spravodlivosť a vnútorné veci; účasť na programoch a činnosti agentúr spoločnosti.

Súčasťou národnej alokácie pre Slovensko z programu Phare 2002 je 12 miliónov eur na programy cezhraničnej spolupráce.

Slovensko sa zároveň zúčastňuje a využíva multištátne programy Phare a horizontálne programy ako je napr. TAIEX, finančný nástroj pre malé a stredné podniky, SIGMA a program jadrovej bezpečnosti.

Slovensko sa okrem toho zúčastňuje aj na viacerých komunitárnych programoch ako je Leonardo da Vinci II, Socrates II, Mládež, Kultúra 2000, Media Plus, Viacročný program pre podniky a podnikanie, SAVE, Altener, Rovnosť rodov, Boj proti sociálnemu vylúčeniu, Boj proti diskriminácii, LIFE III, Fiscalis, a Customs 2002. Po ratifikácii a nadobudnutí platnosti dohody sa Slovensko stalo oficiálne členom Európskej environmentálnej agentúry v januári 2002. Asociačná rada prijala rozhodnutie ustanovujúce všeobecné princípy tejto účasti s cieľom zracionalizovať právne procedúry spoločnosti a uľahčiť tým budúcu účasť Slovenska na komunitárnych programoch.

Celkový efekt programu Phare je pozitívny. Vo viacerých dôležitých oblastiach, ako je napríklad rozvoj malého a stredného podnikania, podpora obchodu a investícií, životné prostredie, energetika a evidencia pôdy, sa uskutočnil účinný transfer know-how, technického vybavenia a finančných zdrojov. Podpora z programu Phare pre rozvoj poľnohospodárstva a malých a stredných podnikov prispela k úspešným rozvojovým stratégiám a k vytvoreniu základných inštitucionálnych a finančných mechanizmov slúžiacich podnikom v týchto sektoroch.

Na Slovensku zohral program Phare zvlášť významnú úlohu napríklad v týchto oblastiach:

- na podporu občianskej spoločnosti bola poskytnutá alokácia vo výške 2,5 milióna eur miestnym mimovládny organizáciám, ktoré dostali malé granty na projekty v rozličných oblastiach, napr. transparentnosť vo verejnom obstarávaní, boj proti korupcii, integrácia do EÚ, regionálny dialóg, životného prostredie, atď.
- úspešne bola implementovaná grantová schéma na podporu etnických menšín, najmä rómskeho obyvateľstva, z ktorej bolo poskytnutých spolu 186 grantov (v hodnote 1,86 milióna eur) na široký okruh oblastí, vrátane školstva, kultúry, komunitných aktivít, médií, inštitucionálneho rozvoja menšinových mimovládnych organizácií, obhajoby ľudských práv, zastúpenia rómskych voličov v parlamentných voľbách, atď.

² Tieto údaje zahŕňajú aj alokáciu na programy cezhraničnej spolupráce (CBC) v hodnote 12 miliónov eur v roku 2000, 12 miliónov eur v roku 2001, ako aj alokáciu na odstavenie jadrovej elektrárne v hodnote 20 miliónov eur v roku 2000 a 25 miliónov eur v roku 2001.

- začal sa implementovať pilotný projekt (450 000 eur) na zlepšenie postavenia rómskeho obyvateľstva na Spiši zameraný na komunitný rozvoj v piatich rómskych osadách a na predškolské vzdelávanie rómskych detí (desať materských škôl s rómskymi asistentmi)
- v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí pokračovala podpora z programu Phare na posilňovanie účinného riadenia hraničných kontrol, spoluprácu medzi súdmi a políciou v boji proti organizovanému zločinu a posilňovanie súdnictva a generálnej prokuratúry
- pokračovala podpora sektora malých a stredných podnikov (11 miliónov eur) s dôrazom na tri hlavné priority v roku 2001: a) obrátkové schémy finančnej podpory – podporný úverový program, mikropôžičkový program a zárodkový kapitál, b) poradenstvo a vzdelávanie, a c) opatrenia na podporu malých a stredných podnikov.

Na základe zhodnotenia efektívnosti programu Phare v roku 2000 sa potvrdilo predvstupové využitie finančných prostriedkov, pričom väčší dôraz sa začal klásť na prípravu Slovenska v oblasti štrukturálnych fondov. Pokračovalo sa v trende nastúpenom v roku 1997, spolu so zvýšenou úlohou delegácie Komisie, ďalšou racionalizáciou procedúr a zvýšeným dôrazom na posilnenie overiteľného a kvantifikovateľného dopadu projektov Phare na budovanie inštitúcií, investície v súlade s *acquis* a hospodárskou a sociálnou súdržnosťou.

Zhodnotenie poskytlo aj možnosť ďalšej decentralizácie programu Phare tým, že umožnilo, aby sa Komisia v budúcnosti vzdala *ex ante* súhlasu na výber projektov, ich tendrovanie a kontrahovanie v prospech Slovenska. Aby to bolo možné, musia sa dodržať prísne podmienky týkajúce sa riadenia programov, finančnej kontroly a štruktúr verejných financií. Rozšírený decentralizovaný implementačný systém (EDIS) by sa mal vytvoriť pre každú rokujúcu krajinu najneskôr do vstupu do EÚ. Pre každú krajinu boli vytvorené pracovné skupiny na vysokej úrovni s cieľom dohliadať na tento proces, ako aj na ďalšie kľúčové procedurálne kroky v predvstupovom období.

Komisia schválila program **SAPARD** Slovenskej republiky v novembri 2000. Indikatívna alokácia na program SAPARD v Slovenskej republike v roku 2002 je 19,2 milióna eur v cenách roku 2002 (alokácia v roku 2001 – 19 miliónov eur v cenách roku 2001).

Program sa zameriava na tri hlavné priority: zlepšenie poľnohospodárskej výroby, vrátane potravinárstva, podpora investícií do fariem, modernizácia agropotravinárskych podnikov s cieľom dosiahnuť úroveň ES a zvýšiť ich konkurencieschopnosť; podpora trvalo udržateľného rozvoja vidieka s cieľom zvýšiť počet pracovných príležitostí a rozvoj ekologicky zameraného manažmentu prírodných zdrojov; rozvoj ľudských zdrojov.

V marci 2001 bola podpísaná *Viacročná finančná dohoda (MAFA)*, ktorá ustanovuje pravidlá implementácie programu SAPARD a *Ročná finančná dohoda (AFA)*, ktorá ustanovuje finančné prídely ES pre Slovenskú republiku na rok 2000.

V septembri 2002 bola podpísaná Ročná finančná dohoda (AFA) medzi Komisiou a Slovenskom týkajúca sa alokácie na rok 2001, ktorá nadobudne platnosť, keď Slovensko oznámi Komisii, že splnilo všetky požadované národné formality.

Za implementáciu programu SAPARD sú zodpovedné tieto štruktúry: Národný fond zriadený v rámci Ministerstva financií SR spravuje finančné prostriedky programu SAPARD pod vedením splnomocnenca pre Národný fond (NAO) a je zodpovedný za národnú akreditáciu agentúry SAPARD; generálny riaditeľ sekcie európskej integrácie, štrukturálnej politiky a rozvoja vidieka Ministerstva pôdohospodárstva SR (odbor regionálnej politiky a rozvoja vidieka) je riadiacim orgánom programu SAPARD. Agentúra SAPARD je zodpovedná za implementáciu opatrení definovaných v programe.

V apríli 2002 Komisia dočasne zverila právomoc riadiť program SAPARD na plne decentralizovanom základe Agentúre SAPARD v rámci Ministerstva pôdohospodárstva SR. Súčasťou tohto rozhodnutia je aj schválenie piatich opatrení (investície do poľnohospodárskych podnikov; zlepšenie spracovania a marketingu poľnohospodárskych a rybích produktov; aktivity zamerané na diverzifikáciu vidieckych oblastí (na investície mimo infraštruktúry); lesníctvo a konsolidácia vlastníckych vzťahov k pôde), ktoré predstavujú 83 % čiastky vyčlenenej pre Slovensko.

Monitorovací výbor zriadený riadiacim orgánom zasadal dvakrát.

Slovenské úrady vypracovali v roku 2000 národnú stratégiu na programovanie environmentálnych projektov **ISPA**. Celkovým cieľom tejto stratégie je zachovať súčasnú kvalitu životného prostredia a obnoviť poškodené a znečistené oblasti s cieľom dosiahnuť súlad s *acquis* spoločenstva. Plánuje sa legislatívna reforma, reštrukturalizácia inštitúcií a programy environmentálnych investícií. V sektore dopravy bola v januári 2002 aktualizovaná pôvodná stratégia ISPA vypracovaná v roku 2000. Všeobecné princípy tejto stratégie sa nemenia. K prioritám patrí: modernizácia a budovanie dopravnej infraštruktúry v multimodálnych koridoroch v súlade s európskymi normami; rozvoj medzinárodných cestných prepojení a ich napojenie na Európsku cestnú sieť; integrácia systémov osobnej prepravy; a podpora kombinovanej cestnej/železničnej dopravy.

Na roky 2000 a 2001 bola pre Slovensko vyčlenená plná alokácia (stredné rozpätie), t.j. 90,5 milióna eur (42,5 milióna eur v roku 2000 a 48,5 milióna eur v roku 2001). Alokácia na rok 2002 bude mať výšku 38,1 až 59,9 milióna eur.

V roku 2001 boli schválené štyri environmentálne projekty: jedno opatrenie technickej pomoci na prípravu environmentálnych projektov ISPA (celkové financovanie z programu ISPA vo výške 1 milióna eur) a tri investičné projekty pokrývajúce kanalizačné siete a modernizáciu čistiarní odpadových vôd v Komárne (4 milióny eur), vo Zvolene (5,5 milióna eur) a v regióne Dolný Turiec (6 miliónov eur). V roku 2001 boli schválené dva dopravné projekty: modernizácia železničného úseku Bratislava-Cífer medzi Bratislavou a Trnavou (58,4 milióna eur) a výstavba úseku diaľnice D61 v Bratislave (27,2 milióna eur). Realizovateľnosť niektorých, v súčasnosti pripravovaných environmentálnych projektov, bude závisieť od schopnosti slovenských orgánov zosúladiť implementačné štruktúry týchto projektov s reformou národného vodohospodárskeho systému.

V implementácii projektov ISPA došlo k oneskoreniu v dôsledku nízkej kvality tendrovej dokumentácie, ktorú pripravila Implementačná agentúra pre environmentálne projekty. V sektore dopravy bola podpísaná prvá veľká zmluva na dodávku prác a začala sa jej implementácia. Väčšina ešte zostávajúcich tendrov na environmentálne projekty je v súčasnosti v štádiu prípravy. Slovenská vláda prijala potrebnú legislatívu na decentralizáciu riadenia ISPA (EDIS). Projekt technickej pomoci určený Národnému fondu, Ministerstvu životného prostredia SR, Ministerstvu dopravy, pôšt

a telekomunikácií SR a Úradu vlády SR sa začal realizovať v júli s cieľom pripraviť slovenské orgány na schválenie EDIS do začiatku roka 2003.

Twinning

Medzi najväčšie výzvy pre kandidátske krajiny patrí aj naďalej nutnosť posilňovať ich administratívne a súdne kapacity na implementáciu a presadzovanie *acquis*. V roku 1998 začala Európska komisia mobilizovať značné ľudské a finančné zdroje s cieľom pomôcť im v tomto procese využívajúc mechanizmus twinningu medzi administratívami a agentúrami. V roku 2001 Komisia ďalej posilnila tento dôraz na budovanie inštitúcií prostredníctvom akčných plánov na posilňovanie administratívnych a súdnych kapacít.

Twinningový proces sprístupňuje kandidátskym krajinám široký súbor expertných skúseností prostredníctvom dočasného vysielania štátnych zamestnancov a sprievodných krátkodobých expertných misií a vzdelávania.

Spoločenstvo financovalo v rokoch 1998 až 2001 spolu 503 twinningových projektov. V rokoch 1998 až 2000 sa tieto projekty zameriavali na hlavné prioritné sektory identifikované v Partnerstvách pre vstup: poľnohospodárstvo, životné prostredie, verejné financie, spravodlivosť a vnútorné veci a príprava na riadenie štrukturálnych fondov. Od roku 2000 sa twinning začal uplatňovať aj vo vzťahu k ďalším dôležitým sektorom *acquis* ako je sociálna politika, boj proti drogám, doprava a regulácia telekomunikácií. Twinning sa dnes vzťahuje na všetky sektory v súlade s *acquis*.

Vďaka silnej podpore členských štátov EÚ bolo financovaných 103 twinningových partnerstiev z programu Phare 1998 s účasťou všetkých kandidátskych krajín a takmer všetkých členských štátov. Tieto projekty prvej generácie už boli ukončené. V rámci programu Phare 1999 sa v súčasnosti implementuje ďalších 123 projektov a programovanie Phare 2000 zahŕňa ďalších 146 twinningových projektov. Súčasťou programovania na rok 2001 je 131 twinningových projektov vzťahujúcich sa na všetky krajiny podporované z programu Phare, ako aj na Cyprus a Maltu. V rámci programovania na rok 2002 sa už naplánovalo a schválených na implementáciu bolo 119 twinningových projektov. Plánuje sa značný počet ďalších twinningových projektov, ktoré by sa mali schváliť a začať implementovať ešte do konca roka 2002. Patria k nim twinningové projekty vymedzené v akčných plánoch na posilňovanie administratívnej a súdnej kapacity v rokujúcich krajinách. Odhaduje sa, že v kandidátskych krajinách sa realizuje asi 300 twinningových projektov. Kandidátskym krajinám sa okrem toho ponúka ďalší spôsob využívania odborných skúseností členských štátov prostredníctvom „Twinning light” – mechanizmu umožňujúceho riešiť starostlivo vymedzené projekty menšieho rozsahu, o ktorých sa v priebehu rokovaní ukázalo, že ich treba upraviť.

Na Slovensku sa v rámci národného programu na rok 2001 financuje päť twinningových projektov v oblasti systémov trhového dohľadu na ochranu spotrebiteľov a zdravia, energetiky, dopravy, regionálnej politiky (rozvoj inštitucionálneho rámca a administratívnej kapacity na programovanie a implementáciu štrukturálnych fondov) a verejnej vnútornej finančnej kontroly.

Rokovania

Od otvorenia rokovaní o vstupe sa vedú vecné diskusie o jednotlivých kapitolách *acquis*. Rokovania o zostávajúcej kapitole (Inštitúcie) boli otvorené v apríli 2002.

Do konca septembra 2002 bolo predbežne uzavretých 27 kapitol: Slobodný pohyb tovaru, Slobodný pohyb osôb, Slobodné poskytovanie služieb, Slobodný pohyb kapitálu, Právo obchodných spoločností, Rybné hospodárstvo, Dopravná politika, Dane, Hospodárska a menová únia, Štatistika, Sociálna politika a zamestnanosť, Energetika, Priemyselná politika, Malé a stredné podnikanie, Veda a technika, Vzdelávanie a odborná príprava, Telekomunikácie a informačné technológie, Kultúra a audiovizuálna politika, Regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov, Životné prostredie, Ochrana spotrebiteľov a zdravia, Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, Colná únia, Vonkajšie vzťahy, Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika, Finančná kontrola a Inštitúcie.

B. Kritériá členstva

1. Politické kritériá

Úvod

Politické kritériá pre vstup, ktoré pre kandidátske krajiny vymedzila kodanská Európska rada v júni 1993, ustanovujú, že tieto krajiny musia dosiahnuť „stabilitu inštitúcií zaručujúcich demokraciu, právny štát, ľudské práva, ako aj rešpektovanie a ochranu menšín“³.

Vo svojom posudku z roku 1997 k žiadosti Slovenska o členstvo v EÚ komisia konštatovala:

„Postavenie SR nastoľuje rad problémov z hľadiska podmienok stanovených kodanskou Európskou radou.

Dve hlavné črty charakterizujúce spôsob, akým fungujú slovenské inštitúcie, sú: vláda nemá dostatočný rešpekt voči právomociam, ktoré pripadajú podľa ústavy iným orgánom, a pričasto ignoruje práva opozície. Stále napätie medzi vládou a prezidentom republiky je príkladom tejto situácie. Podobne aj to, ako vláda nedávno ignorovala rozhodnutie Ústavného súdu a Ústrednej referendumovej komisie ohľadom hlasovania, ktoré sa konalo 23. a 24. mája 1997, priamo ohrozuje stabilitu týchto inštitúcií. Častá neochota pribrať opozíciu k riadeniu inštitúcií, zvlášť keď ide o parlamentné skrutínium, iba zdôrazňuje tento trend.

Na základe týchto skutočností vyvoláva použitie polície a tajných služieb vládou obavy a bude treba vyvinúť veľkú snahu, aby sa vytvorili lepšie záruky nezávislosti súdneho systému a uspokojivé podmienky pre jeho fungovanie. Boj proti korupcii tiež treba viesť efektívnejšie.

Vyžaduje sa aj lepšie zaobchádzanie s maďarskou národnostnou menšinou. Tá ešte stále nemôže využívať všeobecný zákon o používaní jazyka menšín, ktorý sa slovenské orgány zaviazali zaviesť a pre ktorý existuje ustanovenie v ústave. Postavenie Rómov (cigánov) tiež vyžaduje pozornosť štátnych orgánov.

Vo svetle horeuvedených skutočností je situácia ohľadom stability inštitúcií a ich integrácie do politického života neuspokojivá, hoci inštitucionálny rámec definovaný slovenskou ústavou zodpovedá rámcu parlamentnej demokracie so slobodnými a spravodlivými voľbami. Napriek odporúčaniam Európskej únie, formulovaným na základe niekoľkých krokov a vyhlásení, nenastalo výraznejšie zlepšenie.”

V roku 1999 komisia vo svojej pravidelnej správe konštatovala, že:

³ Medzičasom sa nadobudnutím platnosti Amsterdamskej zmluvy v máji 1999 politické kritériá vymedzené v Kodani v zásade zakotvili ako ústavný princíp v Zmluve o Európskej únii. Článok 6(1) konsolidovanej Zmluvy o Európskej únii znie: „Únia je založená na princípoch slobody, demokracie, rešpektovania ľudských práv a základných slobôd a právneho štátu.“ V súlade s tým článok 49 konsolidovanej zmluvy ustanovuje, že „Každý európsky štát, ktorý rešpektuje princípy vymedzené v článku 6(1), môže podať žiadosť o členstvo v únii“. Tieto princípy naposledy zdôraznila Charta základných práv Európskej únie, vyhlásená na zasadnutí Európskej rady v Nice v decembri 2000.

„Slovensko splňa kodanské politické kritériá vďaka zmenám uskutočneným od septembra 1998. Nezávislosť súdnictva sa zlepšila de facto, ale potrebuje sa skonsolidovať de jure, najmä prostredníctvom zmeny ústavy, ktorá vylúči skúšobné obdobie sudcov a upraví pravidlá ich menovania a odvolávania.

Na udržanie stabilného fungovania demokratických inštitúcií je potrebné ďalšie úsilie, treba zintenzívniť boj s trestnou činnosťou a korupciou a chrániť práva menšín. Mimoriadnu pozornosť treba venovať zlepšovaniu situácie Rómov a boju s diskriminačnými postojmi v spoločnosti.“

Vo svojej pravidelnej správe z roku 2001 komisia konštatovala, že:

„V Hodnotiacej správe z roku 1999 komisia dospela k záveru, že Slovensko splnilo politické kritériá. Slovensko medzitým urobilo značný pokrok smerom k ďalšiemu upevneniu a prehĺbeniu stability inštitúcií zaručujúcich demokraciu, právny štát, ľudské práva a rešpektovanie a ochranu menšín. V uplynulom roku sa uskutočnili ďalšie kroky v tomto smere. Slovensko aj naďalej plní kodanské politické kritériá.

Významný pokrok sa dosiahol vo vzťahu k štruktúre a fungovaniu štátnej a verejnej správy. Bol prijatý právny rámec na decentralizáciu verejnej správy a zákon o štátnej službe. Je potrebné túto legislatívu riadne uplatňovať a zabezpečiť, aby verejná správa primeraným spôsobom plnila kľúčovú úlohu, ktorú musí zohrávať vo fungujúcej demokracii založenej na právnom štáte a pri podpore prístupového procesu.

Slovensko prijalo významné kroky na posilnenie nezávislosti súdnictva. Novela ústavy zrušila štvorročné skúšobné obdobie pre sudcov a ustanovila zriadenie Súdnej rady. Je potrebné implementovať novelu ústavy na úrovni primárnej legislatívy a z praxi zaručiť odbornú nestrannosť a politickú neutralitu sudcov.

Ďalší pokrok možno pozorovať v boji proti korupcii, najmä pri rozpracúvaní a implementácii vládnej politiky do konkrétnych opatrení a pri uplatňovaní medzinárodných záväzkov. Korupcia je aj naďalej vážnym dôvodom na znepokojenie. Slovensko musí zlepšovať boj proti korupcii a musí dôsledne pokračovať v implementácii akčných plánov, prísne presadzovať existujúcu legislatívu, dokončiť prijatie plánovanej legislatívy spolu s posilnením administratívnej kapacity a koordinovať zainteresované orgány.

Ústavná reforma vytvorila aj základ pre posilňovanie inštitucionálnej štruktúry Slovenska v oblasti ochrany a dodržiavania ľudských práv. Je potrebné riešiť otázku správania sa polície, najmä pokiaľ ide o zaznamenané prípady zlého zaobchádzania.

V sledovanom období sa vynaložilo významné úsilie na ďalšie rozvíjanie a praktické uplatňovanie prístupov k ochrane práv menšín prostredníctvom príslušných vládnych stratégií. Slovensko urobilo pozitívne kroky k širšiemu používaniu a ochrane menšinových jazykov. Pokiaľ ide o rómsku menšinu, mala by sa prehĺbiť implementácia stratégie pre rómsku menšinu z rokov 1999 a 2000 a je potrebné vyčleniť primerané finančné prostriedky na centrálnej aj miestnej úrovni. V tomto kontexte bude dôležité zvýšiť úsilie v oblasti boja proti rozšírenej diskriminácii.

Boli splnené krátkodobé priority Partnerstva pre vstup z roku 1999 zamerané na modernizáciu a decentralizáciu verejnej správy. Prijali sa aj dôležité kroky na posilnenie

nezávislosti súdnictva, ktoré bolo krátkodobou prioritou. Napriek pozitívnym opatreniam Slovensko dosiahlo len obmedzený pokrok v zlepšení postavenia rómskej menšiny, ako svojej krátkodobej priority. Rovnaké konštatovanie sa vzťahuje na strednodobé priority v rámci politických kritérií Partnerstva pre vstup v roku 1999, ktoré ukladali pokračovať v implementácii legislatívy o menšinových jazykoch a posilňovať politiku a rozpočtové prostriedky vo vzťahu k rómskej menšine.“

V ďalšej časti uvádzame hodnotenie vývoja na Slovensku z pohľadu kodanských politických kritérií, vrátane celkového fungovania výkonnej moci krajiny a jej súdneho systému. Tento vývoj je v mnohých ohľadoch úzko prepojený s vývojom týkajúcim sa schopnosti Slovenska implementovať *acquis*, najmä v oblasti spravodlivosti a vnútra. Konkrétne informácie o vývoji schopnosti Slovenska implementovať *acquis* v oblasti spravodlivosti a vnútra možno nájsť na príslušnom mieste (*kapitola 24 – Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútra*) v časti B.3.1. tejto správy.

Najnovší vývoj

Pokračoval proces konsolidácie demokratických inštitúcií, ktorý konštatovali tri predchádzajúce správy. Vstup do EÚ bol aj naďalej na poprednom mieste politického programu. Parlamentné voľby sa uskutočnili v septembri 2002. Voľby prebehli slobodne a korektne. Účasť voličov dosiahla 70 % oproti 84 % v predchádzajúcich parlamentných voľbách v roku 1998. Päťpercentný prah prekročilo sedem strán (oproti 10 v roku 1998).

1.1. Demokracia a právny štát

Slovensko dosiahlo stabilitu inštitúcií zaručujúcich demokraciu a právny štát. Tak znel záver pravidelnej správy z roku 1999 a ďalších pravidelných správ, a potvrdil to aj vývoj v uplynulom roku. Táto časť sa zameriava na najvýznamnejší vývoj od uverejnenia predchádzajúcej pravidelnej správy.

Parlament

V sledovanom období parlament dosahoval stály pokrok pri implementácii ústavnej reformy z minulého roka. V decembri 2001 prijal zákon o ombudsmanovi a neskôr zvolil prvého nositeľa tejto funkcie. Vo februári 2002 bol novelizovaný zákon o organizácii ústavného súdu, ktorým sa posilnili kompetencie tejto inštitúcie. Ustanovenia ústavy o rozšírení sudcovskej samosprávy sa implementovali prijatím zákona o Súdnej rade v apríli 2002. Parlament sa dohodol na ustanoveniach uľahčujúcich preberanie legislatívy ES, ktoré umožňujú toto realizovať za istých okolností prostredníctvom nariadení vlády.

V apríli 2002 parlament doplnil Bezpečnostnú stratégiu a Obrannú stratégiu z minulého roka prijatím zákona o bezpečnosti štátu. Tento zákon bol prijatý s výraznou podporou opozície, ktorá potvrdila širokú parlamentnú podporu integrácii krajiny do EÚ.

Opozícia aj naďalej odmietala obsadiť miesta, ktoré jej po posledných parlamentných voľbách v roku 1998 boli ponúknuté v šiestich parlamentných výboroch a orgánoch dohľadu, čím sťažovala ich riadne fungovanie.

Napriek pokračujúcej fragmentácii parlamentných klubov a štvornásobného rastu počtu nezávislých poslancov sa širokej vládnej koalícii podarilo udržať istú mieru politickej stability, ktorej prejavom bolo vyššie uvedené prijatie kľúčovej legislatívy. V sledovanom období parlament prijal spolu 232 zákonov.

Pretrvávala právna neistota týkajúca sa platnosti dvoch protirečivých prezidentských amnestií, o ktorej hovorila minuloročná správa.

Výkonná moc

Slovensko začalo implementovať právny rámec pre reformu verejnej správy, o ktorej sa hovorilo v minuloročnej správe.

V súvislosti s rozvojom „samosprávy“, ktorá je kľúčovým prvkom reformy verejnej správy na Slovensku, sa v decembri 2001 uskutočnili prvé voľby do orgánov vyšších územných celkov. Účasť voličov bola mimoriadne nízka (menej ako 25 %). Tieto voľby vo väčšine prípadov vyhrala opozícia.

Zákon o verejnej službe a zákon o štátnej službe, ktorých cieľom je vytvoriť profesionálnu, nestrannú, politicky neutrálnu, efektívnu a flexibilnú štátnu a verejnú službu, nadobudol účinnosť v apríli 2002. Úrad pre štátnu službu, ako kľúčová inštitúcia zodpovedná za jeho implementáciu, vznikol v marci 2002. Jeho funkcia siahla od prijímania, vzdelávania a informovania až po prípravu sekundárnej legislatívy. Podľa pôvodného harmonogramu mal úrad spolu s ďalšími ministerstvami prijať sekundárnu legislatívu na implementáciu zákona o štátnej službe ešte pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona. Vytvorenie úradu sa však oneskorilo, pretože vláde dlho trvalo, kým sa dohodla na kandidátovi na funkciu predsedu. Z tohto dôvodu nebola prijatá úplná sekundárna legislatíva, čo spomalilo implementáciu zákona o štátnej službe. Z plánovaného počtu 60 pracovníkov úradu bola doteraz prijatá iba polovica. Túto situáciu treba napraviť, aby Úrad pre štátnu službu mohol plniť svoju významnú úlohu pri implementácii zákona o štátnej službe. Okrem toho sa oneskorilo prijímanie nových pracovníkov do štátnej služby, keďže vzhľadom na existenciu právnych prekážok nebolo možné vytvoriť príslušné riadiace výbory. Novelou zákona o štátnej službe sa však táto situácia napravila.

Je potrebné rozvíjať riadiace a koordinačné mechanizmy a rozpracovať nový systém odmeňovania v podobe starostlivo navrhnutých vykonávacích vyhlášok s cieľom zabezpečiť primerané kritériá a transparentné postupy pri určovaní jednotlivých plátov. Ďalej je potrebné posilniť štruktúru a zintenzívniť vzdelávacie aktivity vo verejnom sektore.

Pozitívnym krokom bolo prijatie etických kódexov pre štátnych zamestnancov a zamestnancov verejnej správy.

Pokračovalo sa v implementácii zákona o slobodnom prístupe k informáciám. V roku 2001 bolo na ministerstvách podaných spolu 8 101 žiadostí. Napriek zlepšeniu celkovej informovanosti obyvateľstva zostáva ešte stále problémom zjednotenie prístupu administratívnych orgánov k dokumentom považovaným za dôverné.

Vláda pokračovala v implementácii výsledkov štátneho auditu uskutočneného v roku 2000. Okrem iného bolo zrušených vyše 100 odborov na ministerstvách a päť rozpočtových organizácií, a ôsmim organizáciám sa zastavilo financovanie z verejných zdrojov.

Plán vlády zvýšiť počet pracovníkov pre oblasť integrácie do EÚ sa z väčšej časti plní podľa harmonogramu. Z dodatočného počtu 833 pracovníkov, ktorí sa mali prijať v roku 2002, bolo doteraz prijatých asi 500. V auguste 2002 sa vláda rozhodla ďalej posilniť tento sektor tým, že v roku 2003 prijme okolo 700 osôb.

Po voľbách boli vymenované reprezentatívne orgány. Začala sa práca na budovaní orgánov vyšších územných celkov a na voľbe špecializovaných výborov. Objavili sa sťažnosti na prílišnú politizáciu tohto procesu, ktorej dôsledkom by mohol byť odchod kvalifikovaných pracovníkov z existujúcich krajských úradov. Ako sa uvádza v minuloročnej správe, na kraje sa už presunul prvý súbor kompetencií, vrátane riadenia matrik, kultúrnych inštitúcií, školstva a niektorých sociálnych služieb. Ambiciózny harmonogram predpokladá skončenie presunu kompetencií do začiatku roka 2004. Avšak ani napriek zmenám právnych predpisov, o ktorých hovorila minuloročná správa, presun kompetencií ešte stále neprebíha uspokojivo a nejde ruka v ruku s fiškálnou decentralizáciou, čo ohrozuje včasné a riadne fungovanie demokratickej, účinnej a udržateľnej samosprávy.

Súdnictvo

V priebehu uplynulého roka Slovensko urobilo ďalšie významné kroky k posilneniu nezávislosti a efektívnosti súdnictva.

V apríli 2002 bol prijatý zákon o Súdnej rade a následne bolo zvolených všetkých jej 18 členov. Súdna rada bude okrem iného rozhodovať o prideľovaní a prekladaní sudcov, voliť a odvolávať predsedov „disciplinárnych senátov“ a predkladať návrhy na menovanie a odvolávanie sudcov prezidentovi Slovenskej republiky. Bude tiež nominovať kandidátov na funkcie predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu, vyjadrovať sa k návrhu rozpočtu pre súdnictvo (ako časti rozpočtu ministerstva spravodlivosti) a Najvyššieho súdu. Okrem toho bude pripomienkovať legislatívne návrhy týkajúce sa organizácie súdnictva.

V júni 2002 prijal slovenský parlament zákon o vyšších súdnych úradníkoch. Podľa zákona majú títo úradníci právomoc plniť špecifické úlohy súdov v občianskoprávnom a trestnom konaní v rozsahu stanovenom zákonom. V prvej etape sa má prijať 200 vyšších súdnych úradníkov. Od zavedenia funkcie vyšších súdnych úradníkov sa očakáva, že zníži pracovné zaťaženie sudcov a tak prispeje k zrýchleniu súdneho konania.

Novela zákona o sudcoch a prísediach bola prijatá v apríli 2002. Podľa tohto zákona nie je sudcovská funkcia zlučiteľná so žiadnou inou funkciou vo verejných orgánoch alebo súkromnom sektore, s podnikateľskou alebo inou zárobkovou činnosťou. Novela ustanovuje aj povinnosť každoročne predkladať majetkové priznania.

Postupne sa implementujú ustanovenia zákona o prokuratúre a zákona o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry, ktorý nadobudol účinnosť v máji 2001. Okrem iného priniesol transparentnejší spôsob kariérneho postupu a stálu disciplinárnu komisiu. Generálny prokurátor vydal inštrukcie týkajúce sa postupov pri prijímaní kandidátov na funkciu prokurátora. Bola zvolená Rada prokurátorov Slovenska a vytvorené komisie zodpovedné za výber a disciplinárne opatrenia. Po prvý raz všetci prokurátori vyplnili majetkové priznania v súlade s povinnosťami, ktoré im ustanovil zákon o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry. Zákon o odbornej príprave zamestnancov prokuratúry parlament schválil v júli 2002.

Ďalším pozitívnym krokom bolo prijatie Etického kódexu sudcov v októbri 2001, ktorý vymedzil základné princípy sudcovskej bezúhonnosti. Prieskumy však ukazujú, že podľa názoru verejnosti v súdnictve existuje vysoká miera korupcie. Pretrvávajú obavy v súvislosti s odbornou nestrannosťou a politickou neutralitou časti súdnictva.

Vo februári 2002 parlament prijal novelu zákona o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky. Cieľom novely je rozšíriť kompetencie ústavného súdu rozšírením prístupu jednotlivcov k tomuto súdu. Súdu bola udelená aj právomoc pozastaviť účinnosť a vymáhateľnosť právnych predpisov v prípade ohrozenia ľudských práv a slobôd alebo bezprostrednej hrozby hospodárskych škôd. Na základe tejto novely súd už poskytol peňažnú satisfakciu jednotlivcom, ktorých základné práva boli porušené. V súlade s novelou ústavy z minulého roka sa počet sudcov ústavného súdu zvýšil z 10 na 13.

Parlament prijal zákon o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti s účinnosťou od februára 2002 s cieľom zvýšiť efektívnosť exekučného konania a odstrániť prietahy. Táto norma predstavuje dôležitý krok smerom k zlepšeniu výkonu súdnych rozhodnutí.

V júni 2002 bol novelizovaný trestný poriadok s cieľom urýchliť vyšetrovanie ako aj trestné konanie. Novela zavádza novú alternatívnu formu riešenia vecí v trestnom konaní (t.j. zmier). Táto nová inštitúcia by mala zrýchliť súdne konanie a rozhodovanie a zároveň zabezpečiť práva zúčastnených strán, ktorých súhlas je potrebný na dosiahnutie zmiernosti. Cieľom novely je tiež zjednodušiť predsúdne konanie tým, že odstráni existujúce prekryvanie funkcií policajných orgánov a vyšetrovateľov a posilní úlohu prokurátora v trestnom konaní. Malo by to prispieť k zabezpečeniu zodpovednosti a transparentnosti vyšetrovacej procedúry.

V sledovanom období sa prostredníctvom pilotných projektov začal implementovať systém súdneho manažmentu, ktorý umožňuje náhodné pridelovanie občianskoprávných a obchodnoprávných vecí. V tejto pilotnej fáze sa ukázalo, že uvedený systém zvyšuje efektívnosť administratívneho konania súdov a znižuje prietahy v prvostupňovom konaní. Potrebná je aj modernizácia existujúcej vybavenosti a zabezpečenie novej technickej vybavenosti pre súdy.

Uvedené kroky sú nanajvýš vítané a znamenajú značný pokrok. Teraz by sa mala venovať patričná pozornosť zabezpečeniu ich riadnej implementácie, a to aj poskytnutím potrebných finančných prostriedkov. Dôležité je najmä, aby novovytvorená Súdna rada mohla dôsledne plniť svoju úlohu.

Súdny systém na Slovensku má tri stupne: okresné súdy, krajské súdy (odvolacie súdy) a Najvyšší súd. V súčasnosti existuje 55 okresných súdov a 8 krajských súdov. Krajské súdy fungujú ako odvolacie súdy vo vzťahu k okresným súdom a v niektorých prípadoch aj ako prvostupňové súdy. Najvyšší súd Slovenskej republiky je najvyšším súdnym orgánom v krajine, a funguje ako kasačný súd alebo ako odvolací súd v prípadoch, ktoré v prvom stupni pojednával krajský súd. Ústavný súd je nezávislým orgánom zriadeným na ochranu ústavnosti.

Dĺžka konania (najmä v občianskoprávných a obchodnoprávných veciach) aj naďalej vyvoláva obavy, hoci novela občianskeho súdneho poriadku z minulého roka rozšírila prvostupňové kompetencie okresných súdov a obmedzila odvolania na krajské súdy, čím prispela k zlepšeniu tejto situácie. Pretrvávajú vysoký nápad prípadov. Počet sudcov mierne vzrástol z 1 278 na 1 295. Počet prípadov v roku 2001 bol približne 900 000, čo znamená, že zostal približne na rovnakej úrovni, aká sa udávala v minulom roku. Obavy vyvoláva dĺžka súdneho konania, ktoré v občianskoprávných prípadoch trvá v priemere takmer 14 mesiacov. Trestné konanie trvá okolo 4 mesiacov.

V apríli 2002 prijal parlament zákon o rozhodcovskom konaní. Zákon podstatne rozširuje okruh prípadov, ktoré možno riešiť v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovské konanie

môžu odteraz použiť aj zahraničné subjekty. Od aplikácie tohto zákona sa očakáva, že prispeje k zníženiu zaťaženia súdov.

Pokiaľ ide o inštitucionálny rámec vzdelávania sudcov, v súčasnosti je zaň zodpovedné ministerstvo spravodlivosti. Na základe vyššie uvedeného zákona o Súdnej rade z apríla 2002 bude o obsahu sudcovského vzdelávania rozhodovať tento orgán po dohode s ministrom spravodlivosti. Doposiaľ vzdelávanie organizovali rôzne inštitúcie. V súčasnosti neexistuje komplexný systém vzdelávania pre sudcov a prokurátorov. Je dôležité vytvoriť moderný vzdelávací systém, ktorý by zabezpečil primerané východiskové aj ďalšie vzdelávanie, vrátane vzdelávania o práve Európskych spoločností, a školenia z oblasti manažmentu. Treba zabezpečiť komplexné vzdelávanie pre sudcov, prokuratúru a administratívnych pracovníkov súdov.

Na základe slovenskej ústavy trestný poriadok a občiansky súdny poriadok ustanovuje možnosť poskytnutia *právnej pomoci* v trestnom a občianskoprávnom konaní.

Antikorupčné opatrenia

Prieskumy ukazujú, že korupcia na Slovensku aj naďalej vyvoláva vážne obavy.

V predchádzajúcej pravidelnej správe komisia uznala antikorupčné úsilie slovenskej vlády, ale zároveň uviedla, že mnohé dôležité opatrenia ešte neboli prijaté a ich prijatie by sa nemalo odkladať. V sledovanom období sa uskutočnili ďalšie legislatívne kroky a jednotlivé opatrenia na riešenie tohto problému.

Pokračovala implementácia Národného programu boja proti korupcii. Podľa vlády sa uskutočnili alebo do veľkej miery naplnili tri štvrtiny z 1 500 konkrétnych opatrení. Vzhľadom na kritiku, že mnohé z navrhovaných opatrení sú príliš vágne, mnohé úlohy boli preformulované v spolupráci s príslušnými ministerstvami. Koordinácia opatrení medzi relevantnými ministerstvami a dotknutými orgánmi je však aj naďalej slabá.

Dosiahol sa ďalší pokrok pri zvyšovaní transparentnosti v oblasti verejného obstarávania, štátnych podnikov a financovania politických strán.

V novembri 2001 prijal parlament novelu zákona o verejnom obstarávaní, ktorá by mala obmedziť priestor pre korupciu pri zaobchádzaní s verejnými financiami. Okrem toho vláda schválila „Analýzu a návrh systémových opatrení na zvýšenie transparentnosti verejného obstarávania“.

V júli 2002 prijal slovenský parlament novelu zákona o štátnych podnikoch, ktorá sprísňuje povinnosti manažmentu. Manažéri musia okrem iného podávať majetkové priznania a ich rodinní príslušníci nemôžu vyvíjať podnikateľské aktivity prepojené na štátne podniky.

V marci 2002 bol vytvorený Úrad pre štátnu službu, ktorý je zodpovedný najmä za implementáciu zákona o štátnej službe a zohráva významnú úlohu v boji proti korupcii v štátnej službe.

Pokiaľ ide o financovanie politických strán, vláda uložila podpredsedovi vlády pre ekonomiku úlohu vypracovať návrh reformy, ktorý zahŕňa opatrenia na vymedzenie primeranej regulácie členských príspevkov, daňových úľav pre sponzorov a efektívny dohľad nad financovaním politických strán.

Pokrok sa dosiahol pri implementácii zákona o slobodnom prístupe k informáciám, čo prispelo k zvýšeniu transparentnosti v administratíve a posilneniu boja proti korupcii (pozri vyššie v časti o *výkonnej moci*).

Boli prijaté etické kódexy pre sudcov, štátnych zamestnancov, zamestnancov verejnej správy a volených predstaviteľov orgánov územnej samosprávy.

Opatrenia na reformu systému súdnictva, o ktorých sa hovorí vyššie, predstavujú ďalší pozitívny krok v boji proti korupcii.

Uvedené opatrenia je nutné striktne presadzovať, aby sa zabezpečil potrebný dopad príslušných ustanovení.

Momentálne sa upustilo od plánu zriadiť funkciu špeciálneho prokurátora pre boj proti korupcii a organizovanému zločinu. Namiesto toho bolo rozhodnuté posilniť existujúcu štruktúru prokuratúry tak, aby bola schopná bojovať proti korupcii. V tejto súvislosti Generálna prokuratúra vypracovala plán na reorganizáciu tohto úradu od januára 2003.

V pravidelnej správe z roku 2001 sa uvádza prípad bývalého vedúceho odboru Úradu vlády pre európsku integráciu zodpovedného za koordináciu programu Phare. Slovenská polícia potvrdila záver Najvyššieho kontrolného úradu SR, že neexistujú dôkazy o podvode alebo zneužití finančných prostriedkov. Vláda vydala správu, v ktorej uznáva inštitucionálne slabiny a nedostatky v riadení predstupových fondov. Správa zároveň zaznamenáva výrazné zlepšenie informovanosti a zaangažovanosti slovenských orgánov, pokiaľ ide o význam správneho finančného riadenia v kontexte príprav na vstup. Dôkazom je napríklad nové rozdelenie zodpovednosti a zdrojov a nové postupy.

Existujú náznaky, že obyvateľstvo si začína silnejšie uvedomovať riziká korupcie. Podľa vlády sa znížil počet osôb, ktoré majú pocit, že musia dávať úplatky. Táto tendencia však nie je vo všetkých sektoroch rovnaká. Stále pretrváva dojem, že korupcia je na Slovensku naďalej rozšírená a že existuje voči nej vysoký stupeň tolerancie. Najväčšmi postihuje oblasti ako zdravotníctvo, školstvo, polícia a súdnictvo, zatiaľ čo v oblastiach ako je colná a daňová služba možno badať pozitívne trendy. Neadekvátne platy, ťažkopádne a formálne procesné predpisy, nedostatočná vnútorná kontrola a slabé technické zabezpečenie prispievajú k vytvoreniu klímy priaznivej pre korupciu. V roku 2001 bolo z korupcie usvedčených 51 osôb (v porovnaní so 197 v roku 2000).

Napriek vysokému stupňu harmonizácie legislatívy zostáva špecifickým problémom trestná činnosť podnikateľských subjektov; podnikateľské ovzdušie charakterizuje právna neistota vyplývajúca zo slabého fungovania justície – tak z hľadiska jej technickej kapacity ako aj rozšírenej korupcie – a istá nestabilita právneho rámca. Za obzvlášť slabý prvok systému obchodných spoločností považuje podnikateľská komunita bankrotové procedúry, aj napriek nedávnej novele zákona o konkurzoch. Ak sa majú dosiahnuť potrebné zlepšenia v podnikateľskom prostredí, treba prijať účinnejšie opatrenia proti korupčným praktikám.

Poľutovaniahodným krokom bolo zamietnutie návrhu nového zákona o konflikte záujmov parlamentom v máji 2002; tento zákon by rozšíril pôsobnosť legislatívy o konflikte záujmov na širší okruh verejných činiteľov – na sudcov, prokurátorov, vedúcich okresných a krajských úradov, predstaviteľov miestnej samosprávy, poslancov, manažérov štátnych podnikov a pracovníkov Fondu národného majetku. Náprava existujúcich nedostatkov si vyžaduje ďalšie zlepšenia v tejto dôležitej oblasti.

Občiansky zákonník, novelizovaný v júni 2002, vytvoril právne podmienky na ratifikáciu Občianskoprávneho dohovoru Rady Európy o korupcii. Slovensko je zmluvnou stranou Dohovoru Rady Európy o praní špinavých peňazí, vyhľadávani, zabavení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti, ako aj Dohovoru OECD o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách. Slovensko podpísalo, ale neratifikovalo Občianskoprávny dohovor Rady Európy o korupcii. Slovenská republika sa aktívne zúčastňuje na monitorovaní antikorupčných opatrení, ktoré prijala Pracovná skupina OECD pre boj s úplatkárstvom v medzinárodných obchodných transakciách, a je aj členom Skupiny štátov Rady Európy proti korupcii, GRECO (*pozri aj kapitolu 24 – Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí*).

Hodnotiaca misia GRECO navštívila Slovensko v septembri 2000. Medzičasom sa implemetovalo alebo implementuje viacero z odporúčaní tejto expertnej misie, najmä reforma súdnictva, zvyšovanie povedomia obyvateľstva a médií o korupcii, a posilnenie právomocí Najvyššieho kontrolného úradu. Slovensku sa dôrazne odporúča, aby uvedené odporúčania uviedlo do praxe.

1.2. Ľudské práva a ochrana menšín

Na Slovensku sa dodržiavajú ľudské práva a slobody. Tento záver pravidelnej správy z roka 1999 a ďalších pravidelných správ bol potvrdený aj v uplynulom roku. Nasledujúca časť sa zameriava na najdôležitejší vývoj od uverejnenia predchádzajúcej pravidelnej správy.

Slovensko ratifikovalo najvýznamnejšie dohovory o ľudských právach (*pozri prílohu*). V júli Slovensko podpísalo protokol č. 13 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd týkajúci sa zrušenia trestu smrti za každých okolností. Ešte nebola ratifikovaná revidovaná Európska sociálna charta.

Ako sme už uviedli, Slovensko podpísalo, ale ešte neratifikovalo Dodatokový protokol č. 12 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý zakazuje diskrimináciu z akýchkoľvek dôvodov. Slovenská ústava obsahuje všeobecné antidiskriminačné ustanovenie. Treba však ešte prijať špecifickú antidiskriminačnú legislatívu, ktorá by prevzala antidiskriminačné *acquis* Európskych spoločenstiev. V júni 2002 parlament zamietol dva návrhy zákonov v tejto oblasti (*pozri tiež kapitolu 13 – Sociálna politika a zamestnanosť*).

V decembri 2001 parlament prijal zákon o ombudsmanovi a následne v máji 2002 zvolil prvého ombudsmana, kandidáta opozície. Podľa uvedeného zákona má ombudsman pomáhať chrániť základné práva a slobody v prípadoch, keď orgány verejnej správy porušia právny systém alebo princípy právneho štátu. Pre úrad ombudsmana sa vyčlenil rozpočet vo výške približne 0,6 milióna EUR, pričom celkovo sa plánuje 30 pracovníkov úradu. Úrad je v súčasnosti v etape budovania a prijímania pracovníkov. Z tohto dôvodu ešte nie je plne funkčný.

Občianske a politické práva

Boli prijaté ďalšie kroky na posilnenie ochrany občianskych a politických práv, hoci niektoré otázky ešte stále vyvolávajú obavy.

Aj naďalej sa oznamuje *ponižujúce zaobchádzanie zo strany polície*. Riziku takéhoto zaobchádzania sú zvlášť vystavené osoby patriace k rómskej komunite. V mnohých prípadoch príslušníci polície údajne použili nátlak, aby obeť odradili od podania

trestného oznámenia o brutálnom zaobchádzaní polície. Ministerstvo vnútra vyvíja systematické úsilie o nápravu tejto situácie. Nový vnútorný rozkaz má posilniť kontrolné činnosti s cieľom predchádzať prípadom protiprávneho konania príslušníkov policajného zboru a odhaľovať ich. Okrem toho ministerstvo vnútra vo februári 2002 schválilo nový Etický kódex príslušníka Policajného zboru. Riešenie tohto problému si vyžaduje ďalšie úsilie, a to aj prostredníctvom vzdelávania a posilňovania mechanizmov na nápravu nepatričného konania polície.

V júni 2002 bolo v rámci Úradu organizovanej trestnej činnosti zriadené Oddelenie na odhaľovanie *obchodovania s ľuďmi* a sexuálneho vykorisťovania, čím sa zvýšila úroveň osobitnej sekcie, o ktorej sa hovorilo v správe z minulého roka. Novelizovaný trestný zákon zaviedol skutkovú podstatu trestného činu obchodovania s ľuďmi. Slovensko je aj naďalej krajinou pôvodu, tranzitu a určenia v obchode so ženami a deťmi.

Sú isté indikácie, že *väzba v prípravnom konaní* v niektorých prípadoch trvá príliš dlho. Boli vyjadrené obavy spojené s prípadmi nadmerného použitia sily políciou proti osobám v policajnom zaistení.

Podmienky vo väzniciach v zásade vyhovujú medzinárodným normám, ale vo viacerých prípadoch sa udáva preplnenosť väzníc.

V súvislosti s *právnou pomocou* existujú informácie, že obhajcovia v trestnom konaní často riadne nechránia práva obvinených, pretože štátom poskytované odmeny pre obhajcov sú veľmi nízke a ich výplata sa oneskoruje.

V oblasti *azyľu* prijal parlament v júni 2002 nový azylový zákon, ktorý ustanovuje dlho očakávané zriadenie nezávislého druhostupňového orgánu v azylovom konaní.

V marci 2002 prijala vláda druhý akčný plán na zabránenie všetkým formám diskriminácie, *rasizmu*, *xenofóbie*, antisemitizmu a ďalším formám intolerancie. Okrem iného predpokladá vzdelávanie stavovských skupín (ako je polícia, sudcovia, prokurátori, vojaci a štátni zamestnanci), aktivity v sektore školstva, posilnenie vládnych orgánov zapojených do boja proti rasizmu, posilnenie spolupráce medzi štátnymi inštitúciami a mimovládnyimi organizáciami pri predchádzaní diskriminácii a prijímanie antidiskriminačnej legislatívy. Slovenský trestný zákon ustanovuje tresty za rôzne činy spáchané z rasistických dôvodov. Aj naďalej sa objavujú správy o rasovo motivovaním násilí, zameranom najmä proti osobám patriacim k rómskej komunite, a o údajnom nekonaní orgánov na presadzovanie práva v mnohých z týchto prípadov. V niektorých prípadoch polícia údajne nútila Rómov, aby sa zdržali podania trestného oznámenia.

Pokiaľ ide o *slobodu prejavu*, v novembri 2001 bol tesnou väčšinou zamietnutý poslanecký návrh na zrušenie existujúcich ustanovení trestného zákona, podľa ktorých je hanobenie prezidenta, vlády a ústavného súdu trestným činom. V januári 2002 však ústavný súd pozastavil účinnosť týchto ustanovení s odôvodnením, že by mohli ohroziť slobodu prejavu. Z tohto dôvodu sú uvedené ustanovenia dočasne neúčinné.

Sloboda náboženstva je zakotvená v Ústave Slovenskej republiky; v tejto súvislosti sa neudávajú žiadne osobitné problémy. Niektoré náboženské organizácie sa však sťažujú, že nedostávajú finančnú podporu, pretože nie sú zaregistrované. Na ich zaregistrovanie je potrebných aspoň 20 000 podpisov osôb so stálym bydliskom v SR vyznávajúcich dané náboženstvo.

Hospodárske, sociálne a kultúrne práva

V tejto oblasti sa dosiahol istý pokrok, ale viaceré otázky si stále vyžadujú pozornosť.

Zdá sa, že tento rok neboli vyčlenené žiadne rozpočtové prostriedky na implementáciu dokumentu o *rovnakých príležitostiach* medzi ženami a mužmi, o ktorom sa písalo v minulom roku. Mimovládne organizácie hovoria, že tento dokument má čisto deklaratívnu povahu. Napriek pozitívnym zmenám, ktoré priniesol nový zákonník práce a o ktorých sa hovorilo minulý rok, podľa viacerých zdrojov sú ženy aj naďalej marginalizované a vystavené nerovnakému zaobchádzaniu v oblasti pracovných podmienok, odmeňovania, odborného vzdelávania a príležitostí na postup v zamestnaní (*pozri kapitolu 13 – Sociálna politika a zamestnanosť*).

Zo 150 poslancov bývalého parlamentu bolo 19 žien. Medzi dvadsiatimi členmi vlády sú dve ženy. Po parlamentných voľbách v septembri 2002 je dnes v slovenskom parlamente 22 žien.

V súčasnosti už funguje poradný orgán pre podporu a ochranu *práv detí*, o ktorom sa hovorilo v minulom roku; okrem iného pripravuje Národný akčný plán pre deti a s ním spojené legislatívne zámery.

V novembri 2001 sa Slovensko stalo zmluvnou stranou Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa týkajúceho sa predávania detí, detskej prostitúcie a detskej pornografie.

Začleňovanie *sociálne zraniteľných a zdravotne postihnutých osôb* do spoločnosti vyvoláva obavy. Postupne sa implementuje Národný program rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím z roku 2001. Zlepšil sa prístup do nových verejných budov. Prijali sa novely relevantnej legislatívy v oblasti zamestnanosti, sociálneho zabezpečenia a školstva. Sociálne zraniteľné a zdravotne postihnuté osoby však aj naďalej uvádzajú, že sa stretávajú s diskrimináciou v oblasti prístupu k vysokoškolskému štúdiu, zamestnaniu a štátnym sociálnym službám.

Obavy vyvolávajú životné podmienky v ústavoch pre duševne choré osoby. Tieto podmienky sú veľmi nevyhovujúce a sú spojené s preplnením kapacít, nedostatočnou hygienickou vybavenosťou, nedostatkom liekov a personálu. Je dôležité zabezpečiť, aby všetky inštitúcie pre osoby s mentálnym postihnutím poskytovali slušné životné podmienky a aby sa zabránilo ponížujúcemu zaobchádzaniu s osobami, ktoré sú v ich opatere.

Zapájanie *odborov* do sociálneho dialógu je uspokojujivé. Existujú však isté obavy, že implementácia legislatívy v tejto oblasti sa vo všetkých prípadoch riadne nepresadzuje.

Parlament ešte stále neratifikoval revidovanú Európsku sociálnu chartu. Slovensko neprijalo záväzok riadiť sa Dodatkovým protokolom ustanovujúcim systém kolektívnych sťažností.

Menšinové práva a ochrana menšín

Uznávané menšiny na Slovensku (ktorých je viac ako desať) sú aj naďalej pomerne dobre zaintegrované do spoločnosti s výnimkou rómskej menšiny. Prijali sa dôležité kroky na implementáciu rómskej stratégie s cieľom riešiť ťažké postavenie rómskej komunity.

V máji 2001 sa konalo nové sčítanie ľudu, ktorého výsledky boli uverejnené na konci roka. 520 528 osôb (9,7 %) sa prihlásilo k maďarskej, 89 920 (1,7 %) k rómskej, 44 620 (0,8 %) k českej, 24 201 (0,45 %) k rusínskej a 10 814 (0,20 %) k ukrajinskej národnosti. Podľa odhadov však rómska menšina predstavuje až 10 % z celkového počtu obyvateľov.

Pokračovala implementácia základnej zmluvy s Maďarskom. Pokiaľ ide o otázku vytvorenia fakulty pre maďarských učiteľov na nitrianskej univerzite, o ktorej sa hovorilo v minuloročnej správe, autonómne administratívne orgány univerzity ešte o tejto veci nerozhodli.

Napriek pokračujúcim snahám vo všetkých sektoroch zostáva postavenie rómskej menšiny stále ťažké.

Bol posilnený úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity, vďaka čomu môže fungovať efektívnejšie ako v predchádzajúcich rokoch. V októbri 2001 bola otvorená regionálna kancelária na východnom Slovensku, kde žije prevažná väčšina Rómov. Toto bol pozitívny krok. Nová splnomocnenkyňa, ktorá bola vymenovaná v minulom roku, podstatne zlepšila komunikáciu s rómskymi komunitami, verejnosťou a médiami, medziiným aj prostredníctvom zriadenia neformálnej poradnej rady, ktorú tvorí veľký počet zástupcov rómskych komunít a občianskej spoločnosti. Úrad začal v spolupráci s ďalšími inštitúciami kodifikovať rómsky jazyk.

V nadväznosti na dve etapy rómskej stratégie úrad vypracoval „Prioritné úlohy pre rómsku komunitu v roku 2002“, ktoré vláda schválila v apríli 2002. Dôraz sa kladie na vzdelávanie, podporu bývania a technickej infraštruktúry, verejnú mienku, zriadenie spoločensko-kultúrneho strediska pre Rómov a sociologický výskum rómskej populácie. Súčasťou novej stratégie je aj ambiciózny „komplexný program rozvoja rómskych osád“, ktorý zahŕňa infraštruktúru, vzdelávanie a odbornú prípravu, podporu podnikania a sociálnu prácu. A napokon, pilotný program pre sociálnych terénnych pracovníkov sa zameriava na vytvorenie miest špecializovaných sociálnych pracovníkov v obciach.

V júni 2002 bol novelizovaný zákon o verejnej službe, ktorý do školského systému zaviedol miesto asistentov učiteľov a predškolské vzdelávanie. Tieto opatrenia sú zvlášť dôležité na uľahčenie integrácie detí rómskeho pôvodu do štandardného vzdelávacieho systému.

Ku koncu minulého roka bola zriadená Medzirezortná komisia pre záležitosti rómskych komunít s cieľom lepšie riešiť a koordinovať aktivity jednotlivých rezortov, efektívnejšie využívať finančné prostriedky a podporovať koordinačnú úlohu úradu splnomocnenkyne. Táto komisia však má len poradnú úlohu a nemá žiadne rozhodovacie právomoci. Doteraz sa schádzala len veľmi zriedkavo.

Koordinácia medzi relevantnými ministerstvami a orgánmi zaoberajúcimi sa rómskymi záležitosťami je aj naďalej veľmi slabá, pričom niektoré z týchto inštitúcií nie sú dostatočne personálne zabezpečené. Problémy koordinácie medzi ministerstvami sťažujú riadnu implementáciu rómskej stratégie. Vzhľadom na to, že obce a krajská samospráva v dôsledku reformy verejnej správy z minulého roka získali nové kompetencie v oblastiach, ako je regionálny rozvoj, vzdelávanie a sociálna ochrana (*pozri časť o výkonnej moci*), implementácia sa v čoraz väčšej miere uskutočňuje na tejto úrovni. Zdá sa, že v mnohých prípadoch diskriminačné postoje miestnych komunít voči Rómom značne sťažujú riadnu implementáciu projektov, v dôsledku čoho sa prehĺbuje a predlžuje segregácia rómskej menšiny v niektorých častiach krajiny. Na druhej strane

mnohé obce prijali vlastné miestne iniciatívy na zlepšenie životných podmienok prostredníctvom praktických opatrení v teréne, napr. v otázke bývania.

Celkovo, napriek ďalším pozitívnym krokom, je väčšina osôb patriacich k rómskej menšine aj naďalej vystavená sociálnej nerovnosti a stretáva sa s rozšírenou diskrimináciou vo vzdelávaní, zamestnaní, systéme trestnej justície a prístupe k verejným službám. Stále pretrváva rozdiel medzi dobre vypracovanou politikou a jej implementáciou priamo na mieste, ktorý konštatovala minuloročná správa. Treba pokračovať a posilniť úsilie o nápravu tejto situácie.

Obavy vyvolávajú bytové podmienky hlavne v tzv. „osadách“, z ktorých väčšina sa nachádza na východe Slovenska. Často absentuje prístup k základným verejným službám ako je voda a elektrina. Častým javom je nedoriešené vlastníctvo pôdy, ktoré obciam znemožňuje dôrazne riešiť tento problém. Vo vybraných lokalitách sa hľadajú riešenia buď s podporou zahraničných darcov alebo prostredníctvom účinného partnerstva medzi obcami a mimovládnymi organizáciami.

Prístup k verejným a sociálnym službám sa mierne zlepšil. Prostredníctvom kurzov organizovaných mimovládnymi organizáciami dostávajú Rómovia príležitosť navštevovať štátne a verejné inštitúcie. Rómskym klientom sa však nie vždy poskytuje primeraná služba na okresných úradoch práce, a aj naďalej sú vystavení diskriminácii v každodennom styku s nižšími stupňami štátnej správy. Osobitne znepokojujúci je prístup k zdravotníckej starostlivosti. Pokiaľ ide o postavenie rómskych poradcov vo verejnej správe, uskutočnilo sa len niekoľko konkrétnych krokov. Na Slovensku pôsobí malý počet kvalifikovaných rómskych poradcov, z toho dvaja na krajských a dvaja na okresných úradoch. Na vytvorenie funkcie rómskeho poradcu nebola prijatá žiadna legislatíva a vláda neuvolnila finančné prostriedky na podporu tohto navrhovaného opatrenia.

Rómski žiaci sú aj naďalej nedostatočne zastúpení v školskom systéme, pričom zároveň sú nadmerne zastúpení v školách pre mentálne zaostaté deti. Mnohé dobré iniciatívy, ako sú napríklad predškolské prípravné triedy alebo zamestnávanie rómskych asistentov učiteľov, sa predbežne nachádzajú v pilotnej fáze, ale už teraz priniesli sľubné výsledky. Je potrebné, aby tieto iniciatívy dostali väčšiu podporu od štátu, vrátane finančnej, a aby sa stali menej závislé od podpory zahraničných darcov.

Ako sa uvádza vyššie, osoby patriace k rómskej menšine sú vystavené osobitnému riziku, že sa stanú obeťou rasovo motivovaného násillia, najmä zo strany „skinheadov“. V roku 2001 polícia zaznamenala 40 rasovo motivovaných útokov, pričom najväčšiu skupinu obetí tvorili Rómovia. Ministerstvo vnútra zriadilo komisiu, ktorá má v spolupráci s mimovládnymi organizáciami vyšetrovať rasovo motivované útoky.

Hoci sa objem finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu neprestajne zvyšuje, stále zostáva obmedzený a preto je ťažké rozpracovať správnu politiku a prístupy do podoby udržateľných projektov. Rozpočet na úrad splnomocnenkyne sa však zdvojnásobil asi na 1,2 milióna EUR, čo je veľmi vítané, hoci stále nie dostatočné.

Existuje teda naliehavá potreba posilniť implementáciu rómskej stratégie, vrátane primeranej finančnej podpory na národnej a miestnej úrovni. Tiež je potrebné zabezpečiť primerané vzdelávanie pre zainteresované osoby. Existujúci nedostatok predškolskej prípravy, vzdelávanie učiteľov, ktorí sa dostatočne nepripravujú na uspokojenie špecifických potrieb rómskych detí, zlé bytové podmienky a vysoká nezamestnanosť, to všetko prispelo k situácii, ktorá prehľbuje sociálne vylúčenie. Týmto otázkam treba

venovať prioritnú pozornosť. Je potrebné zvýšiť počet dobre pripravených rómskych poradcov pre miestne orgány a počet sociálnych pracovníkov na všetkých stupňoch verejnej správy ako aj zabezpečiť primeranú legislatívnu a finančnú podporu. Prijatie komplexnej antidiskriminačnej legislatívy by bolo zásadným krokom vpred.

Pokiaľ ide o implementáciu zákona o používaní jazykov menšín, dostupné údaje sú aj naďalej obmedzené. Stále pretrváva dojem, ktorý konštatovali dve predchádzajúce správy, t.j. že v mnohých oblastiach národnostné menšiny pre nedostatok informácií nevyužívajú práva, ktoré im vyplývajú zo zákona.

Ako sa konštatovalo v predchádzajúcich rokoch, Slovenská republika je zmluvnou stranou Rámcového dohovoru Rady Európy o národnostných menšinách. V novembri 2001 prijal Výbor ministrov rady Európy záver,⁴ že Slovensko vyvinulo vítané úsilie na podporu národnostných menšín a ich kultúr, a v posledných rokoch sa dosiahlo zlepšenie medzietnických vzťahov, najmä medzi maďarskou menšinou a ostatnými skupinami obyvateľstva na Slovensku. Výbor dodal, že treba posilniť právne záruky vzťahujúce sa na niektoré články Rámcového dohovoru. V rade oblastí, v ktorých existujú uspokojivé právne záruky, treba vyvinúť ďalšie úsilie na zabezpečenie ich plnej implementácie. Napriek úsiliu vlády pretrvávajú pri implementácii rámcového dohovoru problémy v súvislosti s Rómami. Ide najmä o diskriminácia, s ktorou sa v rôznych oblastiach stretávajú osoby patriace k tejto menšine, ako aj o zaobchádzanie s nimi zo strany niektorých predstaviteľov orgánov na presadzovanie práva. Veľmi veľké sú socio-ekonomické rozdiely medzi Rómami a väčšinovým obyvateľstvom.

1.3. Všeobecné hodnotenie⁵

Zatiaľ čo podľa záverov posudku z roku 1997 a pravidelnej správy z roku 1998 Slovensko nesplnilo politické kritériá, pravidelná správa z roku 1999 po prvýkrát priniesla v tomto smere pozitívne hodnotenie. Slovensko odvtedy urobilo značný pokrok smerom k ďalšiemu upevneniu a prehĺbeniu stability inštitúcií zaručujúcich demokraciu, právny štát, ľudské práva a rešpektovanie a ochranu menšín. Potvrdilo sa to aj v uplynulom roku. Slovensko naďalej plní kodanské kritériá.

Pokrok sa dosiahol vo vzťahu k štruktúre a fungovaniu verejnej správy, najmä zriadením Úradu pre štátnu službu a budovaním decentralizovaných krajských samosprávnych orgánov. Oneskorila sa implementácia zákona o štátnej službe. Riadne fungovanie samosprávy by mohla sťažiť skutočnosť, že presun kompetencií zo štátu na regionálnu úroveň sa neuskutočňuje ruka v ruku s fiškálnou decentralizáciou.

Boli prijaté ďalšie dôležité kroky na posilnenie nezávislosti súdnictva. Patrí k nim prijatie kľúčovej legislatívy a vytvorenie Súdnej rady. Novú legislatívu a inštitúcie treba maximálne využívať s cieľom zaručiť odbornú nestrannosť a politickú neutralitu súdnictva.

V boji proti korupcii, ktorá aj naďalej vyvoláva vážne obavy, možno pozorovať istý pokrok vďaka ďalšej implementácii relevantných akčných plánov a vypracúvaniu etických kódexov pre verejný sektor. V tomto úsilí treba pokračovať.

⁴ Rezolúcia RES CMN (2001)5 z 21. novembra 2001.

⁵ Pozri "Towards the Enlarged Union: Strategy Paper and Report of the European Commission on the progress towards accession by each of the candidate countries" (K rozšírenej únii: Strategický dokument a správa Európskej komisie o pripravenosti jednotlivých kandidátskych krajín na vstup), COM (2002) 700.

Slovensko rešpektuje ľudské práva a slobody.

Bola posilnená legislatíva a administratíva v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Bol prijatý nový azylový zákon, ktorý okrem iného ustanovuje zriadenie nezávislého druhostupňového orgánu v azylovej procedúre.

Veľké úsilie sa vynaložilo v oblasti rozvíjania a praktického uplatňovania prístupov k ochrane menšinových práv. Bol posilnený úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity, prehĺbila sa príslušná stratégia a zvýšili sa finančné prostriedky. V tomto úsilí treba pokračovať a zintenzívňovať ho s cieľom účinne bojovať proti diskriminácii a zlepšovať životné podmienky rómskeho obyvateľstva. Dôležitým krokom v tomto smere by bolo prijatie komplexnej antidiskriminačnej legislatívy.

2. Ekonomické kritériá

2.1. Úvod

V roku 1997 Európska komisia vo svojom posudku k žiadosti Slovenska o členstvo v EÚ konštatovala:

„Slovensko zaviedlo väčšinu reforiem potrebných na vytvorenie trhového hospodárstva“; krajina "by mala byť schopná čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám pôsobiacim v únii v strednodobom horizonte, ale vyžaduje si to transparentnejšiu politiku vychádzajúcu z požiadaviek trhu“.

Vo svojej pravidelnej Hodnotiacej správe za rok 2001 Európska komisia konštatovala, že:

„Slovensko je fungujúcou trhovou ekonomikou. „Za predpokladu, že vynaloží ďalšie značné úsilie pri zabezpečovaní fiškálnej konsolidácie v strednodobom horizonte a pripraví a plne zrealizuje oznámený program štrukturálnych reforiem, by malo byť v krátkej dobe schopné čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám v rámci únie“

Pri skúmaní hospodárskeho vývoja na Slovensku v období od vypracovania posudku sa prístup Európskej komisie riadil závermi Európskej rady v Kodani z júna 1993, v ktorých sa konštatovalo, že členstvo v únii si vyžaduje:

- existenciu fungujúceho trhového hospodárstva;
- schopnosť čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám v Európskej únii.

Pri vypracovaní nasledujúcej analýzy postupovala Európska komisia podľa metodiky uplatnenej v posudku a predchádzajúcich hodnotiacich správach. Analýza tohtoročnej hodnotiacej správy sumarizuje vývoj od doby, kedy bol vypracovaný posudok.

2.2 Zhrnutie ekonomického vývoja od roku 1997

Od krízy v roku 1998 Slovensko obnovilo makroekonomickú stabilitu, aj keď nerovnovážne stavy sa opätovne vyskytli. Potom ako sa makroekonomická situácia stala v rokoch 1997-1998 neudržateľnou, vláda uplatnila reštriktívnu fiškálnu politiku a v rokoch 1999-2000 sa jej podarilo znížiť deficit bežného účtu o viac než polovicu. Reálny rast HDP v roku 1999 poklesol na 1,3%, od tej doby sa však tempo rastu trvale zrýchľuje. Inflácia sa bezpečne ukotvila v jednocifernom pásme. Nezamestnanosť výrazne vzrástla, najmä ako dôsledok dočasného spomalenia hospodárskeho rastu, zrýchlenej reštrukturalizácie podnikov a nedostatkov vo fungovaní trhu práce. Od roku 2001 začala fiškálna politika opäť nadobúdať expanzívnu povahu a ekonomika zaznamenala výrazné deficity zahraničného obchodu a bežného účtu platobnej bilancie. Slovensko už realizovalo niekoľko štrukturálnych reforiem vo fiškálnej oblasti, avšak mnoho potrebných opatrení, najmä na strane výdavkov, je ešte potrebné prijať. Vážnosť deficitu bežného účtu platobnej bilancie zmierňuje spôsob jeho financovania, nedávny nárast devízových rezerv a, prinajmenšom v roku 2001, vysoký rast investičných výdavkov v zásadne zlepšenom štrukturálnom prostredí. Avšak investičná aktivita sa v ostatnom období oslabila, pričom dominantným faktorom sa stala spotreba, čo má zodpovedajúce implikácie na štruktúru dovozov a udržateľnosť deficitu bežného účtu.

Hlavné ekonomické trendy								
Slovenská republika		1997	1998	1999	2000	2001	Priemer	2002 posledné
Rast reálneho HDP	%	5,6	4,0	1,3	2,2	3,3	3,3	3,9 Q1
Miera inflácie	%	6,0	6,7	10,8	12,3	:	:	:
- ročný priemer								
- December – December	%	6,3	5,7	14,1	8,4	6,4 ^c	8,2	2,0 ^c
Miera nezamestnanosti								
- definícia LFS	%	11,8	12,5	15,9	19,1	19,4	15,7	19,4 Q1
Saldo rozpočtu všeobecnej vlády	percent z HDP	-5,7	-4,7	-6,4	-12,8	-5,6p	-7,0p	
Saldo bežného účtu	percent z HDP	-9,3	-9,7	-5,7	-3,6	-8,8	-7,4	
	mil. ECU/€	-1 725	-1 893	-1 088	-772	-1 960 ^b	-1 488	-859 január-máj ^b
Hrubý zahraničný dlh celej ekonomiky	% vývozu tovarov a služieb	53,7	65,0	67,8	45,6	:	:	
- pomer dlhu k vývozu	mil. ECU/€	5 603	7 553 ^a	7 707	6 978	:	:	
Prílev priamych zahr. investícií- údaje z platobnej bilancie	percent z HDP	0,8	2,6	1,6	10,9	6,3	4,4	
	mil. ECU/€	154	504	306	2 317	1 414 ^b	939	229 január-máj ^b
Pramene: Eurostat. Národné pramene. Štatistika vonkajšieho dlhu OECD								

^a rady prerušené v dôsledku určitých technických zmien v definícii

^b Prameň: web-stránka Národnej banky Slovenska

^c Národný CPI (index spotrebiteľských cien).

Od roku 1998 Slovensko zaznamenalo výrazný pokrok v zlepšovaní štrukturálneho zázemia hospodárstva, avšak tento proces ešte nie je ukončený. Reštrukturalizácia a privatizácia zdedeného a do veľkej miery nesolventného štátneho bankového sektora, ktorá začala v roku 1999, bola v zásade ukončená. Súbežne s týmto procesom prebehla privatizácia väčšiny nefinančných štátnych podnikov. Boli prijaté opatrenia na vytvorenie priaznivého podnikateľského prostredia pre zdravý rozvoj súkromného podnikania a reštrukturalizáciu podnikového sektora, avšak potrebné budú aj ďalšie kroky. Došlo aj k výraznému zlepšeniu legislatívneho rámca. Avšak schopnosť jeho efektívnej implementácie zatiaľ zaostáva. Stále tiež absentujú tiež podstatné zlepšenia vo fungovaní trhu práce.

Výška slovenského HDP na obyvateľa, vyjadrená ako percento z priemeru EÚ, zostala nezmenená, pričom v krajine pretrvávajú značné rozdiely vo všeobecných životných podmienkach a v nezamestnanosti. Výška príjmu na obyvateľa, vyjadrená v parite kúpnej sily, dosiahla v roku 2001 úroveň 48% priemeru EÚ. V roku 1999 sa jeho regionálne

rozloženie pohybovalo od 39% v regióne východného Slovenska až po veľmi vysokých 95% v Bratislavskom kraji. Miera ekonomickej aktivity sa mierne zvýšila, zo 69% v roku 1999 na 70,4% v roku 2001, zatiaľ čo miera zamestnanosti klesla z 58% na 56,7%. Nezamestnanosť sa zvýšila z 11,8% disponibilnej pracovnej sily v roku 1997 na 19,4% v prvom štvrtroku 2002 (údaje z výberového zisťovania pracovných síl). Za to isté obdobie vzrástla nezamestnanosť vo vekovej kategórii do 25 rokov z 21,7% na 38,9%, miera nezamestnanosti mužov vzrástla z 10,9% na 20,1% a miera nezamestnanosti žien z 12,8% na 18,6%. Dlhodobo nezamestnaní predstavovali 58,3% všetkých nezamestnaných v roku 2001, v porovnaní so 47,6% v roku 1999. Vzhľadom na ich silnú koreláciu s nezamestnanosťou sa sociálne podmienky v uplynulých rokoch do určitej miery zhoršili. Avšak usudzujúc z obmedzených disponibilných údajov sa zdá, že sociálna zachytá sieť je schopná tlmiť najťažšie sociálne situácie.

Hlavné ukazovatele hospodárskej štruktúry v roku 2001		
Počet obyvateľov (priemer)	tisíc	5 380
HDP na obyvateľa ^a	PPS	11 100
	% priemeru EÚ	48
Podiel poľnohospodárstva ^b na:	%	
- celkovej pridanej hodnote	%	4,6
- zamestnanosti		6,3
Tvorba fixného kapitálu/HDP	%	31,9
Hrubý zahraničný dlh celej ekonomiky/HDP ^c	%	33,4
Vývoz tovarov a služieb / HDP	%	75,9
Stav priamych zahraničných investícií	milión €	2 801 ^d
	€ na obyvateľa ^a	521
Miera dlhodobej nezamestnanosti	percento pracovnej sily	11,3

^a Údaje boli vypočítané z populačných údajov národných účtov, ktoré sa môžu líšiť od údajov uvedených v demografických štatistikách.

^b Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo a rybné hospodárstvo.

^c Údaje sa vzťahujú k r. 2000.

^d Údaje sa vzťahujú k r. 1999

2.3 Hodnotenie na základe kodanských kritérií

Existencia fungujúceho trhového hospodárstva

Existencia fungujúceho trhového hospodárstva si vyžaduje liberalizáciu cien a obchodu a existenciu vymožitelného právneho systému, do ktorého patria aj práva k majetku. Makroekonomická stabilita a konsenzus v otázke hospodárskej politiky zvyšujú výkonnosť trhového hospodárstva. Dobre rozvinutý finančný sektor a absencia podstatných prekážok vstupu na trh a výstupu z neho zvyšujú efektívnosť ekonomiky.

Relatívne širokospektrálnej vládnej koalícii sa počas jej celého štvorročného funkčného obdobia podarilo udržať si značný politický konsenzus o potrebe makroekonomickej stabilizácie a štrukturálnych reforiem. Vláda presadzovala pevný reformný kurz, aj keď politické aspekty občas spôsobovali určité spomalenie tempa reforiem. Vláde sa podarilo podporiť úsilie v oblasti hospodárskej politiky dohodami s medzinárodnými finančnými inštitúciami, najmä dohodou o Staff Monitored Programme s Medzinárodným menovým fondom a zmluvou o pôžičke na reštrukturalizáciu finančného a podnikového sektora (EFSAL) od Svetovej banky. Dôležité záväzky tiež boli prijaté v rámci Predvstupového ekonomického programu (PEP), predloženého EK v roku 2001 a aktualizovaného v roku 2002. Program je odrazom dobrého pokroku v budovaní inštitucionálnych kapacít. Napriek tomu je potrebné pokročiť v oblasti metodiky a koordinácie rozpočtových postupov a strednodobého fiškálneho plánovania v súlade so zámermi vlády.

Rast reálneho HDP sa plynule zrýchľoval až pokým stabilizačná politika vlády nespôsobila jeho spomalenie. Relatívne rýchlo rastúca slovenská ekonomika sa v rokoch 1997-1998 dostala do neudržateľných vonkajších nerovnováh, ktoré boli v rozhodujúcej miere vyvolané meškaním štrukturálnych reforiem a veľkým, avšak značne neproduktívnym rastom investičných výdavkov a neudržateľnou fiškálnou expanziou. Toto viedlo vládu k tomu, aby už vtedy prísnu menovú politiku doplnila o balíček opatrení v oblasti fiškálnej stabilizácie. Reštriktívny účinok uvedenej kombinácie politík bol zmiernený silným zahraničným dopytom, ale aj napriek tomu sa hospodársky rast v roku 1999 spomalil na 1,3%. Od tej doby sa rast HDP zrýchľoval a v roku 2001 dosiahol 3,3%. Vonkajší príspevok k hospodárskemu rastu sa stal negatívny a bol nahradený širokospektrálnym oživením domáceho dopytu. Reálne fixné investície vzrástli o 9,6%, najmä vďaka zlepšenej ziskovosti podnikov a zníženej sadzbe dane z príjmu právnických osôb. Súkromná spotreba vzrástla o 4% a bola stimulovaná začínajúcim rastom zamestnanosti, vyššími mzdami, nižšou daňou z príjmov fyzických osôb a príjmami obyvateľstva z predaja privatizačných dlhopisov. Verejná spotreba sa zvýšila o 5,1%. V prvom štvrtroku 2002 sa rast zrýchľil a dosiahol 3,9%, hnaný predovšetkým spotrebou domácností a vlády, ktorá vzrástla o viac než 5%, pričom fixné investície mali mierne negatívny a vonkajší dopyt mierne pozitívny vplyv.

Z východiskovej úrovne blízkej 10% HDP sa deficit bežného účtu v rokoch 1999-2000 znížil na viac než polovicu, avšak v roku 2001 sa opäť zdvojnásobil. V období rokov 1996 až 1998 dosahoval deficit bežného účtu neudržateľnú úroveň blízku 10% HDP. Následná zmes reštriktívnej fiškálnej a menovej politiky, spolu so silným vonkajším dopytom, znížili deficit o viac než polovicu na úroveň 4% HDP. V roku 2001 sa však deficit opäť vyšplhal na 8,6% HDP v dôsledku silného oživenia domáceho dopytu a súbežného poklesu dopytu na hlavných exportných trhoch Slovenska. Napriek tomu Slovensko dokáže bez problémov financovať svoj deficit bežného účtu. Okrem toho sa v nedávnom období výrazne zvýšil stav jeho devízových rezerv ako dôsledok veľmi vysokých privatizačných príjmov plynúcich od priamych zahraničných investorov. Okrem toho, prinajmenšom v roku 2001 bol deficit bežného účtu do značnej miery

vyvolaný expanziou investícií, ktorá by mala byť v súčasnosti omnoho produktívnejšia ako v období pred rokom 1999, čo naznačujú štrukturálne zlepšenia popísané nižšie. Avšak spotreba sa tiež zvýšila a v súčasnosti je dominantným faktorom hospodárskeho rastu, čo má zodpovedajúce implikácie na veľkosť a štruktúru dovozov, ako aj na udržateľnosť deficitu bežného účtu.

V referenčnom období nezamestnanosť prudko vzrástla. Reštrukturalizácia podnikov a dočasné spomalenie hospodárskeho rastu mali za následok zvýšenie nezamestnanosti z 11,8% disponibilnej pracovnej sily v roku 1997 na 19,4% v prvom štvrtroku 2002 (údaje z výberového zisťovania pracovných síl). Na tejto vysokej úrovni sa udržala aj napriek zrýchľujúcemu sa hospodárskemu rastu, keďže rôzne štrukturálne nedostatky oslabovali schopnosť trhu práce absorbovať prepustených pracovníkov. Zamestnanosť sa začala zvyšovať v roku 2001 (o 1%). V prvom štvrtroku 2002 bola nezamestnanosť o 0,2% vyššia než v rovnakom období roka 2001.

Inflácia sa opäť znížila na jednocifernú hodnotu, pričom jej výkyvy počas referenčného obdobia boli spôsobované najmä úpravami regulovaných cien. Najmä v dôsledku cenových deregulácií sa medziročná miera inflácie, meraná rastom indexu spotrebiteľských cien, zvýšila z priemernej ročnej hodnoty 6,5% v rokoch 1997-1998 na vrcholných 12,3% v roku 2000. V roku 2001 sa znížila na priemerných 7,3% a v júli 2002 poklesla na rekordne nízku medziročnú úroveň 2,0%. Nízke hodnoty v roku 2002 je možné pripísať skutočnému zastaveniu úprav regulovaných cien. Aj keď úpravy regulovaných cien by sa mali v roku 2003 obnoviť, Národná banka Slovenska by mala byť bez problémov schopná udržiavať mieru inflácie bezpečne v jednocifernom pásme. Jadrová inflácia, ktorá neberie do úvahy zmeny v štátom regulovaných cenách a nepriamych daniach, dosiahla tiež rekordne nízkych 1,2% v júni a júli tohto roka.

Slovensko zrušilo politiku pevného devízového kurzu pod tlakom devízových trhov v roku 1998. V prostredí makroekonomických nerovnováh slovenskej ekonomiky vyvrcholil tlak na devízový kurz slovenskej koruny voči nemeckej marke a americkému doláru v období august-september 1998, vyvolaný najmä neistým politickým vývojom, krízou v Rusku a nárastom povolebných devalvačných očakávaní.

Národná banka Slovenska (NBS) zaviedla floating slovenskej koruny 1. októbra 1998. Toto viedlo k prudkému poklesu kurzu meny, ktorý pokračoval prakticky až do polovice roka 1999, pričom k čiastočnému zvráteniu poklesu došlo v druhej polovici roka. Výmenný kurz voči euru zostal počas rokov 2000 a 2001 relatívne stabilný. NBS obmedzovala svoje intervencie na zmierňovanie rýchlych pohybov a silných fluktuácií. Z tohto dôvodu obnovila intervencie tohto roku po prvý krát v januári 2001, kedy začala slovenská koruna vykazovať známky oslabovania vzhľadom na predvolebnú neistotu a vzniknutú ekonomickú nerovnováhu. Po posilňovaní od začiatku roka 2002 koruna oslabila z hodnoty približne 41.5 Sk za euro v polovici apríla na takmer 45 Sk za euro v júni a júli, avšak potom začala opätovne posilňovať.

Menová politika sa následne zameriavala na dosahovanie inflačných cieľov. Od zrušenia menovej kotvy využívala menová politika úrokové sadzby ako hlavný operačný nástroj na dosahovanie inflačných cieľov. Súbežne s uplatňovaním stabilizačnej fiškálnej politiky vlády sa úrokové sadzby znižovali až na úroveň 7,75% v marci 2001 (repo sadzba). Nezmenené zostali až do apríla tohto roka, kedy sa NBS cítila nútená reagovať na nedostatočnú fiškálnu konsolidáciu v predvolebnom období a na zväčšujúcu sa vonkajšiu nerovnováhu zvýšením úrokovej sadzby o pol percentuálneho bodu. Reálne úrokové sadzby počas referenčného obdobia klesali a boli čiastočne záporné. Pri nízkej

inflácii došlo v priebehu tohto roka k ich nárastu. Napriek nižším úrokovým sadzbám sa objem poskytnutých bankových úverov v reálnom vyjadrení znížil počas reštrukturalizácie a privatizácie bankového sektora a k jeho nárastu došlo až nedávnom období. Vzhľadom na stav rozvoja finančného trhu a dôležitú úlohu priameho financovania podnikov zahraničnými veriteľmi je prenos zmien úrokových sadzieb stále slabý.

Po uplatnení balíka stabilizačných opatrení sa fiškálna politika vlády stala opäť expanzívnu a v súčasnosti sa odchyľuje od konsolidačného kurzu vytýčeného v predvstupovom ekonomickom programe. V súlade s harmonizovanými štandardmi EÚ (ESA95) Slovensko oznámilo deficit všeobecnej vlády za roky 1997 až 2001, ktorý sa pohyboval približne v rozpätí 4,5% až 6,5% HDP – okrem roku 2000, keď vyskočil na 12,7% GDP. Pre rok 2002 je objem čistých pôžičiek naplánovaný na 5,3% HDP, avšak zahŕňa aj jednorazové výnosy vo výške 0,5% z predaja telekomunikačných licencií. Od roku 1999 a najmä v priebehu roku 2000 boli tieto údaje výrazne ovplyvnené mimoriadnymi operáciami uskutočnenými v súvislosti s reštrukturalizáciou bankového sektora. Odhliadnuc od nákladov na reštrukturalizáciu bánk a uplatnených vládnych záruk (a na základe GFS) sa Slovensko pridŕžiavalo reštriktívneho fiškálneho kurzu a zredukovalo deficit všeobecnej vlády približne o 1,5% HDP v rokoch 1997 a 1999. Od roku 2001 sa fiškálna politika začala stávať opäť expanzívnu napriek zrýchľujúcemu sa rastu. Vláda sa odklonila od svojho záväzku obsiahnutom v PEP čo sa týka deficitu všeobecnej vlády na rok 2002 a revidovala svoj cieľ smerom hore o 1% HDP s rizikom, pričom tu zostáva riziko vyššieho prečerpania fiškálnych výdavkov. Okrem toho, pokračovanie súčasnej fiškálnej politiky by mohlo znamenať ďalšie zvýšenie deficitu v roku 2003. Zvrátenie tohto vývoja a zníženie fiškálnych tlakov na deficit bežného účtu je podmienené prijatím rozhodných a rýchlych opatrení vo fiškálnej politike, vrátane rozhodnejšieho pokračovania štrukturálnej reformy verejných výdavkov.

Dlh vlády sa v uplynulých rokoch podstatne zvýšil, najmä v dôsledku operácií súvisiacich s reštrukturalizáciou bankového sektora. Hrubý dlh vlády sa zvýšil z 29,7% HDP v roku 1997 na 44,1% HDP v roku 2001. Vláda vo veľkej miere vylúčila použitie výnosov z privatizácie na financovanie bežných výdavkov a zaviazala sa použiť rekordné privatizačné výnosy z roku 2002 na zníženie dlhu a financovanie nákladov súvisiacich s predpokladanou reformou systému dôchodkového zabezpečenia. Podsúvahové záväzky vo forme vládnych záruk predstavujú približne 15% HDP.

Slovensko začalo dôležité štrukturálne reformy verejných výdavkov, avšak rozhodujúcu časť opatrení potrebných na zabezpečenie fiškálnej udržateľnosti je ešte potrebné prijať. V systéme zdravotnej starostlivosti už boli prijaté významné reformné kroky, avšak výdavky zostávajú stále pomerne vysoké a sektor nie je zďaleka finančne zdravý. Aj keď parametrické reformy, ako napríklad relatívne mierne zvýšenie hranice dôchodkového veku, boli v rámci priebežne financovaného piliera dôchodkového zabezpečenia už začaté, zatiaľ nie sú dostatočné na zvládnutie rastúcich demografických tlakov v strednodobom a dlhodobom horizonte. Bolo prijaté rozhodnutie o zavedení povinnej financovaného piliera dôchodkového poistenia, pričom počiatočné náklady budú kryté značnou časťou výnosov z privatizácie. Avšak legislatíva pre druhý pilier ešte prijatá nebola a mnoho koncepčných otázok zatiaľ zostáva otvorených. Sociálna pomoc a rôzne dávky poskytujú ďalšie možnosti úspor bez spochybnenia ich základných funkcií, najmä tým, že sa zlepši ich adresnosť. Navyše, reforma financovania vzdelávacieho systému ešte nie je ukončená. Obmedzenia týkajúce sa poskytovania dotácií a záruk podnikom sú stále nedostatočne účinné. Značné možnosti úspor existujú aj v súvislosti s reformou štátnej služby.

Uskutočnili si daňové reformy a došlo k zníženiu daňového zaťaženia, avšak stále je potrebné zlepšiť daňovú disciplínu. Daň z príjmu právnických osôb sa znížila v dvoch postupných krokoch zo 40% na 25%. Znížili sa aj sadzby dane z príjmu fyzických osôb a zmenšil sa počet daňových pásiem. Okrem toho, dovozná prirážka, ktorá bola zavedená dočasne v roku 1999, bola v roku 2000 zrušená. Uskutočnila sa aj reforma správy daní, avšak niektoré jej prvky, ako napríklad zavedenie novej organizačnej štruktúry, ešte neboli ukončené. Je tiež potrebné prijať opatrenia na zvýšenie daňovej disciplíny, najmä čo sa týka DPH. Vláda vytvára administratívnu infraštruktúru na zlepšenie výberu odvodov do fondov sociálneho zabezpečenia. Snahy o riešenie problému nedoplatkov na daniach a odvodoch do fondov je potrebné ďalej zintenzívniť.

Boli zavedené zlepšenia v procese tvorby rozpočtu a riadenia verejných financií. Vláda podnikla dôležité kroky na zvýšenie transparentnosti a zlepšenie riadenia verejných financií, napríklad zrušením takmer všetkých mimorozpočtových fondov; zmenami v rozpočtových postupoch a rozpočtovej klasifikácii; prvými krokmi smerom k strednodobému a programovému rozpočtovaniu a postupnému vybudovaniu systému štátnej pokladnice a agentúry na riadenie štátneho dlhu. Uvedené opatrenia sa realizujú v kontexte postupnej fiškálnej decentralizácie.

Aj keď v stabilizačnom období rokov 1999-2000 bola zmes menovej a fiškálnej politiky vyváženejšia, menová politika a prísnejšie úverové podmienky sa odvtedy stali hlavnými korekčnými nástrojmi na rozdiel od fiškálnej politiky, ktorá sa opätovne začala uvoľňovať. Ako je uvedené vyššie, menová politika sa v rokoch 1997-1998 výraznejšie sprísnila, ale neudržateľné vonkajšie deficity sa začali znižovať až po sprísnení fiškálnej politiky a jej vyvážení s menovou politikou počas realizácie balíka stabilizačných opatrení v rokoch 1999-2000. Medzičasom sa fiškálna politika stala opäť expanzívnejšou a prispela k opätovnému výskytu vonkajších nerovnováh.

Voľné pôsobenie trhových síl bolo ďalej posilnené. Od roku 1999 bolo realizovaných niekoľko významných balíkov cenových deregulácií, najmä v oblasti dopravy, energetiky a bývania. Tieto deregulácie prispeli k zreálneniu nákladov v uvedených sektoroch. Štátom regulované ceny vzrástli o 38% v roku 1999, o 21% v roku 2000 a o 17% v roku 2001. Podiel regulovaných cien na indexe spotrebiteľských cien v súčasnosti predstavuje zhruba jednu pätinu. Okrem iných opatrení sa začalo s liberalizáciou trhu elektrickej energie a plynu, pričom Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, ktorý má v kompetencii sektory plynu, tepla a elektrickej energie, začal svoju činnosť v októbri 2001.

Privatizácia štátnych nefinančných podnikov výrazne pokročila. Od roku 1998 sa privatizácia vyhla nedostatkom metód používaných v skorších vlnách a výrazne pokročila. Podobne ako v prípade finančného sektora, vláda, v jasnom kontraste s minulosťou, uskutočňovala privatizačné operácie cez transparentné a súťažné tendre. Rozhodujúce štátne nefinančné podniky, ktoré nová vláda zdedila, boli sústredené najmä v sektore telekomunikácií, v sieťových odvetviach a v sektore dopravy. Medzičasom bola väčšina týchto podnikov plne alebo čiastočne privatizovaná. Najprominentnejším príkladom je predaj 51% podielu v Slovenských telekomunikáciách a predaj 49% podielov (s manažérskymi právami) v Transpetrole a Slovenskom plynárenskom priemysle zahraničným investorom. Príjmy z naposledy menovanej transakcie predstavovali 12% HDP. 49% podiely tiež boli predané v troch regionálnych elektroenergetických rozvodných podnikoch a v niekoľkých podnikoch autobusovej dopravy. Podiel súkromného sektora na HDP v súčasnosti dosahuje približne 85%. Väčšina z pripravovaných privatizačných projektov je relatívne malá – s výnimkou

Slovenských elektrární, na ktoré už bol tender vypísaný a ktoré majú byť sprivatizované do konca roka 2002, a dopravno-prevádzkovej časti Slovenských železníc.

Vláda odstránila prekážky vstupu na trh a posilnila pravidlá pre výstup z trhu, avšak ich efektívne uplatňovanie bude treba ešte posilniť. Boli prijaté kroky na uľahčenie, zjednodušenie a skrátenie procesu vstupu na trh pre nové podniky, aj keď priestor na ďalšie zlepšenia stále existuje. Pre subjekty vstupujúce na trh predstavuje financovanie stále obmedzujúci faktor, čo by sa však malo zlepšiť nedávnou prijatou legislatívou umožňujúcou zriaďovať záložné právo na hnutelný majetok. Čo sa týka výstupu z trhu, vláda uskutočnila reformu konkurzného rámca s cieľom posilniť práva veriteľov, zrýchliť konkurzné konanie a ponúknuť reštrukturalizáciu ako realistickú alternatívu. Aj keď všetky tieto kroky boli významné, tvorba adekvátneho a rýchlo použiteľného rámca pre pôsobenie na trhu a výstup z neho ešte nebola ukončená, napríklad kvôli nedostatku implementačných kapacít na strane konkurzných správcov či sudcov.

Legislatívny rámec pre trhovú ekonomiku bol v prevažnej miere vytvorený, aj keď vynutiteľnosť práva si vyžaduje ďalšie zlepšenie. Vláda výrazne pokročila pri zavádzaní legislatívnych pravidiel trhovej ekonomiky. Avšak schopnosť ich účinného uplatňovania zatiaľ zaostáva. Najviac obmedzujúcim faktorom je súdny systém, ktorý si vyžaduje ďalšie podstatné reformy. Súdnictvo trpí množstvom problémov, najmä nedostatkom ľudských a technických zdrojov, efektívnosti riadenia a odolnosti voči korupcii.

Reštrukturalizácia a privatizácia slovenského bankového sektora bola v zásade ukončená. Vláda reštrukturalizovala tri najväčšie štátne banky (s úhrnným podielom 50% na bilančnej hodnote sektora) tým, že ich kapitálovo posilnila (približne 2% HDP) a odbremenila ich od nedobytných pohľadávok (približne 12 % HDP) v rokoch 1999-2000. V priebehu roka 2001 ich úspešne privatizovala predajom priamym zahraničným investorom. Štátom vlastnené malé a stredné banky boli tiež takmer úplne sprivatizované a niektoré nesolventné malé a stredné inštitúcie zanikli. Podiel bánk vlastnených zahraničnými akcionármi na celkovej bilančnej hodnote sektora v súčasnosti presahuje 90%. Štátne inštitúcie, na ktoré boli prevedené nedobytné pohľadávky bánk, sa v tomto roku zlúčili a jedinou inkasnou agentúrou zostala Slovenská konsolidačná agentúra. Riešenie nedobytných pohľadávok sa v súčasnosti uskutočňuje použitím rozličných trhovo konformných metód, pričom agentúra v súčasnosti hľadá zahraničného partnera, ktorý by do spoločného podniku vniesol dodatočné skúsenosti.

Bankový sektor je v súčasnosti v omnoho lepšej pozícii aby expandoval a plnil svoju sprostredkovateľskú úlohu. Bez nedobytných pohľadávok prevedených na konsolidačné inštitúcie v priebehu reštrukturalizácie bánk predstavoval objem domácich úverov súkromnému sektoru 35% HDP na konci roka 2001, pričom vklady dosahovali 62% HDP. Reštrukturalizáciu a privatizáciu bánk sprevádzal reálny pokles objemu poskytnutých úverov, avšak nedávny vývoj naznačuje oživovanie úverovej aktivity bánk vo vzťahu k podnikom a domácnostiam. Potenciál rastu je vysoký a podporia ho zlepšenia v legislatívnom a prevádzkovom prostredí. Ďalší rast bude založený na výrazne posilnenej stabilite sektora. Napríklad úhrnný ukazovateľ kapitálovej primeranosti vychádzajúci zo slovenských účtovných štandardov dosahoval takmer 20% na konci roka 2001 v porovnaní s menej než 1% pred reštrukturalizáciou bánk (jún 1999). Podobne, pomer klasifikovaných úverov na celkových úveroch poklesol z takmer 40% pred reštrukturalizáciou na približne 13%. Ziskovosť zostáva zatiaľ nízka. Je pravdepodobné, že vysoké zastúpenie priamych zahraničných investorov posilní konkurenčné prostredie, zvýši efektívnosť a zlepší riadenie bánk a ich rizík, vrátane nepriamych rizík vyplývajúcich z podnikových klientov s vysokými záväzkami v cudzej mene.

Sprostredkovateľská úloha nebankového finančného sektora je zatiaľ okrajová, aj keď už boli prijaté určité kroky na zlepšenie situácie. Vláda posilnila legislatívny rámec pre rozvoj trhu cenných papierov, okrem iného s cieľom zabezpečiť lepšiu ochranu akcionárskych práv. Bol prijatý nový zákon o cenných papieroch a nový obchodný zákonník. Napriek tomu zostáva trhová kapitalizácia a investičná aktivita na trhu cenných papierov veľmi nízka. Dlhopisovému trhu dominujú štátne cenné papiere. Je potrebné uskutočniť zásadnú reformu rámca pre emitovanie a riadenie dlhových nástrojov a fungovanie domáceho dlhopisového trhu. V sektore poisťovníctva bola štátna Slovenská poisťovňa, s trhovým podielom takmer 50%, predaná zahraničnému investorovi. Inštitucionálni investori investujú najmä do bankových depozitov a vládnych cenných papierov. Realizácia pripravovanej reformy systému dôchodkového zabezpečenia a priebežný rast poisťovacieho sektora pomôžu zväčšiť bázu inštitucionálnych investorov a podporia rozvoj finančného sektora.

Legislatívny základ pre reguláciu a dohľad nad finančnými trhmi sa výrazne zlepšil, ale posilňovanie schopnosti jeho uplatňovania na medzinárodnej úrovni začalo naberať na dynamike len nedávno. Medzi dôležité legislatívne zlepšenia napríklad patrili: novely zákona o NBS a Ústavy Slovenskej Republiky, ktorými sa posilnili právomoci a zodpovednosť bankového dohľadu NBS; prijatie nového zákona o bankách; nového zákona o cenných papierov; nového zákona o poisťovníctve; a prijatie zákona umožňujúceho zriadenie nového Úradu pre finančný trh. Avšak mnohé legislatívne zlepšenia doposiaľ neboli uspokojivo implementované, vrátane oblasti účtovných štandardov a auditu. Dostatočná regulačná a implementačná kapacita je základným predpokladom schopnosti udržať krok s kvantitatívnou a kvalitatívnou expanziou čoraz viac súťaživého a teda potenciálne rizikového finančného sektora. Implementácia opatrení na zabezpečenie adekvátnych kapacít v oblasti bankového dohľadu nadobudla v nedávnej dobe výraznú dynamiku. V oblasti nebankových finančných inštitúcií bol nedávno novelizovaný legislatívny základ fungovania Úradu pre finančný trh, pod dohľad ktorého spadajú, avšak operačná kapacita úradu ešte nebola plne zabezpečená. Stratégia na zlepšenie koordinácie a integrácie dohľadu na finančnom trhu v rámci NBS do roku 2005 sa koncipuje a postupne realizuje.

Schopnosť čeliť konkurenčným tlakom a trhovým silám v Európskej únii

Schopnosť splniť toto kritérium závisí od existencie trhového hospodárstva a stabilného makroekonomického prostredia, ktoré umožnia ekonomickým subjektom robiť rozhodnutia v predvídateľnom prostredí. Vyžaduje sa aj dostatočne veľký ľudský a fyzický kapitál, vrátane infraštruktúry. Štátne podniky treba reštrukturalizovať a všetky podniky musia investovať do zlepšenia svojej efektívnosti. Okrem toho, čím lepší prístup budú mať podniky k vonkajším zdrojom financovania a čím budú úspešnejšie pri reštrukturalizácii a inovácii, tým väčšia bude ich schopnosť prispôbiť sa. Ekonomika bude celkovo tým schopnejšia prijať povinnosti vyplývajúce z členstva, čím vyšší stupeň hospodárskej integrácie s Európskou úniou dosiahne pred vstupom do EÚ. Dôkazom takejto integrácie je aj objem a sortiment výrobkov, s ktorými daný štát obchoduje s členskými štátmi EÚ.

Slovensko vytvorilo široko predvídateľné prostredie pre činnosť hospodárskych aktérov. Obnovilo makroekonomickú stabilitu, aj keď jej udržanie je podmienené rýchlym uplatnením fiškálnych opatrení na odstránenie novovzniknutých nerovnováh. Okrem toho, Slovensko preukázalo schopnosť zvládnuť ťažké a časovo náročné štrukturálne reformy.

Napriek tomu, že sa dosiahol určitý pokrok, je tu stále priestor na efektívnejšie využitie ľudských zdrojov pri posilňovaní hospodárskeho rastu. Slovensko trpí nízkou mierou zamestnanosti, pričom nezamestnanosť, ako je uvedené vyššie, výrazne vzrástla. Zlepšeniu situácie doposiaľ bráni široká paleta štrukturálnych nedostatkov ovplyvňujúcich trh práce. Regionálnu mobilitu by bolo možné posilniť prostredníctvom reformy bytového trhu a dopravného systému. Reformou systémov zdravotného a sociálneho zabezpečenia je potrebné znížiť stále vysoké odvodové zaťaženie a zvýšiť stimuláciu tvorby nových pracovných miest. Neflexibilné prvky pracovného práva, ktorým nepomohli nedávne novelizácie Zákonníka práce, sú ďalším zdrojom problémov. Stále pretrvávajú neefektívne prvky v administratíve trhu práce. Nesúlad medzi dopytom a ponukou z hľadiska kvalifikácie pracovnej sily je jedným z významných faktorov udržiavajúcich nezamestnanosť na vysokej úrovni. S cieľom posilniť konkurencieschopnosť už aj tak dobre rozvinutého ľudského kapitálu Slovenska a prispôsobiť ho na nové kvalifikačné požiadavky pracovného trhu prešiel systém vzdelávania niekoľkými reformami, ako napríklad decentralizáciou a diverzifikáciou poskytovania služieb a zmenami v učebných osnovách. Avšak demografické zmeny, ako aj zvýšený a kvalitatívne nový dopyt po strednom a vysokoškolskom vzdelávaní, neboli napríklad dostatočne zohľadnené v uvedených reformách ani v súvisiacich rozpočtových výdavkoch. Nezamestnanosť absolventov škôl dosahuje 73% v prípade absolventov stredných a 20% v prípade absolventov vysokých škôl.

Tvorba hrubého fixného kapitálu sa opätovne zvýšila, pričom v súčasnosti je hnaná prevažne súkromným sektorom a podporovaná zvýšenou angažovanosťou priamych zahraničných investorov. Tvorba hrubého fixného kapitálu prudko poklesla v roku 1999, ale odvtedy sa postupne zvyšovala, najmä v roku 2001, kedy vzrástla o 9,6% v reálnom vyjadrení a dosiahla vyše 31% HDP. Vychádzajúc z tejto vysokej úrovne sa miera rastu v roku 2002 javí byť značne nižšia, pričom v prvom štvrtroku bola mierne záporná. V ostrom kontraste s dňekom boli investičné rozhodnutia a úverové alokácie v období pred rokom 1999 určované deformovanými stimulmi, slabým systémom podnikového riadenia a vládnymi zásahmi. Dnes sa uskutočňujú v zásadne zlepšenom štrukturálnom prostredí, podliehajú tvrdším rozpočtovým obmedzeniam a sú výrazne riadené priamymi zahraničnými investormi. V dôsledku toho by mali byť oveľa produktívnejšie a ich potenciál prispieť k hospodárskemu rastu Slovenska výrazne silnejší. Okrem toho, rozsiahla prítomnosť zahraničných investorov zohráva rozhodujúcu úlohu pri transfere manažérskeho a technologického know-how. Podiel priamych zahraničných investícií na HDP sa výrazne zvýšil – z menej ako 2% HDP v rokoch 1997 a 1999 na priemerných 8,5% HDP v rokoch 2000-2001 – nie len vďaka privatizácii, ale tiež ako výsledok investícií na zelenej lúke. Boli zavedené špecificky cielené opatrenia na uľahčenie a prilákanie takýchto investícií, niekedy v kombinácii s krokmi určenými na podporu rozvoja zaostávajúcich regiónov. Avšak úloha zlepšiť všeobecné podnikateľské prostredie, ktorá je z hľadiska prílevu zahraničných investícií rovnako dôležitá, ešte nebola splnená úplne.

Rozšírila sa dopravná a telekomunikačná infraštruktúra, kým pomer výdavkov na výskum a vývoj k HDP poklesol. V oblasti rozvoja infraštruktúry sa dĺžka diaľnic počas referenčného obdobia zvýšila o 35%. Avšak odstraňovanie úzkych miest v cestnej infraštruktúre sa nie vždy deje tým najefektívnejším spôsobom, čoho dôkazom môže byť prílišný dôraz kladený na výstavbu v porovnaní s údržbou ciest. Počet pevných telefónnych liniek sa zvýšil o 12%, počet zákazníkov mobilných sietí 11 krát a počet zákazníkov s pripojením na internet 3,5 krát. Výdavky na výskum a vývoj poklesli z 1,1% HDP na 0,7% HDP.

Pokročila reštrukturalizácia podnikov a zvýšila sa ich ziskovosť. Reštrukturalizácia a výstup neziskových podnikov z trhu sú podporované sprísnením rozpočtových výdavkov a zlepšeným podnikovým riadením. Medzi hlavné faktory, ktoré viedli k týmto výsledkom a ktoré sú popísané vyššie, patrí reštrukturalizácia a privatizácia bankového sektora, prebiehajúce riešenie nedobytných úverov vyňatých z portfólií bánk a rozličné legislatívne zmeny (Obchodný zákonník, zákon o cenných papieroch, konkurzný rámec). Ziskovosť sa postupne zvyšuje a rozdiely medzi stratovými a ziskovými podnikmi už nie sú také výrazné. Dôkazom toho je nárast koeficientu pridanej hodnoty v ziskových podnikoch v porovnaní so stratovými z 2,8 v roku 1999 na 10,3 v roku 2001. Napriek tomu je potrebné ďalej posilňovať faktory uľahčujúce reštrukturalizáciu podnikového sektora, keďže problémy pretrvávajú najmä v podnikoch v domácom vlastníctve. Okrem toho by reštrukturalizáciu uľahčilo restriktívnejšie a podmienennejšie poskytovanie či predlžovanie vládnych záruk a dotácií podnikom. Pravdepodobne najnáročnejší projekt reštrukturalizácie štátneho podniku sa týka Železníc Slovenskej republiky, ktoré boli rozdelené na operátora železničnej siete a operátora nákladnej a osobnej dopravy v príprave na jeho neskoršiu privatizáciu.

Zvýšila sa dôležitosť sektoru služieb, najmä čo sa týka jeho podielu na zamestnanosti, ktorý sa v referenčnom období zvýšil z 52% na 57%. Súbežne s tým poklesol podiel poľnohospodárstva a lesníctva z 9% na 6%, podiel priemyslu z 30% na 29% a podiel stavebníctva z 9 na 8%. Z hľadiska tvorby hrubej pridanej hodnoty však bolo zvýšenie podielu sektoru služieb menej výrazné. Jeho podiel vzrástol zo 60% na 63%, pričom podiel poľnohospodárstva sa znížil zo 6% na 5% a podiel stavebníctva zo 7% na 5%. Podiel priemyslu na tvorbe hrubej pridanej hodnoty zostal v podstate nezmenený na úrovni 28%.

Boli zavedené opatrenia na podporu malých a stredných podnikov. Ich realizáciu koordinuje Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP). Rozvoju MSP pomáhajú zníženia a zjednodušenia v oblasti dane z príjmov. Podiel MSP na vývoze je približne 30% a na zamestnanosti 60%. Avšak flexibilita trhu práce a legislatíva ešte celkom nezohľadňujú potreby MSP. Prístup malých a stredných firiem k externým zdrojom financovania je stále obmedzený, mal by sa však zlepšiť v súvislosti s poreštrukturalizačným oživením bankového sektora. Legislatívne reformy a ich účinná implementácia, napríklad čo sa týka nedávno schválenej legislatívy v oblasti záložného práva, by mali prispieť k ochote bánk poskytovať úvery MSP.

Zasahovanie vlády do podnikového sektora sa značne znížilo, najmä potom, ako vláda prerušila svoje prepojenia na bankový sektor a zabezpečila výrazný pokrok v reštrukturalizácii a privatizácii štátnych podnikov. Napriek tomu je v niektorých zostávajúcich štátnych podnikoch viazaný značný objem dotácií a záruk.

Slovensko je veľmi otvorenou ekonomikou, dosiahlo vysoký stupeň obchodnej integrácie s EÚ a zvýšilo svoju konkurencieschopnosť. Úhrn dovozu a vývozu tovarov a služieb sa zvýšil zo 122% HDP v roku 1997 na približne 160% HDP v roku 2001. Toto číslo odráža nárast podielu vývozu do EÚ na celkovom vývoze zo 47% v roku 1997 na 60% v roku 2001 a nárast podielu dovozu z EÚ na celkovom dovoze zo 44% v roku 1997 na 50% v roku 2001, čo svedčí o veľmi vysokom stupni obchodnej integrácie s EÚ. Okrem značných dovozov z Ruska, najmä energetickej povahy, sa väčšina obchodnej výmeny s nečlenskými krajinami EÚ uskutočňuje s Českou republikou. Na strane vývozu dominujú strojárenské výrobky a priemyselný tovar. V súvislosti so zrýchlenou reštrukturalizáciou podnikov výrazne vzrástla produktivita práce. V kombinácii

s miernym nárastom miezd to prispelo k vonkajšej cenovej konkurencieschopnosti Slovenska. Reálny efektívny výmenný kurz (počítaný na základe jednotkových nákladov na pracovnú silu) v období približne od polovice roku 1997 do konca roku 1999 výrazne poklesol. Počas exportného rozmachu rokoch 2000 a 2001 zostal zhruba na úrovni z konca roka 1999. Účinky tohtoročného vysokého nárastu reálnych miezd boli stlmené predvolebným oslabením slovenskej koruny.

2.4 Všeobecné hodnotenie⁶

Už vo svojom posudku z roku 1997 Európska komisia ocenila úsilie vynakladané slovenskými orgánmi v oblasti ekonomickej transformácie. Od vydania posudku došlo napriek náročnosti medzinárodného ekonomického prostredia k ďalšiemu zlepšeniu výkonnosti slovenskej ekonomiky. Dosiahla sa makroekonomická stabilita, zrýchlili sa reformy a slovenské orgány si plnili záväzky vyplývajúce z ekonomických požiadaviek pre vstup do EÚ.

Preto je možné konštatovať, že Slovenská republika je fungujúcou trhovou ekonomikou. Pokračovanie v nastúpenej reformnej ceste by malo Slovenskej republike umožniť čeliť konkurenčnému tlaku a trhovým silám v rámci Európskej únie.

Priestor na zlepšenie je v makroekonomickej situácii, ktorá si vyžaduje bezodkladné prijatie opatrení na zníženie deficitu obchodnej bilancie a deficitu bežného účtu platobnej bilancie. Neodmysliteľné sú reformy verejných výdavkov, najmä v oblasti zdravotného a dôchodkového zabezpečenia, ako aj dotácií a záruk. Problém nezamestnanosti si vyžaduje prijatie celého radu štrukturálnych reforiem, vrátane eliminácie nestimulačných prvkov v systéme sociálneho zabezpečenia a flexibilnejšieho pracovného práva. Dohľad nad finančným sektorom je možné ďalej posilniť. Je potrebné zlepšiť účinnú implementáciu legislatívneho rámca trhového hospodárstva.

⁶ Pozri "Smerom k rozšíreniu únie: Strategický dokument a správa Európskej komisie o pokroku dosiahnutom jednotlivými kandidátskymi krajinami v príprave na členstvo", COM (2002) 700.

3. Schopnosť prevziať záväzky členstva

Úvod

Cieľom tejto časti je posúdiť schopnosť Slovenskej republiky prevziať záväzky vyplývajúce z členstva, teda právny a inštitucionálny rámec, známy pod názvom *acquis*⁷, prostredníctvom ktorého EÚ realizuje svoje ciele. Popri hodnotení pokroku od Pravidelnej správy z roku 2001 je cieľom tejto časti poskytnúť celkové posúdenie schopnosti Slovenska prevziať záväzky vyplývajúce z členstva a toho, čo je ešte potrebné urobiť. Okrem toho je tu uvedené aj hodnotenie vývoja v Slovenskej republike od vydania posudku v roku 1997. V každej z negociačných kapitol je tiež uvedené stručné hodnotenie toho, v akom rozsahu boli implementované záväzky prijaté v procese vyjednávania, ako aj prehľad ustanovených prechodných období.

Táto časť je členená v súlade so zoznamom 29 negociačných kapitol a obsahuje aj hodnotenie administratívnych kapacít Slovenska implementovať *acquis* v jeho rôznych aspektoch. Pokrok Slovenska pri prekladaní *acquis* do úradného jazyka sa hodnotí v osobitnej časti.

Európska rada na svojom rokovaní v Madride v decembri roku 1995 poukázala na potrebu vytvorenia podmienok na postupnú a harmonickú integráciu kandidátskych krajín najmä prostredníctvom prispôsobovania ich administratívnych štruktúr. Európska komisia sa ujala tejto témy a v Agende 2000 zdôraznila význam efektívneho včlenenia legislatívy spoločenstva do národnej legislatívy a ešte väčší význam jej správnej implementácie v praxi prostredníctvom administratívnych štruktúr a súdnictva. To je základným predpokladom budovania vzájomnej dôvery nevyhnutnej pre budúce členstvo.

V júni 2002 Európska rada v Seville zopakovala ako dôležité je, aby kandidátske krajiny pokračovali v implementácii a v efektívnom uplatňovaní *acquis* a dodala, že kandidátske krajiny musia prijať všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie požadovanej úrovne administratívnych a súdnych kapacít. Predkladaná správa vychádza z hodnotenia administratívnych kapacít Slovenska v hodnotiacej správe z roku 2001 a usiluje sa o ďalšie prehĺbenie a podrobnosti so zameraním na hlavné administratívne štruktúry, ktoré sú potrebné na implementáciu *acquis* v jeho rôznych aspektoch.

V roku 1997 Európska komisia vo svojom posudku k žiadosti Slovenska o členstvo v EÚ konštatovala:

"Slovensko je pevne odhodlané prevziať acquis, najmä v oblasti vnútorného trhu, aj keď k účinnému uplatňovaniu acquis je potrebný ďalší pokrok."

Vo svojej hodnotiacej správe za rok 2001 Komisia konštatovala, že:

„Slovensko zaznamenalo ďalší slušný pokrok v legislatívnej harmonizácii s acquis. Rovnako ako v uplynulom roku, ani tentoraz sa nedosiahol rovnomerný pokrok vo všetkých kapitolách. K významnému pokroku došlo v takých oblastiach, ako je voľný pohyb tovaru, právo obchodných spoločností, sociálna politika a zamestnanosť a colná únia. V rade sektorov, najmä v poľnohospodárstve, regionálnej politike a koordinácii štrukturálnych nástrojov, pretrvávajú štrukturálne nedostatky. Hoci sa zaznamenal ďalší

⁷ Popis *acquis* pre každú kapitolu je možné nájsť v Stanovisku EK z roku 1997 k žiadosti Slovenskej republiky o členstvo v EÚ.

pokrok v posilňovaní administratívnych kapacít, vo všetkých sektoroch treba v tejto súvislosti vyvíjať výraznejšie a vytrvalé úsilie.

*Ďalší pokrok sa dosiahol v legislatíve vnútorného trhu, najmä v oblasti voľného pohybu tovaru a voľného pohybu služieb. V oblasti slobodného pohybu osôb sa aj naďalej zaznamenal len obmedzený pokrok. Významný legislatívny pokrok sa dosiahol v práve obchodných spoločností – s výnimkou ochranných známk – najmä vďaka pokračujúcej harmonizácii so smernicami týkajúcimi sa práva obchodných spoločností a prijatiu nového zákona o patentoch. Malo by sa pokračovať v primeranom posilňovaní správnych a súdnych orgánov, ktoré majú do činenia s jednotlivými aspektmi práva duševného a priemyselného vlastníctva. Legislatívny rámec upravujúci politiku hospodárskej súťaže sa vďaka novele zákona o štátnej pomoci do veľkej miery dostal do súladu s *acquis*. Avšak na rozdiel od protimonopolnej oblasti je dopad uplatňovania legislatívy o štátnej pomoci pomerne sporadický a netransparentný. Treba posilniť administratívne kapacity v oblasti vnútorného trhu, najmä pokiaľ ide o dohľad nad finančnými službami.*

*S výnimkou veterinárnej oblasti, kde sa dosiahol významný pokrok, v sektore poľnohospodárstva ako celku sa len v obmedzenom rozsahu prijali kroky k harmonizácii a implementácii *acquis*. Treba posilniť snahy o vytvorenie Integrovaného administratívneho a kontrolného systému, urýchliť prijímanie špecifických predpisov na reguláciu trhu, zabezpečiť rýchlejšiu harmonizáciu vo fytoosanitárnej oblasti a posilniť administratívne kapacity, vrátane kontrolných staníc na hraniciach.*

Ďalšie legislatívne zosúladenie sa dosiahlo v oblasti dopravy, najmä pozemnej. Treba však zabezpečiť zásadné zosúladenie všetkých sektorov a posilniť administratívne kapacity, vrátane dobudovania potrebných štruktúr.

Hoci legislatíva prijatá v oblasti priamych a nepriamych daní zabezpečila čiastočnú harmonizáciu, treba pokračovať v úsilí o prispôbenie sadzieb DPH a spotrebných daní. Bol dosiahnutý pokrok v reforme správy slovenského daňového systému a mali by sa rázne presadzovať opatrenia na jej modernizáciu. Treba vybudovať informačnú technológiu pre daňové informačné systémy, ktorá by umožnila výmenu elektronických údajov s Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi.

V sektore energetiky sa urobili ďalšie pozitívne kroky v podobe rozhodnutia zásadným spôsobom otvoriť domáci trh s elektrinou a pristúpiť k privatizácii najväčších elektrárenských spoločností. V oblasti jadrovej energetiky by si Slovensko malo plniť svoje záväzky týkajúce sa odstavenia a naďalej zabezpečovať vysoký stupeň jadrovej bezpečnosti. V oblasti priemyselnej politiky si Slovensko udržalo reformnú dynamiku vďaka pokračujúcej privatizácii najmä v bankovom sektore a reštrukturalizácii podnikov. S výnimkou poštových služieb Slovensko dosiahlo celkovo vysoký stupeň harmonizácie v oblasti telekomunikácií a informačných technológií. V súčasnom období by sa mal dôraz klásť na efektívnu implementáciu a posilňovanie administratívnych kapacít. Ďalej pokračovala harmonizácia legislatívy v oblasti ochrany spotrebiteľov, najmä v otázkach spotrebiteľskej nebezpečnosti. Treba pokračovať v úsilí o zabezpečenie primeranej koordinácie a posilňovanie orgánov trhového dohľadu.

*V oblasti sociálnej politiky a zamestnanosti sa dosiahol značný pokrok najmä prostredníctvom ďalšej harmonizácie s *acquis* v oblasti pracovného práva a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami. V súčasnom období by sa mala pozornosť presunúť na implementáciu s osobitným dôrazom na ochranu zdravia a bezpečnosti práce.*

V oblasti regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov sa aj teraz dosiahol len limitovaný pokrok. Obavy aj naďalej vyvoláva nedostatočný počet kvalifikovaných pracovníkov na ministerstvách a v orgánoch s pôsobnosťou pre túto oblasť.

Hoci harmonizácia legislatívy v oblasti životného prostredia výrazne pokročila – s výnimkou kvality vody, ochrany prírody a priemyselného znečistenia a manažmentu rizík – ešte stále tu zostáva veľa urobiť. Je potrebné dôsledne realizovať opatrenia na posilnenie administratívnych kapacít.

V rámci spolupráce v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí sa zaznamenal ďalší pokrok v harmonizácii a budovaní administratívnych kapacít, najmä pri kontrole vonkajších hraníc, a to aj vďaka prijatiu Schengenského akčného plánu, ako aj v oblasti vízovej politiky a policajnej spolupráce. Vo všetkých súvisiacich oblastiach treba dosiahnuť značný pokrok aj prostredníctvom výraznejšieho úsilia o posilnenie administratívnych kapacít.

Významným krokom v oblasti colnej únie bolo nadobudnutie účinnosti nového Colného zákona a zákona o orgánoch štátnej správy v colníctve. Treba vybudovať informačné systémy umožňujúce výmenu počítačových údajov medzi ES a Slovenskom. Významný pokrok možno konštatovať v oblasti finančnej kontroly, kde bol vytvorený základný legislatívny rámec pre verejnú vnútornú finančnú kontrolu a externý audit. Osobitný dôraz treba klásť na oblasť kontroly výdavkov na štrukturálne projekty a na ochranu finančných záujmov ES.

Z hľadiska administratívnych kapacít sa síce dosiahol slušný pokrok pri posilňovaní relevantných inštitúcií v niektorých oblastiach, ale celkový pokrok bol len mierny. Napriek značnému pokroku v oblasti voľného pohybu kapitálu a colnej únie možno konštatovať len malý pokrok najmä v poľnohospodárstve, dopravnej politike, regionálnej politike a koordinácii štrukturálnych nástrojov, ako aj pri spolupráci v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí. V otázkach presadzovania práva treba zvýrazniť úsilie najmä v oblasti práva obchodných spoločností, politiky hospodárskej súťaže, sociálnej politiky a zamestnanosti. Treba udržať pozitívnu dynamiku dosiahnutú pri posilňovaní administratívnych kapacít v oblastiach daní, energetiky a životného prostredia. Je potrebné zásadným spôsobom posilniť inštitúcie a mechanizmy súvisiace s efektívnym a kontrolovateľným riadením finančných prostriedkov ES.

Rozhodnutie vlády zvýšiť počet pracovníkov v oblasti európskej integrácie približne o 1200 osôb do roku 2002 je vítaným krokom, ktorý je potrebný na posilnenie ešte stále vcelku slabých administratívnych kapacít.

Krátkodobé priority Partnerstva pre vstup v roku 1999 sa do veľkej miery splnili v oblasti vnútorného trhu a sociálnej politiky a zamestnanosti; čiastočne sa splnili v oblasti energetiky a spolupráce v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, a len v obmedzenej miere sa splnili v poľnohospodárstve a životnom prostredí. Čiastočne sa splnili aj všetky strednodobé priority s výnimkou dopravnej politiky, regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov a životného prostredia, kde sa priority splnili len v obmedzenej miere.“

3.1. Kapitoly *acquis*

Ako je uvedené, nasledujúci prehľad schopnosti Slovenska prevziať záväzky vyplývajúce z členstva sleduje štruktúru dvadsiatich deviatich negociačných kapitol. Táto časť sa začína hodnotením pokroku súvisiacim so základnými kameňmi vnútorného trhu, ktoré sú známe ako „štyri slobody“, a pokračuje systematickým hodnotením pokroku v každej kapitole tak, aby sa pokryli všetky aspekty *acquis* vrátane odvetvových politík, hospodárskych a fiškálnych otázok, regionálnej politiky, životného prostredia, spravodlivosti a vnútra, vonkajšej politiky a finančných otázok.

Kapitola 1: Slobodný pohyb tovaru

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od poslednej hodnotiacej správy Slovensko pokračovalo v dosahovaní dobrého pokroku ďalším legislatívnym zladňovaním v oblasti nového a globálneho prístupu ako aj verejného obstarávania.

V oblasti **horizontálnych a procedurálnych opatrení** nadobudli v novembri 2001 účinnosť zmeny a doplnky existujúcej rámcovej legislatívy týkajúcej sa technických požiadaviek na výrobky a posudzovania zhody, čo znamenalo ďalšie zladenie s *acquis*. Tieto právne predpisy upravujú metódu určovania technických požiadaviek, vypracúvanie, schvaľovanie a vydávanie slovenských technických noriem; práva a povinnosti výrobcov, dovozcov a tých, ktorí umiestňujú výrobky na trh; a určité aspekty trhového dohľadu. Nový samostatný zákon upravujúci trhový dohľad účinný od apríla 2002 vytvoril právny základ pre presadzovanie značky CE.

Ďalší pokrok sa zaznamenal v prijímaní sektorovo špecifickej legislatívy. V oblastiach upravovaných smernicami nového prístupu sa v referenčnom období prijali nariadenia vlády na transpozíciu smerníc ES o jednoduchých tlakových nádobách, výtťahoch, zdravotníckych pomôckach, aktívne implantovateľných zdravotníckych pomôckach a diagnostických pomôckach používaných in vitro. Novelizovali sa existujúce nariadenia vlády týkajúce sa strojových zariadení, výbušnín na civilné účely, elektrických zariadení v určitom rozsahu napätia, spotrebičov plyných palív, elektromagnetickej kompatibility, zariadení určených na použitie v prostrediach s nebezpečenstvom výbuchu, teplovodných kotlov, chladničiek a mrazničiek, námorných zariadení, váh s neautomatickou činnosťou a osobných ochranných prostriedkov. Teraz je väčšina smerníc nového prístupu transponovaná.

Ďalší pokrok sa dosiahol v sektoroch upravených smernicami starého prístupu. V oblasti chemických látok sa po nadobudnutí účinnosti zákona o chemických látkach a chemických prípravkoch júní 2001 prijal rad vykonávacích predpisov transponujúcich smernice ES. V oblasti farmaceutických prípravkov nadobudla v januári 2002 účinnosť vyhláška vlády SR o registrácii liekov, ktorá transponuje *acquis* o vydávaní povolení na uvedenie na trh. V decembri 2001 nadobudla účinnosť novela zákona o liekoch a zdravotníckych pomôckach, ktorá zaviedla desaťročnú ochranu údajov pre lieky vyrobené špičkovými technológiami. Vyhlášky, ktorých cieľom je transpozícia *acquis* o označovaní zloženia textilných výrobkov, výrobkov zo skla a obuvi, nadobudli účinnosť v roku 2002. V súvislosti s motorovými vozidlami nemožno hovoriť o ďalšom pokroku.

V oblasti *bezpečnosti potravín a legislatívy o potravinách* (pozri tiež kapitola 7 - *Poľnohospodárstvo*) došlo k určitému pokroku. Odstránili sa ustanovenia týkajúce sa predtrhových schvaľovacích postupov, ktoré na Slovensku existovali. Zároveň ministerstvo pôdohospodárstva vydalo vyhlášku, ktorou sa zavádza povinné ohlasovanie všetkých vyrobených a dovezených potravín. Toto opatrenie protirečí cieľu náležitého inkorporovania *acquis* spoločenstva do slovenského systému a preto ho bude treba zladieť. Novelizáciou zákona o potravinách sa zabezpečilo zriadenie Štátnej veterinárnej a potravinovej správy (ŠPVS). Okrem toho sa vytvorila medzirezortná komisia pre bezpečnosť potravín na posilnenie koordinácie medzi rôznymi inštitúciami zapojenými do oblasti bezpečnosti potravín.

V júni 2002 bol prijatý zákon o navrátení nezákonne vyvezených kultúrnych predmetov, ktorý si kládol za cieľ implementáciu dvoch smerníc v tejto oblasti odo dňa vstupu. V oblasti transpozície *acquis* o strelných zbraniach sa nezaznamenal konkrétny pokrok.

Zlepšenie je vidieť v oblasti rozvoja administratívnej kapacity Slovenska na implementáciu horizontálnych a procedurálnych opatrení a sektorovo špecifickej legislatívy. V oblasti *normalizácie* dosiahol v júni 2002 Slovenský ústav technickej normalizácie (SÚTN) plné členstvo v Európskom výbore pre normalizáciu v oblasti elektrotechniky (CENELEC). Harmonizácia s normami ES prekročila 80% požadovaných na členstvo v Európskom výbore pre normalizáciu (CEN). Podľa slovenských úradov v sektoroch navrhnutých na zahrnutie do Protokolu k Európskej dohode o posudzovaní zhody a akceptácii priemyselných výrobkov (PECA), dosiahla miera prijatia harmonizovaných noriem 100%. V júli 2002 sa prijalo nariadenie vlády na transpozíciu smernice ES ustanovujúcej postup na získavanie informácií v oblasti technických noriem a predpisov. V súvislosti s opatreniami týkajúcimi sa nariadenia ES o kontrolách zhody s pravidlami bezpečnosti výrobkov dovážaných z tretích krajín sa nezaznamenal žiaden pokrok. I keď toto nariadenie bude priamo aplikovateľné odo dňa vstupu, Slovensko potrebuje adekvátne vynucovacie štruktúry v dostatočnom predstihu pred vstupom.

Od poslednej hodnotiacej správy sa dosiahol ďalší pokrok v súvislosti s **neharmonizovanou oblasťou**, najmä v oblasti informačných postupov. Obmedzený pokrok sa zaznamenal v súvislosti so systematickým skríningom legislatívy zameraným na ustanovenia, ktoré by nemuseli byť kompatibilné s článkami 28 až 30 Zmluvy o ES.

V oblasti **verejného obstarávania** sa v referenčnom období prijali dve novely zákona o verejnom obstarávaní. Posledná sa prijala v júli 2002. Táto druhá novela, ktorá by mala nadobudnúť účinnosť začiatkom roka 2003, si kladie za cieľ zvýšiť transparentnosť výberových a rozhodovacích postupov a objasniť určité aspekty súvisiace s postupmi preverovania, týkajúce sa napríklad priznania odškodného Úradom pre verejné obstarávanie a možnosti zákonného odvolania sa proti jeho rozhodnutiam. Novela si tiež kladie za cieľ riešiť niektoré z predtým definovaných nedostatkov, ako sú neprimerane široké výnimky zo zákona, vylúčenie verejnoprávnych subjektov, neprimerané pokrytie obstarávateľských subjektov v oblasti podnikov verejných služieb, požiadavka „podnikateľského“ postavenia a potreba odstrániť diskriminačné ustanovenia v prospech nedostatočne rozvinutých regiónov.

Celkové hodnotenie

Napriek určitému pokroku v neharmonizovanej oblasti je stále nejasná situácia v súvislosti s právnymi predpismi, ktoré sú v rozpore s článkami 28-30 Zmluvy o ES. Slovenské orgány by mali zabezpečiť, že celá legislatíva, ktorá je nezlučiteľná s

článkami 28 až 30 Zmluvy o ES, sa ku dňu vstupu znovelizuje. Očakáva sa viac informácií o transpozičných opatreniach a vynucovacích dojednaniach v súvislosti s dotknutými právnymi dokumentmi.

V oblasti sektorovo špecifickej legislatívy je takmer ukončená transpozícia smerníc nového prístupu. Tu je väčšina relevantných smerníc zapracovaná. Je potrebné zapracovať aj smernice o tlakových zariadeniach a prepravovateľných tlakových nádobách. V oblasti smerníc starého prístupu sa vo veľkej miere transponovalo *acquis* o chemických látkach, kozmetických výrobkoch, legálnej metrológii, spotrebiteľsky balených výrobkoch a dreve. Požaduje sa však ďalší pokrok v oblasti farmaceutických prípravkov, kde je stále potrebné dosiahnuť zladenie cenovej kontroly a ku dňu vstupu musí byť implementovaný centrálny postup registrácie a postup pre vzájomné uznávanie registrácie. Predĺženie existujúcich povolení pre uvedenie farmaceutických prípravkov na trh by sa tiež malo dokončiť. Transpozícia *acquis* o motorových vozidlách nie je dokončená.

Z hľadiska transpozície *acquis* o potravinách Slovensko zaostáva. Na dosiahnutie úplnej transpozície a zabezpečenie kvality vykonávacích ustanovení je potrebné ďalšie úsilie. Tiež sú potrebné kroky na odstránenie oprávnení, registrácií a ďalších foriem kontroly pred uvedením výrobkov na trh vo všetkých prípadoch, kde takéto postupy nie sú ustanovené právom spoločenstva. Neexistuje oficiálny schvaľovací systém špecifický pre potravinové novinky, vrátane geneticky modifikovaných potravín, ani žiadna platná špecifická legislatíva.

Slovensko má už niekoľko rokov v súvislosti s administratívnou kapacitou normalizačné a organizačné orgány, ktoré dobre fungujú. Slovenská národná akreditačná služba (SNAS) je členom Európskej organizácie pre akreditáciu (EA) a od konca roka 2002 sa bude plne zúčastňovať na multilaterálnej dohode (MLA). V júni 2002 sa Slovenský ústav technickej normalizácie (SÚTN) stal plným členom CENELEC-u a formálne členstvo v CEN je naplánované na koniec roka 2002. V minulom roku Slovensko zvýšilo personálnu kapacitu Slovenskej obchodnej inšpekcie, Centra pre chemické látky a prípravky a Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv. Po prijatí nového zákona o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa došlo k reorganizácii štruktúr trhového dohľadu. Takéto úsilie na posilňovanie kapacity by sa malo udržať. Ku dňu vstupu, ak už nie pred ním, musí vo všetkých priemyselných sektoroch existovať a efektívne fungovať relevantná administratívna infraštruktúra na uplatňovanie *acquis*.

V oblasti potravín je potrebné, napriek dosiahnutému pokroku, ďalšie posilnenie administratívnej kapacity. Keďže mandát štátnej veterinárnej a potravinovej správy je i naďalej nejasný, je mimoriadne dôležitá koordinácia medzi rôznymi službami. Treba zracionalizovať využívanie laboratórií a vyškoliť ich pracovníkov čiastočne aj preto, aby sa mohli vytvoriť potrebné štruktúry a postupy v súlade s *acquis* ES. Je potrebné vypracovať jasné direktívy a postupy, aby sa v plnom rozsahu prevádzkoval výstražný systém pre potraviny a krmivá. Očakáva sa vytvorenie komisie pre krízový manažment. Taktiež je potrebné určiť národné kontaktné miesto a vybudovať primeranú sieť s IT zariadeniami. Dodržiavanie zásad systémov kritického kontrolného bodu analýzy rizika (HACCP) výrobcami potravín zostáva hlavnou výzvou a privítal by sa akčný plán na ich zavedenie.

Pokiaľ ide o kontroly bezpečnosti výrobkov na vonkajších hraniciach, Slovensko ešte stále musí vybudovať primeranú infraštruktúru colníc a trhového dohľadu ako aj efektívnu administratívnu spoluprácu medzi príslušnými úradmi.

Pokiaľ ide o transpozíciu *acquis* o strelných zbraniach, pripravuje sa nový zákon o zbraniach a strelive, ktorého cieľom je zaručiť úplnú zlučiteľnosť s *acquis*. Bude treba vyhodnotiť predpokladané transpozičné opatrenia, vrátane vytvorenia vnútroštátnych postupov pre výmenu informácií a vydávanie európskych strelných preukazov.

Pokiaľ ide o verejné obstarávanie, napriek tomu, že úrad pre verejné obstarávanie funguje dobre a vykonáva svoje úlohy veľmi proaktívnym spôsobom, je potrebné úsilie na zabezpečenie širšieho a pravidelnejšieho monitorujúceho kontrolného systému. Kvalita a počet inšpektorov by sa mali zvýšiť. Porušenia na strane obstarávateľa sa zdajú byť pomerne bežné, najmä na úrovni obcí. Ďalšie úsilie je potrebné na zabezpečenie transparentnosti a presadzovanie súčasných pravidiel na všetkých úrovniach vlády a vo všetkých sektoroch. Pri výkone preskúmacích postupov je potrebné uskutočniť kroky na posilnenie celkovej nezávislosti a primeranej kapacity úradu.

Záver

Komisia vo svojom posudku z roku 1997 usúdila, že Slovensko postupne preberalo celé *acquis* týkajúce sa slobodného pohybu tovaru, avšak pomalý pokrok v legislatívnom zladovaní a implementovaní kompatibilného systému dobrovoľnej normalizácie a hodnotenia zhody odráža slabé miesta v dodržiavaní Európskej dohody. Napriek tomu sa uviedlo, že sa neočakáva, že voľný obeh tovarov bude predstavovať veľkú prekážku v čase vstupu.

V dobe od posudku sa dosahoval všeobecne dobrý pokrok. Transpozícia *acquis* primerane pokročila a administratívna kapacita je vo veľkej miere adekvátna.

Negociácie k tejto kapitole sa predbežne uzavreli. Slovensko nepožiadalo o žiadne prechodné obdobia. Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré prijalo v prístupových rokovaníach v oblasti slobodného pohybu tovaru.

S cieľom dokončiť prípravu na členstvo, malo by Slovensko teraz zamerať svoje úsilie na zladenie oblasti motorových vozidiel, v ktorej sa má presná forma transpozície ešte určiť po decentralizácii kompetencií, a v oblasti farmaceutických prípravkov, ako je uvedené vyššie. Okrem toho je potrebné zamerať sa osobitne na bezpečnosť potravín a potravinovú legislatívu, na dokončenie systematického skríningu legislatívy v neharmonizovaných oblastiach a odstránenie legislatívy, ktorá je v protiklade s *acquis*. Všeobecnejšie povedané je treba pokračovať v zlepšovaní administratívnej kapacity.

Kapitola 2: Slobodný pohyb osôb

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od minulého roku sa v tejto oblasti dosiahol ďalší pokrok.

V oblasti **vzájomného uznávania odborných kvalifikácií** sa dosiahol určitý pokrok. Zákon o vzájomnom uznávaní odborných kvalifikácií prijatý parlamentom v júni 2002, si kladie za cieľ vytvorenie všeobecného rámca pre uznávanie zahraničných odborných kvalifikácií na Slovensku a zladenie so smernicami všeobecného systému. Na základe tohto zákona sa zriadilo ako organizačná jednotka ministerstva školstva Stredisko pre ekvivalenciu dokladov. Vo februári 2002 prijal parlament zákon o vysokoškolskom vzdelávaní, ktorý jasne rozlišuje medzi akademickým a odborným uznaním kvalifikácie.

V apríli 2002 parlament prijal zákony v oblasti zdravotnej starostlivosti, čím zrýchlil legislatívne zladovanie so sektorálnymi smernicami.

Dobrá správa sa zaznamenala **občianskych právach**. Prijatím nového zákona o pobyte cudzincov účinným od apríla 2002 Slovensko zladilo svoju legislatívu s ustanoveniami *acquis* o právach na bydlisko. Taktiež došlo k vývoju v oblasti volebných práv. Novela zákona voľbách do orgánov samosprávy obcí, ktorá nadobudla účinnosť v marci 2002, oprávňuje cudzincov s trvalým bydliskom na Slovensku voliť a kandidovať do obecných samosprávnych orgánov.

Taktiež došlo k vývoju v oblasti **slobodného pohybu pracovníkov**. Ochrana doplnkových dôchodkových práv zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb v rámci spoločenstva sa upravila v poslednej novele zákona o doplnkovom dôchodkovom poistení, ktorý prijal parlament v máji 2002.

Pokračovali prípravné práce na zrealizovanie účasti Slovenska v Európskej sieti služieb zamestnanosti (EURES).

Slovensko pokračovalo v posilňovaní bilaterálnych vzťahov s cieľom budúcej **koordinácie** otázok **sociálneho zabezpečenia** a zrýchlilo sa rozvíjanie inštitucionálnej kapacity. Prijatie zákona o sociálnom poistení parlamentom v máji 2002 a zákona o zdravotnom poistení v auguste 2002 bolo prvým krokom v reforme sociálneho zabezpečenia na Slovensku.

Bilaterálne dohody o zdravotnom poistení a dôchodkových dávkach sa podpísali v decembri 2001 s Rakúskom a v máji 2002 so Španielskom. Podobná bilaterálna dohoda s Holandskom nadobudla účinnosť v máji 2002.

Celkové hodnotenie

V oblasti vzájomného uznávania odborných kvalifikácií Slovensko potrebuje ďalej pracovať v legislatívnej oblasti na dosiahnutie zladenia a zabezpečenie vytvorenia potrebných administratívnych orgánov. V súvislosti s odbornými kvalifikáciami nadobudnutými pred harmonizáciou potrebuje Slovensko zaviesť opatrenia, ktoré zaručia, že všetci odborníci, najmä v sektore zdravotníckej starostlivosti, odo dňa vstupu spĺňajú požiadavky ustanovené smernicami. Identifikovali sa nedostatky v učebných osnovách a odbornej príprave zubných lekárov a pôrodných asistentiek, ktoré treba urýchlene riešiť. Z krátkodobého hľadiska je potrebné veľké úsilie na výrazné zlepšenie odbornej prípravy v tejto druhej skupine.

Najmä treba vytvoriť úplne zladený všeobecný rámec na uznávanie zahraničných odborných kvalifikácií. Stále ešte treba dosiahnuť zladenie so smernicami všeobecného systému a niektorými sektorálnymi smernicami o zdravotníckych pracovníkoch a architektoch. Je dôležité, že novela zákona o advokátoch odstraňuje existujúce obmedzenia práva na vykonávanie povolania pre právnikov EÚ a nevytvára nové. Ešte stále je treba určiť Stredisko pre ekvivalenciu dokladov za kontaktné miesto a národného koordinátora pre smernicu všeobecného systému.

Ku dňu vstupu musí byť zaručené, že celá slovenská legislatíva je zladená s pravidlami spoločenstva najmä v súvislosti so štátnou príslušnosťou, bydliskom a jazykovými požiadavkami. Je potrebné monitorovať legislatívu, aby sa zaručilo, že obsahuje zjednodušené postupy na povolenie poskytovania služieb.

Prijatím zákona o právach pobytu sa slovenská legislatíva teraz vo veľkej miere zladila s *acquis* o občianskych právach. Práca na dopracovaní legislatívy o volebných právach by mala pokračovať najmä v súvislosti s voľbami do Európskeho parlamentu.

Tiež by mali pokračovať prípravy na zladenie s ustanoveniami o slobodnom pohybe pracovníkov.

Ďalší pokrok je potrebný v posilnení verejných služieb zamestnanosti v súvislosti s budúcou účasťou v sieti EURES.

Vzhľadom na budúcu koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia je potrebná ďalšia práca na vybudovanie potrebných administratívnych štruktúr, najmä prostredníctvom odbornej prípravy a náborom ďalších pracovníkov. Je potrebné ďalej posilniť inštitucionálnu kapacitu, aby Slovensko mohlo uplatňovať *acquis* o koordinácii sociálneho zabezpečenia. Dohody ako tie, čo sa podpísali s Rakúskom, Holandskom a Španielskom o sociálnom zabezpečení, umožnia Slovensku dodržiavať predpisy odo dňa vstupu, keďže zvyčajne vychádzajú z tých istých zásad ako nariadenia o koordinácii sociálneho zabezpečenia, a takto sa administratíva oboznámi s relevantnými postupmi.

Záver

V svojom posudku z roku 1997 komisia usúdila, že časť *acquis* o vzájomnom uznávaní diplomov sa už prebrala a že odborná príprava pre tie profesie, kde smernice predpokladajú minimálnu koordináciu, je v pomerne širokom súlade s *acquis*, hoci je potrebný ešte rad úprav. Dodala, že sa zdá, že potrebné štruktúry na umožnenie voľného pohybu osôb sú vytvorené, ale že je ťažké v plnej miere posúdiť ich skutočnú efektívnosť. Napokon komisia naznačila, že je potrebné ďalšie upravovanie predpisov a vykonávacích/presadzovacích štruktúr súvisiacich s voľným pohybom osôb, ak má Slovensko úplne prijať *acquis* v tejto oblasti a dodala, že dosiahnutie týchto zmien je reálne v strednodobom časovom horizonte.

Od posudku Slovensko spravilo pokrok v zladovaní s *acquis* v tejto oblasti a ďalej posilnilo relevantné inštitúcie vrátane tých, ktoré súvisia s budúcou koordináciou systémov sociálneho zabezpečenia. Proces zladovania slovenskej legislatívy a štruktúr súvisiacich so slobodným pohybom osôb s *acquis* sa vyvíjal uspokojivo a i keď je potrebné ďalšie úsilie, legislatíva a ďalšie práce sa realizovali včas. Všeobecne sa dosiahla vysoká úroveň zladenia s *acquis* a administratívna kapacita sa uspokojivo rozvíja.

Negociácie k tejto kapitole sa predbežne uzavreli. Slovensko nepožiadalo v tejto oblasti o žiadne prechodné obdobie. Slovensko súhlasilo s prechodným ustanovením týkajúcim sa slobodného pohybu pracovníkov, ktoré predložila EÚ. Obmedzenia pohybu pracovníkov zo Slovenska sa budú uplatňovať minimálne po dvojročné obdobie odo dňa vstupu a môžu zostať účinné maximálne po dobu sedem rokov. Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré prijalo v prístupových rokoch v tejto oblasti.

Aby sa dokončila príprava na členstvo, malo by Slovensko teraz zamerať svoje úsilie na prijatie zostávajúcej legislatívy súvisiacej so vzájomným uznávaním a na ďalšie posilnenie inštitucionálnej kapacity v týchto oblastiach. Mali by sa riešiť potreby odbornej prípravy identifikované v oblasti odbornej prípravy pôrodných sestier a zubných lekárov.

Kapitola 3: Slobodné poskytovanie služieb

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od poslednej hodnotiacej správy Slovensko dosiahlo dobrý pokrok najmä v súvislosti s finančnými službami a posilnením administratívnej kapacity.

V oblasti **práva na usadenie a slobodné poskytovanie služieb** sa zaznamenal určitý pokrok. Zákon o lotériách a podobných hrách prijatý parlamentom v júni 2002 odstráni od januára 2003 požiadavku slovenského občianstva pre funkcie riaditeľa, finančného riaditeľa a manažérov kasín.

V oblasti **finančných služieb** v súvislosti so sektorom bankovníctva nadobudla v decembri 2001 účinnosť novela zákona o ochrane vkladov. Novela čiastočne zosúladiť slovenskú legislatívu s požiadavkami ES. Bankové vklady nepodnikateľských právnických osôb neziskového charakteru sú teraz chránené systémom ochrany vkladov a výška náhrady za nedostupné vklady sa začala zvyšovať, aby k vstupu dosiahla úroveň ES. Účasť na tomto systéme je pre všetky banky povinná. Požaduje sa od nich, aby prispievali úmerne ich výške vkladov.

Nový zákon o *poisťovníctve* nadobudol účinnosť v marci 2002 okrem niektorých ustanovení, ktoré nadobudnú účinnosť dňom vstupu do EÚ. Posilnila dozorné právomoci Úradu dohľadu nad finančným trhom v oblasti poisťovacieho trhu na Slovensku.

Od poslednej hodnotiacej správy Slovensko dosiahlo dobrý pokrok najmä v oblasti *investičných služieb a trhov s cennými papiermi*. Nový zákon o cenných papieroch a investičných službách nadobudol účinnosť v januári 2002 a kladie si za cieľ transponovať *acquis* o investičných službách v oblasti cenných papierov a o kapitálovej primeranosti investičných firiem a úverových inštitúcií. Tento zákon zriadil kompenzačný fond pre investorov, ktorý začal svoju činnosť v júni 2002. Nový zákon o burze cenných papierov, ktorý nadobudol účinnosť v auguste 2002, pričom niektoré jeho ustanovenia nadobudnú účinnosť až vstupom Slovenska do EÚ, zladil požiadavku na kótovanie cenných papierov a obchodovanie s nimi na burze cenných papierov s *acquis*. Prijatím novely zákona o kolektívnom investovaní, ktorý má nadobudnúť účinnosť v januári 2003, parlamentom v júni 2002, spravilo Slovensko ďalší krok k implementácii *acquis* o kolektívnom investovaní.

Ďalší pokrok sa zaznamenal v súvislosti s finančným dohľadom. Nový zákon o dohľade nad finančným trhom, ktorý nadobudol účinnosť v apríli 2002, nahradil Úrad pre finančný trh Úradom dohľadu nad finančným trhom, ktorý sa už nefinancuje zo štátneho rozpočtu ale z príspevkov účastníkov finančného trhu. Slovenská vláda prijala v marci 2002 „Konceptiu integrovaného dohľadu nad finančným trhom“, ktorá vytyčuje postupný proces pre integrovaný dohľad nad finančným trhom. V prvej fáze sa posilnia dva existujúce orgány dohľadu, t.j. odbor dohľadu Národnej banky Slovenska, ktorý dohliada na úverové inštitúcie, a Úrad dohľadu nad finančným trhom, ktorý dohliada na poisťovacie spoločnosti a kapitálové trhy, a ich spolupráca sa stane tesnejšou. Očakáva sa, že legislatívne zmeny, ktoré majú za cieľ splynutie oboch inštitúcií do konca roku 2005, sa príjmu do roku 2004.

Pokiaľ ide o **ochranu osobných údajov a voľný pohyb týchto údajov** pokrok sa dosiahol prijatím nového zákona o ochrane osobných údajov, ktorý nadobudol účinnosť

v septembri 2002. Tento zákon zriadi nový Úrad na ochranu osobných údajov a posilnil nezávislosť splnomocnenca pre ochranu osobných údajov, ktorého v súčasnosti vymenúva parlament na návrh vlády.

Pokiaľ ide o **nariadenia o informačnej spoločnosti**, zákon o elektronickom podpise, ktorý nadobudol účinnosť v máji 2002, definoval podmienky použitia elektronického podpisu ako zákonného ekvivalentu ručného podpisu.

Celkové hodnotenie

V oblasti práva na usadenie a slobodné poskytovanie služieb Slovensko značne pokročilo. Najmä odstránilo rad požiadaviek v súvislosti s občianstvom a povolením pobytu. Zostávajú však nejasnosti, pokiaľ ide o ďalšie potenciálne reštrikcie v oblasti práva na usadenie a slobodné poskytovanie služieb, ktoré existujú v slovenskej legislatíve. Slovensko musí identifikovať možné reštrikcie a odstrániť ich pred vstupom. Slovenská legislatíva je v súlade s relevantným *acquis* o bankovníctve. Národná banka Slovenska, ako regulačný orgán bankovníctva, vydáva pravidlá a realizuje politiky a prax, ktorá je podobná odporúčaniam Bazilejského výboru pre bankový dohľad a je v súlade so smernicami ES. Národná banka Slovenska začala s preverovaním všetkých existujúcich bánk na mieste, ale mala by zvýšiť ich frekvenciu a musí pokračovať v skvalitňovaní odbornej prípravy a počte pracovníkov obozretného dohľadu. Na úplnú transpozíciu smernice o kapitálovej primeranosti pre riziká trhu sú potrebné ďalšie opatrenia a je potrebné implementovať legislatívu o systéme ochrany vkladov a harmonogram na splnenie minimálnej výšky záruky v ES. Systém ochrany vkladov by mal byť štruktúrovaný takým spôsobom, že po vstupe dokáže kryť zahraničné pobočky slovenských bánk.

Pokiaľ ide o sektor poisťovníctva, v implementácii relevantného *acquis* ešte stále existujú významné medzery. Preto je potrebný ďalší pokrok z hľadiska legislatívneho zladovania a administratívnej kapacity. Slovensko ešte stále musí transponovať podstatnú časť smerníc v oblasti životného a neživotného poistenia, poisťných účtov a motorových vozidiel.

V oblasti investičných služieb a trhov s cennými papiermi Slovensko veľmi pokročilo. Treba však urýchlene uviesť do činnosti kompenzačný systém pre investorov a zlaadiť úroveň náhrad s požiadavkami ES.

Súčasne Slovensko ešte musí úplne a presne transponovať Smernicu o subjektoch kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (UCITS). Existujúce rôzne právne inštitúty UCITS nie sú jasne identifikované. Najmä vzhľadom na škandál s nelicencovanými pyramídovými schémami, ktorý viedol k obrovskému podvodu voči drobným investorom, je pre Slovensko dôležité, aby demonštrovalo ochotu a schopnosť úplne a presne implementovať smernicu UCITS, aby sa po vstupe nepoškodil jednotný trh pre UCITS.

Celkový rámec dohľadu nad sektorom finančných služieb sa na Slovensku posilnil. Avšak novovytvorený Úrad dohľadu nad finančným trhom by mal mať právomoc vydávať sekundárnu legislatívu, ktorú má v súčasnosti v súlade so slovenskou ústavou Ministerstvo financií SR. Úrad dohľadu nad finančným trhom by mal mať zaručenú prevádzkovú nezávislosť od účastníkov finančného trhu. Odbor bankového dohľadu NBS potrebuje viac zákonných presadzovacích právomocí, najmä v súvislosti s nedostatkom kvalifikovaných pracovníkov dohľadu. Treba skvalitniť normy dohľadu a treba včas

uskutočniť opatrenia na presadzovanie práva voči nelicencovaným nebankovým finančným inštitúciám, aby sa zabránilo vážnemu naštreniu dôvery investorov. Z hľadiska budúcej integrácie a splynutia existujúcich orgánov dohľadu treba vyvinúť úsilie na posilnenie ich vzájomnej koordinácie pri implementácii existujúcej legislatívy.

Slovensko pokročilo v oblasti ochrany osobných údajov a voľného pohybu takýchto údajov z hľadiska legislatívneho zladenia ako aj administratívnej kapacity, hoci ešte stále treba posúdiť, či zmeny a doplnky ustanovené zákonom z roku 2002 skutočne odstraňujú všetky predchádzajúce nedostatky. Ďalšie úsilie bude potrebné na implementáciu nového zákona o ochrane osobných údajov a zvýšenie povedomia verejnosti je kľúčom k zaručeniu skutočného dodržiavania zákona.

V oblasti služieb informačnej spoločnosti je treba transponovať smernice o elektronickom obchode a transparentnosti.

Záver

V svojom posudku z roka 1997 Európska komisia usúdila, že Slovensko uskutočnilo niekoľko krokov smerom k zladeniu s *acquis* v oblasti finančných služieb a najmä, že aproximácia legislatívy v oblasti cenných papierov je dosiahnuteľná v strednodobom časovom horizonte. Dodala však, že je potrebné značné úsilie na primerané presadzovanie legislatívy z oblasti bankovníctva, najmä v súvislosti so zvyšnými bankami v štátnom vlastníctve, a efektívne prijímanie a implementovanie *acquis* v poisťovníctve.

Od posudku Slovensko pokračovalo v stálom pokroku vo väčšine oblastí kapitoly z hľadiska legislatívy a v spevňovaní administratívnej a regulačnej infraštruktúry potrebnej na dohľad nad sektorom finančných služieb. Slovenský proces zladovania je teraz výrazne pokročilý, avšak je ešte stále treba ďalšie legislatívne zladovanie v súvislosti s niektorými aspektmi *acquis* ako aj administratívnym posilnením.

Negociácie k tejto kapitole sa predbežne uzavreli. Slovensko dostalo v súvislosti s kompenzačnými systémami pre investorov prechodné obdobie (do januára 2007). Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré prijalo v prístupových rokovaniach v tejto oblasti.

Aby sa dokončila príprava na členstvo, malo by Slovensko teraz zamerať svoje úsilie na dokončenie legislatívneho zladovania v sektore poisťovníctva a UCITS (subjekty kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov) a posilnenie administratívnej infraštruktúry potrebnej na ďalšie posilnenie finančného dohľadu a odstránenie ustanovení, ktoré diskriminujú osoby, ktoré nie sú štátnymi príslušníkmi, v súvislosti s usadzovacím právom a slobodou poskytovania služieb.

Kapitola 4: Slobodný pohyb kapitálu

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od minuloročnej hodnotiacej bol v tejto oblasti dosiahnutý značný pokrok.

V oblasti **kapitálových pohybov a platieb** bola liberalizovaná väčšina dlhodobých a krátkodobých kapitálových pohybov smerom do hospodárstva. Po nadobudnutí

účinnosti Vyhlášky Ministerstva financií SR a Národnej Banky Slovenska, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia Devízového zákona, boli liberalizované operácie so zahraničnými cennými papiermi, ktoré nie sú obchodované na primárnom trhu zahraničnej burzy. Novela Devízového zákona, prijatá parlamentom v júni 2002, liberalizuje s účinnosťou od januára 2003 operácie s finančnými derivátmi a ruší možnosť stanovovať limity pre vývoz a dovoz bankoviek a mincí (domácej aj zahraničnej meny). Od januára 2004 umožní tá istá novela slovenským tuzemcom otvárať si účty v zahraničí, zruší povinnosť previesť finančné prostriedky nadobudnuté v zahraničí na Slovensko a odstráni súčasné obmedzenia pri kúpe, výmene a predaji nehnuteľností v zahraničí. Nový zákon o poisťovníctve, ktorý nadobudol účinnosť v marci 2002, odstránil obmedzenia týkajúce sa investovania rezerv poisťovní do zahraničných cenných papierov. Novela zákona o doplnkovom dôchodkovom poistení zamestnancov zrušila, s účinnosťou od júla 2002, obmedzenie týkajúce sa investovania do fondov doplnkového dôchodkového poistenia. Zostávajúce obmedzenia týkajúce sa zahraničnej účasti v spoločnostiach prevádzkujúcich lotérie a iné podobné hry budú odstránené k dátumu vstupu v zmysle zákona o lotériách a iných podobných hrách, schváleného parlamentom v júni 2002. Investície do leteckých prepravcov budú tiež liberalizované od dátumu vstupu do EÚ.

V oblasti *acquis* týkajúceho sa **platobných systémov**, má zákon o platobnom styku, prijatý parlamentom v júni 2002 s predpokladaným nadobudnutím účinnosti v januári 2003, za cieľ plnú transpozíciu smerníc o cezhraničných prevodoch a konečnom zúčtovaní a zabezpečiť súlad s ustanoveniami *acquis* o elektronických nástrojoch platobného styku.

V oblasti boja proti **praniu špinavých peňazí** zruší novela zákona o boji proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti, ktorá nadobudla účinnosť v septembri 2002, existujúce anonymné účty (vkladné knižky na doručiteľa) od januára 2004, pričom obdobie pre výber takýchto vkladov končí v januári 2007. Očakáva sa, že novela Trestného zákona, prijatá parlamentom v júni 2002, ktorou sa implementuje Dohovor o ochrane finančných záujmov ES a jeho protokoly, zavedie trestnú zodpovednosť právnických osôb v priebehu rekodifikácie trestnoprávnej legislatívy.

Celkové hodnotenie

V oblasti kapitálových pohybov je liberalizácia v súlade s *acquis* už takmer úplná. Zostávajúce obmedzenia sa týkajú najmä nadobúdania nehnuteľností cudzozemcami. Túto otázku je ešte potrebné riešiť.

V oblasti platobného styku je slovenská legislatíva v podstate v súlade s *acquis*. Zostáva vytvoriť orgán na riešenie sťažností zákazníkov v oblasti cezhraničných transferov. Infraštruktúra súvisiaca s platobným stykom a zúčtovaním cenných papierov je zavedená. Je potrebné pokročiť v zavádzaní systému zúčtovania medzibankových platieb v reálnom čase (RTGS), ktorým by sa zlepšila platobná infraštruktúra.

Legislatívny rámec pre boj proti praniu špinavých peňazí sa výrazne zlepšil. Napriek tomu je potrebné pokračovať v ďalšom úsilí, najmä čo sa týka praktickej implementácie nových pravidiel, ktorými sa uplatňujú príslušné smernice a medzinárodné štandardy. Procesy na identifikáciu klientov a zaznamenávanie transakcií, ako aj všetky požiadavky súvisiace s poskytovaním informácií finančno-analytickému odboru Úradu finančnej polície sú v slovenskom bankovom sektore účinne zavedené. Táto legislatíva má tiež dopad na nebankový sektor. Je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie na koordináciu rôznych

sektorov. Rámec pre sekundárnu legislatívu týkajúcu sa regulačného procesu je potrebné zlepšiť, najmä vo vzťahu k nebankovému sektoru.

Záver

Vo svojom posudku z roku 1997 Európska komisia konštatovala, že stupeň liberalizácie, ktorý Slovensko v oblasti kapitálových pohybov dosiahlo, je značný, ale že liberalizácia pohybu kapitálu do vnútra ekonomiky pokračuje omnoho rýchlejšie, ako liberalizácia odlevu kapitálu. Komisia dodala, že Slovensko by nemalo čeliť žiadnym vážnym problémom pri odstraňovaní zostávajúcich obmedzení voľného pohybu kapitálu v strednodobom horizonte a tým aj pri plnom prebratí *acquis* spoločenstva v tejto oblasti. Od vydania posudku Slovensko dosiahlo veľmi slušný pokrok, ako pri zosúladovaní svojej legislatívy, tak aj pri zavádzaní potrebných administratívnych štruktúr.

Rokovania o tejto kapitole boli predbežne uzavreté. Slovensku bolo poskytnuté prechodné obdobie týkajúce sa nadobúdania poľnohospodárskej a lesnej pôdy (v trvaní 7 rokov po vstupe). Z prechodného obdobia sú vylúčení súkromne hospodáriaci farmári z krajín EÚ, ktorí mali na Slovensku pobyt a aktívne hospodárili počas trojročného obdobia. Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré na seba prijalo počas prístupových rokovaní v tejto oblasti.

V záujme dokončenia príprav na členstvo by sa malo úsilie Slovenska v súčasnosti zamerať na dokončenie harmonizácie legislatívy a odstránenie všetkých zostávajúcich obmedzeí, dobudovanie administratívnych štruktúr potrebných pre implementáciu *acquis* v tejto oblasti a na posilnenie administratívnej kapacity, pričom zvláštnu pozornosť je potrebné venovať orgánom činným v boji proti praniu špinavých peňazí.

Kapitola 5: Právo obchodných spoločností

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od minuloročnej hodnotiacej správy dosiahlo Slovensko obmedzený pokrok v oblasti práva obchodných spoločností a ochrany práv duševného a priemyselného vlastníctva.

V oblasti **práva obchodných spoločností** bol v apríli 2002 spustený projekt, ktorého cieľom je centralizovať a zlepšiť činnosť Obchodného registra. V oblasti **účtovníctva** prijal parlament v júli 2002 nový zákon o účtovníctve, cieľom ktorého je zabezpečiť plný súlad so 4. a 7. smernicou EÚ. Zákon nadobudne účinnosť v januári 2003. Pokiaľ ide o *acquis* týkajúce sa poverovania osôb zodpovedných za výkon štatutárneho auditu účtovných výkazov, prijal slovenský parlament v júli 2002 nový zákon o audítoroch s účinnosťou od januára 2003.

V oblasti práv **priemyselného a duševného vlastníctva** v januári 2002 nadobudla účinnosť novela patentového zákona, cieľom ktorej je zabezpečiť súlad úpravy ochranných známk s *acquis*. Smernica ES o právnej ochrane dizajnov bola transponovaná prijatím zákona o dizajnoch v júli 2002.

V oblasti patentov nadobudol v novembri 2001 účinnosť nový patentový zákon, o ktorom sa zmieňuje minuloročná správa. Slovensko pristúpilo k Európskemu patentovému dohovoru s účinnosťou od júla 2002.

Celkové hodnotenie

Legislatíva v oblasti práva obchodných je vo veľkej miere zosúladená s *acquis* v dôsledku komplexnej novelizácie Obchodného zákonníka prijatej v októbri 2001, ktorá stanovuje ďalšie kroky smerom k postupnému zosúladovaniu so všetkými smernicami práva obchodných spoločností v období do januára 2003.

V uplynulých rokoch boli prijaté zlepšenia v oblasti Obchodného registra, vrátane nedávneho on-line sprístupnenia určitých údajov a rozšírenia zoznamu povinných údajov zaznamenávaných v registri. V praxi je však jeho fungovanie stále predmetom kritiky zo strany podnikateľského sektora, najmä pokiaľ ide o registračné postupy. Absencia jasne stanovených lehôt vyvoláva neistotu a podporuje korupčné praktiky v registračnom procese, keďže vybavovanie žiadostí sa môže stať závislým od vôle úradníkov. Navyše, nedávna novela Občianskeho súdneho poriadku umožňuje zápis predbežných záznamov v registri bez ohľadu na právoplatnosť rozhodnutia o povolení zápisu. Zdá sa, že táto potenciálna právna medzera by mohla nepriaznivo vplývať na právnu istotu a byť v rozpore s *acquis*. Je potrebné zlepšiť činnosť Obchodného registra, najmä skrátiť priemerný čas potrebný na registráciu spoločnosti. Okrem toho by bolo vhodné zabezpečiť, aby súdne poplatky za vyhotovovanie výpisov z registra kryli len vynaložené náklady.

Účtovné pravidlá sú už teraz do veľkej miery v súlade s *acquis*. Plné zosúladenie s *acquis* v tejto oblasti, najmä čo sa týka 4. a 7. smernice ES, ako aj medzinárodných účtovných štandardov, by sa malo zabezpečiť nadobudnutím účinnosti nedávno prijatého zákona o účtovníctve v januári 2003.

V oblasti práv priemyselného a duševného vlastníctva je slovenská legislatíva o ochranných známkach a patentoch v podstatnej miere v súlade s *acquis*. Je však potrebné ďalšie zosúladenie so smernicou o autorských právach v informačnej spoločnosti a smernicou o právach opätovného predaja. Slovenské ministerstvo kultúry v súčasnosti pripravuje novelu zákona o autorských právach s cieľom implementovať vyššie uvedené ustanovenia. Slovenská republika pristúpila ku všetkým relevantným dohovorom v oblasti autorských práv a súvisiacich práv, vrátane dvoch zmlúv WIPO z roku 1996.

Hlavné ťažkosti v oblasti autorských práv súvisia s nízkou vymožitelnosťou práva a s nedostatočnými právnymi poznatkami a povedomím na strane orgánov zodpovedných za presadzovanie zákona. Nepovolená retransmisia cez káblové rozvody je hlavným problémom v oblasti piratery (približne 60% v roku 2000). Mnohé káblové spoločnosti pravidelne vysielajú zahraničné programy bez povolenia. Avšak podľa informácií zo súkromného sektora bol výskyt nelegálne kopírovaných hudobných produktov v roku 2001 relatívne nízky (10%), avšak nelegálny software bol odhadovaný až na 46%. Zvláštnu pozornosť je potrebné venovať efektívnosti správnych a súdnych orgánov zodpovedných za presadzovanie zákona, ako napríklad colnej správy, polície a súdov, najmä zlepšením ich vzájomnej koordinácie a spolupráce a zabezpečením adekvátnych zdrojov a cieľeného odborného vzdelávania.

Nadobudnutím účinnosti zákona o opatreniach proti porušovaniu určitých práv duševného vlastníctva pri dovoze, vývoze a spätnom vývoze tovaru sa rozšíril rozsah oprávnení colníkov v tejto oblasti. Avšak zabavenie tovaru na hraniciach si vyžaduje súdne rozhodnutie, čo pravdepodobne spomaľuje celé konanie a ešte viac zaťažuje už tak preťažené súdy. Počet žiadostí o konanie zo strany držiteľov práv (4 podania od augusta 2001) sa zdá byť relatívne nízky.

Slovensko bude k dátumu vstupu schopné prevziať Nariadenie nahradzujúce Bruselský dohovor o jurisdikcii a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach a Rímsky dohovor o práve vzťahujúcom sa na zmluvné záväzky.

Záver

Vo svojom posudku z roku 1997 komisia konštatovala, že v oblasti práva obchodných spoločností a ochrany práv duševného a priemyselného vlastníctva je pre ukončenie procesu harmonizácie potrebné prijať nové zákony a novely zákonov. Najmä v oblasti duševného a priemyselného vlastníctva bolo potrebné vynaložiť značné úsilie na posilnenie štruktúr pre implementáciu a presadzovanie práva.

Od vydania posudku Slovensko dosiahlo stabilný pokrok pri zosúlad'ovaní svojej legislatívy s *acquis* v oblasti práva obchodných spoločností, účtovníctva a práv duševného a priemyselného vlastníctva. Okrem toho sa zaznamenáva postupný pokrok v posilňovaní administratívnej kapacity. Legislatíva v oblasti práva obchodných spoločností je teraz v podstate v súlade s *acquis*. Administratívne kapacity sú relatívne dobre rozvinuté.

Rokovania o tejto kapitole boli predbežne uzavreté. Slovensko nepožiadalo o žiadne prechodné obdobia a súhlasilo s návrhom EÚ týkajúcim sa práv priemyselného vlastníctva v oblasti farmaceutických výrobkov a obchodných značiek spoločenstva. Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré na seba prijalo počas prístupových rokovaní v tejto oblasti.

V záujme dokončenia príprav na členstvo by malo Slovensko svoje úsilie v súčasnosti zamerať na zabezpečenie plnej harmonizácie s *acquis* vo vyššie uvedených oblastiach. Je potrebné zabezpečiť riadne uplatňovanie a vynucovanie novej obchodnej legislatívy a zlepšiť proces registrácie spoločností. Napriek prijímaným opatreniam na zlepšenie transparentnosti a prístupnosti Obchodného registra je potrebné zlepšiť samotný proces registrácie spoločností. Slovensko by malo zintenzívniť úsilie v boji proti piratéle a falšovaniu, posilniť hraničné kontroly a ďalej zlepšovať koordináciu medzi orgánmi zodpovednými za presadzovanie zákona (colná správa, polícia, súdy).

Kapitola 6: Hospodárska súťaž

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od minuloročnej hodnotiacej správy dosiahlo Slovensko v tejto oblasti ďalší pokrok.

V **protimonopolnej** oblasti prijal slovenský parlament v júni 2002 zákon o skupinových výnimkách zo zákazu o dohodách obmedzujúcich súťaž. Cieľom zákona je zosúladiť slovenskú legislatívu s niekoľkými súbormi pravidiel ES, vrátane pravidiel upravujúcich rôzne blokové výnimky z vertikálnych a horizontálnych obmedzení. Zákon tiež novelizuje zákon o ochrane hospodárskej súťaže tým, že zavádza zjednodušené konanie vo vzťahu k určitým koncentráciám.

Z hľadiska administratívnej kapacity vláda SR v roku 2002 schválila zvýšenie počtu pracovníkov Protimonopolného úradu na 75 (zo 65). Z tohto zvýšeného počtu bude 38 výkonných pracovníkov, ktorí budú priamo zapojení do implementácie protimonopolnej legislatívy. Pokiaľ ide o samotnú aplikáciu zákona, Protimonopolný úrad vydal v roku 2001 celkom 167 rozhodnutí, z ktorých sa 24 týkalo dohôd obmedzujúcich súťaž, 25 zneužitia dominantného postavenia a 118 koncentrácií. Z uvedených rozhodnutí 9 (vrátane 2 spojených s uložením pokuty) zakázalo vertikálne alebo horizontálne dohody obmedzujúce súťaž. Nebolo vydané žiadne rozhodnutie o zneužití dominantného postavenia. Avšak v roku 2002 niekoľko náročných šetrení prípadov veľkých

medzinárodných koncentrácií viedlo k vydaniu súhlasných rozhodnutí na základe splnenia formálnych podmienok.

V oblasti **štátnej pomoci** nadobudol v novembri 2001 účinnosť revidovaný zákon o štátnej pomoci, ktorý zabezpečuje podstatné zosúladenie slovenskej legislatívy s *acquis* Spoločenstva. Zákon aktualizuje pravidlá pre regionálnu pomoc a pomoc citlivým sektorom a tiež zahŕňa nedávne kľúčové ustanovenia ES o blokových výnimkách pre pomoc malým a stredným podnikom, pomoc v oblasti vzdelávania a pomoc *de minimis*. Zákon o investičných stimuloch, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2002, zosúladiť podmienky pre udeľovanie určitých investičných stimulov v podstatnej miere s *acquis*. V júni 2002 slovenský parlament prijal zákon, ktorým sa novelizujú existujúce schémy štátnej pomoci v zmysle článkov 35 a 35a zákona o dani z príjmov. Uvedená novela nadobudne účinnosť 1. septembra 2002. Výsledkom bude, že všetka nová pomoc poskytnutá v súlade s týmito ustanoveniami z daňového roka 2002 bude musieť byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci. Tak zákon o investičných stimuloch, ako aj zákon o dani z príjmov, umožňujú individuálne *ex ante* sledovanie všetkých projektov pomoci schválených Úradom pre štátnu pomoc (ÚŠP). Okrem toho, Slovensko v priebehu referenčného obdobia navrhlo novú regionálnu mapu pomoci s čistou maximálnou intenzitou 20% pre Bratislavský kraj a 50% pre ostatné územie krajiny, berúc do úvahy posledné údaje o výške regionálneho HDP. V januári 2002 Slovensko prezentovalo komisii inventarizáciu prípadov štátnej pomoci schválených v rokoch 2000 a 2001.

Čo sa týka administratívnej kapacity, návrh vlády na zlúčenie ÚŠP s Protimonopolným úradom slovenský parlament zamietol v júni 2002. Súčasné postavenie ÚŠP zostalo nezmenené. Úrad pre štátnu pomoc predpokladá zvýšenie počtu pracovníkov z 35 v júni 2002 na 45 do konca roka. V súčasnosti sa prípadmi priamo zaoberá 22 pracovníkov. V sledovanom období vynaložil ÚŠP značné úsilie na posilnenie svojich kapacít, najmä prostredníctvom niekoľkých školiacich programov a stáží v relevantných inštitúciách v rámci EÚ. Značné úsilie sa vynaložilo aj pri zvyšovaní povedomia o pravidlách štátnej pomoci medzi poskytovateľmi pomoci.

Čo sa týka aplikácie pravidiel štátnej pomoci v roku 2001, teda v prvom úplnom roku činnosti úradu, ÚŠP vydal 150 rozhodnutí a počas nasledujúcich šiestich mesiacov ďalších 150 rozhodnutí. V priebehu tohto 18-mesačného obdobia vydal ÚŠP 10 záporných rozhodnutí. O odvolaní voči jednému z týchto rozhodnutí rozhodoval najvyšší súd a potvrdil ho. ÚŠP zohrával dôležitú úlohu pri konvertovaní existujúcich nekompatibilných foriem pomoci na kompatibilné. Okrem toho ÚŠP zlepšil svoje interné postupy a tým zabezpečil solídny pokrok smerom k uspokojivej úrovni uplatňovania zákonných pravidiel.

Celkové hodnotenie

Čo sa týka **protimonopolnej oblasti**, zákon o ochrane hospodárskej súťaže obsahuje hlavné zásady protimonopolných pravidiel Spoločenstva o dohodách obmedzujúcich súťaž, zneužívaní dominantného postavenia a kontrole koncentrácií. Keďže s účinnosťou od júna 2002 bol tento zákon doplnený zákonom o blokových výnimkách, je slovenský legislatívny rámec do veľkej miery kompatibilný s *acquis*. Z hľadiska administratívnej kapacity Protimonopolný úrad funguje dobre, dosahuje dobré výsledky a zabezpečuje vysokú úroveň vzdelávania svojich pracovníkov. Úrad bude priebežne pokračovať v aktívnom rozvíjaní svojich zdrojov, najmä z hľadiska plánovanej modernizácie a decentralizácie uplatňovania protimonopolných pravidiel ES. V záujme posilnenia vynútiteľnosti práva by prioritu mali dostávať prípady spôsobujúce najvážnejšie narušenia hospodárskej súťaže a mali by sa uplatňovať prísnejšie sankcie. Vo

všeobecnosti je potrebné zvýšiť povedomie o protimonopolných pravidlách, najmä v podnikateľskej komunite. Tiež bude potrebné vzdelávanie sudcov.

Čo sa týka **štátnej pomoci**, zákon o štátnej pomoci pokrýva hlavné zásady kontroly štátnej pomoci, aj keď Slovensko bude musieť aktualizovať svoju legislatívu v zmysle nedávnych zmien v *acquis*, ako napríklad pravidlá pomoci pri záchranných prácach, reštrukturalizačné pravidlá a pravidlá environmentálnej pomoci. K problematike ocele komisia konštatovala, že štátna pomoc poskytnutá na Slovensku nie je zlučiteľná s protokolom č. 2 Európskej dohody. Túto záležitosť je potrebné bezodkladne riešiť.

Čo sa týka transparentnosti, správy o štátnej pomoci za obdobie do roku 2000 boli predložené. V súčasnosti sa úzko pridŕžavajú metodiky a prezentácie prieskumu Európskej komisie o štátnej pomoci v ES a ich kvalita je uspokojivá. Úrad pre štátnu pomoc badateľne zlepšil svoju činnosť, aj keď naďalej je potrebné venovať pozornosť otázke vzdelávania. Úrad si v súčasnosti buduje svoju rozhodovaciu prax. Je potrebné pokračovať v úsilí zvyšovať povedomie o pravidlách štátnej pomoci medzi účastníkmi trhu, poskytovateľmi pomoci a sudcami.

Záver

Vo svojom posudku z roku 1997 komisia konštatovala, že Slovensko dosiahlo uspokojivý pokrok pri zosúladaní s *acquis* v oblasti protimonopolnej legislatívy, aj keď v oblasti kontroly štátnej pomoci bolo potrebné vynaložiť značné úsilie na zlepšenie situácie.

Od vydania posudku Slovensko dosiahlo stabilný pokrok pri prijímaní protimonopolnej legislatívy, rozvíjaní administratívnych kapacít Protimonopolného úradu SR a prijímaní jeho rozhodnutí. Nedávno bol dosiahnutý solídny pokrok v prijímaní legislatívy v oblasti štátnej pomoci a zvyšovaní transparentnosti systému, ako aj rozvoji administratívnych kapacít Úradu pre štátnu pomoc. Zvyšuje sa aj počet rozhodnutých prípadov, aj keď v tomto ohľade bude potrebné ďalšie posilnenie. Celkovo je možné konštatovať primeraný pokrok v legislatívnej harmonizácii, budovaní administratívnych kapacít a nápadu prípadov.

Rokovania o tejto kapitole pokračujú.

V záujme dokončenia príprav na členstvo by malo Slovensko svoje úsilie zamerať na aktualizáciu legislatívnej harmonizácie s novým vývojom *acquis* a najmä ďalej rozvíjať rozhodovaciu prax a uplatňovať legislatívu v protimonopolnej oblasti a v oblasti štátnej pomoci.

Kapitola 7: Poľnohospodárstvo

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od minuloročnej hodnotiacej správy Slovensko dosiahlo slušný pokrok v niekoľkých odvetviach poľnohospodárstva z hľadiska transpozície a implementácie príslušného *acquis*, najmä v oblasti veterinárnej a fytosanitárnej.

Podiel slovenského poľnohospodárstva na hrubej pridanej hodnote v roku 2001 dosiahol 4,6% v porovnaní so 4,5% v roku 2000⁸. Poľnohospodárska zamestnanosť v priebehu referenčného obdobia klesala a predstavovala 6,3% z celkovej zamestnanosti⁹.

⁸ Zdrojom všetkých poľnohospodárskych štatistík je EUROSTAT, ak nie je uvedené inak.

V roku 2001 výrazne vzrástol poľnohospodársky obchod¹⁰ medzi Slovenskom a ES, najmä vďaka «dohode o dvojitej nule», cieľom ktorej je liberalizácia obchodu s poľnohospodárskymi komoditami. Dovozy poľnohospodárskych produktov pochádzajúcich zo Slovenska do ES sa zvýšil o 49% na 139 miliónov eur. Vývoz ES na Slovensko vzrástol o 8% na 344 mil. eur. Saldo zahraničného obchodu v prospech ES dosiahlo 205 mil. eur v porovnaní s 225 mil. eur v roku 2000. Dovozy do ES dominovali olejiny, mliečne výrobky a nápoje, liehoviny a ocot. Reziduá z potravinárskeho priemyslu, ovocie, orechy a obilniny boli hlavnými exportnými tovarmi z ES.

Horizontálne otázky

Od minuloročnej hodnotiacej správy je možné konštatovať určitý pokrok v implementácii opatrení súvisiacich s *Európskym poľnohospodárskym zabezpečovacím a garančným fondom* (EAGGF). Slovenské ministerstvo pôdohospodárstva prijalo rozhodnutie o zlúčení Agentúry SAPARD, Intervenčnej poľnohospodárskej agentúry a Odboru platobnej agentúry MP SR do jednej Platobnej agentúry s účinnosťou od dátumu vstupu. V priebehu minulého roka boli posilnené *administratívne štruktúry*. Počet pracovníkov ministerstva pôdohospodárstva sa zvýšil o 72.

V oblasti *Integrovaného administratívneho a kontrolného systému* (IACS) bol dosiahnutý len malý pokrok. Slovakia ešte stále vypracováva stratégiu pre implementáciu tohto systému. Podnikajú sa prvé kroky k zavedeniu Identifikačného systému poľnohospodárskych parciel (LPIS) a Identifikačného systému hospodárskych zvierat (AIS). Slovensko si pre tvorbu identifikačného systému parciel zvolilo metodiku fyzických blokov, t.j. blokov parciel ohraničených stálymi hranicami ako sú cesty, rieky, lesy, atď. Leteckými snímkami je zmapovaných len 5% územia krajiny.

V oblasti *obchodných mechanizmov, politiky kvality* a implementácie *Informačnej siete poľnohospodárskeho účtovníctva (FADN)* nemožno v sledovanom období konštatovať žiaden ďalší vývoj.

Novelizáciou zákona o ekologickom poľnohospodárstve dosiahlo Slovensko ďalší pokrok v harmonizácii s *acquis* v oblasti *ekologického poľnohospodárstva*. Novelizovaný zákon umožňuje zaviesť jasný a funkčný systém hospodárenia v ekologickom poľnohospodárstve a pri výrobe biopotravín.

Spoločná organizácia trhu

Od minuloročnej hodnotiacej správy Slovensko dosiahlo určitý pokrok pri tvorbe legislatívneho rámca a administratívnych štruktúr potrebných pre založenie Spoločnej organizácie trhu. Zákon o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami, ktorým sa zriaďuje Intervenčná poľnohospodárska agentúra, nadobudol účinnosť v januári 2002 a transformoval Štátny fond trhovej regulácie na intervenčnú agentúru. Štatút intervenčnej agentúry schválila Vláda SR v apríli 2002. Agentúra v súčasnosti zamestnáva 22 pracovníkov.

⁹ Definície zisťovania pracovných síl EUROSTATu (LFS): Poľnohospodárska zamestnanosť je podľa LFS definovaná ako ekonomicky aktívne osoby, ktoré získavajú významnú časť svojho príjmu z poľnohospodárstva.

¹⁰ Zdroj údajov o obchode: Definícia poľnohospodárskych produktov podľa WTO, údaje z EUROSTAT COMEXT (pozri U.E. 12/15: Commerce des produits agricoles 1998-2000, 1 Partie D.G. AGRI / G.2 Analyses quantitatives, prévisions, statistiques, études, 2001, pp. 10-57 et 86-89.)

Zákon splnomocňujúci vládu vydávať aproximačné nariadenia bol novelizovaný tak, aby sa toto splnomocnenie vzťahovalo aj na oblasť poľnohospodárstva. Avšak v prijímaní osobitných predpisov pokrývajúcich rozličné trhové segmenty v súlade s *acquis* sa dosiahol len malý pokrok.

Slovensko pokračovalo v prípravách na zavedenie náležitého systému trhových informácií. Avšak zákon o organizácii trhu neobsahuje ustanovenia týkajúce sa systému trhových informácií.

V sektore vinárstva a vinohradníctva Slovensko začalo s vytváraním vinohradníckeho registra na základe výsledkov pilotného projektu realizovaného v modelovej vinohradníckej oblasti. Ministerstvo pôdohospodárstva schválilo časový harmonogram uskutočnenia registrácie vinohradov, podľa ktorého je termínom ukončenia december 2003. Novela zákona o vinohradníctve a vinárstve, ktorá zabezpečuje ďalšie zosúladenie s *acquis*, bola prijatá v júni 2002.

V oblasti *živočíšnych produktov* bolo schválené a akreditované Národné referenčné laboratórium na kontrolu mlieka a mliečnych produktov. V oblasti spoločnej klasifikácie jatočných tiel (SEUROP) Slovensko vydalo vyhlášku o klasifikácii jatočných ošípaných, ktorá nadobudla účinnosť v máji 2002. Uvedená vyhláška zladuje slovenský klasifikačný systém s *acquis* a obsahuje detailné požiadavky na vzdelávanie a certifikáciu pracovníkov zodpovedných za klasifikáciu tiel jatočných ošípaných. Obsahuje tiež požiadavky na evidenciu zabitých ošípaných a kvalitu jatočných tiel.

Rozvoj vidieka a lesné hospodárstvo

Významný pokrok v tejto oblasti bol dosiahnutý akreditáciou slovenskej Agentúry SAPARD, ktorú Európska komisia potvrdila v apríli 2002. Komisia poverila Agentúru SAPARD riadením piatich z deviatich opatrení SAPARD. Agentúra SAPARD v súčasnosti zamestnáva 82 pracovníkov, vrátane pracovníkov v ôsmich regionálnych jednotkách. (*pozri časť A.b – vzťahy medzi Európskou úniou a Slovenskom*).

Ministerstvo pôdohospodárstva začalo pripravovať povstupové programy vidieckeho rozvoja (Plán rozvoja vidieka, financovaný z garančnej sekcie EAGGF, a Operačný program rozvoja vidieka, financovaný zo zabezpečovacej sekcie EAGGF), ktoré sa sústreďujú najmä na klasifikáciu znevýhodnených oblastí.

Veterinárne a fytosanitárne otázky, vrátane bezpečnosti potravín

Od minuloročnej hodnotiacej správy bol dosiahnutý značný pokrok v zosúladovaní legislatívy vo **veterinárnom sektore**.

V júli 2002 Slovensko prijalo nový rámcový zákon o veterinárnej starostlivosti, ktorý poskytuje právny základ pre implementáciu veterinárnych pravidiel a ktorý nadobudne účinnosť k 1. januáru 2003. Slovensko tiež vypracovalo podrobný harmonogram prijímania legislatívy, ktorou sa vykonáva nový rámcový zákon. Dodržanie tohto podrobného harmonogramu bude náročné. Nový rámcový zákon o veterinárnej starostlivosti obsahuje aj ustanovenia v oblasti ochrany zvierat.

V oblasti identifikácie a registrácie dobytku bol v apríli 2002 zavedený Centrálny register hovädzieho dobytku. Identifikácia dobytku na veľkých farmách bola ukončená. Registrácia dobytku na zostávajúcich menších farmách pokračuje a mala by byť

ukončená do konca roka 2002. Doposiaľ bolo z približne 650 000 kusov hovädzieho dobytku registrovaných takmer 500 000.

V oblasti *spracovania živočíšnych odpadov* dosiahlo Slovensko podstatný súlad s *acquis*. V oblasti *veterinárnej kontroly a zdoľovania chorôb zvierat* je možné konštatovať pokrok v implementácii počítačovej siete ANIMO spájajúcej veterinárne správy. Slovensko sa stalo členom *Animal Disease Notification System* (ADNS) vo februári 2002. Boli tiež vypracované pohotovostné plány pre prípad vážnych zvieracích nákaz.

Slovensko urobilo ďalšie kroky smerom k posilneniu *administratívnych kapacít* vo veterinárnej oblasti. Počet pracovníkov Štátnej veterinárnej a potravinovej správy sa zvýšil o 15 (2 nastúpili do na Odbor európskej integrácie a zvyšných 13 bolo posilnilo potravinový dozor).

Určitý pokrok je možné konštatovať v dobudovaní hraničných kontrolných staníc (HKS) na budúcich vonkajších hraniciach EÚ. Slovensko dokončilo budovanie jednej z troch budúcich HKS, menovite HKS na cestnom hraničnom prechode Vyšné Nemecké. Avšak požiadavky ES na kvalitu stavebných prác neboli v plnom rozsahu dodržané. V súčasnosti prebiehajú stavebné práce na HKS na železničnom hraničnom prechode v Čiernej na Tisou a ich ukončenie je naplánované na koniec roka 2002. Situáciu je namieste potrebné značne zlepšiť.

Vo **fytoosanitárnom sektore** bol od minuloročnej hodnotiacej správy dosiahnutý významný pokrok. Novela zákona o fytoosanitárnej starostlivosti týkajúca sa škodlivých organizmov a prípravkov na ochranu rastlín nadobudla účinnosť v januári 2002, ak keď ustanovenia o chránených zónach a pasportizácii rastlín budú platiť až od vstupu Slovenska do EÚ. Uvedená novela vytvára právny základ pre registráciu výrobcov, importérov a exportérov a obsahuje fytoosanitárne požiadavky týkajúce sa obsahu škodlivých organizmov, rastlín, prípravkov na ochranu rastlín, ako aj vnútornej a vonkajšej karantény. V júli 2002 vydalo Ministerstvo pôdohospodárstva SR výnos, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípravkoch na ochranu rastlín. Ďalší výnos Ministerstva pôdohospodárstva SR, upravujúci administratívne zabezpečenie zákona o fytoosanitárnej starostlivosti, nadobudol účinnosť vo februári 2002.

V oblasti *osív a množiteľského materiálu* schválil slovenský parlament novelu zákona o odrodách a osivách, ktorý obsahuje ustanovenia týkajúce sa uvádzania na trh množiteľského materiálu a sadív zeleniny, ovocia a okrasných rastlín. Pre dosiahnutie plnej kompatibility sa vyžaduje prijatie príslušného vykonávacieho predpisu.

Čo sa týka administratívnej kapacity vo fytoosanitárnej oblasti, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (ÚKSUP) bol posilnený o 14 nových zamestnancov. Školiace programy pre pracovníkov sú priebežné. V rámci ÚKSUPu bolo vytvorené oddelenie ekologického poľnohospodárstva, kontroly kvality pesticídov a monitoring rezíduí pesticídov v poľnohospodárskych výrobkoch. Laboratórium na skúšanie osív v Bratislave bolo opätovne akreditované Medzinárodnou asociáciou pre skúšanie osív (ISTA).

V oblasti **bezpečnosti potravín** (pozri tiež *Kapitolu I – Slobodný pohyb tovarov*) došlo k určitému zoštíhleniu systému orgánov zodpovedných za kontroly súvisiace z bezpečnosťou potravín, keďže prijatím zákona o potravinách v roku 2002 došlo k zlúčeniu Slovenskej poľnohospodárskej a potravinovej inšpekcie a Štátnej veterinárnej správy do jedného centrálného orgánu v pôsobnosti ministerstva pôdohospodárstva:

Štátnej veterinárnej a potravinovej správy (ŠVPS). Na úrovni regiónov je úradná kontrola potravín a veterinárna starostlivosť v kompetencii krajských a regionálnych veterinárnych a potravinových správ.

V marci 2002 Slovensko vytvorilo medzirezortnú Komisiu pre bezpečnosť potravín, ktorá pozostáva zo zástupcov Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho, Štátnej veterinárnej a potravinovej správy, Ministerstva pôdohospodárstva, Ministerstva hospodárstva, Ministerstva životného prostredia a niekoľkých výskumných ústavov. Komisia koordinuje aktivity uvedených inštitúcií a zameriava sa na prijímanie opatrení a distribúciu informácií súvisiacich z bezpečnosťou potravín.

Slovensko pokračuje v realizácii opatrení na testovanie BSE. Rozsah týchto opatrení sa od poslednej hodnotiacej správy výrazne zvýšil a teraz dosahuje takmer rovnakú úroveň ako v EÚ. K zosúladieniu s *acquis* došlo aj v oblasti epidemiologického dohľadu, asanačného systému a odstraňovania a likvidácie špecifických rizikových materiálov z krmív pre zvieratá. V marci 2002 vláda schválila kvantifikáciu nákladov na realizáciu opatrení zameraných na ochranu SR pred BSE v roku 2002.

Slovensko dosiahlo ďalší pokrok v realizácii národného plánu modernizácie potravinových prevádzok smerom k splneniu požiadaviek ES. Všetky prevádzky, ktoré majú zostať činné aj po vstupe do EÚ, boli skontrolované kompetentným orgánom a bol vypracovaný plán na odstránenie existujúcich nedostatkov. Je však potrebné poznamenať, že kritériá použité pri hodnotení prevádzok, v kombinácii s absenciou podrobných modernizačných plánov a neúplným zhodnotením plánov Štátnou veterinárnou a potravinovou správou, vyvoláva potrebu ďalšieho získavania dostupných informácií.

Celkové hodnotenie

Čo sa týka **horizontálnych otázok**, zvláštnu pozornosť je potrebné venovať ďalšiemu rozvoju legislatívneho rámca a fungovaniu Platobnej agentúry.

Slovensko potrebuje zintenzívniť úsilie pri prípravách na zavedenie Integrovaného administratívneho a kontrolného systému (IACS) do dátumu vstupu, najmä vzhľadom na Identifikačný systém pozemkových parciel. Slovensko hodlá zmapované bloky parciel digitálne spracovať do konca roka 2003. Nebol vypracovaný žiaden plán na spracovanie žiadostí, kontroly v teréne, administratívne kontroly, alebo platby. Slovensko bude musieť vynaložiť veľmi značné na vybudovanie systému IACS do dátumu vstupu. Plánovanie a úmysly je potrebné transformovať do konkrétnych krokov podľa striktného časového harmonogramu. Ak má byť Slovensko schopné od dátumu vstupu efektívne spravovať a kontrolovať schémy podporované zo Spoločnej poľnohospodárskej politiky, musí sa za každú cenu vyhnúť akémukoľvek predlžovaniu predpokladaného časového harmonogramu. Ak nebudú požadované administratívne a kontrolné štruktúry plne funkčné, alebo ak nebudú riadne fungovať k dátumu vstupu, Slovensko nebude môcť plne využívať výhody dotačných systémov Spoločnej poľnohospodárskej politiky, prípadne bude požiadané o vrátenie predtým prijatých prostriedkov.

Čo sa týka systému v oblasti *obchodných mechanizmov*, táto oblasť v súčasnosti spadá do kompetencie niekoľkých ministerstiev. Ministerstvo hospodárstva zodpovedá za vydávanie importných/exportných licencií, pričom Ministerstvo pôdohospodárstva pôsobí ako poradný orgán. Ministerstvo financií zodpovedá za výber exportných daní.

Intervenčná poľnohospodárska agentúra poskytuje exportné refundácie a kontroluje miesto určenia intervenčných produktov spoločne s colnou správou.

Čo sa týka *politiky kvality* je potrebné implementovať príslušné *acquis* v oblasti ochrany geografických názvov a označovania pôvodu poľnohospodárskych výrobkov a potravín.

Prijatie zákona o ekologickom poľnohospodárstve bolo dôležitým krokom smerom k zosúladieniu slovenskej legislatívy s *acquis*.

Čo sa týka **spoločnej organizácie trhu**, Slovensko musí dopracovať svoju legislatívu usmerňujúcu rozličné trhové segmenty tak, ako ich pokrýva *acquis*. Obzvlášť dôležité je vypracovanie špecifickej organizácie trhu pre rastlinné a živočíšne produkty a prijatie príslušných vykonávacích predpisov. Je tiež potrebné prijať vhodný legislatívny rámec pre vytvorenie Systému trhových informácií. Slovensko potrebuje dokončiť registráciu vinohradov na celom území krajiny. Súčasný slovenský systém kvót na mlieko je potrebné zosúladiť s *acquis*.

V oblasti **rozvoja vidieka a lesného hospodárstva** je potrebné pokračovať v príprave povstupových programov a príprave na implementáciu politiky rozvoja vidieka, vrátane zabezpečenia adekvátnych administratívnych kapacít.

Vo **veterinárnej oblasti** podniklo Slovensko dôležité kroky v zosúladovaní svojej legislatívy s *acquis* a jej implementácii, predovšetkým prijatím nového rámcového zákona o veterinárnej starostlivosti. Musí však dosiahnuť ďalší pokrok v prijímaní a implementácii legislatívy tak, aby sa dosiahol plný súlad. Vysoký stupeň zosúladenia s *acquis* bol dosiahnutý v oblasti *identifikácie a registrácie hospodárskych zvierat*, ako aj v oblasti *ochrany zvierat*.

Pokrok pri zavádzaní veterinárnych a fytosanitárnych kontrolných staníc na budúcich vonkajších hraniciach EÚ je stále pomalý. Slovensko musí vynaložiť značné úsilie na dobudovanie hraničnej kontrolnej stanice (HKS) vo Vyšnom Nemeckom tak, aby bola v súlade so štandardami ES, a začať budovanie zostávajúcich HKS v Čiernej nad Tisou a na letisku v Bratislave.

Vo **fyto-sanitárnej** oblasti Slovensko dosiahlo dobrú úroveň transpozície a implementácie legislatívy, avšak tento proces ešte nie je ukončený. Ďalšia harmonizácia je potrebná najmä v oblasti osív a množiteľského materiálu. Rovnako dôležité je zabezpečiť, aby Slovensko vytvorilo všetky kontrolné orgány, vrátane hraničných kontrolných staníc, a vybavilo ich potrebnými právomocami na správnu implementáciu *acquis*. Je potrebné pokračovať v posilňovaní administratívnych kapacít a vo vzdelávacích aktivitách pre fytosanitárnych inšpektorov.

V oblasti **bezpečnosti potravín** (pozri tiež Kapitulu I – Slobodný pohyb tovarov) dosahuje Slovensko pokročilú úroveň čo sa týka orgánov zodpovedných za kontrolu bezpečnosti potravín a zvýšeného počtu opatrení na kontrolu BSE. Aj keď sa uskutočnila kontrola všetkých spracovateľských prevádzok a boli vypracované plány na ich modernizáciu, je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie pri detailnej implementácii týchto plánov. Okrem toho je dôležité, aby boli jasne definované kritériá hodnotenia spracovateľských prevádzok, aby boli vypracované podrobné plány modernizácie a aby sa zabezpečilo komplexné zhodnotenie plánov zo strany Štátnej veterinárnej a potravinovej správy. Opätovné posúdenie modernizačných plánov a dôkladný

monitoring modernizačného procesu budú rozhodujúce pre zabezpečenie súladu s relevantným *acquis*.

Záver

Vo svojom posudku z roku 1997 komisia konštatovala potrebu ďalšej harmonizácie s *acquis*, aj keď Slovensko už dosiahlo výrazný pokrok v prijímaní opatrení uvedených v Bielej knihe EK pre oblasť vnútorného trhu z roku 1995. Komisia dodala, že ďalšie úsilie bude potrebné zamerať na: implementáciu a presadzovanie veterinárnych a fytosanitárnych požiadaviek a modernizáciu prevádzkarní na štandardy ES (aspekt zvláštnej dôležitosti v súvislosti s inšpekčnými a kontrolnými opatreniami ochrany vonkajších hraníc EÚ); posilnenie administratívnych štruktúr potrebných na zabezpečenie schopnosti implementácie a presadzovania nástrojov Spoločnej poľnohospodárskej politiky; a na ďalšiu reštrukturalizáciu agropotravinárskeho sektora s cieľom zlepšenia jeho konkurencieschopnosti. Komisia ďalej poznamenala, že ak sa takýto pokrok dosiahne, vstup do EÚ by nemal byť sprevádzaný žiadnymi závažnými problémami s riadnym uplatňovaním spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Od vydania posudku Slovensko dosiahlo značný pokrok smerom k harmonizácii s poľnohospodárskym *acquis* ES, najmä v uplynulom roku. Slovenská legislatíva v tejto oblasti je teraz vo veľkej miere zosúladená a *acquis*. Na zvýšenie administratívnej kapacity tohto odvetvia je však potrebné vynaložiť značné úsilie.

Rokovania o tejto kapitole ešte pokračujú, pričom všetky negociačné otázky vo veterinárnej a fytosanitárnej oblasti už boli vyjasnené. Slovensku bolo poskytnuté prechodné obdobie v oblasti verejného zdravia na dve prevádzkarne, jednu na spracovanie mäsa a druhú na spracovanie rýb (do troch rokov od dátumu vstupu). Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré na seba prijalo počas prístupových rokovaní v tejto oblasti.

V záujme dokončenia príprav na členstvo by malo Slovensko svoje úsilie v súčasnosti zamerať na zabezpečenie plnej harmonizácie s *acquis*; na ďalšie posilnenie administratívnej kapacity na implementáciu a presadzovanie *acquis*, najmä vo veterinárnej oblasti a v oblasti bezpečnosti potravín; na zabezpečenie riadnej modernizácie prevádzkarní na štandardy ES; na dobudovanie a zabezpečenie riadneho fungovania hraničných kontrolných staníc na budúcich vonkajších hraniciach EÚ; na implementáciu Integrovaného administratívneho a kontrolného systému; na ukončenie príprav pre implementáciu Spoločnej organizácie trhu pre rôzne komodity; a na doplnenie legislatívneho a administratívneho rámca potrebného pre riadne fungovanie Platobnej agentúry. Prioritnú pozornosť je treba venovať zavedeniu Integrovaného administratívneho a kontrolného systému, najmä vzhľadom na identifikačný systém pozemkových parciel.

Kapitola 8: Rybné hospodárstvo

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Slovensko v tomto sektore dosiahlo ďalší pokrok tak z legislatívneho, ako aj z inštitucionálneho hľadiska.

Slovensko zabezpečilo súlad svojej legislatívy s *acquis* v oblasti **riadenia zdrojov, inšpekcie, kontroly, dovozu a prepravy rýb a rybích výrobkov** prijatím zákona o rybárstve vo februári 2002, novelizáciou zákona o potravinách v decembri 2001 a prijatím zákona o spoločnej organizácii trhu v októbri 2001.

V oblasti **trhovej politiky** Slovensko dosiahlo súlad s *acquis* prijatím rámcového zákona o veterinárskej starostlivosti v júli 2002.

Žiaden nový vývoj nenastal v oblasti **štrukturálnych opatrení**. Slovensko ďalej pokročilo v posilňovaní administratívnych kapacít v tomto sektore. Na základe novely zákona o potravinách bola Štátna veterinárna správa transformovaná na Štátnu veterinárnu a potravinovú správu, do kompetencie ktorej spadá aj inšpekcia a kontrola rýb z domácej produkcie a z dovozu, ako aj vzdelávanie inšpektorov. Administratívna kapacita Odboru pre živočíšne komodity MP SR bola posilnená prijatím jedného pracovníka v roku 2002.

V oblasti štátnej pomoci rybnému hospodárstvu a **medzinárodných dohôd o rybolove** nebol zaznamenaný žiaden výrazný vývoj.

Celkové hodnotenie

Keďže Slovensko je vnútrozemským štátom, vzťahujú sa naň len časti *acquis* týkajúce sa rybného hospodárstva. Slovensko ešte nedokončilo budovanie legislatívneho rámca pre vytvorenie platobnej agentúry, ktorá je nevyhnutná pre realizáciu štrukturálnych opatrení. Slovensko by malo pokračovať v posilňovaní administratívnych kapacít v súvislosti s uplatňovaním trhovej politiky, programovaním a výberom projektov v rámci štrukturálnych politík určených pre sektor rybného hospodárstva.

Záver

Vo svojom posudku z roku 1997 komisia konštatovala, že Slovensko nebude mať žiadne vážnejšie problémy integrovať svoj sektor rybného hospodárstva do Spoločnej rybárskej politiky. Komisia však zdôraznila potrebu zabezpečenia súladu SR so zdravotnými, hygienickými a environmentálnymi štandardmi ES.

Od vydania posudku Slovensko dosahuje Slovensko konzistentný pokrok a miera harmonizácie tohto sektora s *acquis* je veľmi uspokojivá. Potrebné administratívne štruktúry sú vo veľkej miere zavedené.

Rokovania o tejto kapitole boli predbežne uzavreté. Slovensko nepožiadalo o žiadne prechodné obdobia v tejto oblasti. Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré na seba prijalo počas prístupových rokovaní v tejto oblasti.

V záujme dokončenia príprav na členstvo by malo Slovensko svoje úsilie v súčasnosti zamerať na ďalšie posilňovanie implementačnej kapacity, obzvlášť v súvislosti s administratívou budúcich štrukturálnych opatrení podporovaných v rámci Spoločnej rybárskej politiky.

Kapitola 9: Dopravná politika

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Slovensko dosiahlo ďalší pokrok v sektore dopravy v období od prijatia predchádzajúcej Hodnotiacej správy predovšetkým v sektore cestnej a leteckej dopravy.

V súvislosti s **trans-európskymi dopravnými sieťami** možno uviesť, že od prijatia Národného plánu rozvoja na roky 2001-2006, ktorý bol schválený v roku 2001 a určitého obmedzeného rozsahu výstavby diaľnic došlo len k malému špecifickému rozvoju. V roku 2002 vláda SR schválila projekt výstavby prepojenia Viedenskej cesty a Prístavného mostu, ktorého účelom je zlepšiť kvalitu dopravného koridoru v Bratislave a znížiť hustú premávku na existujúcich cestách v tejto oblasti.

V sektore **pozemnej dopravy** sa dosiahol pokrok v oblasti zosúladovania legislatívy upravujúcej cestnú dopravu. V januári 2002 nadobudol účinnosť zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon), ktorý harmonizuje zdaňovanie vozidiel a užívateľské poplatky s finančným acquis. V júni 2002 nadobudli účinnosť nové vykonávacie predpisy, ktorých účelom je harmonizovať slovenskú legislatívu v oblasti prístupu k profesii operátora v cestnej doprave s pravidlami ES. Dopravné licencie sa teraz budú udeľovať maximálne na dobu 5 rokov. Táto legislatíva tiež zabezpečí plný súlad s predpismi ES v oblasti používania vozidiel prenajatých bez vodiča na cestnú prepravu tovaru.

V oblasti železníc pokračovala reštrukturalizácia Železníc SR (ŽSR). K januáru 2002 sa ŽSR rozdelili na Železničnú spoločnosť (ŽS), ktorá bude zodpovedať za komerčné aktivity, a Železnice Slovenskej republiky (ŽSR), ktoré obhospodarujú národnú železničnú sieť a vykonávajú s tým spojené obslužné činnosti. Za obdobie, na ktoré sa vzťahuje táto správa, sa nezaznamenal žiaden ďalší pokrok v súvislosti so zriaďovaním železničného regulačného orgánu.

V oblasti vnútrozemských vodných ciest sa nezaznamenal žiaden konkrétny rozvoj.

V oblasti **leteckej dopravy** Slovensko zosúladiť svoju legislatívu s podstatnou časťou leteckého acquis. Nový zákon o civilnom letectve, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2002, zavádza podmienky pre nezávislé vyšetrovanie nehôd v oblasti civilného letectva, prístupu na trh pozemnej dopravy na letiskách spoločenstva, udeľovanie licencií leteckým prepravcom a spoločné pravidlá na prideľovanie slotov. Zriadenie nezávislého vyšetrovacieho orgánu vstúpilo do záverečnej fázy a mal by začať pôsobiť do konca roku 2002.

V oblasti **námornej dopravy** vláda SR v apríli 2002 dokončila privatizáciu spoločnosti Slovenská Plavba Prístavy, a.s. Okrem transpozície legislatívy ES v oblasti námorného vybavenia sa nezaznamenal podstatný legislatívny vývoj, nakoľko Slovensko už zosúladiť svoju legislatívu s väčšinou príslušného acquis v tejto oblasti.

Celkové hodnotenie

V oblasti *trans-európskych dopravných sietí* by Slovensko malo pokračovať v ďalšej modernizácii a rozvoji siete hlavnej dopravnej infraštruktúry. Je potrebné posilniť kapacitu Ministerstva dopravy SR v oblasti prípravy, riadenia a monitorovania dopravných projektov.

V oblasti *cestnej dopravy* sa dosiahol podstatný pokrok predovšetkým v zosúladzovaní slovenskej legislatívy s fiškálnym aquis, v oblasti technických požiadaviek na motorové vozidlá a rozvoja hromadnej dopravy cestujúcich. Je však potrebné naďalej vyvíjať úsilie na transpozíciu sociálnych pravidiel ES (prístup k profesii, čas jazdy a čas oddychu) a ich implementáciu a predovšetkým implementovať požiadavku, týkajúcu sa tachografov, najmä pre vnútroštátnu cestnú dopravu. Slovensko musí ratifikovať zmluvu INTERBUS o medzinárodnej príležitostnej autokarovej a autobusovej preprave cestujúcich z januára 2002. Mala by sa posilniť administratívna kapacita, predovšetkým na dosiahnutie povinných úrovní kontroly podnikov cestnej dopravy a vodičov v súlade s príslušným aquis.

V sektore *železničnej dopravy* boli prijaté významné kroky smerom k organizácii Slovenských železníc v budúcnosti. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie v snahe plne zosúladiť slovenskú legislatívu s revidovaným aquis v oblasti železničnej dopravy, vrátane zriadenia železničného regulačného orgánu. Slovensko informovalo, že nový súbor legislatívy upravujúci železničnú dopravu sa plne implementuje k 1. januáru 2004 prostredníctvom novely zákona o Železničnej spoločnosti a.s. z roku 2001 a zákona o železničniciach z roku 1993. Tento sľub je potrebné dodržať. Slovensko plánuje do januára 2003 zriadiť železničný regulačný orgán transformovaním a posilnením existujúceho Štátneho dráhového úradu. Slovensko by tiež malo zabezpečiť, aby pridelenie kapacity infraštruktúry bolo plne zosúladené s legislatívou ES, a aby sa plne dodržiavali požiadavky interoperability.

V oblasti *vnútrozemskej vodnej dopravy* je potrebné dokončiť zosúladzovanie slovenskej legislatívy s aquis, predovšetkým by Slovensko malo zabezpečiť dodržanie záväzku vytvoriť podmienky pre implementovanie legislatívy ES na podporu vnútrozemskej vodnej dopravy, vrátane zriadenia Fondu vnútrozemskej vodnej dopravy k januáru 2003.

Čo sa týka *leteckej dopravy*, na Slovensku platí zákon o nezávislom vyšetrovacom orgáne pre civilné letectvo. Teraz je potrebné zabezpečiť sfunkčnenie tohto orgánu. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že legislatívny rámec v tejto oblasti je v súlade s požiadavkami ES. Slovensko by malo naďalej pokračovať v postupnom preberaní spoločných leteckých požiadaviek (JAR).

V *námornej doprave* musí Slovensko zabezpečiť plné zosúladenie legislatívy SR s námorným aquis, aj keď je Slovensko vnútrozemským štátom.

Slovensko zaznamenalo istý pokrok v posilňovaní administratívnej kapacity, stále však v tejto oblasti pretrváva všeobecná potreba zlepšiť celkovú administratívnu kapacitu v odvetví dopravy, vrátane personálneho obsadenia, a zlepšiť koordináciu medzi jednotlivými ministerstvami a orgánmi pôsobiacimi v tomto odvetví.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že Slovenská republika dosiahla pokrok v prispôbovaní svojej dopravnej legislatívy aquis. Posudok ďalej konštatoval, že je nevyhnutné významne pokročiť; predovšetkým v oblasti cestnej nákladnej dopravy (najmä v otázkach prístupu na trh, noriem a zdaňovania) a železničnej dopravy bude potrebné monitorovať účinné zosúladzovanie legislatívy. Situácia v týchto dvoch odvetviach by sa mala zlepšiť, aby nedostatky nespôsobili vážne problémy pri prijímaní aquis o vnútornom trhu. Správa ďalej uviedla kroky, ktoré sa mali prijať

v záujme zabezpečiť poskytnutie prostriedkov potrebných na polozenie základu rozšírenia trans-európskej dopravnej siete na prístupové krajiny. Toto si vyžadovalo osobitnú pozornosť, vzhľadom na to, že Slovensko ako hornatá krajina čelilo vyšším nákladom pri výstavbe infraštruktúry, čo krajinu znevýhodnilo oproti susedným štátom, v ktorých bol rozvoj TEN jednoduchší. V závere posudku sa uvádzalo, že slovenské administratívne štruktúry vrátane inšpekčných orgánov, napríklad v oblasti bezpečnosti, by sa mali rýchlo a výrazne posilniť na všetkých úrovniach, v záujme predísť tomu, aby nedostatočná administratívna vybavenosť ďalej spomaľovala pokrok Slovenska.

Od publikovania Posudku EK Slovensko dosahovalo stabilný pokrok v transponovaní požiadaviek ES do národnej legislatívy. Podstatné zmeny sa zaznamenali vo väčšine oblastí dopravy, predovšetkým v železničnej a cestnej doprave. Legislatíva SR v odvetví dopravy je vo všeobecnosti vo veľkej miere zosúladená s *acquis*. Administratívne kapacity sa postupne posilňovali, potrebné je však ďalšie zlepšenie.

Rokovania o tejto kapitole boli predbežne uzatvorené. Slovensko v tejto oblasti nepožadovalo prechodné obdobia. Slovenská republika súhlasila s prechodným obdobím, ktoré navrhla EÚ v súvislosti s recipročným prístupom ku kabotážnemu trhu v odvetví cestnej nákladnej dopravy. Slovensko vo všeobecnosti splňa záväzky, ku ktorým sa v tejto oblasti zaviazalo počas prístupových rokovaní.

V záujme ukončiť prípravy na členstvo je potrebné, aby Slovensko zameralo svoje úsilie na implementáciu sociálneho/technického v oblasti cestnej dopravy a na ďalšie zosúladovanie legislatívy upravujúcej odvetvie železničnej dopravy. V odvetví vnútrozemskej vodnej dopravy je potrebné venovať osobitnú pozornosť zosúladeniu slovenskej legislatívy s *acquis* v súvislosti so zriadením Fondu vnútrozemskej vodnej dopravy. V oblasti leteckej dopravy by mal začať fungovať nezávislý vyšetrovací orgán. Slovensko tiež musí zamerať svoje úsilie na zlepšenie celkovej administratívnej kapacity v sektore dopravy, vrátane personálneho obsadenia a na zlepšenie koordinácie medzi jednotlivými ministerstvami a orgánmi pôsobiacimi v tomto odvetví.

Kapitola 10: Dane

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Za obdobie od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy Slovensko dobre pokročilo v zosúladovaní svojej legislatívy s *acquis*. Pokročila aj reforma daňovej správy. V oblasti **nepriamych daní** v januári 2002 nadobudli účinnosť novely legislatívy upravujúcej DPH, čím zosúlادili slovenskú legislatívu s *acquis* v otázke miesta zdaniteľného plnenia služieb poskytovaných zahraničným podnikateľským subjektom a vrátenia dane zahraničným fyzickým osobám vyvážajúcim tovar neobchodnej povahy. Zaviedol sa aj mechanizmus vrátenia daní, ktorý sa vzťahuje na daňové subjekty bez sídla v SR a špeciálna schéma pre cestovné kancelárie. Po prijatí noviel v júli 2002 sa ďalšie zosúladenie slovenskej legislatívy dosiahne k januáru 2003, predovšetkým v otázke práva na zníženie alebo zúženie rozsahu zníženej sadzby DPH.

V oblasti nepriamych daní prijatý zákon o minerálnych olejoch, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2002, zaviedol daňové sklady, režimy daňového pozastavenia s krytím finančnou zárukou, možnosti registrácie obchodníkov, licencovaných užívateľov a sklady a špecifikáciu zdaniteľných transakcií. Tento zákon tiež zabezpečuje rovnaké zdanenie všetkých minerálnych olejov bez ohľadu na ich pôvod. Kompetencie v oblasti

minerálnych olejov prešli na Colnú správu SR. V súvislosti s alkoholom a alkoholickými nápojmi novely, ktoré boli prijaté v júli 2002, k januáru 2003 významne zvýšia sadzby na pivo a na šumivé medziprodukty a zaviedli ustanovenia upravujúce malé pivovary a upravili definíciu piva.

V oblasti **priamych daní** sa postúpilo s transponovaním Smernice o fúziách, kedy v januári 2002 nadobudol účinnosť zákon o dani z príjmov, ktorý obsahuje právne ustanovenia vzťahujúce sa na zlučovanie, modifikáciu alebo delenie spoločností.

V oblasti **administratívnej spolupráce a vzájomnej pomoci** sa nezaznamenal žiaden vývoj.

V súvislosti s administratívnou kapacitou novela zákona o daňových orgánoch, ktorá nadobudla účinnosť v máji 2002, vytvorila dva nové úrady – Úrad pre vybrané daňové subjekty a Úrad daňového preverovania, ktorý zodpovedá za vyšetrovanie daňových zločinov, vrátane daňových podvodov.

Celkové hodnotenie

Slovensko plánuje dosiahnuť úplnú harmonizáciu legislatívy upravujúcej nepriame dane do januára 2004. V otázke DPH je ešte stále potrebné zosúladiť slovenskú legislatívu s *acquis*, predovšetkým z hľadiska rozsahu zníženej sadzby DPH a výnimiek, špeciálnych schém a DPH na obchod v rámci spoločenstva. V oblasti spotrebných daní je potrebné odvieť značné úsilie s cieľom zosúladiť štruktúry a sadzby väčšiny kategórií výrobkov a zaviesť daňové sklady pre alkohol a tabak. V súvislosti s cigaretami je potrebné ešte vyvinúť úsilie, predovšetkým zaviesť rovnaké zdanenie dlhých a krátkych cigariet a špecifický prvok v štruktúre spotrebných daní. Slovensko plánuje do vstupu dokončiť presun kompetencií v oblasti všetkých výrobkov podliehajúcich spotrebným daniam z Daňovej na Colnú správu. Tento presun kompetencií však závisí od schválenia legislatívy upravujúcej sklady na alkohol a tabak. Slovensko by malo zrýchliť harmonizáciu svojej legislatívy v oblasti spotrebných daní.

V súvislosti s priamymi daňami Slovensko ešte stále musí plne zakomponovať do svojej legislatívy Smernicu o fúziách. Bude potrebné revidovať legislatívu, aby sa eliminovali potenciálne škodlivé daňové opatrenia, aby ku vstupu Slovensko bolo v súlade s Kódexom daňových opatrení týkajúcich sa zdaňovania obchodných aktivít do takej miery, ako súčasné členské štáty EÚ. Prebieha počiatočné technické hodnotenie EK potenciálne škodlivých opatrení aplikovaných na Slovensku.

V súvislosti so vzájomnou pomocou a administratívnou spolupracou je dosiahnutý pokrok ešte stále obmedzený, pretože ešte nebola prijatá príslušná legislatíva. Plán projektu výmeny informácií o DPH má všetky kľúčové míľniky implementácie. Útvár CLO sa má zriadiť k 1. januáru 2003. Zatiaľ neboli vypracované žiadne plány na zriadenie útvaru ELO (k spotrebným daniam). Ak sa bude postupovať podľa naplánovaných aktivít, Slovensko by malo k vstupu splniť svoje záväzky v oblasti informačnej technológie.

Aj keď existuje komplexná a konzistentná agenda reforiem na posilnenie administratívnych kapacít, pretrvávajú niektoré dôležité slabé stránky. Predovšetkým pre systém DPH je charakteristický nadmerný objem vrátenia daní a problém podvodov. Ako to dokazuje stále vysoký percentuálny podiel daňových nedoplatkov, všeobecne výber daní je naďalej slabý. Daňová správa trpí v dôsledku obmedzenej autonómie voči

Ministerstvu financií SR v oblasti riadenia svojho vlastného rozpočtu, ktorý je naďalej nedostatočný. Ľudské a informačné zdroje vyčlenené na výkon kontrol nie sú dostatočné a je potrebné zlepšiť metodológie kontroly.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že *acquis* týkajúce sa priamych daní by nepredstavovalo žiadne podstatné problémy, a že v otázkach nepriamych daní by Slovensko malo byť schopné harmonizovať svoju legislatívu s *acquis* upravujúce DPH a spotrebné dane v strednodobom horizonte za predpokladu, že sa v tejto oblasti bude neúnavne pracovať. Európska komisia tiež uviedla, že Slovensko by malo byť schopné začať účastiť sa vzájomnej pomoci, keď daňová správa nadobudne znalosti a poznatky v tejto oblasti.

Od prijatia Posudku a predovšetkým v priebehu uplynulých dvoch rokov Slovensko dobre pokročilo v zosúladzovaní svojej legislatívy s *acquis*, aj keď je ešte potrebné vyriešiť rad aspektov. Slovensko tiež pokročilo v rozvíjaní administratívnej kapacity potrebnej na implementovanie *acquis* v tejto oblasti a organizačné presuny, zrealizované od roku 2000, predstavujú významný vývoj.

Rokovania o tejto kapitole boli predbežne uzatvorené. Slovensko dostalo prechodné obdobia na pokračovanie aplikovania zníženej sadzby DPH na dodávky stavebných prác pre bytovú výstavbu (do 31. decembra 2007) a na dodávky tepelnej energie obyvateľstvu (do 31. decembra 2008). Slovensku bolo tiež povolené aplikovať oslobodenie povinnosti registrovať sa za platiteľa DPH do ročného obratu 35 000 eur v prípade malých a stredných podnikov. Okrem toho, Slovensko dostalo prechodné obdobie na jeden rok od vstupu na aplikovanie zníženej sadzby na dodávky zemného plynu a elektrickej energie pri vstupe do únie. V oblasti spotrebných daní dostalo Slovensko prechodné obdobie na odklad implementácie sadzieb spotrebnej dane na cigarety do 31. decembra 2008 a trvalú výnimku na pokračovanie aplikovania svojej schémy spotrebnej dane na malé pestovateľské pálenie za podmienky, že objem nepresiahne 30 litrov alkoholu z ovocia ročne na domácnosť, a že znížená sadzba spotrebnej dane nebude nižšia ako 50% štandardnej národnej sadzby spotrebnej dane na alkohol. Slovensko vo všeobecnosti spĺňa v tejto oblasti záväzky, ku ktorým sa zaviazalo počas rokovaní o prístupe k ES.

Ak má byť Slovensko pripravené na členstvo, bude musieť sústrediť viac úsilia na zrealizovanie opatrení na modernizovanie a posilnenie daňovej správy. Ďalšie úsilie je potrebné odvieť aj v oblasti dokončenia harmonizácie legislatívy – okrem tých oblastí, na ktoré boli odsúhlasené prechodné obdobia – v oblasti DPH a spotrebných daní, vrátane intra-komunitárnych transakcií. Slovensko by malo plne implementovať komplexnú reformnú agendu, ktorú si vypracovalo s cieľom vyriešiť špecifikované nedostatky, vrátane posilnenia administratívnych kapacít.

Kapitola 11: Hospodárska a menová únia

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Predchádzajúca časť tejto správy, kapitola zaoberajúca sa hospodárskymi kritériami (B-2), uviedla podrobné hodnotenie rôznych aspektov hospodárskej politiky Slovenska. Preto sa táto časť obmedzuje len na hodnotenie tých aspektov *acquis* Hospodárskej a menovej únie (EMU) – ako ho definuje hlava VII Zmluvy o ES a ďalšie relevantné

normy – ktoré by kandidátske krajiny mali implementovať k vstupu, t.j. zákaz priameho financovania verejného sektora centrálnou bankou, zákaz privilegovaného prístupu verejného sektora k finančným inštitúciám a nezávislosť národnej centrálnej banky. Čo sa týka procesu liberalizácie pohybu kapitálu, ktorého dokončenie je nevyhnutnou podmienkou pre splnenie podmienok v oblasti EMU, tento aspekt bol predmetom predchádzajúcej časti, v rámci kapitoly 4 – Slobodný pohyb kapitálu.

Od zverejnenia Hodnotiacej správy v minulom roku nebol zaznamenaný žiaden pokrok v oblasti Hospodárskej a menovej únie, nakoľko Slovensko už splnilo požiadavky týkajúce sa **nezávislosti centrálnej banky, zákazu priameho financovania verejného sektora centrálnou bankou a zákazu privilegovaného prístupu verejných orgánov k finančným inštitúciám.**

Celkové hodnotenie

Po vstupe sa Slovensko bude zúčastňovať EMU so štatútom krajiny s derogáciou podľa článku 122 Zmluvy o ES. K dátumu vstupu bude musieť implementovať potrebné zmeny v oblasti svojho inštitucionálneho a právneho rámca.

Legislatíva Slovenska je teraz v súlade s *acquis* v tejto oblasti, predovšetkým v otázke zosúladenia legislatívy upravujúcej postavenie národnej banky, zákazu priameho financovania verejného sektora centrálnou bankou a zákazu privilegovaného prístupu verejných orgánov a inštitúcií k finančným inštitúciám.

Dosiahol sa slabý pokrok vo zvyšovaní administratívnych kapacít Slovenska potrebných na realizovanie strednodobého fiškálneho plánovania a fiškálneho výkazníctva. Bude potrebné ďalej posilniť príslušné odborné oddelenia Ministerstva financií SR, aby sa zabezpečila dostatočná kapacita na riešenie otázok domácej hospodárskej politiky v prostredí EÚ.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že Národná banka Slovenska je vo veľkej miere nezávislá voči vláde z hľadiska postupu menovania jej guvernéra a výkonu menovej politiky, a že Slovensko má zdravý fiškálny základ, ktorý nenaznačoval žiadnu potrebu financovania rozpočtového deficitu.

Od zverejnenia tohto Posudku dosiahlo Slovensko ďalší pokrok v oblastiach tejto kapitoly a celkovo dosiahlo vysokú mieru zosúladenia s *acquis* upravujúce EMU.

Rokovania o tejto kapitole sa predbežne uzatvorili. Slovensko vo všeobecnosti v tejto oblasti spĺňa svoje záväzky, ku ktorým sa zaviazalo počas prístupových rokovaní. Slovensko nežiadalo žiadne prechodné obdobia v tejto oblasti.

Ak má Slovensko dokončiť prípravy na členstvo v únii, musí zamerať úsilie na posilňovanie administratívnej kapacity Ministerstva financií SR v horeuvedených oblastiach.

Kapitola 12: Štatistika

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Slovensko v priebehu uplynulého roku plynulo pokračovalo v dosahovaní pokroku.

V oblasti **štatistickej infraštruktúry**, nový zákon o štatistike, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2002, vytvára vhodný právny rámec pre Štatistický úrad SR (ŠÚ SR). Zohľadňuje relevantné požiadavky ES, vrátane ustanovení týkajúcich sa dôveryhodnosti údajov, práva ŠÚ SR na prístup k administratívnym údajom a rozšírenie programu štatistických zisťovaní na tri roky. Podľa tohto zákona je predseda ŠÚ SR priamo menovaný prezidentom Slovenskej republiky, čím sa zvyšuje jeho nezávislosť. Tento zákon tiež zriadil Výbor pre štatistiku ako nezávislý poradný organ. S cieľom zabezpečiť implementáciu acquis osobitná pozornosť sa venovala posilneniu administratívnej kapacity.

V súvislosti so štatistickými **klasifikáciami**, nový zákon o štatistike upravuje celoštátne harmonizované používanie klasifikácií, čo je veľmi dôležitým krokom k efektívnemu používaniu administratívnych údajov.

V oblasti demografických a sociálnych štatistík boli v októbri 2001 publikované predbežné výsledky prvého sčítania obyvateľstva, domov a bytov v samostatnej Slovenskej republike. Tieto výsledky neodrážajú žiadne významné zmeny za uplynulé desaťročie. Vykonalo sa výberové zisťovanie v oblasti pracovných síl, dĺžky a typov pracovnej doby. Pripravil sa dotazník pre zisťovanie štruktúry príjmov v roku 2002. Zisťovanie nákladov práce je v súčasnosti v súlade s požiadavkami ES. Prebiehajú prípravy na zisťovanie využívania času.

V oblasti **regionálnej štatistiky** vláda SR vo februári 2002 odsúhlasila zachovanie štatistickej nomenklatúry územných jednotiek NUTS, ktorá sa na Slovensku aplikuje od roku 1997.

V oblasti **makroekonomickej štatistiky** postúpila implementácia Európskeho systému účtov (ESA 95) na úrovni národných účtov, ako aj harmonizácia štvrťročných a ročných údajov. V súčasnosti sa dosiahlo vykazovanie štatistiky zadĺženosti a deficitu Ministerstvom financií SR.

V oblasti **podnikateľskej štatistiky** sa v období od marca do júna 2002 vykonal na Slovensku census malých a stredných podnikov, ktorého cieľom bolo vyčistiť starý obchodný register a vytvoriť register miestnych jednotiek.

V oblasti **dopravnej štatistiky** sa zosúladiť slovenská legislatíva s pravidlami ES, vrátane týždenného štatistického zisťovania v cestnej nákladnej doprave.

V súvislosti so **štatistikou zahraničného obchodu** prijal ŠÚ SR isté kroky v príprave na implementáciu mechanizmu INTRASTAT, ktorý zhromažďuje štatistické údaje o vnútornom obchodovaní so všetkými komoditami medzi členskými štátmi.

V oblasti **štatistiky poľnohospodárstva** sa v období od novembra do decembra 2001 vykonalo sčítanie všetkých poľnohospodárskych jednotiek, súkromných fariem a domácností. Podľa oficiálnych výsledkov tohto sčítania, ktoré boli prezentované v septembri 2002, bolo na Slovensku zaznamenaných vyše 71 tisíc fariem.

Celkové hodnotenie

Novovytvorený právny základ, trvalé úsilie a vysoká kompetentnosť pracovníkov ŠÚ SR predstavujú dobrý základ pre implementovanie *acquis*.

V niektorých konkrétnych oblastiach, vrátane regionálnej štatistiky a štatistiky zahraničného obchodu, je ešte potrebné ďalej pokročiť. Zlepšená musí byť kvalita regionálnej štatistiky. Osobitne je potrebné vynaložiť úsilie na zabezpečenie ďalších zdrojov údajov pre regionalizáciu produkcie hrubého fixného kapitálu pre multi-regionálne jednotky s cieľom zlepšiť regionalizáciu údajov v oblasti zamestnanosti, zamestnancov a miezd zamestnancov podľa metodológie ESA 95 a zlepšiť kvalitu regionálnej štatistiky na úroveň potrebnú pre programovanie, monitorovanie a hodnotenie. V prípade štatistiky zahraničného obchodu nie je tu dostatočná zhoda v oblasti používania doplnkových jednotiek merania, nakoľko jednotky merania v colnom sadzobníku SR a Spoločnom colnom sadzobníku ES sa v niektorých podnázvoch líšia.

ŠÚ SR ďalej posilnil spoluprácu s rôznymi inými producentmi oficiálnych štatistík, napr. ministerstvami a NBS. Požíva rozsiahlu nezávislosť a autonómiu v metodologických otázkach, technikách a postupoch vypracovania a šírenia údajov. ŠÚ SR vynaložil úsilie, aby zabezpečil alokáciu adekvátnych zdrojov v oblasti informačnej techniky, ľudských a finančných zdrojov na ďalšie posilnenie štatistických kapacít, vrátane kapacít na regionálnej úrovni.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že ak sa bude pokračovať v dosahovaní pokroku, Slovensko by malo byť schopné v priebehu niekoľkých nasledujúcich rokov splniť požiadavky ES.

Odvtedy Slovensko dosiahlo značný pokrok v prijímaní *acquis* v mnohých oblastiach, predovšetkým prostredníctvom nadobudnutia účinnosti nového zákona o štatistike v roku 2002. Celkovo Slovensko značne pokročilo tak z hľadiska harmonizovania svojej legislatívy, ako aj zriadenia a zabezpečenia náležitých administratívnych štruktúr.

Rokovania o tejto kapitole sa predbežne uzatvorili. Slovensko v tejto oblasti nežiadalo žiadne prechodné obdobia. Vo všeobecnosti spĺňa svoje záväzky v tejto oblasti, ku ktorým sa zaviazalo počas prístupových rokovaní.

Ak má Slovensko dokončiť prípravy na členstvo, musí teraz zamerať svoje úsilie na zabezpečenie plného aplikovania metodológie ESA 95, na posilnenie regionálnej štatistiky a na zabezpečenie prevádzkovania systému INTRASTAT k dátumu vstupu.

Kapitola 13: Sociálna politika a zamestnanosť

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od poslednej hodnotiacej správy sa dosiahol ďalší pokrok v dokončovaní transpozície *acquis* v oblasti sociálnej politiky a zamestnanosti.

V oblasti **pracovného práva** parlament znovu novelizoval nový zákonník práce prijatý minulý rok predtým, než v apríli 2002 nadobudol účinnosť. Zmeny a doplnky sa týkajú predĺženia maximálneho pracovného času ako aj možnosti pracovať na dohodu o kratšom

pracovnom čase, počas víkendov a nadčas počas mimoriadnych udalostí a naliehavých prác s cieľom zvýšiť pružnosť zamestnaneckého pomeru.

V rámci transponovania smernice o vysielaní pracovníkov sa v apríli 2002 určil za zodpovedný národný orgán inšpektorát práce. Inšpektorát bude vystupovať ako styčný orgán poskytujúci informácie o pracovných podmienkach na Slovensku.

Taktiež sa vytvorili zákonné podmienky na zvýšenie účinnosti inšpekcii práce v súvislosti s ilegálnou prácou. V 2. polroku 2001 orgány inšpekcie práce vykonali v oblasti pracovno-právnych vzťahov celkom 1 676 kontrol (t.j. previerky, sťažnosti, podnety). Na posilnenie výkonných štruktúr v oblasti pracovného práva sa v rokoch 2001 prijalo 38 a v roku 2002 27 nových inšpektorov práce.

Pokrok v oblasti **rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi** sa dosiahol v dôsledku nového zákonníka práce, ktorý zabezpečuje rovnaké zaobchádzanie, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, postup v zamestnaní, odbornú prípravu a pracovné podmienky. Okrem toho nový zákon o sociálnom poistení schválený v máji 2002 si kladie za cieľ finalizáciu transpozície smernice o rovnakom zaobchádzaní s mužmi a ženami vo veciach sociálneho zabezpečenia.

Pokiaľ ide o **bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci** dosiahol sa ďalší pokrok v transponovaní relevantnej legislatívy najmä o minimálnych požiadavkách bezpečnosti a ochrany zdravia na staveniskách, ako aj o ochrane pri práci s azbestom, o ochrane pred negatívnymi účinkami hluku a vibrácií, o ochrane pri práci s chemickými faktormi, karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, biologickými faktormi a v baníctve. Hodnotenie finančného dopadu pre všetky smernice sa však ešte nevykonalo. Schválením novely zákona o ochrane zdravia ľudí v novembri 2001 sa dosiahol ďalšie zladenie. Zákon upravuje základné požiadavky z hľadiska ochrany zdravia ľudí, ktorých cieľom je vylúčenie, resp. obmedzenie ich negatívneho vplyvu na zdravie ľudí.

Pokiaľ ide o rozvoj administratívnej kapacity pre bezpečnosť a ochranu zdravia, zaznamenal sa určitý pokrok. Vytvorilo sa Informačné centrum ochrany práce ako nezávislý odbor Národného inšpektorátu práce priamo podriadené generálnemu inšpektorovi práce. Začal pracovať v marci 2002 a má sedem zamestnancov. Základná a ďalšia odborná príprava inšpektorov práce a pracovníkov inšpektorátu sa zabezpečuje v rámci štruktúry Národného inšpektorátu práce.

V oblasti **verejného zdravia** sa dosiahol určitý pokrok. Implementácia aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v praxi začala v roku 2001. Surveillance všetkých infekčných ochorení založená na báze ich povinného hlásenia je povinnosťou ustanovenou v slovenskej legislatíve. Surveillance sa vykonáva podľa predpisov ministerstva zdravotníctva ako aj relevantných národných programov. Surveillance, prevenciu a kontrolu prenosných chorôb upravuje zákon o ochrane zdravia ľudí. Pre Slovensko sa neidentifikovali žiadne väčšie prekážky implementácie príslušnej legislatívy EÚ, pričom možnou výnimkou je potreba zlepšenia diagnostických metód. Surveillance konkrétnych ochorení je vykonávaná sieťou štátnych zdravotných ústavov. Vytvorilo sa národné referenčné centrum pre prioritné ochorenia a zdravotnícke problémy.

Slovenské úrady pokračovali v úsilí podporiť **sociálny dialóg** na všetkých úrovniach, hoci v období od septembra do decembra 2001 došlo po nesúhlase s vládnym návrhom zvýšenia cien zemného plynu k prerušeniu tripartitného sociálneho dialógu. Novela zákona o kolektívnom vyjednávaní nadobudla účinnosť v januári 2002. Zákon upravuje

uzatváranie kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa, zavádza inštitút sprostredkovateľa a rozhodcu, ustanovuje podmienky uzavierania kolektívnych zmlúv ako aj výberu a overovania odbornej spôsobilosti sprostredkovateľov. Obsahuje aj ustanovenia upravujúce postup riešenia kolektívnych sporov a ustanovuje podrobnosti vyhlásenia a začatia štrajku. Administratívna kapacita na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny sa posilnila prijatím ďalšieho pracovníka na odbor pracovných vzťahov a kolektívneho vyjednávania. Odbor je zodpovedný za zaznamenávanie, zbieranie a analyzovanie kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa a za zabezpečenie sprostredkovateľov a rozhodcov v prípade nesúhlasu. V roku 2001 sa celkove zaznamenalo 73 kolektívnych pracovných zmlúv a zorganizovalo sa 5 arbitráží. Sociálny dialóg sa preto presúva na regionálnu úroveň. V rôznych regiónoch krajiny vznikli tripartitné štruktúry.

Pokiaľ ide o **politiku zamestnanosti** v novembri 2001 došlo k podpísaniu Spoločného hodnotenia priorít politiky zamestnanosti (JAP) medzi komisiou a Slovenskom. Ako súčasť monitorovacieho procesu hodnotenia politiky zamestnanosti Slovensko predložilo v júni 2002 komisii priebežnú správu o implementácii priorít špecifikovaných v JAP. Táto správa predstavuje dôležitý krok v určení rozsahu pokroku Slovenska smerom k jeho cieľom v reforme trhu práce a prispôsobenia systému zamestnanosti, aby sa pripravilo na budúcu účasť na európskej stratégii zamestnanosti po vstupe.

V referenčnom období sa situácia na trhu práce trochu zhoršila. Miera nezamestnanosti vzrástla z 19,1% v roku 2000 na 19,4% v roku 2001. Miera nezamestnanosti mužov bola 20,1%; u žien bola nezamestnanosť na úrovni 18,6% o niečo nižšia. Veľmi znepokojujúca je vysoká a rastúca dlhodobá nezamestnanosť na úrovni 58%.

Nezamestnanosť je mimoriadne vysoká medzi mladými a osobami s nízkou kvalifikáciou a postihuje mimoriadne tvrdo rómske obyvateľstvo. Absencia pracovnej mobility je najmä dôsledkom nedostatkov na trhu s bytmi. Vyššiu úroveň voľných miest sprevádza vyššia úroveň nezamestnanosti, čo naznačuje regionálny nesúlad a nesúlad voči požadovaným zručnostiam ako i nedostatok pohnútok prijať prácu. Ustanovenia o predčasnom odchode do dôchodku a práceneschopnosti môžu tiež obsahovať určité odrádzajúce aspekty. V roku 2001 významne vzrástol počet nezamestnaných zúčastňujúcich sa na odbornej príprave, i keď zostal na nízkej úrovni (4,7% evidovaných nezamestnaných). Viac odbornej prípravy by bolo treba poskytovať uvoľneným pracovníkom.

V apríli 2002 vláda schválila Národný akčný plán zamestnanosti na obdobie rokov 2002-2003, ktorý je pokračovaním procesu postupnej realizácie európskej stratégie zamestnanosti na Slovensku. Opatrenia v rámci tohto plánu sú rozdelené do štyroch oblastí: zlepšenie zamestnatelnosti, rozvoj podnikania, podpora prispôsobivosti podnikov a ich zamestnancov, posilnenie politík rovnakých príležitostí.

Veľmi pomalý pokrok sa zaznamenal vo vytváraní potrebných manažérskych štruktúr pre Európsky sociálny fond (ESF). Riadiaca jednotka ESF zriadená na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny v septembri 2001 má päť zamestnancov. Odborná príprava na prácu prebiehala v ESF implementačných jednotkách a ich regionálnych útvaroch..

Ako pokračovanie göteborgskej Európskej rady, kde EÚ vyzvala kandidátske krajiny k zapracovaniu cieľov EÚ do ich národných politík, komisia a Slovensko začali spoločnú aktivitu prípravy na budúcu účasť v EÚ procese **sociálneho začleňovania** po vstupe. Táto aktivita pozostáva zo spoločnej identifikácie výziev sociálneho vylúčenia a relevantných koncepcných riešení. Slovenský štatistický úrad spolupracuje na spracúvaní údajov o chudobe a sociálnom vylúčení s Eurostatom. Predbežné údaje naznačujú veľmi

nízku ale rastúcu úroveň rozdielu príjmov ako aj chudoby po sociálnych transferoch spolu s dôležitými regionálnymi rozdielmi a osobitnú zraniteľnosť rómskeho obyvateľstva. Okrem toho vysoké údaje nezamestnanosti na Slovensku naznačujú s tým úzko spojený problém sociálneho vylúčenia.

Pokiaľ ide o ostatné oblasti **sociálnej ochrany**, v máji 2002 sa prijal nový zákon o sociálnom poistení, ktorý nadobudne účinnosť v júli 2003. Zákon zakladá prvý pilier dôchodkovej reformy, určuje dôchodky podľa výšky poistného zaplateného jednotlivým zamestnancom, progresívne zvyšuje vek odchodu do dôchodku pre ženy na 60 rokov, upravuje prídavky na deti a už neevduje ženy s viac ako šiestimi deťmi ako nezamestnané.

V **protidiskriminačnej oblasti** nemožno informovať o žiadnom pokroku (*pozri aj časť B.1.2. – Ľudské práva a ochrana menšín*).

Celkové hodnotenie

V oblasti pracovného práva Slovensko prijalo vnútroštátne opatrenia, ktorých cieľom je transpozícia *acquis* nadobudnutím účinnosti zákonníka práce. V súvislosti s presadzovaním pracovného práva bude dôležité zaručiť dostatočnú inštitucionálnu kapacitu. Slovensko ešte stále musí transponovať smernice týkajúce sa zapojenia pracovníkov do Európskej spoločnosti (European Company) a informovania a konzultovania s pracovníkmi.

Napriek legislatívnemu pokroku dosiahnutom v oblasti rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi podstatné sú efektívna implementácia a presadzovanie a teraz treba venovať pozornosť potrebám vytvorenia primeraných a primerane financovaných informácií, odbornej prípravy a inštitúcií. Okrem toho Koncepciu rovnosti príležitostí žien a mužov prijatú vládou v marci 2001 viaceré zdroje kritizovali ako pomerne neefektívnu a deklaratívnu kvôli nedostatočnej finančnej podpore v štátnom rozpočte na rok 2002.

V oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia je potrebné posilniť efektívnu administratívnu kapacitu. Ešte stále existuje konkrétna potreba koordinácie dohľadu a presadzovania relevantných ustanovení predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Osobitnú pozornosť treba venovať finančnému dopadu implementácie legislatívy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci na podniky. Je potrebné zdokonaľiť systém pokutovania, ktorý sa javí ako neefektívny z dôvodu nízkej úrovne pokút.

V oblasti verejného zdravia treba pokračovať v úsilí ďalej rozvíjať systém zdravotného monitorovania, aby boli k dispozícii zdravotné údaje a ukazovatele porovnateľné so systémom monitorovania zdravia spoločenstva. V súvislosti so surveillance a kontrolou prenosných chorôb je potrebné klásť dôraz na zlepšenie diagnostických metód, na implementovanie systému kontroly kvality a ďalší pokrok smerom k akreditácii väčšiny laboratórií. Je potrebný pokrok na dosiahnutie transpozície a implementácie legislatívy spoločenstva týkajúcej sa tabaku a v súvislosti so súčasným *acquis* a je tiež potrebné pokračovať v úsilí na vybudovaní potrebnej infraštruktúry na jej zavedenie. Všeobecne je potrebný pokrok, aby sa zlepšil zdravotný stav obyvateľstva, ktorý je ešte stále nižší ako priemer EÚ. Veľké zdravotné obavy vyvoláva nárast fajčenia a užívania drog najmä medzi mladými.

Slovensko má regulovaný, štruktúrovaný systém sociálneho dialógu, ktoré potrebuje progresívne zlepšovanie. Treba podporovať samostatný bipartitný sociálny dialóg, aby sa

zvýšilo jeho pokrytie z hľadiska pracovnej sily a podnikov pokrytých kolektívnymi zmluvami. Tripartitný sociálny dialóg je treba ďalej rozvíjať, aby umožnil sociálnym partnerom diskutovať o otázkach celoštátneho významu vrátane nových politických oblastí ako je zamestnanosť či sociálne začleňovanie. Taktiež by sa mala posilniť administratívna kapacita vlády a sociálnych partnerov v tejto oblasti. Mala by sa zlepšiť komunikácia medzi zástupcami na všetkých úrovniach sociálneho dialógu. Je potrebné ďalšia odborná príprava predstaviteľov sociálnych partnerov na štátnej, odvetvovej a podnikovej úrovni o otázkach legislatívy EÚ, koncepčno-strategických a rozhodovacích procesov ako aj úspešnej vyjednávacej praxe. Pozornosť treba venovať otázke nízkeho členstva v zamestnávateľských združeniach a odborových zväzoch.

Pokiaľ ide o politiku zamestnanosti, Spoločné hodnotenie priorít politiky zamestnanosti pre Slovensko (JAP) predstavuje dôležitý krok v príprave na vstup. Pokrok v implementácii týchto politík sa pravidelne vyhodnocuje a bude dôležitý pre zaručenie efektívneho monitorovania postupného zavádzania priorít a záväzkov obsiahnutých v JAP. Je treba riešiť štrukturálne problémy vlastné trhu práce a treba venovať osobitnú pozornosť skôr podpore aktívnych politík trhu práce než pasívnym opatreniam. U rómskej menšiny je dôležité implementovať opatrenia na zvýšenie účasti na vzdelávaní a ich integrácie do trhu práce. Treba výrazne zvýšiť motiváciu pracovať. Implementácia aktívnej stratégie pomoci a podpory uchádzania sa o zamestnanie a zamestnateľnosti si vyžaduje systematickú interakciu verejných služieb zamestnanosti s nezamestnanými počas obdobia nezamestnanosti; toto sa dá dosiahnuť len preorientovaním priorít Národného úradu práce a skvalitnením služieb, ktoré môže poskytnúť uchádzačom o prácu a zamestnávateľom.

Došlo k vážnemu opozdeniu v budovaní administratívnych štruktúr pre riadenie ESF. Čo najskôr by sa mal vyjasniť vzťah medzi riadiacou jednotkou ESF na ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny a medzičlánkami na Národnom úrade práce a ministerstve školstva a ich regionálnymi útvarmi. Ďalšie budovanie systémov odbornej prípravy v tejto oblasti zostáva i naďalej tým najdôležitejším aspektom. Tiež je dôležité, aby obsah budúcich intervencií ESF vychádzal z Európskej stratégie zamestnanosti a z boja proti sociálnemu vylúčeniu.

Je potrebné vypracovať národnú integrovanú stratégiu podpory sociálneho začleňovania, ktorá zohľadňuje ciele EÚ. Keďže chudoba a sociálne vylúčenie sú v svojej podstate viacdimenzionálne otázky, je dôležité podporovať integrovaný prístup mobilizujúci rôzne vládne orgány a všetkých relevantných aktérov v procese. Taktiež je dôležité zlepšiť a vybudovať sociálne štatistické systémy monitorovania chudoby a sociálneho vylúčenia v súlade so spoločne odsúhlasenými EÚ ukazovateľmi sociálneho začlenenia.

Pokiaľ ide o ďalšie oblasti sociálnej ochrany, je potrebné stále úsilie na implementáciu reforiem, ktoré sa zavádzali vrátane dôchodkovej reformy.

Bude potrebné zaviesť a implementovať legislatívu transponujúcu protidiskriminačnú smernicu ES vychádzajúcu z článku 13 zmluvy o ES. Ďalšie úsilie bude potrebné na zaručenie úplnej zhody vrátane vytvorenia orgánu pre rovnosť.

Záver

V svojom posudku z roku 1997 komisia usúdila, že je potrebné ďalej rozvíjať sociálne reformy, zlepšiť sociálny dialóg a skvalitniť zdravotníctvo. Slovensko musí spraviť výrazný pokrok v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia a pracovného práva. Treba pokračovať v úsilí efektívne implementovať *acquis*. Ak bude Slovensko vyvíjať úsilie v

prijímaní a uplatňovaní *acquis*, malo by byť možné v strednodobom časovom horizonte prebrať na seba povinnosti z členstva v EÚ.

Od poslednej hodnotiacej správy Slovensko dosiahlo dobrý pokrok v zladžovaní s *acquis* najmä v oblastiach pracovného práva a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Slovensko celkove dobre pokročilo v legislatívnom zladžovaní a administratívne štruktúry väčšinou existujú.

Negociácie k tejto kapitole sa predbežne uzavreli. Slovensko nepožiadalo v tejto oblasti o žiadne prechodné obdobia. Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré prijalo v prístupových rokoch v tejto oblasti.

Aby Slovensko dokončilo prípravy na členstvo, malo by teraz zamerať úsilie na dokončenie transpozície a efektívnu implementáciu *acquis* v zostávajúcich oblastiach bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi, tabaku, nediskriminácie, na rozvíjanie sociálneho dialógu v súlade s EÚ praxou, na riešenie problému nezamestnanosti a na posilnenie celkovej administratívnej kapacity a medzirezortnej koordinácie najmä v súvislosti s Európskym sociálnym fondom.

Kapitola 14: Energetika

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Za obdobie od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy Slovensko ďalej pokročilo v zosúladžovaní svojej legislatívy s *acquis* ES. Osobitný pokrok sa dosiahol v oblasti vnútorného trhu s energiou, vrátane zriadenia požadovaného regulačného orgánu. Istý pokrok sa dosiahol v súvislosti s odstavením dvoch reaktorov V1 v Bohuniciach, ktoré sa Slovensko zaviazalo odstaviť do roku 2006 a 2008.

V oblasti **bezpečnosti zásobovania** dosahuje Slovensko pokrok predovšetkým pri zriaďovaní infraštruktúry potrebnej na riadenie núdzových zásob ropy a ropných výrobkov. Od zverejnenia Hodnotiacej správy v minulom roku bola administratívna kapacita orgánu zodpovedajúceho za zásoby ropy posilnená o ďalších piatich pracovníkov

V súvislosti s **konkurencieschopnosťou a vnútorným trhom s energiou** Slovensko naďalej dosahovalo pokrok vo vytváraní rámca pre rovné a spravodlivé uplatňovanie *acquis*. Trh s elektrickou energiou, ako aj trh s plynom sa čiastočne otvorili konkurencii. Prebieha reštrukturalizácia oboch odvetví, vrátane privatizácie.

Otváranie trhu s elektrickou energiou prebieha v dvoch etapách. Po nadobudnutí účinnosti vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR v januári 2002, ktorá stanovila najmenšie množstvo ročnej spotreby elektrickej energie a zemného plynu pre oprávnených odberateľov, počiatočné otvorenie trhu s elektrickou energiou začalo v januári 2002 liberalizáciou najväčších odberateľov (nad 100 GWh ročne), čo predstavuje 31% trhu. Menší odberatelia (nad 40 GWh ročne) si budú môcť vybrať dodávateľa od januára 2003. Od januára 2004 budú rovnaké podmienky vytvorené aj pre odberateľov s odberom do 20 GWh ročne. Tieto dve skupiny odberateľov predstavujú 36% a 42% trhu. V prípade zahraničných subjektov sa jedna tretina spotreby bude liberalizovať od januára 2003, ďalšia tretina od januára 2004 a posledná tretina od januára 2005.

Koncom roka 2001 došlo k účtovnému a právnomu rozdeleniu činností Slovenských elektrární a vznikli tri samostatné akciové spoločnosti s vlastným manažmentom a účtovníctvom. Jedna z týchto troch spoločností – SEPS (Slovenská elektrizačná prenosová sústava) plní úlohu nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy a zostane v stopercentnom vlastníctve štátu.

Tri energetické rozvodové spoločnosti boli čiastočne privatizované v máji 2002.

Čo sa týka trhu so zemným plynom, po nadobudnutí účinnosti vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR v januári 2002, ktorá stanovila najmenšie množstvo ročnej spotreby elektrickej energie a zemného plynu pre oprávnených odberateľov, sa od júla 2002 otvoril trh pre odberateľov so spotrebou viac ako 25 miliárd m³ ročne. Tento limit sa zníži na 15 miliárd m³ ročne v januári 2003 a 5 miliárd m³ ročne v januári 2008. Reálne sa otvorenie trhu vzťahuje len na obmedzenú časť súčasnej domácej spotreby (10-15%). Slovenský plynárenský podnik (SPP), ktorý v súčasnosti funguje ako jedna vertikálne integrovaná spoločnosť zodpovedajúca tak za tranzit ako za rozvod, bol čiastočne privatizovaný v marci 2002.

V oblasti **energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie** sa zaznamenal istý pokrok. V máji 2002 nadobudli účinnosť nariadenia vlády s cieľom zlepšiť energetickú efektívnosť prostredníctvom označovania domácich elektrospotrebičov.

V oblasti **jadrovej energetiky** Slovensko prevádzkuje dve jadrové elektrárne v Bohuniciach a Mochovciach. JE Bohunice má v prevádzke štyri bloky: dva reaktory VVER 440/230 (bloky 1 a 2 v JE V1 Bohunice) a dva reaktory VVER 440/213 (bloky 3 a 4 v JE V2 Bohunice). JE Mochovce prevádzkuje dva reaktory VVER 440/213 (bloky 1 a 2).

V oblasti jadrovej bezpečnosti Slovensko pokračuje v realizácii programov na zvyšovanie bezpečnosti JE Bohunice a Mochovce.

V súvislosti s konkrétnym odporúčaním Správy Rady o jadrovej bezpečnosti v kontexte rozšírenia z júna 2001, aby Slovensko dokončilo predpísané zhodnotenie fungovania barbotážnej veže v hermetickej zóne v prípade nehôd spôsobených projektom, Slovensko spolu s Českou republikou a Maďarskom financuje súbor doplňujúcich skúšok, ktoré majú podporiť toto hodnotenie. Vyhodnotenie výsledkov sa má prezentovať všetkým trom regulačným orgánom do decembra 2002.

Vláda SR v septembri 1999 rozhodla, že dva reaktory JE V1 Bohunice sa zatvoria v rokoch 2006 a 2008. Počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje táto správa, Slovensko uskutočnilo určité kroky s cieľom realizovať tento záväzok. V novembri 2001 Slovenská republika a Európska banka pre obnovu a rozvoj, v ktorej bol zriadený Medzinárodný fond na podporu odstavenia JE Bohunice (BIDSF), podpísali Rámcovú zmluvu o poskytnutí grantu. V júni 2002 Národná rada SR prijala legislatívu potrebnú na začlenenie platnej a záväznej rámcovej zmluvy do slovenského právneho systému. Uskutočnili sa dve stretnutia prispievateľov BIDSF. Prvé v novembri 2001, ktoré schválilo rámcovú zmluvu a sfunkčnilo BIDSF. Druhé v júni 2002, ktoré zadefinovalo rozsah činností, ktoré sa budú z BIDSF financovať a prehodnotilo prípravu projektov predložených slovenskou stranou, ktorá je rozdelená do štyroch kategórií (príprava na konečné zatvorenie, dokumentácia vyradenia z prevádzky, odpadové hospodárstvo a opatrenia v odvetví energetiky). Zhromaždeniu predsedá Komisia, ktorá zastupuje Európske spoločenstvo ako hlavného prispievateľa do BIDSF.

Celkové hodnotenie

V súvislosti s bezpečnosťou zásobovania zaznamenalo Slovensko pokrok tak z hľadiska zosúladovania svojej legislatívy, ako aj z hľadiska skutočného vytvárania zásob ropy a ropných výrobkov; je však potrebné ďalej pokračovať v tomto úsilí.

V súvislosti s vnútorným energetickým trhom boli vytvorené mechanizmy na reguláciu a kontrolu, je však potrebné plne ich zosúladiť s *acquis* a ďalej posilňovať administratívnu kapacitu. Štruktúra trhu je taká, že bude obtiažne v praxi zaviesť skutočnú hospodársku súťaž. Privatizácia, aj keď nie je požiadavkou *acquis*, by mohla pomôcť zaviesť hospodársku súťaž.

V oblasti energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie by Slovensko malo zintenzívniť svoju činnosť na propagovanie využívania obnoviteľných zdrojov energie a väčšiu pozornosť venovať energetickej efektívnosti.

Nezávislý Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) pôsobí od augusta 2001. ÚRSO má mandát chrániť spotrebiteľa pred negatívnymi dôsledkami vyplývajúcimi z monopolného postavenia dodávateľa energie a vytvoriť podmienky stimulujúce hospodársku súťaž na trhu a eliminovať politický vplyv na stanovovanie cien. Kompetencie ÚRSO zahŕňajú vydávanie licencií a určovanie trhových pravidiel; zodpovednosť za cenovú reguláciu prejde z Ministerstva financií SR na ÚRSO k 1. januáru 2003. ÚRSO má 50 zamestnancov. Napriek tomu, že úrad funguje je potrebné ďalej školiť jeho pracovníkov. Úplná nezávislosť úradu sa dosiahne, ak jeho rozpočtová kapitola bude spadať pod Národnú radu SR a nie pod vládu.

Európska únia opakovane zdôraznila dôležitosť vysokej úrovne jadrovej bezpečnosti v kandidátskych krajinách. V júni 2001 Rada Európskej únie vzala na vedomie Správu o jadrovej bezpečnosti v kontexte rozšírenia. Táto správa obsahuje odporúčania pre všetky kandidátske krajiny, aby pokračovali v realizácii svojich národných programov zvyšovania bezpečnosti, vrátane bezpečného nakladania s vyhoreným palivom a rádioaktívnym odpadom a bezpečnosti reaktorov pre výskumné účely.

V prvej polovici roku 2002 porovnávacía správa (Peer Review) o jadrovej bezpečnosti zhodnotila pokrok, ktorý kandidátske krajiny dosiahli v plnení spomínaných odporúčaní. Kontrola plnenia, ktorá sa uskutočnila pod záštitou Rady, viedla k vypracovaniu situačnej správy (Status Report), ktorá bola publikovaná v júni 2002. Správa uvádza, že Slovensko prijalo opatrenia v súvislosti so všetkými odporúčaniami obsiahnutými v Správe o jadrovej bezpečnosti v kontexte rozšírenia z júna 2001. K väčšine odporúčaní sa prijali primerané opatrenia. Pre štyri špecifické odporúčania Slovensko oznámilo prijatie adekvátnych opatrení, ale Správa zdôrazňuje, že od Slovenska sa očakáva ich splnenie. Týka sa to včasného dokončenia programu zvýšenia bezpečnosti V2 Bohunice, implementácie náležitých pokynov pre manažment v prípade nehôd v JE V-1 Bohunice, ktoré nespôsobil projekt, dokončenia úplného overenia systémov barbotážnej veže a náležitých opatrení na zachovanie motivácie pracovníkov v blokoch 1 a 2 v JE Bohunice až do konečného uzatvorenia.

Dva reaktory V1 v jadrovej elektrárni Bohunice podliehajú záväzku predčasného zatvorenia. V roku 1999 vláda SR rozhodla, že jeden reaktor sa zatvorí v roku 2006 a druhý v roku 2008. Tieto záväzky zatvoriť reaktory sa musia dodržať a preto je nutné uviesť ich do zmluvy o pristúpení.

Nezávislé postavenie a zdroje slovenského orgánu pre jadrovú bezpečnosť (ÚJD) by sa mali ďalej posilňovať a programy zvyšovania bezpečnosti blokov 3 a 4 v JE Bohunice a JE Mochovce by mali pokračovať.

Je potrebné naďalej venovať pozornosť dlhodobým riešeniam v súvislosti s vyhoreným palivom a jadrovým odpadom.

Slovensko bude musieť zabezpečiť dodržiavanie požiadaviek a predpisov Euratom-u. V tomto smere je potrebné venovať náležitú pozornosť príprave implementácie bezpečnostných opatrení Euratom-u, predovšetkým v súvislosti s oznamovaním pohybu jadrového materiálu a zásob priamo osobami alebo podnikmi prevádzkujúcimi jadrové inštalácie alebo uskladňujúcimi jadrový materiál. Je potrebné poznamenať, že Slovensko uzatvorilo s IAEA zmluvu o bezpečnostných opatreniach.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že Slovensko musí vynaložiť úsilie, v záujme zabezpečiť v nadchádzajúcich rokoch súlad s väčšinou legislatívy ES upravujúcej oblasť energetiky. Konkrétne je potrebné venovať pozornosť takým záležitostiam ako sú úpravy postavenia monopolných podnikov, prístup k sieťam, cenotvorba v oblasti energií, núdzová pripravenosť – vrátane vytvorenia povinných zásob ropy a ropných výrobkov, štátne intervencie v sektore pevných palív a rozvoj energetickej efektívnosti a kvalitatívne normy pre palivá. Európska komisia ďalej poukázala na to, že aj keď sa nepredpokladajú závažné problémy z hľadiska dodržiavania ustanovení Euratom-u, osobitnú pozornosť si vyžaduje jadrová bezpečnosť. Náležitým spôsobom je potrebné riešiť otázky bezpečnostných noriem a urýchlene by sa mali realizovať realistické programy. Pozornosť je potrebné venovať aj dlhodobjším riešeniam v súvislosti s nakladaním s odpadmi.

Od zverejnenia Posudku Európskej komisie sa dosahoval stabilný pokrok, predovšetkým v súvislosti so zásobami ropy a ropných výrobkov, vnútorným energetickým trhom, najmä v odvetví elektrickej energie a zemného plynu, jadrovými otázkami, postupným rozvíjaním administratívnej kapacity; pokrok v menšom rozsahu sa zaznamenal v zlepšení energetickej efektívnosti a podpore a propagácii obnoviteľných zdrojov energie. Celkovo Slovensko dosiahlo dobrú úroveň zosúladenia s požiadavkami ES v tejto oblasti, tak z hľadiska zosúladenia svojej legislatívy, ako aj z hľadiska administratívnych príprav.

Rokovania o tejto kapitole sa predbežne uzatvorili. Slovensko sa dohodlo na prechodnom období na vybudovanie zásob ropy a ropných výrobkov (do 31. decembra 2008). Slovensko vo všeobecnosti plní v tejto oblasti svoje záväzky, ku ktorým sa zaviazalo v priebehu prístupových rokovaní.

V záujme ukončenia prípravy na členstvo sa Slovensko musí zamerať na zabezpečenie plnej a včasnej implementácie legislatívy v tejto oblasti, predovšetkým v oblasti vnútorného energetického trhu (so zemným plynom a elektrickou energiou) a na posilnenie administratívnej kapacity zriadených orgánov (predovšetkým energetického regulačného orgánu a Úradu jadrového dozoru). Slovensko musí prijať ďalšie opatrenia na postupné vytváranie zásob ropy a ropných výrobkov. Je potrebné ďalej venovať pozornosť štátnym intervenciám v prospech odvetvia tuhých palív a dopadom na trh s elektrickou energiou. V súvislosti s Medzinárodným fondom na podporu odstavenia JE

Bohunice by Slovensko malo vylepšiť proces prípravy projektov, aby sa zabezpečili uspokojivé projekty na odstavenie reaktorov v JE V-1 Bohunice.

Kapitola 15: Priemyselná politika¹¹

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od zverejnenia Hodnotiacej správy za rok 2001 Slovensko ďalej pokročilo v rozvíjaní priemyselnej politiky. Prioritami sa stali podpora investícií a privatizácia.

Slovenská **priemyselná stratégia** sa zamerala na konsolidovanie a zlepšenie existujúcej legislatívy a inštitucionálnych štruktúr. Počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje táto správa, vláda SR schválila strategický dokument „Analýza cestovného ruchu”.

V rámci Ministerstva hospodárstva SR došlo k inštitucionálnej reorganizácii. Novozriadený expertný poradný orgán nahradil Radu pre konkurencieschopnosť v priemysle. Tento orgán pozostáva z predstaviteľov ministerstva a expertov z rôznych priemyselných združení. Jeho úlohou je vypracovávať odporúčania pre Ministerstvo hospodárstva SR v otázkach podnikateľského prostredia a politiky. Slovenské benchmarkingové informačné centrum, zriadené v rámci Ministerstva hospodárstva SR, dostalo prostriedky zo štátneho rozpočtu na rok 2002, čo umožnilo rozbeh jeho činnosti. Osobitná pozornosť by sa mala venovať náboru a zaškoleniu pracovníkov. Zriadila sa Národná agentúra pre rozvoj cestovného ruchu, ktorá by mala začať pôsobiť k 1. januáru 2003.

Novo zriadený Úrad dohľadu nad finančným trhom s právomocami v oblasti kapitálového trhu a cenných papierov by mal zlepšiť oblasť podnikovej správy, pričom nový Obchodný zákonník, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2002, by mal posilniť práva menšinových akcionárov a zamestnancov.

V súvislosti s podporou investícií sa investičné prostredie na Slovensku vo všeobecnosti zlepšuje. Od roku 2000 sa zaznamenáva trend stabilného nárastu prílivu priamych zahraničných investícií (viď tiež B.2 – Ekonomické kritériá). Nový zákon o investičných stimuloch, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2002, zaviedol viacero výhod tak pre zahraničných, ako aj domácich investorov. Okrem desaťročných daňových prázdnin, nový súbor stimulov zaviedol dotáciu až do výšky 10 000 Sk na každého zamestnanca vo firmách ponúkajúcich rekvalifikačné kurzy a ďalšie dotácie na vytváranie nových pracovných miest.

SARIO, Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu, sa transformovala na špecializovanú agentúru podliehajúcu Ministerstvu hospodárstva SR a prebieha v nej reštrukturalizácia s cieľom zlepšiť jej výkon. Konkrétne sa spustili grantové programy na podporu exportu a investícií, ktorých účelom je zlepšiť finančnú podporu poskytovanú slovenským podnikom.

¹¹ Rozvoj v oblasti priemyselnej politiky je potrebné vnímať vo vzťahu s celkovou podnikateľskou politikou, vrátane politiky na podporu malého a stredného podnikania (viď kapitola 16 – Malé a stredné podnikanie).

Privatizácia a reštrukturalizácia vstúpila do poslednej etapy. V priebehu obdobia, na ktoré sa vzťahuje táto správa, pozornosť vlády SR sa sústredila na prípravu a implementáciu čiastočnej privatizácie prirodzených monopolov v oblasti elektrickej energie, zemného plynu a ropy. V tomto smere za najväčší úspech vlády možno považovať dokončenie čiastočnej privatizácie SPP (hlavného plynárenského podniku), Transpetrolu (prevádzkovateľa ropovodov) a troch regionálnych elektrárenských rozvodných podnikov. V auguste vláda SR vypísala súťaž na čiastočnú privatizáciu výrobcu elektrickej energie – Slovenských elektrární (SE). Na konci roku 2001 bola tiež sprivatizovaná Slovenská poisťovňa, najväčšia národná poisťovňa.

Legislatívny rámec veľkej privatizácie sa zlepšil po schválení novely zákona o privatizácii v novembri 2001. Novela zvyšuje dohľad zo strany Najvyššieho kontrolného úradu v oblasti aktív vlastnených privatizačnou agentúrou (Fondom národného majetku – FNM) a zmocňuje FNM k odpredaju nedobytných pohľadávok z úverov prostredníctvom výberového konania. Okrem toho, v decembri 2001 bola prijatá novela zákona o štátnych podnikoch, ktorá upravuje proces likvidácie a zvyšuje transparentnosť riadenia štátnych podnikov.

Celkové hodnotenie

Slovensko dosiahlo významný pokrok v oblasti inštitucionálneho a legislatívneho zlepšenia podnikateľského prostredia. Je však potrebné vynaložiť veľa úsilia na vyriešenie takých nedostatkov ako korupcia, nadmerná byrokracia a nekonzistentnosť legislatívy. Ďalšie zlepšenie si vyžadujú aj postupy v oblasti konkurzu a vyrovnania, aby sa zlepšila úloha veriteľov, zlepšila kvalita správcov a rozšírila kapacita súdnictva implementovať konkurzné právo skutočne efektívnym spôsobom.

Slovensko pokračuje vo vyvíjaní úsilia v oblasti podpory investícií a vytrvalo zvyšuje svoju medzinárodnú dôveryhodnosť v oblasti priamych zahraničných investícií. Prijaté opatrenia a zrealizované návrhy ukazujú, že zlepšovanie investičného ovzdušia sa stále považuje za významnú prioritu. V tejto oblasti však pretrvávajú inštitucionálne slabé stránky. Väčšina investícií naďalej smeruje do Bratislavy a okolia. Dúfa sa, že vytvorenie vyšších územných celkov v januári 2002 prispeje k zvýšeniu prílivu investícií predovšetkým do znevýhodnených častí na východnom Slovensku. Skutočné zlepšenie vo fungovaní SARIA je ešte len potrebné plne zhodnotiť.

Proces privatizácie úspešne postúpil a je takmer ukončený. V dôsledku presunu od verejného na súkromné vlastníctvo zmenšil sa rozsah politického zasahovania, ktorý sa v minulosti ukázal byť problematickým. Aj keď by reštrukturalizácia mala ešte pokračovať, sprivatizované železiarne ďalej úspešne pôsobia v obtiažnom hospodárskom prostredí. Nezdá sa, že by bolo potrebné nejaké ďalšie opatrenie zo strany vlády.

Boli zriadené potrebné administratívne orgány a zdá sa, že sa zmenšila fragmentácia inštitucionálnych štruktúr prostredníctvom reorganizácie viacerých vládnych inštitúcií spadajúcich pod Ministerstvo hospodárstva SR. Toto však zvyšuje záťaž na strane Ministerstva hospodárstva SR pri presadzovaní reformného procesu a súčasne zaručuje stabilitu, konzultácie s relevantnými zainteresovanými stranami a konzistentnosť.

Je potrebné poznamenať, že dôležitým prvkom akejkolvek priemyselnej politiky je kontrola štátnej pomoci a kompatibilita schém a programov pomoci s pravidlami ES (viď kapitolu 6 – Hospodárska súťaž).

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že uspokojivá integrácia slovenského priemyslu do európskeho trhu by mohla v strednodobom horizonte čeliť ťažkostiam. Integrácia si vyžadovala reštrukturalizáciu smerom od ťažkého priemyslu a efektívnu reštrukturalizáciu podnikov. Za najzávažnejšie nedostatky sa považovala nízka úroveň zahraničných investícií, situácia v oblasti zlých úverov a netransparentné metódy privatizácie.

Od zverejnenia uvedeného Posudku Slovensko dobre pokročilo vo väčšine oblastí, takže priemyselná politika SR je vo všeobecnosti v súlade s princípmi priemyselnej politiky ES, t.j. je trhovo založená, stabilná a predpovedateľná.

Rokovania o tejto kapitole sa predbežne uzatvorili. Slovensko v tejto oblasti nepožadovalo žiadne prechodné obdobia. Slovensko vo všeobecnosti spĺňa v tejto oblasti svoje záväzky, ku ktorým sa zaviazalo v priebehu prístupových rokovaní.

Ak má Slovensko ukončiť prípravu na členstvo, musí sa teraz zamerať na ďalšie koordinovanie svojich administratívnych štruktúr a ďalšie zlepšenie konkurencieschopnosti v podnikateľskej sfére, aby sa dosiahlo plné integrovanie do spoločného trhu.

Kapitola 16: Malé a stredné podnikanie¹²

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

V období od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy Slovensko ďalej pokročilo v revidovaní svojej politiky podpory malého a stredného podnikania a reformovania štátneho systému podpory podnikania. Posilnil sa inštitucionálny a administratívny rámec podpory sektora malého a stredného podnikania. Prijali sa isté ďalšie kroky s cieľom zlepšiť podnikateľské prostredie.

V súvislosti s politikou podpory malého a stredného podnikania vláda SR prijala 15. mája 2002 dokument analyzujúci rozvoj tohto sektora na Slovensku a navrhujúci úpravy systému programov podpory malého a stredného podnikania. Je to predbežný krok, ktorý otvára cestu aktualizovanej globálnej stratégie podpory malého a stredného podnikania na roky 2002-2005, ktorá sa má v krátkej dobe dokončiť.

V apríli 2002 Slovensko podporilo Európsku chartu malých podnikov ako základ pre svoju činnosť v oblasti podpory a rozvoja malých podnikov. Európska charta, ktorú prijala Európska rada v júni 2000, je referenčným dokumentom v oblasti politiky podpory podnikateľského prostredia v rámci socio-ekonomickej stratégie prijatej na zasadnutí Európskej rady v Lisabone v máji 2002.

Ministerstvo hospodárstva SR prešlo v roku 2002 čiastočnou reorganizáciou a boli zriadené Odbor podnikateľského prostredia a Odbor podporných programov. K

¹² Rozvoj v oblasti politiky podpory malého a stredného podnikania je potrebné vnímať vo vzťahu s celkovou podnikateľskou politikou, vrátane priemyselnej politiky (*viď kapitolu 15 – Priemyselná politika*).

reštrukturalizácii došlo aj v rámci štátnych agentúr koordinovaných Ministerstvom hospodárstva SR, ktoré pôsobia v oblasti sektora malého a stredného podnikania – Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (NADSME) a SARIO, Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu (v súvislosti so SARIOM, vid' kapitolu 15 – Priemyselná politika). Expertný poradný orgán, ktorý bol zriadený namiesto Rady pre konkurencieschopnosť v priemysle (vid' kapitolu 15 – Priemyselná politika) bude tiež mať kompetencie v oblasti politiky malého a stredného podnikania, predovšetkým v súvislosti s podpornými programami a celkovou politikou rozvoja MSP. Za obdobie, na ktoré sa vzťahuje táto správa, vláda schválila niekoľko zákonov ovplyvňujúcich **podnikateľské prostredie** pre MSP, vrátane novely zákona o daniach z príjmov, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2002. Táto novela zaviedla paušálnu daň pre samostatne zárobkovo činné osoby. Ďalším zákonom pozitívne ovplyvňujúcim podnikateľské prostredie pre MSP je zákon o investičných stimuloch (vid' kapitolu 15 – Priemyselná politika). Proces registrácie podnikov sa stal transparentnejším a prístup do obchodného registra je teraz k dispozícii aj cez internet. A nakoniec od júla 2002 môže podľa zákona Slovenská komora nezávislých podnikateľov rozšíriť svoje aktivity aj na nečlenov-individuálnych podnikateľov a môže byť spolufinancovaná zo štátneho rozpočtu.

V oblasti podpory malého a stredného podnikania sa sieť Regionálnych poradenských informačných centier (RPIC) a Podnikateľských inovačných centier (BIC) rozšírila na deväť ďalších miest prvého kontaktu, čím tieto centrá pokrývajú takmer celé územie SR. Zavedenie podporných služieb novozaloženým podnikom a podnikom v počiatočnej fáze rozvoja bolo istým krokom vpred, pričom prvé dva podnikateľské inkubátory sa majú otvoriť v roku 2002. Rozpracoval sa aj systém akreditácie profesionálnych školiteľov a konzultantov pre MSP.

Prístup k financovaniu zostáva aj naďalej prekážkou rozvoja malých a stredných podnikov na Slovensku. Ministerstvo hospodárstva SR poskytuje financovanie prostredníctvom šiestich široko-koncipovaných programov s podstatným počtom podprogramov, pričom každý je samostatne riadený. Zahŕňajú podporný úverový program, mikro-pôžičky a rizikový kapitál. V porovnaní s rokom 2001 je k dispozícii vyšší objem prostriedkov na financovanie.

V súvislosti s **definíciou MSP** nemožno uviesť žiaden ďalší vývoj, nakoľko je plne zosúladená s odporúčaním ES.

Celkové hodnotenie

Najdôležitejšie otázky, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie na Slovensku, boli identifikované a riešené a celkovo sa podnikateľské prostredie zlepšilo v dôsledku opatrení, ktoré boli zavedené najmä v rokoch 2000 a 2001.

V súčasnosti rozpracovávaná nová stratégia MSP by mala venovať osobitnú pozornosť zabezpečeniu efektívneho implementovania opatrení a ich následných opatrení a postupov, zníženiu administratívneho zaťaženia a zjednodušenia byrokratických postupov a posilnenia vymožitelnosti práva. Okrem toho, veľký počet programov podpory MSP by sa mal zefektívniť, aby dosiahli kritickú masu a stali sa viac užívateľsky príjemnými. Toto sa tiež odporúča vo vládnom hodnotení efektívnosti a účinnosti projektov.

Nedávno boli prijaté opatrenia na zefektívnenie inštitucionálneho rámca, ktorý ešte nemožno plne zhodnotiť. Mala by sa zabezpečiť udržateľnosť NADSME a mala by sa náležite zvážiť úloha špecializovaných agentúr ako sú NADSME a SARIO aj z hľadiska budúcej implementácie štrukturálnych fondov. Malo by sa vyhnúť zdvojeniu činnosti sietí RPIC a BIC, ktoré koordinuje NADSME a regionálnych rozvojových agentúr, ktoré spadajú pod Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR. V súvislosti s podnikateľskými združeniami možno povedať, že niektoré reprezentujú záujmy menších podnikov a sú zapojené do sociálneho dialógu tripartity na Slovensku. Slovensko by malo ďalej podporovať rozvoj aktívnej úlohy podnikateľských združení.

Mali by sa posilniť práce v oblasti prípravy na plné využívanie štrukturálnych fondov v oblasti podpory rozvoja podnikov.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že na Slovensku sú v podstate vytvorené podmienky pre trvalo udržateľný rozvoj malého a stredného podnikania. Je tu však priestor pre ďalšie zlepšovanie vo viacerých oblastiach, vrátane zjednodušenia legislatívy, posilnenia podpornej infraštruktúry, zlepšenia daňového prostredia a rozvoja prístupu MSP k financovaniu.

Za obdobie od zverejnenia spomínaného Posudku Slovensko pokročilo vo formulovaní politiky MSP a zlepšovaní podnikateľského prostredia. Jeho politika voči MSP je vo všeobecnosti v súlade s prístupom podporovaným na úrovni EÚ.

Rokovania o tejto kapitole sa predbežne uzatvorili. Slovensko nežiadalo žiadne prechodné obdobia v tejto oblasti. Slovensko vo všeobecnosti splňa v tejto oblasti svoje záväzky, ku ktorým sa zaviazalo v priebehu prístupových rokovaní.

Ak má Slovensko ukončiť prípravu na členstvo, musí sa teraz zamerať na konsolidovanie a zefektívnenie inštitucionálneho rámca s cieľom zabrániť fragmentácii a nedostatku koordinácie.

Kapitola 17: Veda a výskum

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od poslednej hodnotiacej správy bol v tejto oblasti dosiahnutý ďalší pokrok.

Zákon o vede a technike a zákon o Slovenskej akadémii vied, ktoré parlament prijal vo februári 2002, posilnili právny rámec. Vo februári 2002 schválila Národná rada SR aj nový zákon o vysokých školách. Naďalej efektívne pracovala Agentúra na podporu vedy a techniky.

Počas sledovaného obdobia sa Slovensko i naďalej zúčastňovalo na **5. rámcovom programe** EÚ, ako aj na 5. rámcovom programe Euratom. Slovensko vyjadrilo záujem o účasť v 6. rámcovom programe EÚ (2002-2006).

Celkové hodnotenie

Rámec na spoluprácu v oblasti vedy a techniky (vrátane národných kontaktných bodov) je dobre vybudovaný, avšak Slovensko by malo v tejto oblasti ešte zvýšiť finančnú podporu a posilniť administratívnu kapacitu.

Na ďalší rozvoj sektora a zaručenie plnej integrácie Slovenska do Európskeho výskumného priestoru je dôležité zvýšiť podiel výdavkov na HDP v oblasti výskumu a technického rozvoja. Rovnako je potrebné stimulovať súkromný sektor, vrátane malých a stredných podnikov, k aktívnejšej účasti na výskume a technickom vývoji.

Právny a inštitucionálny rámec na štátnu podporu vedy a výskumu bol vytvorený.

Záver

Európska komisia vo svojom hodnotení z roku 1997 dospela k záveru, že z hľadisku vstupu Slovenska do Európskej únie sa v tejto oblasti neočakávajú žiadne väčšie problémy.

Od uvedeného hodnotenia Slovensko dosiahlo v tejto oblasti pokrok a posilnilo spoluprácu s EÚ.

Rokovania k tejto kapitole boli predbežne uzavreté. Slovensko nepožiadalo o žiadne prechodné obdobia a plní záväzky, ktoré prijalo v prístupových rokovaniach.

V záujme ukončenia prípravy na členstvo v EÚ by malo Slovensko v oblasti vedy a výskumu zamerať svoje úsilie na zvýšenie finančnej podpory a posilnenie administratívnej kapacity, ako na kľúčové faktory úspešného pridruženía SR do rámcových programov spoločenstiev vedecko-technického rozvoja.

Kapitola 18: Vzdelávanie a odborná príprava

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

V uplynulom roku bol v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy dosiahnutý ďalší pokrok, najmä v legislatíve.

Počas sledovaného obdobia sa Slovensko naďalej zúčastňovalo na druhom štádiu realizácie **programov spoločenstva** Leonardo da Vinci, Sokrates a Mládež (*pozri časť A.b – Vzťahy medzi Európskou úniou a Slovenskom*).

V júni 2002 prijal parlament novelu, ktorou bola dokončená transpozícia **smernice týkajúcej sa vzdelávania detí migrujúcich pracovníkov**.

Pozitívny pokrok bol dosiahnutý v **reformách v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy**. V oblasti legislatívy parlament schválil vo februári 2002 zákon o vysokých školách, ktorý nadobudol účinnosť v apríli 2002. Zákon predpokladá transformáciu štátnych univerzít na verejné inštitúcie, zavedenie iných vysokoškolských inštitúcií okrem univerzít, transformáciu sústavy študijných odborov, plošné zavedenie kreditového systému štúdia, prechod na viacdrojové financovanie vysokých škôl a zavedenie nového systému sociálnej podpory študentom. Vysokoškolské vzdelávanie zostane bezplatné. Vysoké školy budú aj naďalej financované prevažne zo štátneho

rozpočtu prostredníctvom dotácií. Zákon tiež počíta so zvýšením platov učiteľov, v záujme zachovania vysokej úrovne vzdelávania a zabránenia „úniku mozgov“.

V oblasti odborného vzdelávania a prípravy boli od júla 2002 významne decentralizované kompetencie na regionálnu úroveň. V decembri 2001 bola na Ministerstve školstva SR zriadená Rada pre odborné vzdelávanie a prípravu. V oblasti základných a stredných škôl bol v novembri 2001 schválený zákon o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení s účinnosťou od januára 2002. Zákon umožňuje vzdelávacím zariadeniam prijímať ďalšie finančné prostriedky z rozpočtov nových regionálnych orgánov a z prenájmu priestorov. Za cieľ si kladie zaručenie rovnakej úrovne podpory štátnych a súkromných škôl a zvýšenie transparentnosti financovania základných a stredných škôl. Zodpovednosť za riadenie a spravovanie stredných škôl prevzali od júla 2002 samosprávy vyšších územných celkov. Riadenie a správa základných škôl boli prenesené na obce.

Celkové hodnotenie

Účasť na programoch spoločenstva Sokrates, Leonardo da Vinci a Mládež je uspokojivá a existujúce národné agentúry sú funkčné.

Smernica týkajúca sa vzdelávania detí migrujúcich pracovníkov bola transponovaná a v súčasnosti je potrebné zabezpečiť jej náležitú implementáciu.

Vážne znepokojenie vyvoláva klesajúci trend celkového vynakladania finančných prostriedkov na vzdelávanie a odbornú prípravu. V porovnaní s členskými štátmi EÚ sú celkové výdavky na vzdelávanie pomerne nízke a mali by sa zvýšiť. Legislatívny vývoj v tejto oblasti by mal byť v súčasnosti udržiavaný a legislatíva by mala byť náležito implementovaná. Prechod kompetencií zo štátu na vyššie územné celky by sa mal realizovať s dostatočnou výškou finančných prostriedkov.

Okrem toho je potrebné dosiahnuť ďalší pokrok v reforme systému odborného vzdelávania a prípravy. Prispôsobenie obsahu a rozsahu odborného vzdelávania a prípravy novým požiadavkám trhu práce je i naďalej slabé. V súčasnosti chýbajú systematické kontakty medzi podnikmi a školami a len malý počet študentov sa zúčastňuje na praktickom odbornom výcviku v podnikoch. Zároveň je potrebné zlepšiť spoluprácu medzi školami a úradmi práce. Vytvorenie Rady pre odborné vzdelávanie a prípravu a nových poradných komisií na štátnej úrovni pre odborné vzdelávanie a prípravu možno považovať za pozitívny vývoj. Okrem toho je treba rozvíjať celoživotné vzdelávanie s dôrazom na výrazné zvýšenie poskytovania možností ďalšieho vzdelávania a druhej príležitosti na vzdelávanie, aby sa tým riešil problém znevýhodnených skupín mládeže a dospelých (najmä nezamestnaných a rómskej menšiny).

Záver

Európska komisia vo svojom hodnotení z roku 1997 dospela k záveru, že z hľadisku vstupu SR do EÚ sa v tejto oblasti neočakávajú žiadne väčšie problémy.

V období od uvedeného hodnotenia Slovensko dosahovalo stály pokrok, vrátane jeho účasti na významných programoch spoločenstva. Zladovanie legislatívy významne napredovalo najmä v uplynulom roku. Celkovo je slovenská legislatíva v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy v súlade s *acquis*.

Rokovania k tejto kapitole boli predbežne uzavreté. Slovensko nepožiadalo o žiadne prechodné obdobia a celkovo plní záväzky, ktoré prijalo v prístupových rokovaniach.

V záujme zavŕšenia prípravy na členstvo v EÚ by Slovensko malo v súčasnosti zamerať svoje úsilie na vypracovanie vyváženej a realistickej implementačnej stratégie a na zabezpečenie potrebných finančných prostriedkov. Súčasne je potrebné zaručiť primeranú administratívnu kapacitu, ako aj náležitú koordináciu medzi všetkými zainteresovanými orgánmi.

Kapitola 19: Telekomunikácie a informačné technológie

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Za obdobie od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy sa zaznamenal ďalší pokrok v sektore telekomunikácií.

Žiaden pokrok sa nezaznamenal v oblasti **liberalizácie telekomunikačného trhu**.

Penetrácia siete pevných liniek dosiahla maximum okolo 32%, s miernym poklesom v dôsledku nedávnych zmien cien, ktoré majú priblížiť ceny nákladom, ako to vyžaduje *acquis*. Modernizácia siete pevných liniek a cenové vyrovňovanie si vyžadujú realizáciu ďalších krokov. Mobilný sektor naďalej pokračoval v rýchlom raste a dosiahol penetráciu trhu 40% obyvateľstva (v porovnaní s 29% za obdobie, na ktoré sa vzťahovala minuloročná hodnotiaca správa). Spoločná licencia na GSM a UMTS novému, tretiemu mobilnému operátorovi bola vydaná v júni 2002 a dve samostatné licencie na UMTS dvom spoločnostiam, ktoré už prevádzkujú GSM, boli vydané v júli 2002, čo umožňuje začať prevádzku UMTS, keď to dovoľia podmienky na trhu.

Vláda SR prijala Stratégiu informatizácie spoločnosti v Slovenskej republike, ktorej cieľom je realizovať iniciatívu e-Europe + a vytvoriť Národnú agentúru ako koordinátora v oblasti informačných technológií.

Čo sa týka **regulačného rámca** slovenský parlament v auguste 2002 neprijal návrh novely zákona o telekomunikáciách, ktorý vypracovala vláda a ktorého cieľom bolo ďalšie zosúladenie slovenskej legislatívy s *acquis*. V rámci Telekomunikačného úradu bol v máji 2002 zriadený odbor ekonomickej regulácie. Úrad vydal približne 5 600 rozhodnutí, vrátane licencií, povolení, sankcií a pridelení čísel. Odvolania na Najvyššom súde SR boli podané len proti siedmim rozhodnutiam, z nich šesť bolo potvrdených.

V oblasti **poštových služieb** Slovensko značne pokročilo prijatím zákona o poštových službách v novembri 2001, ktorý čiastočne zosúladiť slovenskú legislatívu s príslušným *acquis*. Tento zákon nadobudol účinnosť v januári 2002, s výnimkou ustanovení týkajúcich sa korešpondencie a adresovaných poštových zásielok do 350 g, ktoré nadobudnú účinnosť v januári 2004. Na základe tohto zákona sa začiatkom tohto roku zriadil Poštový úrad ako nezávislý regulačný orgán v oblasti poštových služieb.

Celkové hodnotenie

V telekomunikačnom sektore dosiahlo zosúladenie slovenskej legislatívy s príslušným *acquis* vysokú úroveň. V snahe dosiahnuť úplnú harmonizáciu s *acquis* je potrebné vyriešiť otázky uvoľnenia prístupu k miestnym vedeniam a univerzálnej služby, ktoré

boli súčasťou zamietnutého vládneho návrhu zákona. Slovensko zatiaľ nezhodnotilo ekonomické dôsledky úplnej implementácie univerzálneho *acquis*, s cieľom dosiahnuť prijateľné riešenie a rozhodnutie v tejto otázke zatiaľ nebolo prijaté. Slovensko bude musieť transponovať aktualizované telekomunikačné *acquis* pred vstupom do únie a čo najskôr dokončiť proces implementácie.

Zostávajúcou úlohou je zabezpečiť spravodlivú hospodársku súťaž a náležité fungovanie trhu. Ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť na prípravu úplnej liberalizácie trhu. Nezávislosť regulačného orgánu dosiahla prijateľnú úroveň, je však potrebné zabezpečiť jej udržanie. Konkrétne, ak sa má dosiahnuť riadne oddelenie regulačných funkcií od prevádzkových, Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií by nemalo ďalej vykonávať vlastnícke práva štátu u súčasného operátora. Spolupráca s Protimonopolným úradom dosiahla uspokojivú úroveň.

Počet pracovníkov na Ministerstve dopravy, pôšt a telekomunikácií SR (ktorých je v súčasnosti 10) je stále relatívne nízky. Telekomunikačný úrad má v súčasnosti 190 zamestnancov, z nich mnohí sa zaoberajú činnosťami nesúvisiacimi s *acquis*. Z hľadiska nadchádzajúcej úplnej liberalizácie odvetvia však tento úrad nie je vybavený dostatočnými zdrojmi. Rozpočtové obmedzenia tiež zabránili úradu dosiahnuť svoj plný potenciál.

V oblasti poštových služieb uskutočnilo Slovensko po pomalom začiatku prvé kroky v snahe dosiahnuť súlad s *acquis* k dátumu vstupu do únie. Je potrebné plne harmonizovať slovenskú legislatívu s *acquis*, predovšetkým v súvislosti s vyhradenými službami a režimom udeľovania licencií. Je potrebné posilniť administratívnu kapacitu novovytvoreného štátneho regulačného orgánu.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že Slovensko bude mať pravdepodobne určité problémy s transpozíciou *acquis* v strednodobom horizonte, vzhľadom na nedostatočnú administratívnu kapacitu na prípravu novej legislatívy a jej uplatňovanie. V Posudku sa ďalej uvádza, že je potrebné dosiahnuť väčšiu mieru konkurencieschopnosti verejného operátora s cieľom pritiahnuť investície a pripraviť sa na hospodársku súťaž.

Od zverejnenia Posudku Slovensko zaznamenalo pozitívny pokrok v zosúladzovaní legislatívy s *acquis*, predovšetkým z hľadiska vytvárania potrebného legislatívneho rámca a zriaďovania regulačných orgánov. V priebehu uplynulých rokov politika Slovenska v tejto oblasti postupne smerovala k úplnej transpozícii a implementácii *acquis* a k dokončeniu liberalizácie. Tieto ciele sa v značnej miere dosiahli a to aj napriek nedávnemu neúspechu v telekomunikačnom odvetví. Je potrebné ďalej posilňovať administratívnu kapacitu.

Rokovania o tejto kapitole sa predbežne uzatvorili. Slovensko v tejto oblasti nežiadalo prechodné obdobia a vo všeobecnosti spĺňa záväzky, ku ktorým sa zaviazalo v priebehu prístupových rokovaní.

V záujme ukončiť prípravy na členstvo musí Slovensko zamerať svoje úsilie na zabezpečenie vhodnej univerzálnej služby v telekomunikačnom sektore, na dokončenie zosúladzovania legislatívy v sektore pôšt a na celkové posilňovanie administratívnych kapacít.

Kapitola 20: Kultúra a audiovizuálna politika

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

V oblasti kultúry a audiovizuálnej politiky dosiahlo Slovensko od poslednej hodnotiacej správy pozitívny pokrok.

V oblasti **audiovizuálnej** politiky nadobudla účinnosť v máji 2002 novela zákona o vysielaní a retransmisii. Jej cieľom je vyriešenie procesných problémov, ktoré v prípade sťažností bránili Rade pre vysielanie a retransmisii efektívne sankcionovať. Pokiaľ ide o administratívnu kapacitu, v sledovanom období došlo k zvýšeniu počtu pracovníkov Rady pre vysielanie a retransmisii o 7 zamestnancov, najmä na úseku monitorovania. Zároveň bol zvýšený rozpočet rady na rok 2002.

Slovensko podniklo kroky súvisiace s účasťou na programoch spoločenstva Media Plus a Media Training od roku 2003.

V oblasti **kultúry** bolo v októbri 2001 prijaté rozhodnutie Asociačnej rady, ktoré umožnilo plnú účasť Slovenska na programe „Kultúra 2000“ od roku 2001. V sledovanom období v tejto oblasti Slovenská republika postupne posilňovala administratívnu kapacitu.

Celkové hodnotenie

Zákonom o vysielaní a retransmisii z roku 2000 a jeho čiastočnou novelizáciou v rokoch 2001 a 2002 bola slovenská legislatíva do veľkej miery zladená so smernicou EÚ „Televízia bez hraníc“.

Významný pokrok bol dosiahnutý posilnením administratívnej a rozpočtovej kapacity Rady pre vysielanie a retransmisii.

Slovensko je zmluvnou stranou Dohovoru Rady Európy o cezhraničnej televízii a jeho doplnkového protokolu.

Záver

Európska komisia vo svojom hodnotení z roku 1997 dospela k záveru, že ak sa budú s dostatočnou naliehavosťou uskutočňovať potrebné legislatívne opatrenia, ktoré budú sprevádzať potrebné štrukturálne úpravy v tejto oblasti, je možné očakávať, že Slovensko by malo spĺňať požiadavky ES v audiovizuálnom sektore v strednodobom časovom horizonte.

V období od uvedeného hodnotenia Slovensko výrazne pokročilo a celkovo dosiahlo pokročilú úroveň legislatívneho zladenia a administratívnej kapacity. Potrebné administratívne štruktúry boli vytvorené.

Rokovania k tejto kapitole boli predbežne uzavreté. Slovensko nepožiadalo o žiadne prechodné obdobia a celkovo plní záväzky, ktoré prijalo v prístupových rokovaniach.

V záujme zavŕšenia prípravy na členstvo v EÚ by malo Slovensko v súčasnosti zamerať svoje úsilie na zabezpečenie toho, aby administratívna kapacita umožnila náležitú implementáciu nového legislatívneho rámca.

Kapitola 21: Regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Za obdobie od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy sa dosiahol pokrok v implementácii štrukturálnych politík.

V súvislosti s **územným členením** vláda SR prijala vo februári 2002 dočasnú klasifikáciu štatistických územných jednotiek na úrovni NUTS II a to v nasledovnej podobe: bratislavský kraj, západné Slovensko (trnavský, trenčiansky a nitriansky kraj), stredné Slovensko (žilinský a banskobystrický kraj) a východné Slovensko (prešovský a košický kraj). Táto klasifikácia bola odsúhlasená s Európskou komisiou.

Od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy nedošlo k žiadnemu konkrétnemu vývoju v oblasti **legislatívneho rámca**.

V súvislosti s **inštitucionálnymi štruktúrami** vláda SR prijala viacero rozhodnutí vo februári a júni 2002, ktoré poverujú nasledujúce štruktúry riadenia a platobný orgán zodpovednosťou za implementáciu štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu.

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR zodpovedá za koordináciu programovania a bude v budúcnosti riadiacim orgánom pre Rámec podpory spoločenstva a Kohézny fond. Ministerstvo financií SR sa stalo budúcim platobným orgánom pre všetky fondy. Slovensko tiež stanovilo riadiace orgány pre operačné orgány ako aj (dočasne) niektoré prechodné orgány.

V oblasti **programovania** vláda svojím rozhodnutím v júni 2002 schválila harmonogram vypracovania Plánu regionálneho rozvoja, šiestich operačných programov a dvoch jednotných programových dokumentov pre ciele 2 a 3 pre bratislavský kraj. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR zodpovedá za celý proces programovania, ktorý začal v januári 2002.

S cieľom zabezpečiť aplikovanie **princípu partnerstva**, bol zriadený Národný monitorovací výbor, ktorý bude dohliadať nad prípravou Plánu regionálneho rozvoja. Obsadenie výboru je už určené a vychádza z princípu partnerstva. Po vstupe do únie sa tento výbor pretransformuje na Monitorovací výbor pre Rámec podpory spoločenstva.

V oblasti **monitorovania a vyhodnocovania** Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR zodpovedá za vytvorenie informačného dátového systému, ktorý by obsahoval finančné a štatistické informácie potrebné pre monitorovanie a hodnotenie implementácie štrukturálnych investícií v súlade s *acquis*.

Možno vykázat' dosiahnutie istého vývoja v súvislosti s **finančným riadením a kontrolou**.

Vytvoril sa regulačný rámec pre rozpočtovanie, spolufinancovanie, finančné riadenie a kontrolu štrukturálnych fondov. Novela zákona o rozpočtových pravidlách, ktorá bola

prijatá v júni 2002, umožňuje viacročné programovo-orientované rozpočtovanie štrukturálnych fondov, ako aj prevod nepoužitých prostriedkov do nasledujúceho rozpočtového roku.

Jednotky vnútornej kontroly boli zriadené na Ministerstve financií SR, Ministerstve životného prostredia SR, Ministerstve hospodárstva SR, Ministerstve obrany SR, Ministerstve spravodlivosti SR, Ministerstve dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a na Generálnej prokuratúre ako aj v troch regionálnych úradoch.

Za obdobie od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy nedošlo k žiadnemu významnému vývoju v oblasti **štatistiky**.

Celkové hodnotenie

Slovensko už má územné členenie do jednotiek, ktoré zodpovedajú klasifikácii NUTS.

Slovensko pokročilo v oblasti vytvárania inštitucionálnych štruktúr. Menovalo orgány, ktoré zodpovedajú za implementáciu štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Rozdelenie úloh je ešte stále potrebné ukončiť. Je potrebné urobiť kroky na zabezpečenie efektívnej koordinácie medzi ministerstvami. Slovensko tiež bude musieť zvýšiť svoje úsilie, aby zabezpečilo administratívnu kapacitu riadiacich a platobných orgánov, sprostredkujúcich orgánov a ostatných relevantných orgánov na požadovanej úrovni. Výber projektov a rozhodovanie o projektoch by malo prebiehať v rámci, ktorý zabezpečuje transparentnosť, efektívnosť a spoľahlivosť implementácie programov. Slovensko by tiež malo pokračovať v prácach na vývoji štruktúr a mechanizmov koordinácie, potrebných na riadenie finančnej pomoci z Európskeho sociálneho fondu v kontexte európskej stratégie zamestnanosti a procesu začleňovania.

V súvislosti s programovaním je potrebné, aby Slovensko ďalej radikálne zlepšilo svoju programovaciu kapacitu. Ak sa má tento cieľ dosiahnuť, bude potrebné zabezpečiť účinnú a efektívnu spoluprácu medzi ministerstvami a partnerstvo v celom procese prípravy Plánu regionálneho rozvoja. Podstatný pokrok sa musí tiež dosiahnuť v oblasti technickej prípravy projektov oprávnených na financovanie zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu (project pipeline).

Musia pokračovať práce na zabezpečení dodržiavania náležitostí a požiadaviek *acquis* v oblasti monitorovania a hodnotenia, predovšetkým v súvislosti s následným hodnotením Plánu regionálneho rozvoja. Pre zabezpečenie efektívnej a účinnej implementácie programov štrukturálnych fondov je principiálne dôležité, aby sa vytvoril a v náležitom čase fungoval účinný systém monitorovania.

Slovensko pokročilo v oblasti finančného riadenia a kontroly. Ukončuje práce na špecifických postupoch finančnej kontroly, auditu, dokladovania výdavkov a nápravy nezrovnalostí, ktoré sa budú vzťahovať práve na štrukturálne fondy a Kohézny fond. Náležité systémy a postupy finančného riadenia a kontroly je však ešte stále potrebné posilniť, predovšetkým vzhľadom na štruktúru riadiacich orgánov a platobného orgánu. Jednotky vnútornej kontroly sa zriadili na ministerstvách, ktoré zodpovedajú za implementáciu fondov, okrem Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Tieto oddelenia je však stále ešte potrebné posilniť a v tomto smere by malo byť prioritou školenie vnútorných kontrolórov. Je stále ešte potrebné vypracovať spoločné pokyny pre služby vnútornej kontroly. Slovensko zaviedlo viac-ročné plánovanie rozpočtových výdavkov. Rozpočtová legislatíva na Slovensku poskytuje aj istú flexibilitu pri prevodoch pridelených prostriedkov medzi fondmi a prioritami.

V oblasti štatistiky je potrebné dostať štatistiku na úroveň potrebnú pre programovanie, monitorovanie a hodnotenie, predovšetkým v súvislosti s následným hodnotením.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že Slovensko vykazuje len obmedzený počet prvkov integrovanej politiky regionálneho rozvoja, ktoré by zabezpečili súlad s pravidlami štrukturálnej politiky ES. Komisia navrhla, aby sa zaviedla komplexná diferencovaná politika, ktorá by riešila rozdiely medzi regiónmi. Európska komisia tiež uviedla, že je potrebné jasne zlepšiť administratívnu kapacitu Slovenska, schopnú riadiť integrované programy regionálneho rozvoja. Vzhľadom na to je predtým, ako Slovensko bude môcť aplikovať pravidlá spoločenstva, potrebné zrealizovať významné reformy, vrátane vytvorenia náležitých administratívnych a rozpočtových postupov, v záujme efektívneho nasmerovania finančných prostriedkov zo štrukturálnych politík ES.

Za obdobie od zverejnenia spomínaného Posudku Slovensko pokročilo v oblasti legislatívy a v nedávnej dobe prijatím rozhodnutí, ktoré poslúžia ako dobrý základ pre rozvíjanie požadovanej administratívnej kapacity. Celkovo Slovensko už zosúladiť svoju legislatívu s *acquis*, ale efektívne administratívne štruktúry existujú len v obmedzenom rozsahu.

Rokovania o tejto kapitole sa predbežne uzatvorili. Slovensko nepožiadalo o žiadne prechodné obdobia v tejto oblasti. Slovensko vo všeobecnosti spĺňa v tomto sektore záväzky, ku ktorým sa zaviazalo v priebehu prístupových rokovaní.

Ak má Slovensko dokončiť prípravy na členstvo, musí sa teraz v prvom rade zamerať na určenie konečných implementačných štruktúr a podstatné posilnenie svojej administratívnej kapacity, posilnenie spolupráce medzi ministerstvami a partnerstva, prípravu efektívneho projektového procesu a na ďalšie posilnenie systémov a postupov efektívneho monitorovania, finančného riadenia a kontroly. Slovensko začalo prijímať opatrenia na nápravu tejto situácie, vrátane pridelenia ďalších ľudských zdrojov. Je potrebné podstatne zintenzívniť vynakladané úsilie.

Kapitola 22: Životné prostredie

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od poslednej hodnotiacej správy Slovensko dosiahlo pozitívny legislatívny pokrok prijatím dôležitých zákonov najmä v oblasti ovzdušia, vôd a ochrany prírody a posilnilo administratívnu kapacitu na implementáciu a uplatňovanie environmentálneho *acquis*.

V súvislosti s **integráciou životného prostredia do ostatných politík** a podporou trvalo udržateľného rozvoja vláda SR v novembri 2001 schválila Návrh opatrení na zabezpečenie vykonávania Aarhuského dohovoru. V apríli 2002 Národná rada SR schválila Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja.

V oblasti **horizontálnej legislatívy** sa v januári 2002 vytvorilo pri Slovenskej agentúre životného prostredia v Banskej Bystrici a jej siedmich regionálnych strediskách Dokumentačné centrum pre proces posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA).

V oblasti kvality **ovzdušia** sa zaznamenal určitý pokrok. V júli 2002 bol prijatý zákon o ochrane ovzdušia, ktorý transponuje rámcovú smernicu o ovzduší. Určuje ciele kvality ovzdušia, povinnosti obcí a orgánov štátnej správy pre ochranu ovzdušia a postihy za porušenie povinností v tejto oblasti. Nový zákon transponuje smernicu o spaľovaní odpadov a čiastočne transponuje požiadavky na veľké spaľovacie zariadenia. V marci 2002 Národná rada SR schválila Kjótsky protokol.

V oblasti **odpadového** hospodárstva vydalo Ministerstvo životného prostredia SR vo februári 2002 výnos, ktorým sa ustanovujú jednotné metódy analytickej kontroly odpadov. Vláda vo februári 2002 schválila Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky do roku 2005. Národná rada SR prijala v auguste 2002 zákon o obaloch, ktorý transponuje smernicu o obaloch a smernicu o odpadoch z obalov. Zákon nadobudne účinnosť v januári 2003 s výnimkou ustanovení týkajúcich sa obsahu ťažkých kovov v obaloch, ktoré nadobudnú účinnosť v januári 2006.

V oblasti **kvality vôd** sa dosiahol pozitívny pokrok prijatím zákona o vodách, ktorý je účinný od júna 2002 a transponuje jednotlivé smernice v oblasti vôd. Zákon netransponuje v plnom rozsahu rámcovú smernicu o vodách. Pripravuje sa štátny register povolení a výpustí odpadových vôd. Zákon o ochrane zdravia ľudí nadobudol účinnosť v januári 2002 a prijali sa jeho vykonávacie predpisy o požiadavkách na vodu na kúpanie a kontrolu kvality vody na kúpanie na kúpaliskách, a o požiadavkách na pitnú vodu a na kontrolu kvality pitnej vody. Predpisy transponujú smernicu o kvalite vody pre ľudskú spotrebu a smernicu o kvalite vody na kúpanie.

V oblasti vodného hospodárstva došlo k prechodu vlastníctva vodárenských a čistiarenských zariadení na obce. Nepočíta sa však so žiadnym presunom pracovníkov z ministerstva pôdohospodárstva do nových podnikov. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (URSO) bude dohliadať na dereguláciu taríf a bude zodpovedný za regulovanie cien a príjmov. URSO zverejní sadzby pre vodu a odpadovú vodu v priebehu roka 2002, stanovené metódou regulovania maximálnych cien. Zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách nadobudol účinnosť v júli 2002 a čiastočne transponuje smernicu o mestských odpadových vodách. Vláda SR v apríli 2002 schválila Správu Generel ochrany a racionálneho využívania vôd – II. vydanie, ktorá bude slúžiť ako podklad pri rozhodovaní o vodnom hospodárstve.

V oblasti **ochrany prírody** sa dosiahol pozitívny pokrok transponovaním *acquis* v oblasti obchodu s ohrozenými druhmi prijatím zákona o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín účinným od júla 2002. Prijal sa zákon o ochrane prírody a krajiny s účinnosťou od začiatku roka 2003, ktorý bude úplne transponovať smernice o voľne žijúcom vtáctve a o prírodných stanovištiach.

V oblasti **kontroly priemyselného znečistenia a manažmentu rizík** sa v zosúladovaní legislatívy dosiahol určitý pokrok. Zákon o prevencii závažných priemyselných havárií transponujúci smernicu o kontrole nebezpečenstiev veľkých havárií zahŕňajúcich nebezpečné látky (Smernica Seveso II) nadobudol účinnosť v júli 2002. Národná rada SR prijala zákon o environmentálnom označovaní výrobkov s účinnosťou od januára 2003, ktorý transponuje do právneho poriadku Slovenskej republiky zrevidovaný systém udeľovania environmentálnej značky spoločenstva. Národná rada SR tiež prijala zákon o systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu týkajúci sa dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS), ktorý nadobudne účinnosť v januári 2003.

Účinnosťou zákona o používaní genetických technológií a o geneticky modifikovaných organizmov od apríla 2002 a jeho vykonávacích predpisov od júna 2002 sa dosiahol pokrok v oblasti **geneticky modifikovaných organizmov a chemických látok**.

V oblasti **hluku** sa dosiahol pozitívny pokrok. Požiadavky na obmedzenie emisií hluku zariadení používaných vo vonkajšom priestore a spotrebičov pre domácnosť sa transponovali nariadeniami vlády.

V oblasti **jadrovej bezpečnosti a radiačnej ochrany** (pozri tiež kapitola 14 - *Energetika*) sa novelou zákona o ochrane zdravia ľudí s účinnosťou od januára 2002 úplne transponovalo *acquis*.

Slovensko uskutočnilo rad opatrení na vybudovanie svojej **administratívnej kapacity** v oblasti životného prostredia. Na obce a regionálne samosprávy sa ako súčasť procesu celkovej decentralizácie schválenej v roku 2001 delegoval rad úloh. V januári 2001 došlo k prechodu kompetencií v oblasti ochrany životného prostredia, najmä ochrany lesov, z okresných úradov na obce. Schválilo sa zvýšenie počtu zamestnancov platených zo štátneho rozpočtu pre environmentálne inštitúcie o 199 osôb v roku 2002.

Slovensko má komplexný systém povolení, ktorý je však zložitý a to najmä v oblasti odpadového hospodárstva. Zatiaľ sa nezaviedli integrované povolenia. V júni 2002 Slovensko vymenovalo Slovenskú inšpekciu pre životné prostredie (SIŽP) za povoľovací orgán pre IPPC. SIŽP je i naďalej hlavným orgánom zodpovedným za implementáciu *acquis*. Na Slovensku funguje komplexný monitorovací systém, v ktorom sú zapojené hlavne SIŽP, Slovenský hydrometeorologický ústav a zmluvné laboratória.

Celkové hodnotenie

V dôsledku významného legislatívneho pokroku v poslednom roku Slovensko dosiahlo významné zosúladenie s environmentálnym *acquis* ES. Je však potrebné urýchlene dokončiť transpozíciu, najmä v oblasti priemyselného znečistenia (konkrétne transpozíciu smernice o rozpúšťadlách a smernice IPPC). Veľkú pozornosť treba venovať implementácii *acquis* v oblasti odpadového hospodárstva (vypracúvanie plánov hospodárenia, modernizácia skládok, posilnenie administratívnej kapacity), kvality vôd (určenie citlivých zón spadajúcich pod *acquis* o nitrátoch, povolenia na vypúšťanie nebezpečných látok) a kontroly priemyselného znečistenia (vydávanie integrovaných povolení).

Zásady integrácie životného prostredia do ostatných politík si vyžadujú neustálu pozornosť na úrovni štátu a spoločnosti. S cieľom podporovať trvalo udržateľný rozvoj musí Slovensko pokračovať v integrácii požiadaviek na ochranu životného prostredia do definovania a implementácie všetkých ostatných odvetvových politík.

Významnú pozornosť je naďalej potrebné venovať administratívnej kapacite na implementáciu environmentálneho *acquis* ES. Administratívna štruktúra SR v oblasti životného prostredia vychádza zo štvorúrovňového systému štátnych úradov, odborov životného prostredia ôsmich krajských úradov (KÚ) a 79 okresných úradov (OÚ) a obcí. Počíta sa s decentralizáciou štátnej správy s väčšou samosprávou pre regióny a obce, vrátane prechodu niektorých kompetencií týkajúcich sa vodného a odpadového hospodárstva a ochrany prírody a krajiny z KÚ a OÚ na obce. Vítané je úsilie zvyšovať počet pracovníkov inštitúcií financovaných zo štátneho rozpočtu a je potrebné udržať si ho aj v budúcnosti. Všeobecná administratívna štruktúra sa javí roztrieštená a vyžaduje si

zlepšenie koordinácie medzi príslušnými ministerstvami a orgánmi, najmä medzi štátnymi inštitúciami a inštitúciami na nižších úrovniach. V oblasti vôd je potrebné zabezpečiť dostatočný počet pracovníkov na úrovni obcí pre vykonávanie nových úloh vyplývajúce z nového zákona o vodách. Je potrebné vytvoriť systém informovania širokej verejnosti o nesúlade so smernicou o pitnej vode.

Pokiaľ ide o vydávanie povolení súčasný povoľovací systém na Slovensku je založený na médiách so samostatnými povoľovacími konaniami v jednotlivých odvetviach. Smernica o integrovanej prevencii a kontrole znečistenia sa netransponovala, hoci v júni 2002 sa za povoľovací orgán pre IPPC určila Slovenská inšpekcia pre životné prostredie. Na zaručenie implementácie v súvislosti s „novými“ zariadeniami (transpozícia naplánovaná do konca roka 2002, vymenovanie kompetentných orgánov na udeľovanie povolení a inšpekciu, vyškolenie pracovníkov a príprava priemyslu na uplatňovanie povolení vrátane prekladu referenčných materiálov k „najlepším dostupným metódam“) ku dňu vstupu je nutné urýchlene uskutočniť potrebné opatrenia.

Pokiaľ ide o plánovanie, je potrebné posilniť kapacitu najmä v súvislosti s odpadovým hospodárstvom (potrebné je vypracovať komplexný plán odpadového hospodárstva) a znečistením vôd (príprava programov vypúšťania látok zo zoznamu II smerníc o nebezpečných látkach). V rámci slovenského systému sa v jednotlivých odvetviach životného prostredia vykonáva monitorovanie a inšpekcia. Na Inšpektoráte životného prostredia pracuje v súčasnosti 158 pracovníkov.

Je potrebné zvýšiť počet inšpekcií a monitorovaciu kapacitu najmä v oblasti odpadov (pre zatvorené skládky, skládky pred zatvorením, pre nové skládky, spaľovne odpadov a manipuláciu s nebezpečným odpadom a jeho dopravu). Pokiaľ ide o presadzovanie *acquis*, na Slovensku sa uplatňuje systém environmentálnych pokút ukladaných príslušnými orgánmi. Je však potrebné ďalej zdokonaľovať presadzovacie mechanizmy.

Na zabezpečenie implementácie environmentálneho *acquis* je potrebné zabezpečiť značné investície aj v strednodobom časovom horizonte.

Záver

V svojom Posudku z roku 1997 Komisia konštatovala, že na vypracovanie environmentálnej legislatívy kompatibilnej s právom spoločenstva sa vyvinulo značné úsilie a že, ak Slovensko bude pokračovať v svojom legislatívnom pláne, úplnú transpozíciu by bolo možné dosiahnuť v strednodobom časovom horizonte. Na druhej strane efektívna zhoda s množstvom právnych predpisov si vyžaduje trvalú vysokú úroveň investícií a značné administratívne úsilie a preto je možné takúto zhodu dosiahnuť len v dlhodobom až veľmi dlhodobom časovom horizonte.

Od Posudku Komisie Slovensko zaznamenalo významný pokrok v zosúladovaní s environmentálnym *acquis* ES a pokročilo v budovaní potrebnej administratívnej kapacity na implementáciu *acquis* v tejto oblasti. V poslednom období Slovensko významne zvýšilo environmentálne investície.

Negociácie k tejto kapitole sa predbežne uzavreli. Slovensko sa dohodlo na prechodných obdobiach v súvislosti s emisiami VOC zo skladovania benzínu (do 31. decembra 2007), odpadmi z obalov (do 31. decembra 2007), čistením komunálnych odpadových vôd (do 31. decembra 2015), vypúšťaním niektorých nebezpečných látok (do 31. decembra 2006), veľkými spaľovacími zariadeniami (do 31. decembra 2010), spaľovaním odpadu

(do 31. decembra 2006), a IPPC „existujúcich“ zariadení (do 31. decembra 2011). Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré prijalo v rámci prístupových rokovaní.

V záujme ukončenia prípravy na členstvo sa Slovensko musí zamerať na ukončenie transpozície *acquis* najmä v oblasti integrovanej prevencie a kontroly znečistenia (IPPC) a na implementáciu *acquis*, predovšetkým v oblasti vypúšťania nebezpečných látok, na posilnenie povoľovacej kapacity (IPPC, odpady) a na prípravu programov znižovania znečistenia vôd.

Kapitola 23: Ochrana spotrebiteľov a zdravia

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Za obdobie od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy sa dosiahol v rámci tejto kapitoly určitý pokrok, predovšetkým v oblasti dozoru nad trhom.

Okrem vyhlášky prijatej v auguste, ktorej cieľom bolo transponovať *acquis* upravujúce označovanie cien, nemožno vykázať žiaden ďalší pokrok v súvislosti s **bezpečnostnými a ďalšími opatreniami**.

Určitý pokrok sa dosiahol v oblasti rozvíjania **fungujúceho mechanizmu kontroly trhu**.

V apríli 2002 nadobudol účinnosť nový zákon o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa, ktorý posilnil právomoci a koordinačnú úlohu Slovenskej obchodnej inšpekcie (SOI). Ako hlavný orgán zodpovedajúci za kontrolu trhu v nepotravinovej oblasti inšpekcia prevezme kompetencie krajských a okresných úradov štátnej správy v tejto oblasti a zlepší sa koordinácia s orgánmi, ktoré zodpovedajú za veterinárne a potravinárske otázky, ochranu zdravia a spotrebiteľov. Kapacita inšpekcie sa posilňuje prostredníctvom naboru ďalších zamestnancov, hlavne pracovníkov v oblasti výkonu priamej kontroly. V priebehu roku 2001 obchodní inšpektori Slovenskej obchodnej inšpekcie vykonali 22 047 kontrol z vlastného podnetu, ktorých účelom bola kontrola zhody spotrebných tovarov s nariadeniami upravujúcimi bezpečnostné špecifikácie, kvalitu, označovanie a informácie poskytované spotrebiteľovi. V 13 678 prípadoch (62%) boli prijaté administratívne opatrenia vo forme pokút, prípadne pozastavenia výroby na trhu. V 13 149 prípadoch bol vydaný zákaz alebo obmedzenie predaja príslušných výrobkov, čo sa týkalo 90 906 výrobkov v celkovej hodnote približne 447 miliónov Sk (asi 10,3 miliónov EUR). Okrem týchto kontrol z vlastného podnetu SOI obdržala na prešetrenie 2 941 sťažností spotrebiteľov.

V roku 2002 zvýšilo Ministerstvo hospodárstva SR úroveň finančnej podpory mimovládnych spotrebiteľským organizáciám z 1 milióna Sk (asi 23 000 EUR) na 2,8 milióna Sk (asi 65 000 EUR). V priebehu 2001/02 sa podporili rôzne aktivity zamerané na vzdelávanie spotrebiteľov, napríklad konferencia Dnešné vzdelávanie zajtrajších spotrebiteľov, ktorú organizovalo Združenie slovenských spotrebiteľov (ZSS); vzdelávanie a školenie hlavne mladých spotrebiteľov prostredníctvom prebiehajúcej celoštátnej a medzinárodnej súťaže mladých pod názvom Spotreba pre život (A3S) a publikovanie rôznych spotrebiteľských časopisov.

Celkové hodnotenie

Na Slovensku existuje fungujúci systém ochrany spotrebiteľa, ktorý obsahuje viaceré prvky komunitárneho *acquis* v tejto oblasti, vrátane legislatívy o klamlivej reklame, spotrebiteľskom úvere, organizovanom cestovaní, dovolenkových zájazdoch a zodpovednosti za závadné výrobky. Vyhláška, ktorá má transponovať *acquis* upravujúce označovanie cien, ešte len nadobudne účinnosť. Stále je potrebné riešiť isté nedostatky v oblasti bezpečnosti, ako aj v iných oblastiach, napríklad v súvislosti so všeobecnou bezpečnosťou výrobku, spoločným striedavým užívaním nehnuteľnosti, súdnym príkazom vo veciach ochrany záujmov spotrebiteľov, nekalými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách a určitými aspektmi predaja spotrebných tovarov a s tým spojených záruk.

V oblasti trhovej kontroly sa prostredníctvom nedávnych legislatívnych zmien posilnila úloha Slovenskej obchodnej inšpekcie. Je však predčasné vyjadriť sa k dopadu tohto vývoja na účinnosť systému kontroly z hľadiska potreby zlepšenia koordinácie, ako o tom hovorila minuloročná Hodnotiaca správa, ako aj zapojenia podnikateľských a spotrebiteľských organizácií do aktivít trhovej kontroly s cieľom doplniť činnosť organizácie verejnej kontroly trhu.

Slovenská obchodná komora je zapojená do systému TRAPEX (Systému prechodnej rýchlej výmeny informácií) od mája 1999, ktorý spája orgány trhovej kontroly kandidátskych krajín v strednej a východnej Európe a príslušné orgány v členských štátoch EÚ. Do júla 2002 Slovensko obdržalo 226 oznámení zo systému TRAPEX; tri z oznámených výrobkov sa našli aj na slovenskom trhu a ich predaj bol následne zakázaný. Slovensko podalo do tohto systému 43 oznámení. Nebezpečné výrobky nájdené na Slovensku spadajú predovšetkým do kategórií textílií a elektrických spotrebičov.

Spotrebiteľské hnutie na Slovensku je zastúpené dvoma hlavnými zastrešujúcimi mimovládnyimi spotrebiteľskými organizáciami – Združením slovenských spotrebiteľov (ZSS, ktoré pôsobí od roku 1990) a Asociáciou spotrebiteľských subjektov Slovenska (A3S, ktorá pôsobí od roku 2000). Samostatné spotrebiteľské organizácie vyvíjajú činnosť na regionálnej úrovni alebo sa špecializujú v špecifických oblastiach ochrany spotrebiteľov. Vláda a spotrebiteľské mimovládne organizácie navzájom dobre spolupracujú. Uvedomenie spotrebiteľov a znalosť ich práv a uvedomenie podnikov svojej zodpovednosti sa progresívne rozvíjajú, hoci všeobecné vedomie spotrebiteľov, ich znalosť a aplikovanie zákonov na ochranu spotrebiteľa sa dajú ešte zlepšiť. Počet sťažností spotrebiteľov registrovaných Slovenskou obchodnou inšpekciou sa zdá byť relatívne malý. Je možné, že do určitej miery odráža dosť nízke vedomie spotrebiteľov vo veciach ich práv alebo možno malé očakávania, že ich prípady by sa mohli vyriešiť uspokojivo v dôsledku nákladnosti, náročnosti a zdĺhavosti administratívnych postupov. V súčasnosti na Slovensku neexistuje žiaden systém mimosúdneho vyrovnania.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že hoci Slovensko bude musieť vynaložiť úsilie na dokončenie legislatívneho programu zosúladeného s požiadavkami ES a posilniť administratívu a spotrebiteľské organizácie, Slovensko pravdepodobne bude v stave plne prebrať *acquis* v oblasti ochrany spotrebiteľa v strednodobom horizonte.

Za obdobie od zverejnenia spomínaného Posudku Slovensko pokračovalo v dosahovaní slušného pokroku a vyskytlo sa zopár problémov. Slovensko celkovo dobre postúpilo z hľadiska zosúladzovania svojej legislatívy a prípravy administratívnych kapacít.

Rokovania o tejto kapitole sa predbežne uzatvorili. Slovensko nežiadalo žiadne prechodné obdobia v tejto oblasti a vo všeobecnosti spĺňa záväzky, ku ktorým sa zaviazalo v oblasti ochrany spotrebiteľ'a v priebehu prístupových rokovaní.

Ak má Slovensko dokončiť prípravy na členstvo, musí teraz zamerať svoje úsilie na dokončenie preberania legislatívy, zabezpečenie existencie administratívnych štruktúr, ktoré budú efektívne plniť svoje úlohy v oblasti trhovej kontroly a na zvýšenie povedomia spotrebiteľ'ov a výrobcov.

Kapitola 24: Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútra

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

V období od Hodnotiacej správy za rok 2001 sa dosiahol ďalší pokrok v tejto oblasti, najmä v otázke ochrany údajov, víz, hraničnej kontroly, migrácie, azylu a policajnej spolupráce.

Slovensko dosiahlo výrazný pokrok v ďalšom zladzovaní svojho právneho rámca v súvislosti s **ochranou údajov** (pozri tiež kapitola 3 - *Slobodný pohyb služieb*). V septembri nadobudol účinnosť nový zákon o ochrane osobných údajov. Predsedu Úradu na ochranu osobných údajov, ktorý stojí na čele orgánu dohľadu, volí parlament na návrh vlády. Okrem toho sa ešte posilní postavenie a nezávislosť orgánu dohľadu, vrátane finančnej nezávislosti. Od decembra 2001 podlieha policajná informačná databáza dohľadu predsedu Úradu na ochranu osobných údajov. Kontrola informačných systémov armády, justičnej stráže, colnej správy a železničnej polície je zodpovednosťou splnomocnenca pre ochranu osobných údajov. V novembri 2001 Slovensko tiež podpísalo Dodatok protokol k Dohovoru o ochrane jednotlivca pri automatizovanom spracovaní osobných údajov týkajúci sa orgánov dozoru a cezhraničných tokov údajov .

Slovensko dosiahlo dobrý pokrok v zladzovaní svojej **vízovej politiky** s vízovou politikou EÚ. Nový zákon o pobyte cudzincov účinný od apríla 2002 špecifikuje typy víz, ktoré sa môžu vydávať (krátkodobé, dlhodobé, tranzitné a letiskové tranzitné víza) ako aj postupy na ich vydanie. Konzulárne pokyny, ktoré majú zaručiť zladenie so Spoločnými konzulárnymi pokynmi, nadobudli účinnosť v júni 2002. Slovensko takmer dokončilo zladzovanie s nariadeniami týkajúcimi sa vízových požiadaviek pre krajiny, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, okrem Kuby, Južnej Afriky a Seychel, voči ktorým sa zavedie vízová povinnosť najneskôr šesť mesiacov pred vstupom. Slovensko musí dokončiť zladzovanie v súvislosti s krajinami, ktoré majú výnimku z vízovej povinnosti EÚ. Ešte stále musí podpísať dohody o zrušení vízových požiadaviek so 16 krajinami a 2 osobitnými administratívnymi oblasťami ako aj novelizovať platné dohody s Malajskom a Talianskom. Pokiaľ ide o administratívnu kapacitu vo februári 2002 sa zriadil centrálny vízový orgán, ktorý je súčasťou cudzineckej polície. Okrem toho sa na dokončenie on-line systému na vydávanie víz a na centrálny vízový register vybudoval v apríli 2002 rad nových on-line spojení. V apríli 2002 sa tiež zaviedla nová vízová nálepka, aby sa splnili bezpečnostné normy EÚ.

V súvislosti s **kontrolou vonkajších hraníc** uskutočnila vláda niekoľko administratívnych a právnych opatrení na posilnenie kontroly vonkajších hraníc. V roku

2001 sa útvary hraničnej a cudzineckej polície zreorganizovali do koherentnej štruktúry s vertikálnym riadením cez ústredný úrad, t.j. Úrad hraničnej a cudzineckej polície. Úrad hraničnej a cudzineckej polície je od januára 2002 samostatnou rozpočtovou organizáciou a od júla 2002 sa zlúčili oddelenia cudzineckej polície na hraničných prechodoch s hraničnými oddeleniami. Avšak súčasné kvóty na civilných zamestnancov nestačia na riešenie administratívnych úloh vyplývajúcich z toho, že ide o samostatnú rozpočtovú organizáciu. Hraničné priechody na hranici s Ukrajinou sa z hľadiska infraštruktúry zlepšili, ale úsilie musí pokračovať.

Slovensko dosahuje pokrok v zladžovaní so schengenskými požiadavkami. Aktualizoval sa Schengenský akčný plán a v jeho implementácii sa dosiahol pokrok. V júni 2002 vláda schválila správu o plnení opatrení definovaných v Schengenskom akčnom pláne. Slovensko začalo sťahovať vojakov základnej vojenskej služby zapojených do sledovacích činností a rozhodlo sa postupne ukončiť využívanie vojakov základnej služby na sledovanie hraníc do januára 2003, pričom súčasne posilní zaraďovanie stálych pracovníkov do hraničnej a cudzineckej polície. Slovensko prijalo opatrenia na modernizáciu a posilnenie technického vybavenia všetkých jeho hraníc.

V súvislosti s **migráciou** v apríli 2002 nadobudol účinnosť nový zákon o pobyte cudzincov. Nový zákon upravuje všetky aspekty súvisiace so vstupom a pobytom štátnych príslušníkov tretích štátov, vydávaním povolení na pobyt, právami a povinnosťami štátnych príslušníkov tretích štátov a nezákonnou migráciou. Vo veľkej miere zladzuje slovenskú legislatívu s *acquis* o migrácii a znižuje veľký priestor hraničnej a cudzineckej polície na vlastnú úvahu, čo bolo štrukturálnym slabým miestom vytvárajúcim prostredie podporujúce korupciu. Za účelom zlepšenia boja s nelegálnou migráciou vytvorilo Slovensko v apríli 2002 národnú jednotku na boj proti nelegálnej migrácii. Ide o centrálnu službu s analytickými a operačnými úlohami, ktorá by mala zvýšiť kapacitu krajiny v zabráňovaní a zisťovaní nelegálnej migrácie a cezhraničnej trestnej činnosti. Slovensko však naďalej stojí pred vážnymi problémami v súvislosti s nelegálnou migráciou. Nedávne trendy ukazujú, že počet nelegálnych prisťahovalcov zadržaných na hraniciach s Rakúskom a Maďarskom v roku 2001 vzrástol. Readmisné dohody medzi Slovenskom a Luxemburskom, Belgickom a Holandskom sa podpísali v júni 2002, s Českou republikou v júli 2002 a s Maďarskom v septembri 2002.

Slovensko dosiahlo významný pokrok prijatím nového azylového zákona s účinnosťou od januára 2003. Nový zákon ustanovuje nové pravidlá k zásade *non-refoulement* (*nevyhostiteľnosti*), podrobne upravuje postupy pri udeľovaní azylu a obsahuje nové definície v súvislosti s inštitútom bezpečnej tretej krajiny. Nový zákon konkrétne obsahuje vytvorenie nezávislého preskúmavacieho orgánu na opätovné posúdenie prvostupňových rozhodnutí o zamietnutí. Pokiaľ ide o implementačnú kapacitu počet pracovníkov migračného úradu ešte stále nestačí na zvládnutie zvýšeného počtu prípadov. V roku 2001 sa pozoroval prudký nárast (423 %) v počte žiadateľov v porovnaní s rokom 2000. Migračný úrad vydal 5 395 prvostupňových rozhodnutí, z ktorých 18 priznal postavenie utečenca a 130 zamietol udeliť postavenie utečenca. V 5 247 prípadoch sa konanie ukončilo, lebo žiadateľ opustil krajinu. V októbri 2001 sa zriadil nový záchytný utečenecký tábor s kapacitou 140 miest v Rohovciach v západnej časti Slovenskej republiky.

V oblasti **policajnej spolupráce a boja proti organizovanému zločinu** Slovensko pokračovalo v dosahovaní dobrého pokroku v zladžovaní svojej legislatívy. V júni 2002 prijal slovenský parlament novelu trestného poriadku, ktorá obsahuje ustanovenia na zjednodušenie predsúdneho konania, odstraňuje prekrývanie funkcií policajných orgánov

a vyšetrovateľov a posilňuje úlohu prokurátora v trestnom konaní. V októbri 2001 prijal parlament nový policajný zákon, ktorý mení a dopĺňa zákon o policajnom zbore z roku 1993. V novembri 2001 Slovensko podpísalo Dodatočné protokoly k dohovoru OSN z roku 2000 proti nadnárodnému organizovanému zločinu (Palerský dohovor), obchodovaniu s ľuďmi a prevádzaniu migrantov. V auguste 2002 Slovensko podpísalo Dodatočný protokol o strelných zbraniach.

Okrem toho novela trestného zákona s účinnosťou od septembra 2002 zaviedla nový trestný čin **terorizmu**.

V súvislosti s **bojom proti podvodom a korupcii** (pozri časť B.1.1- *Demokracia a právny štát*) slovenský parlament prijal zmeny a doplnky trestného zákona, ktorý umožní Slovensku implementovať Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločností z roku 1995 a jeho dva protokoly. Zmeny a doplnky sa prijali v júni 2002 a účinnosť nadobudnú v septembri 2002. V auguste 2002 slovenský parlament tiež prijal novelu občianskeho zákona, ktorá umožní ratifikáciu Občianskoprávneho dohovoru o korupcii. Tieto zmeny a doplnky nadobudnú účinnosť v januári 2003. Slovenská vláda uviedla, že ku dňu účinnosti noviel ratifikuje Občianskoprávny dohovor o korupcii.

Vláda naďalej realizovala Národný program boja proti **drogám**, ktorý pokrýva obdobie 1999-2003 s vyhlídkami až do roku 2008. Ide o komplexný program, ktorý siaha od prevencie, liečby a resocializácie po znižovanie zásobovania drogami a presadzovanie zákonov. Vláda schválila v máji 2002 návrh plnenia inštitucionálnych a finančných požiadaviek účasti Slovenska v Európskom monitorovacom centre pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) a zriadila sekciu medziministerskej koordinácie pre drogy. Ako Ústredný uzol Drogového informačného systému v európskej informačnej sieti o drogách a drogových závislostiach (Reitox) zriadila Národné monitorovacie centrum pre drogy.

Pokiaľ ide o boj proti **praniu špinavých peňazí** (pozri tiež kapitola 4 - *Slobodný pohyb kapitálu*), Slovensko dosiahlo v tejto oblasti dobrý pokrok zavedením opatrení na potlačanie legalizácie príjmov z nezákonnej činnosti a zrušením anonymných vkladných knížiek a účtov. Nový zákon, ktorý nadobudol účinnosť v septembri 2002, vyžaduje zrušenie anonymných účtov od januára 2004 s premlčacou lehotou do roku 2007.

V oblasti colnej spolupráce Slovensko podpísalo 3 memorandá o porozumení medzi colnou správou a podnikateľským sektorom na boj proti obchodovaniu s drogami. Okrem toho v júni 2002 parlament schválením novely trestného poriadku posilnil vyšetrovacie právomoci colníkov.

V súvislosti s **justičnou spoluprácou v trestných a občianskych veciach** Slovensko urobilo ďalší pokrok v trestných veciach prijatím novely trestného poriadku. Táto novela obsahuje aj nové ustanovenia o medzinárodnej právnej pomoci, čím sa završuje zladenie s *acquis* v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach. Novela nadobudne účinnosť v októbri 2002. Pre Slovenskú republiku sa stali v referenčnom období nasledujúce dohovory záväzné: Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach, Európsky dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti a o obnove starostlivosti o deti (1980), Dohovor zrušujúci požiadavku vyššieho overenia zahraničných verejných listín (1961); Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (1996).

Celkové hodnotenie

Pokiaľ ide o **ochranu údajov**, Slovensko dosiahlo prijatím nového zákona o ochrane osobných údajov dobrú úroveň zladenia. Je potrebné zaručiť riadnu implementáciu zákona o ochrane osobných údajov, najmä v súvislosti s ustanoveniami, ktoré sa týkajú posilnenia nezávislosti orgánu dohľadu. Pre úrad na ochranu osobných údajov sa musí zabezpečiť primeraný počet pracovníkov a prostriedkov. Účinnosť novely zákona o policajnom zbore predstavuje ďalší pokrok v tejto oblasti.

V oblasti **vízovej politiky** je potrebné zabezpečiť primeranú implementáciu zákona o pobyte cudzincov. Slovensko by tiež malo pokračovať v implementácii plánu zladovania s nariadením o vízových požiadavkách, najmä v súvislosti s harmonizáciou so zoznamom bezvízového styku EÚ. Okrem toho, slovenské cestovné doklady ešte nespĺňajú bezpečnostné normy EÚ. Slovensko by malo vybaviť svoje konzulárne a diplomatické zastupiteľstvá v zahraničí kompletným rozsahom zariadení potrebných na zisťovanie falošných a sfalšovaných dokumentov.

Hoci Slovensko vykonalo rad opatrení na posilnenie **kontroly vonkajších hraníc**, malo by pokračovať v posilnení manažmentu kontroly hraníc a zvyšovaní kapacity na kontrolu vonkajších hraníc. Osobitnú pozornosť treba venovať hranici s Ukrajinou. Slovensko by malo úplne realizovať svoje plány na stiahnutie vojakov základnej vojenskej služby na všetkých svojich hraniciach do 1. januára 2003. Tiež by sa mal zabezpečiť ďalší výcvik hraničnej stráže. Okrem toho by sa mala posilniť spolupráca so susednými štátmi. Slovensko by malo zintenzívniť svoje úsilie na dosiahnutie efektívnejšej spolupráce v kontrole spoločných hraníc s Poľskom, Maďarskom a Ukrajinou. Malo by tiež zrevidovať svoje dve dvojstranné dohody s Českou republikou, ktoré ešte nie sú v súlade s *acquis*.

Pokračuje realizácia **Schengenského** akčného plánu. Úspešná realizácia tohto plánu však závisí na efektívnom riešení vyššie uvedených otázok. Slovensko by malo tiež posilniť technické vybavenie, ktoré je k dispozícii na všetkých hraniciach.

V súvislosti s **migráciou** je účinnosť nového zákona o pobyte cudzincov pozitívnym krokom. Na dokončenie zladenia s *acquis* je však ešte stále potrebné prijať niektoré zmeny a doplnky, konkrétne o rezidentoch s dlhodobým pobytom, vyhostení a prístupe k zamestnaniu. Tiež by sa mal prijať nový štandardný cestovný doklad. Vytvorenie národnej jednotky na boj s nelegálnou migráciou a podpísanie readmisných dohôd s krajinami Beneluxu, Rakúskom, Českou republikou a Maďarskom predstavuje pozitívny vývoj. Treba ešte vyvinúť ďalšie úsilie najmä na posilnenie administratívnej kapacity v boji proti nelegálnej migrácii.

Slovensko dosiahlo prijatím nového **azylového** zákona významný pokrok v zladovaní svojej legislatívy s *acquis*. Je potrebné zabezpečiť efektívnu implementáciu nového zákona, najmä zásady **non-refoulement**, a značne zlepšiť administratívnu kapacitu v súvislosti so spracovaním žiadostí o azyl a podmienok prijímania. Slovensko by malo tiež zabezpečiť implementáciu ustanovení nového zákona, ktoré odkazujú na krajské súdy ako nezávislé preskúmvacie orgány. Tiež by sa malo zabezpečiť úplné zladenie s EURODAC-om.

V oblasti **policajnej spolupráce a boja proti organizovanému zločinu** predstavuje prijatie novely trestného poriadku a nového zákona o policajnom zbore veľmi významný pokrok. Primeraná implementácia týchto ustanovení by mala zjednodušiť predsúdne konanie a odstrániť prekrývanie funkcií policajných orgánov s policajnými

vyšetrovateľmi. Slovensko by však malo pokračovať v prijímaní osobitných opatrení na boj s organizovaným zločinom, vrátane obchodovania s ľudskými bytosťami a s drogami, a posilniť administratívne kapacity. Je potrebné skvalitniť štatistické nástroje merania miery trestnej činnosti a vyvinúť nové metódy technického vyšetrovania trestnej činnosti, vrátane vývoja forenzného vyšetrovania. Ešte sa neratifikovali Dohovor OSN z roku 2000 proti nadnárodnému organizovanému zločinu a jeho tri protokoly a Dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite. Okrem toho nové ustanovenia prijaté v oblasti ochrany údajov predstavujú dôležité predpoklady na uzavretie dohody o spolupráci s Europolom.

V súvislosti s **bojom proti podvodom a korupcii** určitý pokrok predstavuje prijatie relevantných noviel trestného zákona a občianskeho zákona. Avšak efektívnosť boja s hospodárskou trestnou činnosťou a korupciou si vyžaduje kvalifikovaných zamestnancov, primeranú odbornú prípravu a zlepšenie a zefektívnenie spolupráce medzi inštitúciami na presadzovanie práva. Slovensko by malo zabezpečiť potrebné posilnenie svojej implementačnej kapacity, aby efektívne riešilo prevenciu korupcie a boj proti nej. Osobitnú pozornosť treba venovať prevencii korupcie v súdnictve, ako aj v službách v colníctve a na vonkajších hraniciach. Slovensko by malo tiež venovať viac pozornosti skutočnosti, že prevencia prostredníctvom transparentnosti a noriem upravujúcich zodpovednosť je rovnako dôležitá ako represívne nástroje.

Vytvorili sa relevantné inštitúcie na boj s **drogami**. Efektívna implementácia je však i naďalej problematická. Mala by sa zlepšiť inštitucionálna kapacita a najmä medziinštitucionálna spolupráca medzi policajnými orgánmi a je potrebné implementovať opatrenia na posilnenie počtu pracovníkov a vybavenia. Treba zabezpečiť primerané monitorovanie, programy prevencie a celoštátne pokrytie.

Pokiaľ ide o **legalizáciu príjmov z nezákonnej činnosti**, Slovenská republika výborne pokročila na ceste k plneniu *acquis* v tejto kľúčovej oblasti. Napriek tomu je potrebné pozorné monitorovanie a neustále úsilie, najmä z hľadiska praktickej implementácie prijatej legislatívy.

Slovensko dosiahlo vysokú úroveň kompatibility vo svojom zlad'ovaní s *acquis* v oblasti **colnej spolupráce**. Pokiaľ ide o administratívnu a operatívnu kapacitu, Slovensko by malo pokračovať v inštalovaní a implementovaní aplikácií informačnej techniky v kontexte colníctva, zlepšení systému analýzy rizika a zabezpečení primeranej realizácie všetkých opatrení uvažovaných v Národnom akčnom pláne na boj proti korupcii v colnej správe. Okrem toho Slovensko ešte stále potrebuje zabezpečiť úplnú kompatibilitu s Dohovorom o využívaní informačnej technológie pre colné účely z roku 1995 a zrealizovať systém hodnotenia rizika.

Pokiaľ ide o **justičnú spoluprácu v trestných a občianskych veciach** Slovensko dosiahlo v tejto oblasti ďalší pokrok. Ešte sa nepodpísal Dohovor o medzinárodnom prístupe k spravodlivosti z roku 1980. Slovensko by malo uskutočniť ďalšie opatrenia na zabezpečenie implementácie nástrojov spoločenstva v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach, najmä v súvislosti so vzájomným uznávaním a výkonom súdnych rozhodnutí. Bolo by potrebné umožniť priame kontakty medzi kompetentnými súdnymi orgánmi.

Slovensko ratifikovalo všetky **právne dokumenty z oblasti ľudských práv**, ktoré sú súčasťou *acquis* pre spravodlivosť a vnútro.

Záver

V svojom posudku z roku 1997 komisia usúdila, že sa zdá, že Slovensko má administratívnu kapacitu a infraštruktúru na splnenie *acquis* (súčasného a budúceho) v oblasti spravodlivosti a vnútra v strednodobom časovom horizonte. Musí však preukázať svoju oddanosť zavádzaniu potrebných reforiem, najmä v úprave svojej vízovej politiky voči novým nezávislým štátom, hraničnom manažmente a kontrole migrácie, vydávaní a boji s organizovaným zločinom a korupciou.

Od posudku sa dosiahol významný pokrok z hľadiska legislatívneho zlad'ovania, hlavne v priebehu posledných dvoch rokov. Celkove je Slovensko vo významnej miere zladené s *acquis* a administratívne štruktúry sú vo všeobecnosti vytvorené, ale potrebujú ďalšie posilnenie.

Negociácie k tejto kapitole sa predbežne uzavreli. Slovensko nepožiadalo v tejto oblasti o žiadne prechodné obdobia. Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré prijalo v prístupových rokovaniach.

Aby sa ukončila príprava na členstvo v EÚ, malo by sa Slovensko zamerať na dokončenie legislatívneho zlad'ovania (víza, migrácia, justičná spolupráca) a na ďalšie posilnenie administratívnej kapacity s cieľom posilniť manažment hraničnej kontroly, boj proti nelegálnemu prísťahovalectvu a organizovanému zločinu, vrátane obchodovania s ľudskými bytosťami a s drogami. Je tiež potrebné zlepšiť kapacity v boji proti podvodom a korupcii.

Kapitola 25: Colná únia

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Za obdobie od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy sa dosiahol značný pokrok v colnej oblasti.

Slovenská legislatíva je už vo veľkej miere zosúladená s **colným acquis**. Vo februári 2002 bol prijatý zákon o ochrane národného kultúrneho dedičstva. V apríli 2002 bola schválená legislatíva upravujúca elektronický podpis, ktorá sa bude okrem iného aplikovať v kontexte zjednodušených postupov a vývozných deklarácií.

Slovensko dobre pokročilo v oblasti **administratívnej a operatívnej kapacity** potrebnej na implementovanie príslušného *acquis*. Po schválení rozhodnutia vlády o administratívnych potrebách a nových inštitúciách týkajúcich sa implementácie komunitárneho *acquis*, colná správa a colné technické laboratórium dostali pridelené ďalšie funkcie a pracovníkov. V januári 2002 Maďarsko, Česká a Slovenská republika podpísali zmluvu o trojstrannej spolupráci medzi colnými laboratóriami.

V súvislosti s riadením budúcej vonkajšej hranice EÚ s Ukrajinou, v decembri 2001 sa dokončilo rozšírenie pohraničného prechodu vo Vyšnom Nemeckom, vrátane novej kontrolnej haly pre nákladnú dopravu a relevantnej infraštruktúry.

V otázke výpočtovej techniky, za obdobie od zverejnenia minuloročnej Hodnotiacej správy Slovensko vyvinulo značné úsilie v oblasti colných výpočtových informačných systémov. V júni 2002 začali práce na novom colnom informačnom systéme, ktorý sa má nainštalovať vo všetkých colných úradoch.

Celkové hodnotenie

V súvislosti s administratívnou kapacitou Slovensko slušne pokročilo a už spravuje rad opatrení a systémov, ktoré mu dávajú kapacitu potrebnú na ich zvládnutie v ES. Slovensko však v súčasnosti nespravuje kvóty podľa *acquis* a tiež ešte nemá dostatok skúseností s aplikovaním opatrení typu vývozných náhrad pre poľnohospodárske produkty.

Používanie postupov analýzy rizík na zameriavanie colných kontrol je v počiatočnej fáze a má sklony vychádzať zo špecifických varovaní a nie zo skutočne analytického prístupu. Centrálne zadávanie do modulu analýzy rizík je možné len v jednom z dvoch počítačových systémov používaných na Slovensku.

Niektoré počítačové systémy, napríklad systém integrovaného colného sadzovníka a tranzitu, sú ešte stále v počiatočnej fáze vývoja a tiež je potrebné ich prepojiť s informačným systémom na spracovanie zadávaných informácií.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že Slovensko vynakladá veľké úsilie na prípravu svojej organizácie a pracovníkov na povinnosti, ktoré bude musieť plniť moderná colná správa. Európska komisia tiež uviedla, že ak Slovensko posilní úsilie, ktoré vynakladá, predovšetkým v súvislosti s projektovým riadením v oblasti počítačových informačných systémov, mohlo by byť pripravené plniť povinnosti colnej správy EÚ v priebehu niekoľkých nasledujúcich rokov.

Za obdobie od zverejnenia spomínaného Posudku Slovensko značne pokročilo v zosúladovaní svojej legislatívy s *acquis* v tejto oblasti. Slovensko dokončilo harmonizáciu svojej legislatívy s *acquis*. Celkovo postupne rozvinulo a posilnilo potrebnú administratívnu kapacitu, aj keď v tomto smere ešte zostáva rad otázok, ktoré je potrebné vyriešiť.

Rokovania o tejto kapitole boli predbežne uzatvorené. Slovensko nepožiadalo o žiadne prechodné obdobia v tejto oblasti a vo všeobecnosti splňa záväzky, ku ktorým sa zaviazalo v tejto oblasti v priebehu prístupových rokovaní.

Ak má Slovensko dokončiť prípravy na členstvo, musí teraz zamerať svoje úsilie na vývoj a implementáciu počítačových colných systémov a na iné otázky ich vzájomného prepojenia. Slovensko by malo pokračovať v efektívnej spolupráci medzi colnou správou a ostatnými orgánmi činnými v trestnom konaní s cieľom bojovať proti colným nezrovnalostiam a urobiť všetky kroky potrebné na prípravu aplikovania opatrení a ustanovení, ktoré budú uvedené až v čase prístupu k únii.

Kapitola 26: Vonkajšie vzťahy

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

V období od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy Slovensko pokračovalo v zosúladovaní svojej legislatívy s *acquis* spoločnej obchodnej politiky a v koordinovaní pozícií a politik s EÚ v rámci Svetovej obchodnej organizácie (WTO), predovšetkým v súvislosti s rokovaniami o Rozvojovej agende z Dohy.

V oblasti **spoločnej obchodnej politiky**, po vstupe do únie sa bude od Slovenska vyžadovať, aby zosúladiť svoje tarify s tarifami ES. V súčasnosti Slovensko aplikuje tarify, ktoré v priemere dosahujú 6,1% na všetky výrobky, 13,2% na poľnohospodárske produkty, 0,1% na rybie výrobky a 4,4% na priemyselné výrobky. Na porovnanie, tarify ES predstavujú 6,3% na všetky výrobky, 16,2% na poľnohospodárske produkty, 12,4% na rybie výrobky a 3,6% na priemyselné výrobky.

Slovensko jednostranne uplatňovalo suspenziu ciel podľa doložky najvyšších výhod uvalených na dovoz dvanástich položiek civilnej leteckej techniky. Napriek výraznému nesúhlasu Európskej komisie, bolo toto výnimočné opatrenie, ktoré bolo zavedené v roku 2000 a ktorého platnosť mala skončiť v decembri 2001, predĺžené do decembra 2002. Slovenská republika bude musieť zabezpečiť, aby táto suspenzia ciel nepokračovala po roku 2002.

V súvislosti s **výrobkami dvojitého použitia** vo februári 2002 nadobudol účinnosť zákon, ktorý vo veľkej miere harmonizoval slovenskú legislatívu s acquis EÚ v tejto oblasti, vrátane zoznamov kontrolovaných výrobkov. Slovensko pravidelne informuje priemysel o vývoji v tejto oblasti a rozvinulo bilaterálne kontakty s členskými štátmi EÚ za účelom výmeny informácií o najlepších postupoch v otázkach kontroly exportu.

V oblasti **bilaterálnych dohôd s tretími krajinami** Slovensko v novembri 2001 podpísalo zmluvu o voľnom obchode s Chorvátskou republikou, ktorá sa predbežne uplatňuje od januára 2002 a očakáva sa jej ratifikácia.

Členské štáty CEFTA, vrátane Slovenska, podpísali Dodatokový protokol č. 10, ktorý sa týka liberalizácie obchodu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami, a Dodatokový protokol č. 11, ktorý upravuje problematiku pôvodu tovaru.

V súvislosti s **rozvojovou politikou**, spoluprácou a pomocou je Slovensko aktívnym členom OECD, ktorý prispôsobuje svoje rozvojové postupy smerniciam Výboru pre rozvojovú pomoc. Revidujú sa tiež smernice pre poskytovanie **humanitárnej pomoci**. V roku 2002 vláda prideliť dodatočné prostriedky vo výške 2 miliónov eur na bilaterálnu externú pomoc rozvojovým krajinám (0,04% HDP).

Celkové hodnotenie

EÚ a Slovensko si vytvorili rámec pre spoluprácu v otázkach týkajúcich sa WTO, na ministerskej aj pracovnej úrovni. Slovensko podporovalo politiky a pozície EÚ v rámci WTO, predovšetkým počas príprav a uvedenia Rozvojovej agendy z Dohy. Táto úzka spolupráca by mala pokračovať. Slovensko je členom Dohody o informačných technológiách (ITA). Je pozorovateľom mnohostranných dohôd WTO o vládnych zákazkách a civilných lietadlách. V súvislosti s GATS sa prijali kroky na zabezpečenie plynulého zosúladiť záväzkov ES podľa GATS a výnimiek podľa doložky najvyšších výhod a mala by aj naďalej pokračovať úzka spolupráca v tejto oblasti. V súvislosti s Dohodou WTO o obchode s textilom a odevmi (ATC), v rámci tretej etapy integrácie do ATC došlo ku koordinácii s cieľom zosúladiť integračné programy Slovenska s programami ES.

Slovensko dosiahlo podstatný pokrok v prijímaní legislatívy upravujúcej výrobky dvojitého použitia, pričom teraz je táto legislatíva vo veľkej miere v súlade s acquis, i keď ďalšie zosúladiť je nevyhnutné. Plné zosúladiť s acquis, predovšetkým v oblasti povolení všeobecného vývozu, možno dosiahnuť až po vstupe Slovenska do únie.

Okrem bilaterálnych dohôd o voľnom obchode, ktoré Slovensko uzatvorilo s Chorvátskom, Estónskom, Lotyšskom, Litvou, Tureckom, Izraelom a EFTA, je Slovensko aj členom CEFTA. Je potrebné, aby Slovensko zabezpečilo plné informovanie EÚ o existujúcich obchodných dohodách a aj o akýchkoľvek rokovaniach, ktorých cieľom je uzatvoriť nové obchodné dohody s ktoroukoľvek treťou krajinou. Pred vstupom SR do EÚ bude potrebné, aby Slovensko znovu vyrokovalo alebo vypovedalo všetky medzinárodné zmluvy, ktoré uzatvorilo s tretími krajinami, a ktoré nie sú kompatibilné s budúcimi záväzkami SR ako členského štátu EÚ. Je potrebné - naliehavo - urobiť rozhodujúce kroky, aby sa dosiahol súlad bilaterálnych investičných zmlúv so záväzkami podľa Zmluvy. Ak by tak Slovensko neurobilo, znamenalo by to, že rozpor medzi bilaterálnymi investičnými zmluvami a záväzkami podľa Zmluvy by bolo nutné vyriešiť v Zmluve o prístúpení.

Plnenie požiadaviek a budúce podieľanie sa Slovenska na spoločnej obchodnej politike je záležitosť, ktorá spadá do pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR. Administratívna infraštruktúra, ktorá musí existovať v súvislosti s colnými službami, je predmetom kapitoly o colnej únii (Kapitola 25 – Colná únia). Ministerstvo zahraničných vecí SR koordinuje rozvojovú politiku, pričom Ministerstvo vnútra SR zodpovedá za humanitárnu pomoc. Ďalej je potrebné zlepšiť koordináciu pomoci poskytovanú oboma spomínanými ministerstvami v tejto oblasti a posilniť inštitucionálnu kapacitu Ministerstva zahraničných vecí SR ako aj spoluprácu s tretím sektorom.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že Slovensko bolo v dobrej pozícii splniť požiadavky ES v tejto oblasti v priebehu nasledujúcich niekoľkých rokov.

Odvtedy dosiahlo Slovensko pozitívny pokrok a celkovo vysokú úroveň zosúladenia svojej legislatívy s *acquis*, predovšetkým v oblasti exportných úverov a existujúcich administratívnych štruktúr.

Rokovania k tejto kapitole sa predbežne uzatvorili. Slovensko nežiadalo žiadne prechodné obdobia v tejto oblasti. Slovensko vo všeobecnosti spĺňa záväzky, ku ktorým sa zaviazalo v tejto oblasti v priebehu prístupových rokovaní.

V záujme ukončenia prípravy na členstvo v EÚ, musí teraz Slovensko zamerať svoje úsilie na dokončenie procesu zosúladovania legislatívy, na naliehavé prijatie rozhodujúcich krokov v otázkach opätovného vyjednania alebo vypovedania bilaterálnych investičných zmlúv, aby bolo v plnom súlade so záväzkami, ktoré vyplývajú z členstva v EÚ, na ukončenie výnimočnej suspenzie cieľ podľa doložky najvyšších výhod na určité výrobky civilného letectva najneskôr v decembri 2002, ako aj na zabezpečenie toho, že bude mať kapacitu na plné implementovanie a uplatňovanie *acquis* v tejto oblasti po vstupe do EÚ.

Kapitola 27: Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od zverejnenia predchádzajúcej Hodnotiacej správy pokračovalo Slovensko v zosúladzovaní svojej zahraničnej politiky so zahraničnou politikou Európskej únie a konštruktívne sa podieľalo na rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky.

Pravidelný **politický dialóg** ustanovený asociačnou dohodou so SR pokračuje hladko a Slovensko ďalej pokračuje v orientovaní svojej zahraničnej a bezpečnostnej politiky smerom k únii. Pokračuje v aktívnej účasti v rámci Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, vrátane účasti na zasadnutiach na úrovni politických riaditeľov, európskych korešpondentov a pracovných skupín.

Slovensko prejavilo veľký záujem o rozvoj Spoločnej európskej bezpečnostnej a obrannej politiky ako súčasť Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, a v tejto súvislosti sa aktívne zapája do komunikácie s EÚ vo formáte EÚ + 15 (t.j. európski členovia NATO, ktorí nie sú členmi EÚ a kandidáti na vstup do EÚ).

V októbri 2001 prijal parlament Vojenskú stratégiu, ktorá dopĺňa Bezpečnostnú stratégiu a Obrannú stratégiu prijaté v predchádzajúcom roku. Cieľom stratégie je modernizovať súčasnú štruktúru ozbrojených síl. Na konci minulého a začiatku tohto roku Slovensko prijalo novú legislatívu v tejto oblasti, ktorá vychádza z požiadaviek na členstvo v EÚ. Slovensko tiež prijalo nový zákon o kontrole dovozu a vývozu, vrátane kontroly dovozu a vývozu zbraní a tovarov dvojitého použitia.

Slovensko pokračovalo v pravidelnom harmonizovaní svojich postojov s **vyhláseniami a deklaráciami EÚ**, spoločnými stanoviskami, spoločnými akciami a ďalšími nástrojmi Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, vrátane negatívnych opatrení. V medzinárodných organizáciách Slovensko koordinovalo svoje postupy so spoločnými stanoviskami EÚ tak, ako aj v predchádzajúcom roku. Slovensko si udržiava dobrú povesť pokiaľ ide o implementáciu **medzinárodných sankcií a reštrikčných opatrení**. Slovensko potvrdilo vôľu prijať *acquis* pokrývajúce celú Spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku do vstupu do únie a prispôsobiť sa záväzkom z neho vyplývajúcich.

Slovensko ratifikovalo Rímsky štatút, ktorý zriadil Medzinárodný trestný súd. Prijalo novú legislatívu na boj proti terorizmu, vrátane opatrení na zamedzenie financovaniu terorizmu. Slovensko sa pripojilo k Akčnému plánu EÚ zo septembra 2001 a relevantnými spoločnými stanoviskami v otázke boja proti terorizmu a pristúpilo k príslušným medzinárodným dohovorom týkajúcich sa terorizmu.

Slovensko potvrdilo pripravenosť prispieť tak do misií jednotiek rýchleho nasadenia EÚ ako aj do civilných nástrojov EÚ v oblasti krízového riadenia. V novembri 2001 sa Slovensko zúčastnilo konferencie o zlepšení vyčlenenia síl a prostriedkov v tejto oblasti (Capabilities Improvement Conference) a na zasadnutí ministrov obrany EÚ +15 v máji 2002. Slovensko prejavilo aktívny záujem o účasť v nadchádzajúcej Policajnej misii EÚ v Bosne a Hercegovine.

V októbri 2001 slovenský parlament prijal novelu zákona o policajnom zbore, ktorý umožňuje účasť slovenských policajných zložiek v operáciách krízového riadenia SEBOP. Spolu s Poľskom a Českou republikou Slovensko vytvára spoločný útvar pre vojenské misie SEBOP.

Slovensko vynaložilo značné úsilie na podporu medzinárodných mierových misií. Podieľalo sa na misiách SFOR a KFOR a rade mierových a pozorovateľských operácií OSN, OBSE a EÚ.

Pokračovala spolupráca v rámci Višegrádskej skupiny.

Celkové hodnotenie

Vo všeobecnosti má Slovensko dobré vzťahy so susediacimi krajinami. Slovensko sa ujalo proaktívnej úlohy v podporovaní skvalitnenej bilaterálnej spolupráce a regionálnej integrácie, predovšetkým v rámci Višegrádskej skupiny.

Slovensko akceptovalo obsah a princípy obsiahnuté Kódexe správania sa štátov EÚ pri vývoze zbraní, je však potrebné vynaložiť viac úsilia na zabezpečenie implementácie jeho kritérií.

V súvislosti s administratívnou kapacitou potrebnou na implementovanie ustanovení týkajúcich sa Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, Slovensko má dobre personálne obsadené a fungujúce Ministerstvo zahraničných vecí SR. Ministerstvo má post politického riaditeľa a európskeho korešpondenta a je napojené na informačný systém siete pridružených korešpondentov (ACN), prostredníctvom ktorého EÚ komunikuje v rámci Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky s asociovanými partnermi. Tento systém funguje od jeho zriadenia v roku 2000.

Záver

Vo svojom Posudku z roku 1997 Európska komisia dospela k záveru, že Slovensko bolo v dobrom postavení efektívne splniť svoje záväzky v tejto oblasti. Komisia uviedla, že Slovensko sa aktívne účastnilo systému dialógu, ktorý mu bol poskytnutý, ako aj na vyzvanie EÚ Slovensko podporilo akcie EÚ v tomto rámci.

V období od zverejnenia spomínaného Posudku Slovensko stabilne pokračovalo v zosúladzovaní svojej legislatívy s *acquis* v oblasti Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, zosúladzovanie vo všeobecnosti značne pokročilo a v tejto etape je uspokojivé.

Rokovania k tejto kapitole boli predbežne uzatvorené. V tejto oblasti Slovensko nežiadalo žiadne prechodné obdobia. Slovensko vo všeobecnosti spĺňa záväzky, ku ktorým sa zaviazalo v tejto oblasti v priebehu prístupových rokovaní.

V záujme ukončenia prípravy na členstvo v EÚ, musí teraz Slovensko zamerať svoje úsilie na zabezpečenie toho, aby jeho zahranično-politická orientácia zostala v línii s rozvíjajúcou sa zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ, na prijatie legislatívy upravujúcej hospodárske sankcie a na dokončenie rozvoja potrebných administratívnych štruktúr.

Kapitola 28: Finančná kontrola

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od minuloročnej Hodnotiacej správy dosiahlo Slovensko v tejto oblasti ďalší pokrok.

Slovensko pokročilo v implementácii svojich systémov verejnej vnútornej finančnej kontroly. Zákon o finančnej kontrole a vnútornom audite, ktorý poskytuje rámec pre vytvorenie systému vnútorného finančného riadenia, ako aj systému vnútorného auditu, nadobudol účinnosť v januári 2002. Proces budovania inštitúcií, najmä vytvárania útvarov vnútorného auditu na ministerstvách a ostatných orgánoch štátnej správy, pokročil, ale ešte nie je ukončený. Doposiaľ boli útvary vnútorného auditu a kontroly vytvorené na Ministerstve financií SR, Ministerstve životného prostredia SR, Ministerstve hospodárstva SR, Ministerstve obrany SR, Ministerstve spravodlivosti SR, Ministerstve dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, na Generálnej prokuratúre SR a na troch krajských úradoch. Centrálny útvar pre harmonizáciu metodiky finančného riadenia a vnútorného auditu bol vytvorený priamo na Ministerstve financií SR a je funkčný od októbra 2001. Slovensko v súčasnosti pracuje na súbore implementačných nástrojov v oblasti vnútorného auditu, ako sú napríklad vykonávacie predpisy, manuály vnútorného auditu, charta vnútorného auditu, revízne záznamy vnútorného auditu a etický kódex vnútorného audítora. Etický kódex finančného kontrolóra bol prijatý v januári 2002. Špecifickou otázkou je vyjasnenie chápania rozdielu medzi úlohami vnútorného audítora a ex post finančného kontrolóra takým spôsobom, aby sa odstránila duplicita.

V roku 2002 prijalo Slovensko novelu zákona o rozpočtových pravidlách, ktorej cieľom je posilnenie riadiacej kontroly a zodpovednosti vzhľadom na verejné prostriedky, vrátane prostriedkov plynúcich z rozpočtu ES. Zákon o štátnej pokladnici, prijatý v máji 2002, upravuje vytvorenie systému štátnej pokladnice, ktorý však zatiaľ nie je funkčný. Zákon o účtovníctve, cieľom ktorého je harmonizácia s medzinárodnými účtovnými štandardmi (IAS), bol prijatý v júni 2002.

Slovensko dosiahlo značný pokrok v oblasti **externého auditu**

Novela zákona o Najvyššom kontrolnom úrade (NKÚ), zohľadňujúca nedávne zmeny v Ústave SR, nadobudla účinnosť v januári 2002. Táto novela rozširuje kompetencie NKÚ, vrátane kompetencie kontrolovať prostriedky z fondov ES, s ktorými je zaobchádzané ako s prostriedkami štátneho rozpočtu.

Taktiež špecifikuje postavenie predsedu a podpredsedu NKÚ a ruší kontrolnú kompetenciu Ministerstva financií SR nad NKÚ. NKÚ má v súčasnosti 233 zamestnancov, z toho 158 kontrolórov. Okrem sídla v Bratislave má aj regionálne kancelárie v Košiciach a Banskej Bystrici. NKÚ prijal pre svojich kontrolórov etický kódex vychádzajúci z kódexu prijatého Medzinárodnou organizáciou najvyšších kontrolných inštitúcií (INTOSAI).

Slovensko zaznamenalo pokrok v oblasti **kontroly štrukturálnych výdavkov**. Vláda SR schválila pokyny pre použitie prostriedkov z fondov ISPA, SAPARD a PHARE, ako aj postupy pre finančnú kontrolu predvstupových nástrojov. V apríli 2002 Európska komisia prijala Rozhodnutie o podmienечnom odovzdaní riadiacej právomoci pre SAPARD na plne decentralizovanom základe Agentúre SAPARD (*pozri časť A.b. - Vzťahy medzi Európskou úniou a Slovenskom*). Slovensko už začalo práce na analýze existujúcich rozdielov, ktorej vypracovanie je prvým krokom vedúcim k rozšírenému systému decentralizovanej implementácie (EDIS). Vzhľadom na EDIS pre program ISPA Slovensko nedávno podniklo prvé kroky smerom k naštartovaniu procesu. V oblasti implementácie ISPA sa dosiahol pokrok pri zavádzaní riadiaceho a kontrolného systému, avšak pre splnenie požiadaviek na finančnú kontrolu a vnútorný audit bude potrebné vykonať ďalšie kroky.

Pokrok je tiež možné konštatovať v oblasti **ochrany finančných záujmov ES**. Vláda SR poverila špecializovaný útvar v rámci Úradu vlády (Kontrolnej sekcie) aby pôsobil ako koordinačná jednotka v boji proti podvodom, zodpovedná za koordináciu všetkých legislatívnych a operačných činností súvisiacich s ochranou finančných záujmov Európskeho spoločenstva. V súčasnosti by už mala existovať efektívna spolupráca medzi OLAFom a príslušnými slovenskými inštitúciami a orgánmi. Zákon o kontrole v štátnej správe, ktorý okrem iného upravuje podmienky spolupráce medzi Úradom vlády SR a Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), bol prijatý v júli 2002.

Celkové hodnotenie

V oblasti *verejnej vnútornej finančnej kontroly* je slovenská rámcová legislatíva do veľmi veľkej miery v súlade so štandardami EÚ. Plné zosúladenie sa zabezpečí vydaním príslušných vykonávacích predpisov k zákonu o finančnej kontrole a vnútornom audite, ako aj príslušnou terciárnou legislatívou. Slovensko tiež potrebuje dokončiť vytváranie útvarov vnútorného auditu na všetkých centrách spravujúcich výdavky zo štátneho rozpočtu, pričom vnútorný audit sa musí zameriavať na systémové a výkonové funkcie finančnej kontroly. Novovytvorené útvary vnútorného auditu musia byť vybavené riadne vyškolenými a skúsenými pracovníkmi. Vzhľadom na priebežnú potrebu zabezpečenia kvalifikovaných odborníkov v tejto oblasti je potrebné vytvoriť udržateľné vzdelávacie programy. V oblasti finančného riadenia a kontrolných systémov Slovensko potrebuje posilniť ex ante funkciu finančnej kontroly prostredníctvom výdavkových a príjmových centier štátneho rozpočtu.

V oblasti *externého auditu* je Najvyšší kontrolný úrad (NKÚ) funkčne aj prevádzkovo nezávislý a jeho kontrolná činnosť uspokojivo pokrýva všetky prostriedky štátneho rozpočtu a fondov EÚ. Postupy pre podávanie správ o nálezoč NKÚ a následných opatreniach sú zavedené. Postupy NKÚ sú do veľkej miery v súlade s kontrolnými štandardmi INTOSAI. NKÚ však musí pokračovať v uplatňovaní týchto štandardov a implementačných usmernení EÚ k týmto štandardom vo svojej súčasnej práci.

Vzhľadom na kontrolu výdavkov na štrukturálne opatrenia je potrebné pokračovať v úsilí o zlepšenie schopnosti spravovať prostriedky z predvstupových a štrukturálnych fondov, najmä výrazným zvýšením administratívnych kapacít v tomto ohľade. Rovnako dôležité je vytvorenie mechanizmov na urýchlené znovuzískanie stratených prostriedkov ES (*pozri tiež kapitolu 21, Regionálna politika*). Slovensko potrebuje zosilniť a zrýchliť snahy vedúce k zavedeniu rozšíreného systému decentralizovanej implementácie najneskôr do polovice roka 2003, aby bolo možné uskutočniť akreditáciu EDIS v druhom polroku 2003.

Poverením útvaru pre koordináciu činností v oblasti proti podvodom urobilo Slovensko dôležitý krok smerom k zabezpečeniu vhodnej *ochrany finančných záujmov ES*. Je však potrebné dopracovať príslušný legislatívny rámec, ktorý tomuto útvaru umožní plniť si svoju koordinačnú funkciu. Zároveň je potrebné zabezpečiť adekvátnu administratívnu kapacitu na implementáciu *acquis* v tejto oblasti, vrátane efektívnej koordinácie medzi Sekciou kontroly, ostatnými slovenskými inštitúciami a orgánmi a OLAFom.

Záver

Vo svojom posudku z roku 1997 Európska komisia uviedla, že je ťažké posúdiť do akého rozsahu je legislatíva v oblasti finančnej kontroly skutočne implementovaná a či

kontrolné orgány majú potrebnú nezávislosť pre plnenie týchto povinností. Konštatovala, že je potrebné vyvinúť úsilie zamerané na posilnenie funkcií finančnej kontroly a auditu. Od publikovania uvedenej správy Slovensko vykazovalo stabilný pokrok, pričom však do roku 2001 bol pokrok pri rozvoji potrebných funkcií verejnej vnútornej finančnej kontroly pomalý.

Rokovania o tejto kapitole boli predbežne uzavreté. Slovensko nepožiadalo v tejto oblasti o žiadne prechodné obdobia. Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré prijalo počas prístupových rokovaní v tejto oblasti.

V záujme zabezpečenia pripravenosti na členstvo bude Slovensko musieť venovať bezodkladnú pozornosť prijatiu zostávajúcich vykonávacích predpisov a terciárnej legislatívy v oblasti verejnej vnútornej finančnej kontroly; vytvoreniu chýbajúcich útvarov vnútorného auditu na všetkých ministerstvách a orgánoch štátnej správy; posilneniu ex ante funkcie finančnej kontroly; ako aj ďalšiemu rozvoju legislatívneho rámca a administratívnych kapacít potrebných pre ochranu finančných záujmov Európskeho spoločenstva.

V snahe odstrániť tieto nedostatky Slovensko v súčasnosti posilňuje svoje administratívne kapacity, najmä zvyšovaním počtu pracovníkov a ich vzdelávaním. Úsilie je potrebné vystupňovať.

Kapitola 29: Finančné a rozpočtové ustanovenia

Pokrok zaznamenaný od predchádzajúcej Hodnotiacej správy

Od minuloročnej Hodnotiacej správy dosiahlo Slovensko v tejto určité pokrok.

Ďalší pokrok sa dosiahol v oblasti **národného rozpočtu a opatrení spolufinancovaných z prostriedkov ES**. Novela rámcovej legislatívy v oblasti rozpočtu, t.j. zákona o rozpočtových pravidlách, ktorú slovenský parlament schválil v júni 2002, obsahuje nové dôležité ustanovenia v oblasti finančných vzťahov medzi slovenským štátnym rozpočtom a všeobecným rozpočtom Európskych spoločenstiev. Novelizovaný zákon zabezpečuje, aby bolo odo dňa vstupu s prostriedkami ES zaobchádzané rovnako ako s príjmami štátneho rozpočtu a aby boli tieto prostriedky monitorované, kontrolované a vykazované v súlade so zavedenými postupmi Európskeho spoločenstva.

Novelizovaný zákon o rozpočtových pravidlách tiež zavádza viacročné rozpočtovanie s účinnosťou od januára 2003 a poskytuje legislatívny základ pre transfer príspevkov Slovenskej republiky do vlastných zdrojov ES odo dňa vstupu.

Ministerstvo financií SR spustilo reformu rozpočtových postupov a riadenia verejných výdavkov s cieľom ich ďalšieho zlepšenia. Reforma sa zameriava na centrálnu finančnú kontrolu, riadenie výdavkov štátneho rozpočtu a oboznámenie sa s rozpočtovými požiadavkami súvisiacimi so vstupom Slovenska do EÚ. Počet mimorozpočtových fondov sa znížil na dva, v porovnaní s osemnástimi pred dvoma rokmi.

V oblasti **systému vlastných zdrojov** je možné konštatovať určitý pokrok. V januári 2002 nadobudol účinnosť zákon o organizácii trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami. Aj keď v súčasnosti neexistujú žiadne postupy pre výber poplatkov z výroby

a predaja a skladovania cukru, budú zavedené v roku 2003 na základe tohto nového zákona.

Novela zákona o dani z pridanej hodnoty, ktorá nadobudla účinnosť v januári 2002, zabezpečuje ďalšie zosúladienie s legislatívou ES tým, že upravuje momentálne aplikované daňové odpočty a vratky nadmerných odpočtov. Pre účely výpočtu zdroja odvodeného od HNP sa ďalší pokrok dosiahol prijatím nového zákona o štatistike, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2002 a ktorý zabezpečuje ďalšiu harmonizáciu so štandardami ESA 95. Tretia a konečná fáza implementácie metodiky ESA 95 v národných účtoch prebieha v súčasnosti.

Pre zlepšenie administratívnej kapacity potrebnej na koordináciu finančných vzťahov s ES bol koordináčny útvar v rámci Rozpočtovej sekcie Ministerstva financií SR posilnený o ďalších pracovníkov a programom priebežného vzdelávania.

Celkové hodnotenie

Legislatívny rámec pre rozpočtové riadenie, transparentnosť a efektívnosť finančných tokov z a do rozpočtu ES je do veľkej miery zavedený. V oblasti strednodobých rozpočtových výdavkov boli zavedené všetky programovacie a monitorovacie mechanizmy, vrátane spolufinancovania. Integrácia strednodobého finančného výhľadu do rozpočtového procesu v roku 2002 je v tomto kontexte pozitívnym krokom, podobne ako prebiehajúca reforma rozpočtových postupov a verejných výdavkov.

Prípravy na uplatňovanie *acquis* v oblasti vlastných zdrojov pokračujú dobre, aj keď existuje priestor na ďalšie zlepšenie.

V oblasti tradičných vlastných zdrojov je slovenská legislatíva už teraz vo veľkej miere zosúladená s *acquis* a uplatňuje sa v súlade s Colným zákonníkom ES a jeho vykonávacími predpismi. Avšak pre účely vlastných zdrojov potrebuje Slovensko zaviesť systém poskytovania informácií o prípadoch podvodného a nezákonného konania a do vstupu bude potrebné zabezpečiť aj určité požiadavky v oblasti výkazníctva a účtovníctva (účty 'A' a 'B'). Systémy a postupy v oblasti poplatkov z cukru tiež ešte nie sú zavedené. Slovenská legislatíva v súčasnosti neobsahuje žiadne ustanovenie vyžadujúce, aby výrobcovia cukru, izoglukózy alebo inzulínového sirupu platili poplatky z produkcie cukru. Taktiež nebol identifikovaný subjekt, ktorý bude zodpovedať za výber týchto poplatkov.

V dôsledku nedávnych legislatívnych zmien, ktoré nadobudli účinnosť v januári 2002, dosiahlo Slovensko v oblasti DPH dobrý stupeň zosúladienia s *acquis*, aj keď zostáva doriešiť ešte niekoľko otázok. Pre účely vlastných zdrojov je potrebné vynaložiť značné úsilie na zabezpečenie schopnosti počítať priemernú váženú sadzbu DPH (WAR) v súlade s ESA-95 a stanoviť dopad akýchkoľvek špeciálnych dohôd prijatých v rámci kapitoly „Dane“ na bázu DPH. Slovensko by malo pokračovať v účasti na simulačnom cvičení DPH, ktoré je kľúčovým nástrojom overenia skutočnej schopnosti SR počítať a spravovať zložku vlastných zdrojov odvodenú od DPH. Samotný výber a kontrola DPH si vyžaduje zlepšenie.

Pre účely výpočtu vlastných zdrojov z HNP je štatistický systém Slovenska vo veľkej miere v súlade s požiadavkami ES. Slovensko by malo pokračovať v implementácii konceptu ESA 95 a zároveň priebežne zlepšovať kvalitu a metodiku výpočtu HNP a národných účtov, vrátane zlepšenia ich výpovednej hodnoty.

Čo sa týka administratívnej kapacity, všetky inštitúcie potrebné pre uplatnenie systému vlastných zdrojov už existujú, s výnimkou poplatkov z cukru.

Stála koordinačná jednotka v rámci Rozpočtovej sekcie Ministerstva financií SR existuje od marca 2001. Tento útvar koordinuje zavádzanie potrebných procesov, infraštruktúry a kapacít na splnenie administratívnych podmienok v oblasti vlastných zdrojov a odo dňa vstupu bude koordinovať výpočet, kontrolu a platby vlastných zdrojov, ako aj kontakty s EK a výkazníctvo v tejto oblasti.

Aj keď v súčasnosti má len troch pracovníkov, bolo prijaté rozhodnutie prijať ďalších troch, ktorí budú zodpovedať za jednotlivé typy vlastných zdrojov. Dvaja ďalší pracovníci pre oblasť vlastných zdrojov budú prijatí na Ministerstvo pôdohospodárstva SR a Štatistickom úrade SR. Budovanie kapacít bude obzvlášť dôležité z hľadiska zabezpečenia požadovaných zlepšení a uvažovanej zodpovednosti tohto útvaru za konečný výpočet bázy DPH na základe údajov poskytnutých Štatistickým úradom SR a Daňovým riaditeľstvom SR.

V oblasti kontroly vlastných zdrojov by Slovensko by malo pokračovať v úsilí zaviesť účinné nástroje pre boj proti únikom DPH a cieľ tak, aby bolo možné chrániť finančné záujmy Spoločenstva.

Okrem potreby centrálnej koordinácie riadneho výberu, sledovania a platieb prostriedkov z a do rozpočtu ES, je potrebné posilniť administratívne kapacity v kontexte relevantných politík ES tak, ako sú popísané v iných častiach tejto správy, napr. politík v oblasti finančnej kontroly, poľnohospodárstva, cieľ, daní a rozvoja vidieka.

Záver

Vo svojom posudku z roku 1997 Európska komisia konštatovala, že preto, aby bolo možné zaviesť systém sledovania, výberu a platby vlastných zdrojov súlade s predpismi Európskeho spoločenstva, bude Slovensko musieť zásadne zmeniť svoj colný systém. Navyše, pre účely správneho výpočtu zložky vlastných zdrojov odvodennej od HNP, bude potrebné výrazné zlepšenie v oblasti národných účtov tak, aby sa zabezpečila ich spoľahlivosť, homogénnosť a úplnosť. Komisia dodala, že pre koncipovanie bázy DPH určenej na výpočet vlastných zdrojov bude nevyhnutné zlepšiť štatistiku, čo by znamenalo plné zosúladenie slovenského systému DPH so smernicami ES.

Od vydania uvedeného posudku Slovensko dosiahlo v týchto oblastiach značný pokrok, najmä čo sa týka zosúladenia jeho colného systému a pokroku pri uplatňovaní ESA 95. Celkovo je možné konštatovať, že legislatívny rámec pre rozpočtové riadenie, transparentnosť a efektívnosť finančných tokov z a do rozpočtu ES, ako aj administratívne štruktúry, sú do veľkej miery zavedené.

Rokovania so Slovenskom o tejto kapitole stále prebiehajú. Slovensko vo všeobecnosti plní záväzky, ktoré na seba prijalo počas prístupových rokovaní.

V záujme ukončenia príprav na členstvo a zabezpečenia schopnosti riadne zaviesť a odvádzať príspevky krajiny do každého z vlastných zdrojov Spoločenstva sa teraz úsilie Slovenska musí zamerať najmä na zlepšenie výpočtu bázy DPH, na zlepšenie národných účtov pre účely určenia zdroja HNP, a na dokončenie implementácie

metodiky ESA 95. Taktiež je potrebné poveriť zodpovedné orgány a zaviesť príslušné postupy pre výpočet poplatkov za cukor.

3.2. Preklad *acquis* do národných jazykov

Od kandidátskych krajín sa žiada preložiť právne texty, ktoré tvoria *acquis*, do svojho jazyka ešte pred vstupom do EÚ. Samotnú primárnu a sekundárnu legislatívu tvorí veľké množstvo právnych textov, ktorých objem sa odhaduje na približne 60 000 - 70 000 strán Úradného vestníka (Official Journal). V rámci prekladov *acquis* Európsky súdny dvor vyznačil súbor kľúčových rozsudkov, ktoré je potrebné prioritne preložiť (v rozsahu zhruba 15 000 strán). Kandidátskym krajinám sa pri realizácii tohto procesu poskytuje pomoc v rámci programu Phare. S pomocou TAIEX-u bola vytvorená špeciálna databáza na ukladanie všetkých prekladov právnych aktov, a prostredníctvom ktorej kandidátske krajiny zasielajú svoje preklady Komisii a Rade. Právni korektori Komisie a Rady revidujú predložené texty; pravidelne sa schádzajú a udržiavajú kontakt s predstaviteľmi centralizovaných prekladateľských koordinačných jednotiek v jednotlivých krajinách.

Centrálna prekladateľská jednotka vytvorená pri Inštitúte pre aproximáciu práva SR má na starosti prekladanie *acquis* do slovenčiny. V súčasnosti v nej pracuje 15 osôb. Celkový stav pracovníkov tohto útvaru by mal byť 20 osôb.

K septembru 2002 bolo v účelovej databáze Komisie zaevidovaných 30 200 strán zrevidovaných textov a 16 600 strán nezrevidovaných textov. Podľa slovenských zdrojov bolo do slovenčiny doteraz preložených približne 62 000 strán Úradného vestníka, z toho vyše 30 000 zrevidovaných. V tejto oblasti je potrebné vyvíjať ďalšie nepretržité úsilie.

Patričnú pozornosť treba venovať aj príprave konferenčných tlmočníkov.

3.3. Všeobecné hodnotenie¹³

V období od vydania posudku Slovensko dosiahlo veľmi dobrý pokrok v harmonizácii legislatívy s *acquis* a čoraz väčšmi napreduje aj pri posilňovaní administratívnej kapacity. Štrukturálne nedostatky, ktoré pretrvávajú v oblastiach, ako je právo obchodných spoločností, dopravná politika, životné prostredie a finančná kontrola sa nepretržite a v značnej miere odstraňujú.

V uplynulom roku Slovensko ďalej pokročilo v harmonizácii s *acquis* a pri posilňovaní administratívnej kapacity. Osobitný pokrok dosiahlo v oblastiach, ako je slobodný pohyb tovaru, slobodné poskytovanie služieb, poľnohospodárstvo, doprava, energetika, životné prostredie, a spravodlivosť a vnútorné veci. Medzi sektory, v ktorých sa v sledovanom období dosiahol len obmedzený pokrok, patrí regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov.

Slovensko vcelku dosiahlo vysokú mieru harmonizácie s *acquis* v mnohých oblastiach a urobilo primeraný pokrok k vytvoreniu potrebných administratívnych kapacít na implementáciu *acquis* v mnohých oblastiach, hoci ešte treba vyvinúť ďalšie úsilie. Podrobné plány na odstránenie existujúcich medzier sa dohodli najmä v rámci rokovaní a v rámci akčných plánov.

¹³ Pozri "Towards the Enlarged Union: Strategy Paper and Report of the European Commission on the progress towards accession by each of the candidate countries" (Smerom k rozšírenej únii: Strategický dokument a Správa Európskej komisie o pripravenosti jednotlivých kandidátskych krajín na vstup), COM (2002) 700.

Pokiaľ ide o *vnútorný trh*, Slovensko dosiahlo dobrý stupeň harmonizácie a relatívne dobre pokročilo pri budovaní primeraných administratívnych kapacít. V oblasti *voľného pohybu tovaru* je harmonizácia z väčšej časti ukončená a administratívna kapacita je viac-menej vybudovaná. Dobre fungujú aj slovenské štandardizačné a akreditačné orgány. Treba sa zamerať na transpozíciu zostávajúceho potravinového *acquis* a na posilnenie príslušných administratívnych štruktúr. Treba predovšetkým dobudovať primeranú infraštruktúru trhového dohľadu a posilniť štruktúry verejného obstarávania. V oblasti *slobodného pohybu osôb*, kde prípravy všeobecne značne pokročili, treba zaviesť najmä prijímanie legislatívy o vzájomnom uznávaní kvalifikácií a posilniť administratívnu kapacitu na budúcu koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia. Pokiaľ ide o *slobodné poskytovanie služieb*, v uplynulom roku sa dosiahol dobrý pokrok v oblasti finančných služieb. Napriek dosiahnutej úrovni v tejto oblasti musí Slovensko sústrediť svoje úsilie na dokončenie harmonizácie, najmä v poisťovníctve, a na posilnenie administratívnych štruktúr, predovšetkým pokiaľ ide o finančný dohľad. Dobre pokročila harmonizácia v oblasti *slobodného pohybu kapitálu*, kde sa Slovensko musí zamerať najmä na posilnenie administratívnych kapacít na boj proti praniu špinavých peňazí.

V oblasti *práva obchodných spoločností* Slovensko dosiahlo dobrý stupeň harmonizácie a relatívne dobre pokročilo z hľadiska administratívnej prípravy. V uplynulom roku sa dosiahol pokrok v prijímaní legislatívy, najmä v oblasti obchodných značiek, vzorov a patentov. Treba posilniť administratívne štruktúry na boj proti pirátstvu a falšovaniu. V oblasti *politiky hospodárskej súťaže* sa dosiahol dobrý stupeň harmonizácie a vybudovali sa funkčné administratívne štruktúry. V uplynulom roku sa zaznamenali výrazné výsledky v oblasti presadzovania predpisov o štátnej pomoci. V oceliarskom sektore poskytovanie štátnej pomoci na Slovensku však ešte stále nie je v súlade s protokolom č. 2 Európskej dohody. Administratívne kapacity v tejto oblasti ako aj v protimonopolnej oblasti treba naďalej posilňovať.

Pokiaľ ide o *poľnohospodárstvo*, Slovensko pokročilo v transponovaní a implementácii *acquis*. Najmä v priebehu uplynulého roka sa dosiahla dobrá úroveň harmonizácie legislatívy vo fytozdravotnej a veterinárnej oblasti. Ďalšiu pozornosť treba venovať posilňovaniu administratívy. Treba vyvíjať úsilie na budovanie a riadne fungovanie hraničných inšpekčných staníc; potrebná je aj modernizácia potravinárskych spracovateľských podnikov. Skutočné úsilie treba vynaložiť na vybudovanie plne funkčného Integrovaného administratívneho a kontrolného systému (IACS). Na nápravu zistených nedostatkov v IACS bol vypracovaný časový harmonogram.

Pokročila harmonizácia legislatívy a administratívne prípravy v oblasti *energetiky*. Celkovo je potrebné ďalšie posilnenie administratívnych kapacít. Pokiaľ ide o jadrovú energetiku, Slovensko sa zaviazalo, že do roku 2006, resp. 2008 odstavi dva reaktory bohunickej elektrárne V1. Slovensko by malo zdokonaľiť prípravu projektovej dokumentácie, aby sa zabezpečili vyhovujúce projekty na odstavenie oboch reaktorov. V *dopravnej politike* Slovensko dosiahlo vysokú mieru harmonizácie s *acquis* a urobilo významné kroky k posilneniu administratívnych kapacít. Treba dokončiť harmonizáciu najmä v súvislosti so železničnou dopravou a vnútrozemskými vodnými cestami. Musí sa zlepšiť koordinácia medzi jednotlivými ministerstvami a orgánmi v tomto rezorte.

V oblasti *daní* dosiahlo Slovensko dobrý stupeň harmonizácie a relatívne dobre pokročilo aj pri budovaní primeraných administratívnych kapacít. Harmonizáciu v oblasti priamych aj nepriamych daní ešte stále zostáva dokončiť. Modernizáciu a daňovú správu je potrebné posilniť vzhľadom na celkovo naďalej nízky výber daní. Slovensko prijalo komplexnú a konzistentnú reformnú agendu s cieľom riešiť identifikované nedostatky. V oblasti *colnej únie* Slovensko ukončilo harmonizáciu legislatívy a v zásade vybudovalo potrebné administratívne kapacity. Pozornosť treba naďalej venovať uplatňovaniu

prevzatej legislatívy. Značné úsilie sa vynaložilo v oblasti budovania informačných systémov umožňujúcich výmenu elektronických údajov s Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi v daňovej a colnej správe, ktoré si však vyžadujú ďalšie práce.

Harmonizácia v oblasti *telekomunikácií a informačných technológií* dosiahla vysoký stupeň a budujú sa administratívne štruktúry, hoci ešte zostáva ukončiť harmonizáciu legislatívy a ďalej posilňovať administratívne štruktúry, ako aj účinne oddeliť regulačné funkcie od operačných. Očakáva sa hodnotenie ekonomických dôsledkov plnej implementácie *acquis* v oblasti všeobecných služieb.

V oblasti *sociálnej politiky a zamestnanosti* Slovensko pokročilo z hľadiska harmonizácie práva. Administratívne štruktúry sú z väčšej časti vybudované, avšak vyžadujú ďalšie posilnenie. Osobitne treba koordinovať dohľad nad transponovaným *acquis* a jeho uplatňovanie v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci. Administratívne prípravy na budúce riadenie Európskeho sociálneho fondu musia byť posilnené.

Slovensko dosiahlo harmonizáciu s *acquis* v oblasti *regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov*, ale účinné administratívne štruktúry sa vytvorili len v obmedzenej miere. V uplynulom roku boli určené riadiace štruktúry a platobný orgán na implementáciu štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Chýba však jednoznačné určenie definitívnej implementačnej štruktúry. V tejto oblasti existuje značná potreba posilnenia administratívnych kapacít. Technickú prípravu projektov uchádzajúcich sa o financovanie zo zdrojov spoločenstva treba podstatne zlepšiť. V záväzkoch prijatých počas rokovaní a v akčnom pláne boli identifikované ešte existujúce administratívne nedostatky, na ktorých odstránenie sa prijímajú potrebné kroky. V tejto oblasti treba podstatne zintenzívniť úsilie.

Pokiaľ ide o *životné prostredie*, Slovensko pokročilo v harmonizácii s *acquis* a pri budovaní potrebnej administratívnej kapacity na jeho implementáciu. Slovensko v poslednom čase výrazne zvýšilo objem environmentálnych investícií. Teraz treba zamerať úsilie na zavŕšenie transponovania legislatívy, najmä v oblasti integrovanej prevencie znečisťovania, a na implementáciu v oblasti kontroly a znižovanie výpustí nebezpečných látok, ako aj na posilnenie administratívnych kapacít. V oblasti *ochrany spotrebiteľov* harmonizácia legislatívy a posilňovanie administratívy pokročila, ešte však nie je ukončená.

Pokiaľ ide o spoluprácu v oblasti *spravodlivosti a vnútorných vecí*, Slovensko dosiahlo značnú harmonizáciu s *acquis* a administratívne štruktúry sú v podstate vytvorené. Dobre napreduje implementácia Schengenského akčného plánu. Dôraz teraz treba presunúť na posilňovanie implementácie transponovaného *acquis* a na ďalšie posilňovanie administratívnych kapacít, najmä v oblasti hraničnej kontroly a boja proti ilegálnej imigrácii a zločinu.

V oblasti *finančnej kontroly* Slovensko pokročilo v harmonizácii legislatívy a buduje potrebné inštitucionálne štruktúry. Pozornosť sa musí venovať posilňovaniu a budovaniu potrebnej administratívnej kapacity, najmä v oblasti verejnej vnútornej finančnej kontroly. Konkrétne kroky na nápravu zistených nedostatkov boli naplánované a realizujú sa. Toto úsilie treba zintenzívniť.

Pokiaľ ide o *administratívnu kapacitu*, Slovensko si z väčšej časti vybudovalo dostatočnú, hoci predbežne pomerne krehkú kapacitu na zabezpečenie efektívnej implementácie a presadzovania *acquis*, najmä v oblasti vnútorného trhu a rôznych politík spoločenstva. Slovensko musí zabezpečiť úplné fungovanie administratívnych štruktúr, najmä s cieľom garantovať jednotnú a predvídateľnú implementáciu *acquis*. Osobitnú pozornosť si vyžadujú štruktúry potrebné na implementáciu tej časti *acquis*, ktorá bude

aplikovateľná až po vstupe, najmä v súvislosti so správnym a efektívnym riadením fondov ES.

V prístupových rokovaníach sa predbežne zatvorilo 27 kapitol. Slovensko celkovo plní záväzky, ktoré prijalo počas rokovaní.

S prihliadnutím na pokrok, ktorý Slovensko dosiahlo v období od uverejnenia posudku, dosiahnutú úroveň harmonizácie a administratívnej kapacity k dnešnému dňu a doterajšie plnenie záväzkov prijatých počas rokovaní, bude podľa názoru Komisie Slovensko schopné prevziať povinnosti vyplývajúce z členstva v zhode s predpokladaným harmonogramom. V období predchádzajúcom vstupu musí Slovensko pokračovať v prípravách v súlade so záväzkami, ktoré prijalo v prístupových rokovaníach.

C. Záver:¹⁴

Kým podľa záverov posudku z roku 1997 a Pravidelnej správy z roku 1998 Slovensko neplnilo politické kritériá, Pravidelná správa z roku 1999 priniesla v tomto smere pozitívne hodnotenie po prvýkrát. Krajina odvtedy urobila značný pokrok smerom k ďalšiemu upevneniu a prehĺbeniu stability inštitúcií zaručujúcich demokraciu, právny štát, ľudské práva a rešpektovanie a ochranu menšín. Potvrdilo sa to aj v uplynulom roku. Slovensko aj naďalej plní kodanské kritériá.

Pokrok bol dosiahnutý vo vzťahu k štruktúre a fungovaniu verejnej správy, najmä zriadením Úradu pre štátnu službu a vybudovaním decentralizovaných regionálnych samospráv. Došlo k oneskoreniu pri implementácii zákona o štátnej službe. Riadne fungovanie samosprávy by mohla sťažiť skutočnosť, že presun kompetencií zo štátu na regionálnu úroveň sa neuskutočňuje ruka v ruke s fiškálnou decentralizáciou.

Ďalšie dôležité kroky na posilnenie nezávislosti súdnictva boli prijaté. Patrí k nim najmä prijatie ďalšej kľúčovej legislatívy a vytvorenie Súdnej rady. Treba plne využívať novú legislatívu a inštitúcie, aby sa zaručila odborná nestrannosť a politická neutralita súdnictva.

V boji proti korupcii, ktorá aj naďalej vyvoláva vážne obavy, možno pozorovať istý pokrok najmä vďaka ďalšej implementácii relevantných akčných plánov a vypracúvaniu etických kódexov pre verejný sektor. V tomto úsilí treba pokračovať.

Slovensko aj naďalej rešpektuje ľudské práva a slobody.

Bola posilnená najmä legislatíva a administratíva na boj proti obchodu s ľuďmi. Bol prijatý nový azylový zákon ustanovujúci medziiným zriadenie nezávislého orgánu, ktorý má konať ako druhostupňový orgán v azylovej procedúre.

Veľké úsilie bolo vynaložené v oblasti ďalšieho rozvíjania a praktického uplatňovania prístupov k ochrane menšinových práv. Obzvlášť posilnený bol najmä úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity, prehĺbila sa príslušná stratégia a zvýšili sa finančné prostriedky. V tomto úsilí treba pokračovať a prioritne ho zintenzívňovať s cieľom účinne bojovať proti diskriminácii a zlepšovať životné podmienky rómskeho obyvateľstva. Dôležitým krokom v tomto smere by bolo prijatie komplexnej antidiskriminačnej legislatívy.

Už v posudku z roku 1997 bolo uznané reformné úsilie slovenských orgánov o transformáciu ekonomiky. Od uverejnenia posudku a na pozadí meniaceho sa medzinárodného ekonomického prostredia sa zlepšila ekonomická výkonnosť Slovenska. Bola dosiahnutá makroekonomická stabilita, zrýchlili sa reformy, a slovenské orgány nepoľavujú vo svojom odhodlaní plniť hospodárske požiadavky spojené so vstupom do EÚ.

Preto sa konštatuje, že Slovenská republika je fungujúcou trhovou ekonomikou. Pokračovanie v súčasnom reformnom kurze by malo Slovenskej republike umožniť vyrovnáť sa s konkurenčnými tlakmi a trhovými silami v rámci únie.

¹⁴ Pozri "Towards the Enlarged Union: Strategy Paper and Report of the European Commission on the progress towards accession by each of the candidate countries" ("Smerom k rozšírenej únii: Strategický dokument a správa Európskej komisie o pokroku dosiahnutom jednotlivými kandidátskymi krajinami v príprave na členstvo", COM (2002) 700.

Zlepšenie by mohlo nastať v makroekonomickej situácii, ktorá si vyžaduje naliehavé opatrenia na zníženie fiškálneho deficitu aj deficitu bežného účtu platobnej bilancie. Zásadný význam majú reformy verejných výdavkov, najmä v oblasti zdravotníctva a dôchodkov a v súvislosti s dotáciami a zárukami. Problém nezamestnanosti si vyžaduje celú škálu štrukturálnych reforiem, vrátane odstránenia demotivujúceho účinku systému sociálnej ochrany a pružnejšej pracovnej legislatívy. Ďalej by sa mal posilniť dohľad nad finančným sektorom. Treba ďalej posilniť účinnú implementáciu právneho rámca pre potreby trhovej ekonomiky.

V období od vydania posudku Slovensko dosiahlo veľmi dobrý pokrok v harmonizácii legislatívy s *acquis* a čoraz väčšmi napreduje aj pri posilňovaní administratívnej kapacity. Štrukturálne nedostatky, ktoré pretrvávajú v oblastiach, ako je právo obchodných spoločností, dopravná politika, životné prostredie a finančná kontrola sa v značnej miere nepretržite odstraňujú.

V uplynulom roku Slovensko ďalej pokročilo v harmonizácii s *acquis* a pri posilňovaní administratívnej kapacity. Osobitný pokrok dosiahlo v oblastiach, ako je slobodný pohyb tovaru, slobodné poskytovanie služieb, poľnohospodárstvo, doprava, energetika, životné prostredie, a spravodlivosť a vnútro. Medzi sektory, v ktorých sa v sledovanom období dosiahol len obmedzený pokrok, patrí regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov.

Slovensko vcelku dosiahlo vysokú mieru harmonizácie s *acquis* v mnohých oblastiach a urobilo primeraný pokrok k vytvoreniu potrebných administratívnych kapacít na implementáciu *acquis* v mnohých oblastiach, hoci ešte treba vyvinúť ďalšie úsilie. Podrobné plány na odstránenie existujúcich medzier boli dohodnuté najmä počas rokovaní a v rámci akčných plánov.

V súvislosti s *vnútorným trhom*, Slovensko dosiahlo dobrý stupeň harmonizácie a relatívne dobre pokročilo pri budovaní primeraných administratívnych kapacít. V oblasti *slobodného pohybu tovaru* je harmonizácia z väčšej časti ukončená a administratívna kapacita je viac-menej vybudovaná. Dobre fungujú aj slovenské štandardizačné a akreditačné orgány. Je potrebné sa zamerať na transpozíciu zostávajúceho potravinového *acquis* a na posilnenie príslušných administratívnych štruktúr. Obzvlášť treba dobudovať primeranú infraštruktúru trhového dohľadu a posilniť štruktúry verejného obstarávania. V oblasti *slobodného pohybu osôb*, kde prípravy všeobecne značne pokročili, treba zavrieť najmä prijímanie legislatívy o vzájomnom uznávaní kvalifikácií a posilniť administratívnu kapacitu na budúcu koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia. Pokiaľ ide o *slobodné poskytovanie služieb*, v uplynulom roku sa dosiahol dobrý pokrok v oblasti finančných služieb. Napriek dosiahnutej úrovni v tejto oblasti musí Slovensko sústrediť svoje úsilie na dokončenie harmonizácie, najmä v poisťovníctve, a na posilnenie administratívnych štruktúr, predovšetkým pokiaľ ide o finančný dohľad. Dobre pokročila harmonizácia v oblasti *slobodného pohybu kapitálu*, kde sa Slovensko musí zamerať najmä na posilnenie administratívnych kapacít na boj proti praniu špinavých peňazí.

V oblasti *práva obchodných spoločností* Slovensko dosiahlo dobrý stupeň harmonizácie a relatívne dobre pokročilo z hľadiska administratívnej prípravy. V uplynulom roku sa dosiahol pokrok v prijímaní legislatívy, najmä v oblasti obchodných značiek, vzorov a patentov. Administratívne štruktúry na boj proti pirátstvu a falšovaniu je potrebné posilniť. V oblasti *hospodárskej súťaže* bol dosiahnutý dobrý stupeň harmonizácie a vybudované funkčné administratívne štruktúry. V uplynulom roku boli zaznamenané výrazné výsledky v oblasti presadzovania predpisov o štátnej pomoci. V oceliarskom sektore však poskytovanie štátnej pomoci na Slovensku nie je v súlade s protokolom č. 2

Európskej dohody. Administratívne kapacity v tejto oblasti ako aj v protimonopolnej oblasti treba naďalej posilňovať.

V oblasti *poľnohospodárstva*, Slovensko pokročilo v transponovaní a implementácii *acquis*. Najmä v priebehu uplynulého roka bola dosiahnutá dobrá úroveň harmonizácie legislatívy vo fytozdravotnej a veterinárnej oblasti. Ďalšiu pozornosť treba venovať posilňovaniu administratívy. Je potrebné vyvíjať úsilie na budovanie a riadne fungovanie hraničných inšpekčných staníc; potrebná je aj modernizácia potravinárskych spracovateľských podnikov. Náležitú vážnosť je potrebné venovať vybudovaniu plne funkčného Integrovaného administratívneho a kontrolného systému (IACS). Bol vypracovaný časový harmonogram na nápravu zistených nedostatkov v IACS.

Pokročila harmonizácia legislatívy a administratívne prípravy v oblasti *energetiky*. Naďalej je potrebné posilniť celkové administratívne kapacity. V oblasti jadrovej energetiky sa Slovensko zaviazalo odstaviť dva reaktory V1 bohunickej elektrárne do roku 2006, resp. 2008. Slovensko by malo zdokonaľiť prípravu projektovej dokumentácie, aby sa zabezpečili vyhovujúce projekty na odstavenie oboch reaktorov. V *dopravnej politike* Slovensko dosiahlo vysokú mieru harmonizácie s *acquis* a urobilo významné kroky k posilneniu administratívnych kapacít. Treba dokončiť harmonizáciu najmä v súvislosti so železničnou dopravou a vnútrozemskými vodnými cestami. Musí sa zlepšiť koordinácia medzi jednotlivými ministerstvami a orgánmi v tomto rezorte.

V oblasti *daní* dosiahlo Slovensko dobrý stupeň harmonizácie a prebieha reforma daňovej správy. Zostáva ešte dokončiť harmonizáciu v oblasti priamych aj nepriamych daní. Treba posilniť modernizáciu a podporiť potreby daňovej správy, pretože výber daní je aj naďalej celkovo nízky. Slovensko prijalo komplexnú a konzistentnú reformnú agendu s cieľom riešiť identifikované nedostatky. V oblasti *colnej únie* Slovensko skončilo harmonizáciu legislatívy a v zásade vybudovalo potrebné administratívne kapacity. Pozornosť treba venovať uplatňovaniu transponovanej legislatívy. Značné úsilie sa vynaložilo v oblasti budovania informačných systémov umožňujúcich výmenu elektronických údajov s Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi v daňovej a colnej správe, ktoré si však vyžadujú ďalšiu prácu.

Harmonizácia v oblasti *telekomunikácií a informačných technológií* dosiahla vysoký stupeň a budujú sa administratívne štruktúry. Napriek tomu ešte zostáva ukončiť harmonizáciu legislatívy a ďalej posilňovať administratívne štruktúry, súčasne je potrebné účinne oddeliť regulačné funkcie od operačných. V oblasti univerzálnych služieb sa očakáva hodnotenie ekonomických dôsledkov plnej implementácie *acquis*.

V oblasti *sociálnej politiky a zamestnanosti* Slovensko pokročilo z hľadiska harmonizácie práva. Administratívne štruktúry sú z väčšej časti vybudované, avšak vyžadujú ďalšie posilnenie. Osobitne treba koordinovať dohľad nad transponovaným *acquis* v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci a jeho uplatňovanie. Administratívne prípravy na budúce riadenie Európskeho sociálneho fondu sa musia posilniť.

Slovensko dosiahlo harmonizáciu s *acquis* v oblasti *regionálnej politiky a koordinácie štrukturálnych nástrojov*, ale účinné administratívne štruktúry boli vytvorené len v obmedzenej miere. V uplynulom roku boli ustanovené riadiace štruktúry a platobný orgán na implementáciu štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Chýba však jednoznačná definícia definitívnej implementačnej štruktúry. Existuje značná potreba posilniť administratívne kapacity v tejto oblasti. Technickú prípravu projektov treba zlepšiť tak, aby spĺňali požiadavky na financovanie zo strany spoločenstva. V záväzkoch prijatých počas rokovaní a v akčnom pláne boli identifikované ešte existujúce administratívne nedostatky, na ktorých odstránenie sa prijímajú potrebné kroky. Úsilie v tejto oblasti treba podstatne zintenzívniť.

V oblasti *životného prostredia*, Slovensko pokročilo v harmonizácii s *acquis* a pri budovaní potrebnej administratívnej kapacity na jeho implementáciu. Slovensko v poslednom čase výrazne zvýšilo investície do životného prostredia. Teraz treba zamerať úsilie na završenie transponovania legislatívy, najmä v oblasti Integrovannej prevencie znečisťovania, a na implementáciu v oblasti kontroly a vypúšťania nebezpečných látok, ako aj na posilnenie administratívnych kapacít. V oblasti *ochrany spotrebiteľov* harmonizácia legislatívy a posilňovanie administratívy pokročila, ale ešte sa neskončila.

V súvislosti so spoluprácou v oblasti *spravodlivosti a vnútra*, Slovensko dosiahlo značnú harmonizáciu s *acquis* a administratívne štruktúry sú v podstate vytvorené. Dobre napreduje implementácia Schengenského akčného plánu. Dôraz je potrebné presunúť na posilňovanie implementácie transponovaného *acquis* a na ďalšie posilňovanie administratívnych kapacít, najmä v oblasti hraničnej kontroly a boja proti ilegálnej imigrácii a zločinu.

V oblasti *finančnej kontroly* Slovensko pokročilo v harmonizácii legislatívy a buduje potrebné inštitucionálne štruktúry. Pozornosť je potrebné venovať posilňovaniu a budovaniu potrebnej administratívnej kapacity, najmä v oblasti verejnej vnútornej finančnej kontroly. Konkrétne kroky na nápravu zistených nedostatkov boli naplánované a uskutočňujú sa. Toto úsilie treba zintenzívniť.

V oblasti *administratívnej kapacity*, Slovensko vo väčšej miere vybudovalo dostatočnú, i keď stále pomerne krehkú kapacitu na zabezpečenie efektívnej implementácie a presadzovanie *acquis*, najmä v oblasti vnútorného trhu a rôznych politík spoločenstva. Slovensko musí zabezpečiť úplné fungovanie administratívnych štruktúr, najmä s cieľom garantovať jednotnú a predvídateľnú implementáciu *acquis*. Osobitnú pozornosť si vyžadujú štruktúry potrebné na implementáciu tej časti *acquis*, ktorá bude aplikovateľná až po vstupe, najmä v súvislosti so správnym a efektívnym riadením fondov ES.

V prístupových rokovaníach sa predbežne uzatvorilo 27 kapitol. Slovensko všeobecne plní záväzky, ktoré prijalo počas rokovaní.

S prihliadnutím na pokrok, ktorý Slovensko dosiahlo v období od uverejnenia posudku, dosiahnutú úroveň harmonizácie a administratívnej kapacity k dnešnému dňu a doterajšie plnenie záväzkov prijatých počas rokovaní, bude podľa názoru Komisie Slovensko schopné prevziať povinnosti vyplývajúce z členstva v súlade s predpokladaným harmonogramom. V období predchádzajúcom vstupu musí Slovensko pokračovať v prípravách v súlade so záväzkami, ktoré prijalo v prístupových rokovaníach.

D. Partnerstvo pre vstup a Akčný plán pre posilnenie administratívnych a súdnych kapacít: Globálne hodnotenie

Správa analyzuje pokrok Slovenska a celkový stav pripravenosti vo vzťahu ku kodanským kritériám a uvádza závery analýzy. Táto časť hodnotí rozsah, v akom boli splnené priority Partnerstva pre vstup a do akej miery sa dodržal harmonogram opatrení uvedených v akčnom pláne. Treba poznamenať, že Partnerstvo pre vstup aj akčný plán sú vypracované na roky 2002 a 2003, tzn. že na splnenie priorít zostáva ešte 15 mesiacov. Naviac, významný pokrok sa dosiahol na základe predchádzajúcich Partnerstiev pre vstup. Súčasné Partnerstvo sa zameriava na zostávajúce konkrétne a presne určené témy, ktoré vyžadujú viac práce pri príprave Slovenska na členstvo. Preto sa nasledujúca analýza sústreďuje len na tieto konkrétne témy a neposkytuje globálny pohľad na pripravenosť Slovenska v každej oblasti.

Zámerom Partnerstva pre vstup je stanoviť v jednotnom rámci:

- prioritné oblasti, ktorým je na základe Hodnotiacej správy Európskej komisie potrebné venovať pozornosť;
- finančné prostriedky, ktoré sú k dispozícii na pomoc kandidátskym krajinám pri realizácii týchto priorít;
- podmienky, ktoré sa pri rozhodovaní o uvedenej pomoci budú uplatňovať.

Partnerstvá pre vstup sa pravidelne revidujú s cieľom zhodnotiť dosiahnutý pokrok a stanoviť nové priority. Na základe návrhu Európskej komisie prijala v januári 2002 Európska rada revidované Partnerstvo pre vstup pre Slovensko.

Revidované Partnerstvo je pre EK a Slovenskú republiku východiskom pre spoločné vypracovanie Akčného plánu na posilnenie administratívnych a súdnych kapacít SR. Zámerom Akčného plánu je spoločne identifikovať ďalšie kroky, ktoré SR musí uskutočniť v záujme dosiahnuť primeranú úroveň administratívnych a súdnych kapacít v čase vstupu do EÚ a v tejto súvislosti zabezpečiť realizáciu všetkých potrebných opatrení a súčasne poskytnúť Slovensku cielenú pomoc v oblastiach, ktoré sú podstatné pre fungovanie rozšírenej Únie.

Budovanie primeraných administratívnych a súdnych kapacít pre členstvo v EÚ je náročná a rozsiahla úloha, ktorá si vyžaduje podrobnú prípravu v každej oblasti, na ktorú sa vzťahujú politiky a legislatíva Únie. Pri príprave individuálnych akčných plánov EK postupovala komplexným spôsobom. Všetky priority z revidovaných Partnerstiev pre vstup, ktoré sa vzťahujú na budovanie administratívnych a súdnych kapacít boli do akčných plánov zahrnuté. Každá z týchto priorít je v akčnom pláne spracovaná osobitne a pre každú boli vypracované konkrétne opatrenia.

V nasledujúcom texte sa hodnotí pokrok v plnení uvedených priorít. Za účelom zjednodušenia a zamedzenia duplicitám sa uvádza znenie *Partnerstvo pre vstup* kurzívou. Realizácia opatrení uvedených v akčnom pláne sa hodnotí a vykazuje podľa harmonogramu.

Politické kritériá

Začal sa *implementovať zákon o štátnej službe*, hoci pri prijímaní sekundárnej legislatívy došlo k omeškaniam. V súlade s akčným plánom bol vytvorený *Úrad pre štátnu službu*, hoci o niekoľko mesiacov neskôr ako sa predpokladalo. Nábor pracovníkov pre úrad

pokračuje podľa harmonogramu. Pokračovala *implementácia stratégie reformy verejnej správy*; čo sa týka prvku decentralizácie, v decembri 2001 sa konali prvé regionálne voľby. Prenos kompetencií zo štátnej na regionálnu úroveň zatiaľ nepostupuje uspokojivo rovnako ako fiškálna decentralizácia. Je potrebné zamerať sa na *školenia a odmeňovanie*. Slovensko dosiahlo značný pokrok v *posilňovaní nezávislosti a efektívnosti súdnictva, medzi iným prijatím niekoľkých zákonov*. V súlade s akčným plánom bol schválený zákon o Súdnej rade a Súdna rada bola vytvorená. *Pozornosť sa venovala systému školení, ale náležité školiace štruktúry zatiaľ neexistujú*. Pokračuje sa v *zabezpečovaní vybavenia a administratívnom posilňovaní*. *Systém súdneho manažmentu* bol zavedený ako pilotný projekt. V súlade s akčným plánom bola prijatá novela Trestného poriadku, ktorá obsahuje ustanovenia na zamedzenie duplicity medzi funkciami policajných orgánov a policajných vyšetrovateľov. Novela pomohla *zabezpečiť zodpovednosť a transparentnosť vyšetrovacích postupov*. Realizovali sa ďalšie legislatívne kroky a opatrenia na ich implementáciu, aby sa *posilnil boj proti korupcii a hospodárskej trestnej činnosti, najmä prostredníctvom pokračujúcej realizácie akčného plánu boja proti korupcii*. Funkcia *zvláštneho prokurátora pre boj s korupciou a organizovaným zločinom*, ako ju predpokladá akčný plán zatiaľ nebola vytvorená. Situácia *rómskej menšiny* sa priebežne zlepšuje, prostredníctvom dôslednejšej implementácie príslušnej stratégie, vrátane zvýšenej finančnej podpory na národnej a miestnej úrovni, hoci je stále nedostatočná. Príležitosti zamestnať sa, lepší prístup ku vzdelaniu a lepšie podmienky bývania si vyžadujú ďalšiu pozornosť. Na Úrad vlády sa v súlade s akčným plánom prijal pracovník, ktorý bude zodpovedať za riadenie projektov pre Rómov. *Implementácia legislatívy o jazykoch menšín* si vyžaduje ďalšie úsilie. *Systém nápravy pri zneužívaní moci políciou* sa zlepšil okrem iného prijatím Etického kódexu, ktorý sa v súlade s akčným plánom postupne implementuje. Z globálneho pohľadu boli priority Partnerstva pre vstup súvisiace s politickými kritériami do značnej miery splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Ekonomické kritériá

Zaznamenal sa určitý pokrok pri *zabezpečení strednodobej udržateľnosti verejných financií*. Zaviedli sa *zlepšenia v riadení verejných financií*. Zahájili sa určité reformné kroky v systéme *zdravotníctva a dôchodkového zabezpečenia*, ale väčšina potrebných opatrení na dosiahnutie fiškálnej udržateľnosti sa zatiaľ nerealizovala. *Sprivatizovali sa zostávajúce štátne banky a poisťovňa*, takže reštrukturalizácia finančného sektora je takmer ukončená. Implementujú sa *mechanizmy na riešenie zlých úverov*. Ekonomické priority Partnerstva pre vstup boli čiastočne splnené.

Schopnosť prevziať záväzky vyplývajúce z členstva

Kapitola 1: Slobodný pohyb tovaru

Určitý pokrok sa dosiahol v implementácii *acquis* v oblasti *verejného obstarávania* a Úrad verejného obstarávania funguje dobre. V súlade s akčným plánom sa zvýšil počet pracovníkov, je však potrebné ďalšie posilnenie dozoru a riešenia sťažností. Zosúladenie so *smernicami nového prístupu* je takmer úplné a pokračuje príprava na ich úplnú implementáciu ako aj na implementáciu zákona o *technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody*, taktiež pokračujú kroky na posilnenie trhového dozoru a štruktúr na posudzovanie zhody a na elimináciu doposiaľ povinnej certifikácie. V sektoroch, na ktoré sa vzťahuje *legislatíva pre jednotlivé výrobky*, vrátane oblasti farmaceutík a chemických látok, sa zosúladenie v značnej miere ukončilo a posilnila sa administratívna kapacita. Je však potrebné zosúladenie v oblasti motorových vozidiel, a čo sa týka

farmaceutík, bude potrebné implementovať centrálny postup pre schvaľovanie uvádzania liekov na trh, ako aj postup pre vzájomné uznávanie registrácií. Omeškala sa transpozícia *acquis* v oblasti *potravín*, kde je potrebné vynaložiť mimoriadne úsilie, aby sa potrebná príprava dokončila pred vstupom. V súlade s akčným plánom bol vytvorený Medzirezortný výbor pre potravinovú bezpečnosť. Realizujú sa ďalšie plánované administratívne opatrenia v oblasti potravín. V *neharmonizovanej oblasti* sa začal *screening* Slovenskej legislatívy, aby sa zabezpečil jej súlad s článkom 28 až 30 Zmluvy o ES. Na včasné ukončenie však bude potrebné vynaložiť významné úsilie. Vytvárajú sa administratívne štruktúry pre budúci monitoring v tejto oblasti. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti slobodného pohybu tovaru boli čiastočne splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 2: Slobodný pohyb osôb

V záujme *zosúladenia vzájomného uznávania odborných kvalifikácií a diplomov a zavedenia potrebných administratívnych štruktúr, vzdelávacích a školiacich programov* stále zostáva uskutočniť mnoho opatrení. Centrum pre uznávanie diplomov, ktoré má byť organizačnou zložkou Ministerstva školstva je v súlade s akčným plánom potrebné ustanoviť za kontaktný bod a národného koordinátora pre všeobecnú systémovú smernicu. Vo vzťahu k naliehavej priorite *odborných kvalifikácií, získaných pred harmonizáciou SR* zatiaľ neprijala všetky opatrenia na zabezpečenie, aby odborníci spĺňali od dátumu vstupu všetky požiadavky stanovené v smerniciach pre oblasť medicíny. Pokročilo sa v *posilňovaní administratívnych štruktúr pre koordináciu sociálneho zabezpečenia*. Tak ako predpokladá akčný plán, zdroje pracovníkov (počty) a odbornosť pracovníkov styčných orgánov a iných inštitúcií, ktoré koordinujú programy sociálneho zabezpečenia boli posilnené, ale databázy sociálneho poistenia si vyžadujú ďalšie zlepšenie. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti slobodného pohybu osôb boli čiastočne splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje čiastočne.

Kapitola 3: Slobodné poskytovanie služieb

Dosiahol sa pozitívny pokrok v *zosúlad'ovaní a implementácii smerníc o finančných službách* Legislatíva SR je v súlade s relevantným *acquis* o bankovníctve; implementácia pravidiel ES v oblasti investičných služieb a trhov s cennými papiermi pokročila, zatiaľ však nie je ukončená. Ďalší pokrok je nevyhnutný v sektore poisťovníctva, predovšetkým v zosúladení legislatívy a administratívnej kapacity, vrátane zvýšenia počtu pracovníkov v roku 2002 v súlade s akčným plánom. Celkový rámec pre *dozor nad finančnými službami* bol posilnený. V súlade s akčným plánom sa posilnila *administratívna kapacita úradu na ochranu údajov* a to prijatím 4 nových právnikov v roku 2002. Priority partnerstva pre vstup v oblasti slobodného poskytovania služieb boli čiastočne splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 4: Slobodný pohyb kapitálu

Postupne sa zmiernili *obmedzenia pre inštitucionálnych investorov*. Uskutočnili sa kroky na *posilnenie inštitúcií a postupov dohľadu*. Pokiaľ sa jedná o administratívne kapacity, má Úsek bankového dohľadu Národnej banky Slovenska nedostatok kvalifikovaných zdrojov. Rozvinula sa spolupráca medzi oboma inštitúciami dohľadu. Čo sa týka *platobných systémov*, pokrok sa dosiahol pri tvorbe vhodnej a efektívnej platobnej infraštruktúry v súlade s akčným plánom. V oblasti boja proti praniu špinavých peňazí SR zabezpečuje *dodržiavanie odporúčaní riadiacej skupiny pre finančné konanie*.

Pokračuje *posilňovanie Úradu finančnej polície tak, ako to predpokladá* akčný plán. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti slobodného pohybu kapitálu boli čiastočne splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 5: Právo obchodných spoločností

S ďalším zosúladením legislatívy v oblasti ochranných znáмок a autorských práv, ktoré sa dosiahlo v sledovanom období, je *zosúladenie legislatívy v oblasti duševného a priemyselného vlastníctva* takmer úplné a pokračuje príprava zostávajúcich zákonov. *Naliehavá priorita, ktorou je presadzovanie práv duševného vlastníctva, posilňovanie administratívnej kapacity a boj proti falšovaniu* sa postupne rieši. Školenia pre vykonávacie orgány, vrátane školení pre sudcov a prokurátorov sa realizujú v súlade s akčným plánom a je potrebné, aby pokračovali aj v budúcnosti. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti práva obchodných spoločností boli čiastočne splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu čiastočne pokračuje.

Kapitola 6: Hospodárska súťaž

Legislatíva v oblasti štátnej pomoci ako aj antitrustová legislatíva je v značnej miere zosúladená; *administratívna kapacita Úradu pre štátnu pomoc* bola výrazne posilnená; a zlepšilo sa *presadzovanie pravidiel* v oblasti antitrustu a v oblasti štátnej pomoci, vrátane zosúladenia nekompatibilných programov pomoci. Pozornosť si zasluhuje aj zlepšenie v príprave *inventáru štátnej pomoci a výročných správ o poskytnutej štátnej pomoci* v súlade s požiadavkami EK. Potrebné je pokračovať vo zvyšovaní *povedomia* o pravidlách u všetkých účastníkov trhu a poskytovateľov pomoci a v zlepšovaní *školenia súdnictva v oblasti hospodárskej súťaže*. V súlade s akčným plánom sa upustilo od plánovaného zlúčenia Úradu pre štátnu pomoc a Protimonopolného úradu. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti slobodného pohybu tovarov boli v značnej miere splnené. Opatrenie akčného plánu bolo prehodnotené a následne zrušené.

Kapitola 7: Poľnohospodárstvo

Prijatím nového rámcového zákona o veterinárnej starostlivosti a novelou Zákona o fytosanitárnej starostlivosti sa dosiahol zásadný pokrok v plnení naliehavej priority *zabezpečiť súlad veterinárnej a fytosanitárnej legislatívy*. Čo sa týka naliehavej priority *posilniť inšpekčné štruktúry* najmä v oblasti hraničných kontrolných staníc (HKS) na budúcej vonkajšej hranici, zatiaľ bolo ukončené len budovanie HKS vo Vyšnom Nemeckom. Požiadavky ES v oblasti kvality neboli úplne splnené. Čo sa týka implementácie a uplatňovania legislatívy o TSE (*Transmissible Spongiform Encephalopahties*), vrátane testovania chorôb zvierat realizuje SR testovacie opatrenia na TSE na takmer rovnakej úrovni ako krajiny EÚ. Administratívne prípravy postupujú v súlade s akčným plánom. Súlad s *acquis* sa dosiahol v oblasti epidemiologického dozoru, systému kafilérií, odstraňovania a odbúravania špecifických rizikových látok zo zákazu krmív a zákaz skrmovania mäsokostnej múčky prežúvavcami. SR dobudovala *administratívnu kapacitu* na Ministerstve pôdohospodárstva, Štátnej veterinárnej a potravinovej správe a Ústrednom kontrolnom a skúšobnom ústave pôdohospodárstva; je však potrebné ďalšie posilnenie inštitucionálnych štruktúr. *Integrovaný administratívny a kontrolný systém* zatiaľ nebol vytvorený. Stratégia pre implementáciu tohto systému je plánovaná v akčnom pláne na prvý štvrtrok 2003. V súčasnosti prebieha v súlade s

akčným plánom *registrácia vinohradov*. Bolo prijaté rozhodnutie o vytvorení Platobnej agentúry k dátumu vstupu, predtým je však potrebné prijať právny rámec. Dosiahlo sa zosúladenie *klasifikácie jatočných tiel ošipaných* a v súlade s akčným plánom prebiehajú školenia. Zatiaľ sa nezrealizovalo posilnenie administratívnych štruktúr potrebných pre vypracovávanie, implementáciu, riadenie, monitorovanie, kontrolu a hodnotenie *programov rozvoja vidieka*, financovaných zo zdrojov ES, rovnako vláda zatiaľ neprijala agroenvironmentálny program tak, ako to predpokladá akčný plán. Vo vzťahu k potravinovej bezpečnosti akčný plán predpokladá *modernizáciu prevádzok na spracovanie potravín*. Zatiaľ čo všetky spracovateľské subjekty už boli predmetom inšpekcie a boli vypracované plány ich modernizácie, ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť na dôkladnú implementáciu týchto plánov. V súlade s akčným plánom bol vytvorený nový orgán pre potravinovú bezpečnosť - Štátna veterinárna a potravinová správa. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti poľnohospodárstva boli čiastočne splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu vo väčšine prípadov pokračuje.

Kapitola 9: Doprava

Čo sa týka *zosúladenia legislatívy a posilnenia administratívnej kapacity*, spomínanej tiež v akčnom pláne sa v oblasti cestnej dopravy dosiahol pokrok. Ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť na transpozíciu a implementáciu sociálnych pravidiel pre prevádzky domácej cestnej dopravy. Rovnako je potrebné uskutočniť kroky na zlepšenie administratívnej kapacity v sektore vnútrozemskej plavby. V sektore železníc sa uskutočnili zásadné kroky vo vzťahu k budúcej organizácii slovenských železníc. Ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť na úplné zosúladenie slovenskej legislatívy s revidovaným *acquis* pre oblasť železničnej dopravy. Čo sa týka *vytvorenia a efektívneho fungovania nezávislého orgánu pre vyšetrovanie leteckých nehôd*, na Slovensku existuje príslušná legislatíva. Teraz je potrebné zabezpečiť sfunkčnenie tohto orgánu. Z celkového pohľadu možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti dopravy boli čiastočne splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 10: Dane

Pokročilo sa v *zosúladovaní legislatívy* v oblasti *DPH a spotrebných daní*, ďalšie kroky je však potrebné uskutočniť najmä v oblasti spotrebných daní. Naďalej ostávajú v platnosti niektoré *diskriminačné opatrenia*, vo vzťahu k *dovozom* obmedzeného rozsahu tovarov. Pokračuje sa v hodnotení legislatívy, s cieľom zabezpečiť *súlad s kódexom vedenia daňových opatrení týkajúcich sa zdaňovania právnických osôb*. Smernica Rady o držaní, pohybe a monitorovaní výrobkov podliehajúcich spotrebnej dani ešte nebola plne transponovaná. Hoci je potrebné uskutočniť ďalšie opatrenia, v súlade s akčným plánom prebieha rozsiahla reforma na *posilnenie administratívnej kapacity*. Pripravuje sa riešenie naliehavej priority vyplývajúcej z akčného plánu, ktorou je vybudovanie *systémov IT na výmenu údajov so Spoločenstvom a členskými štátmi*. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti daní sa plnia. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 12: Štatistika

Slovenský štatistický úrad venoval náležitú pozornosť zabezpečovaniu vhodných IT, ľudských a finančných zdrojov v záujme *ďalšieho posilnenie štatistickej kapacity, vrátane regionálnej úrovne*. V roku 2002 bol v súlade s akčným plánom personálne

posilnený predovšetkým Štatistický úrad. Táto priorita Partnerstva pre vstup bola do značnej miery splnená. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 13: Sociálna politika a zamestnanosť

Dosiahol sa pokrok pri presadzovaní sociálneho *acquis*, najmä v oblasti *zdravia a bezpečnosti pri práci*. Čiastočne boli posilnené *administratívne štruktúry a štruktúry na presadzovanie acquis*. V súlade s akčným plánom boli posilnené *inšpektoráty práce*; bol určený orgán zodpovedný za transponovanie smernice o vysielaní pracovníkov a vytvorilo sa Informačné centrum ochrany práce. Zvyšovanie počtu pracovníkov prebieha podľa akčného plánu. Nedosiahol sa pokrok v prijímaní *antidiskriminačnej legislatívy* a zatiaľ nebol vytvorený výkonný orgán zodpovedný za jej implementáciu, ako sa predpokladalo v akčnom pláne. Dosiahol sa pokrok v oblasti *verejného zdravia*, najmä v oblasti *dohľadu a kontroly prenosných chorôb*. V súlade s akčným plánom sa zahájila spolupráca SR a EÚ v oblasti terénnych štúdií, ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť na vybudovanie systému monitorovania zdravia v SR tak, aby sa zabezpečila porovnateľnosť údajov a indikátorov s EÚ. Ďalej sa podporoval *bipartitný sociálny dialóg*. Zahájila sa príprava na budúcu účasť v *Európskej stratégii sociálneho zapojenia*. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti sociálnej politiky a zamestnanosti boli čiastočne splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 14: Energetika

SR akceptovala *odporúčania Správy Európskej Rady o "Jadrovej bezpečnosti v kontexte rozšírenia"*, a v súčasnosti ich implementuje. V máji 2002 bol vypracovaný "*Aktualizovaný koncepčný plán odstavenia jadrových reaktorov Bohunice V1*", vyžaduje si však ďalšiu konkretizáciu, schválenie a realizáciu. V súlade s akčným plánom sa pokračuje vo zvyšovaní *jadrovej bezpečnosti* v jadrových elektrárnach Bohunice V2 a Mochovce. SR dosiahla pozitívny pokrok pri *budovaní zásob ropy*, vrátane zvýšenia počtu pracovníkov v roku 2002 v súlade s akčným plánom a v príprave na *vnútorný trh* (smernice o elektrine a plyne), vrátane vytvorenia prevádzkovateľa prenosovej sústavy. Je však potrebné ďalej posilniť administratívnu kapacitu pre vnútorný energetický trh. V súlade s akčným plánom vstúpili v máji 2002 do platnosti vládne nariadenia o energetickom označovaní domácich spotrebičov; celkovo sa dosiahol iba malý pokrok v oblasti *energetickej efektívnosti a využívania obnoviteľných zdrojov energie*. Vo všeobecnosti možno konštatovať, priority Partnerstva pre vstup v oblasti energetiky boli čiastočne splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 19: Telekomunikácie a informačné technológie

SR zatiaľ neukončila *zosúlad'ovanie legislatívy s acquis*. Aj keď sa prijatím zákona o poštových službách pokročilo v sektore pôšt, nepokročilo sa v zosúlad'ovaní legislatívy v sektore telekomunikácií, vzhľadom na to, že Národná rada SR neschválila v sledovanom období predložené novely zákonov. Zatiaľ neboli oddelené funkcie regulácie od vlastníckych funkcií, čo je rovnako úlohou z akčného plánu a príslušné ministerstvo aj naďalej vykonáva vlastnícke práva štátu. Táto priorita Partnerstva pre vstup bola teda splnená len v obmedzenom rozsahu. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu čiastočne pokračuje.

Kapitola 20: Kultúra a audiovizuálna politika

V súlade s akčným plánom sa finančne aj personálne posilnila *administratívna kapacita Rady pre rozhlasové a televízne vysielanie*. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti kultúry a audiovizuálnej politiky boli splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 21: Regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov

SR splnila naliehavú prioritu zabezpečiť teritoriálnu organizáciu, ktorá umožní efektívne implementovať nariadenia týkajúce sa štrukturálnych fondov. Právny rámec, ktorý umožňuje implementáciu *acquis* bol takmer dokončený. V súlade s akčným plánom sa určili orgány zodpovedné za implementáciu štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, najmä riadiace orgány a jedna platobná agentúra. Napriek tomu sa priorita súvisiaca s jasným rozdelením zodpovedností, vytvorením efektívnej medzirezortnej koordinácie a najmä posilnením administratívnej kapacity splnila len v obmedzenej miere. Vypracovanie plánovacích dokumentov pre implementáciu štrukturálnych fondov ES relevantnými ministerstvami pokračuje s miernym omeškaním. Čo sa týka monitorovacieho a hodnotiaceho systému, nedosiahol sa žiadny pokrok. Realizácia opatrení vyplývajúcich z akčného plánu, ktoré sa týkajú finančného manažmentu a postupov kontroly sú naplánované na rok 2003. Nesplnila sa priorita súvisiaca s prípravou technického projektu pre projekty zo štrukturálnych a kohézneho fondu, ktorá je zároveň úlohou z akčného plánu. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti regionálnej politiky boli čiastočne splnené. Harmonogram stanovený v akčnom pláne sa čiastočne dodržiava.

Kapitola 22: Životné prostredie

Určitý pokrok sa dosiahol v *transpozícii acquis* v oblasti kvality ovzdušia, kontroly priemyselného znečistenia a manažmentu rizík a odpadov. Pozitívny pokrok sa dosiahol v oblasti kvality vôd a ochrany prírody. Náležitú pozornosť je naďalej potrebné venovať *implementácii acquis* v oblasti odpadového hospodárstva, kvality vôd a najmä kontrole priemyselného znečistenia. Ďalšiu pozornosť si vyžaduje *princíp integrácie požiadaviek ochrany životného prostredia do definovania a implementácie všetkých ostatných sektorových politík*. SR uskutočnila celý rad krokov na rozvoj *administratívnej kapacity* v oblasti životného prostredia. Administratívna kapacita SR na implementovanie *acquis* ES v oblasti životného prostredia si stále vyžaduje náležitú pozornosť, čo je zároveň úloha vyplývajúca z akčného plánu. Schválilo sa zvýšenie počtu pracovníkov platených zo štátneho rozpočtu o 199 osôb v roku 2002 a toto úsilie by malo pokračovať aj v budúcnosti. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti životného prostredia boli v značnej miere splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 23: Ochrana spotrebiteľa a zdravia

Pokračuje sa v *zosúladzovaní legislatívy*, pričom je potrebné transponovať ešte časť legislatívy. Implementácia opatrení podľa akčného plánu týkajúca sa *dobudovania orgánov trhového dozoru* v značnej miere napreduje. Administratívne štruktúry boli vybudované a teraz je potrebné zabezpečiť, aby efektívne plnili funkciu trhového dozoru vo vyvíjajúcom sa legislatívnom prostredí pred aj po vstupe do EÚ. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti ochrany spotrebiteľa a zdravia

boli do značnej miery splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 24: Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútra

SR pokračuje v *implementácii aktualizovaného Schengenského akčného plánu*. Vláda uskutočnila administratívne opatrenia v súlade s akčným plánom vo vzťahu k Schengenskému informačnému systému. Zaznamenal sa významný pokrok pri *zosúladovaní legislatívy v oblasti ochrany údajov*, najmä prijatím nového zákona o ochrane osobných údajov v septembri 2002. Vláda prijala viaceré administratívne a právne opatrenia v záujme *modernizácie infraštruktúry na budúcich vonkajších hraniciach EÚ*. Naďalej je však potrebné venovať pozornosť posilneniu kapacity *kontroly hraníc SR s cieľom bojovať proti ilegálnej imigrácii*. SR dosiahla pozitívny pokrok v *zosúladovaní vízovej politiky s politikou EÚ*, najmä v prijatím nového Zákona o pobyte cudzincov, ktorý vstúpil do platnosti v apríli 2002. V súlade s akčným plánom je od februára 2002 v prevádzke centrálny vízový orgán a v apríli 2002 vznikla národná jednotka boja proti ilegálnej migrácii. Nový zákon o azyle prijatý v júni 2002 predpokladá *možnosť pôsobenia krajských súdov SR ako odvolacích súdov proti rozhodnutiam správnych orgánov v azylovom konaní*. V oblasti policajnej spolupráce a boja proti organizovanému zločinu prijatím novely Trestného poriadku SR významne pokročila v zosúladovaní legislatívy. Je však potrebné naďalej vynakladať úsilie na *boj proti organizovanému zločinu, vrátane obchodovania s ľuďmi a drogami*. V súlade s akčným plánom začalo efektívne fungovať oddelenie na odhaľovanie obchodovania s ľuďmi a sexuálneho vykorisťovania v rámci Úradu organizovanej trestnej činnosti Prezídia policajného zboru. Odbory policajného zboru zodpovedné za boj proti organizovanému zločinu by mali byť v priebehu rokov 2002-2003 ďalej personálne posilňované. Posilnila sa aj *kapacita riešiť pranie špinavých peňazí* a SR zabezpečuje dodržiavanie odporúčaní riadiacej skupiny pre financie; v súlade s akčným plánom pokračuje posilňovanie úradu finančnej polície. Pokračovala *implementácia národného programu proti drogám*. Dosiahol sa ďalší pokrok v zabezpečovaní implementácie nástrojov Spoločenstva v oblasti *súdnej spolupráce v občianskych záležitostiach a zabezpečovaní lepšej koordinácie medzi orgánmi a inštitúciami, ktoré fungujú v oblasti justície a vnútra*. Uskutočnili sa prvé kroky v záujme dokončenia *zosúladovania s Dohovorom o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev a jeho Protokolov*. Pokračuje plnenie predpokladov pre uzavretie dohody o spolupráci s *Europolom*. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti justície a vnútra boli splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 25: Colná únia

Čo sa týka naliehavej priority zrýchlenia *implementácie stratégie informačných technológií colnej správy SR* dosiahla od poslednej Hodnotiacej správy značný pokrok v oblasti colných informačných systémov. V júni 2002 začala práca na novom automatizovanom systéme spracovania zadávaných údajov, ktorý sa má inštalovať vo všetkých colných úradoch. Čo sa týka *náležitého riadenia všetkých aspektov politik Spoločenstva riadených colnými orgánmi* a najmä vo vzťahu k spoločnej poľnohospodárskej politike, bola v rámci Colného riaditeľstva v súlade s akčným plánom vytvorená pracovná skupina, ktorej úlohou je pripraviť koncepciu postupov colnej správy na implementovanie relevantných ustanovení spoločnej poľnohospodárskej politiky. Čo sa týka *vytvorenia všetkých potrebných špecializovaných organizačných jednotiek* v súlade so zákonom o orgánoch štátnej správy v *colníctve a snahy na posilnenie colnej etiky*, by v súlade s akčným plánom mal byť do konca roku 2002 vytvorený colný

kriminálny útvar. Priority partnerstva pre vstup v oblasti cieľ boli teda do značnej miery splnené. Implementácia opatrení v zmysle akčného plánu pokračuje.

Kapitola 26: Vonkajšie vzťahy

SR pokračovala v informovaní Európskej únie o rokovaníach zameraných na uzatvorenie nových obchodných dohôd s tretími krajinami. SR musí vynaložiť ďalšie úsilie a prijať potrebné opatrenia v záujme prerokovania alebo odstúpenia od všetkých *medzinárodných dohôd a zmlúv, vrátane bilaterálnych investičných zmlúv* uzatvorených s tretími krajinami, ktoré nie sú zlučiteľné so záväzkami budúceho členského štátu EÚ. Táto priorita Partnerstva pre vstup bola splnená čiastočne.

Kapitola 28: Finančná kontrola

Vo vzťahu k naliehavej priorite *dokončiť prijímanie vykonávacích predpisov* pre Verejnú vnútornú finančnú kontrolu v súčasnosti SR v súlade s akčným plánom pracuje na súbore implementačných nástrojov pre vnútorný audit, ako sú manuály vnútorného auditu, charta vnútorného auditu, revízne záznamy vnútorného auditu. Bol prijatý Etický kódex vnútorného audítora. Zatiaľ boli útvary vnútorného auditu vytvorené na 6 ministerstvách, na Generálnej prokuratúre SR a na 3 krajských úradoch. Je potrebné dokončiť proces vytvárania útvarov vnútorného auditu na všetkých ministerstvách a orgánoch štátnej správy. Centrálny útvar pre harmonizáciu metodiky finančného riadenia a vnútorného auditu bol vytvorený priamo na Ministerstve financií SR a je funkčný od októbra 2001.

V oblasti *externého auditu* sa významne posilnila celková funkčná kapacita Najvyššieho kontrolného úradu, ktorý má v súčasnosti 229 zamestnancov. NKÚ dosiahol uspokojivú úroveň organizačnej, prevádzkovej a finančnej nezávislosti. NKÚ do veľkej miery splnil požiadavky na dodržiavanie štandardov auditu Medzinárodnej organizácie najvyšších kontrolných inštitúcií (INTOSAI), naďalej však musí uvedené požiadavky zahŕňať do svojej bežnej práce. Vláda SR poverila špecializovaný útvar v rámci Úradu vlády (Kontrolnej sekcie) aby pôsobil ako koordinačná jednotka v boji proti podvodom. Legislatívny rámec a administratívna kapacita na ochranu finančných záujmov Spoločenstva by sa mali ďalej rozvíjať. Vo vzťahu k zabezpečeniu riadneho využívania, kontroly, monitorovania a hodnotenia *predvstupového financovania ES* SR v súlade s akčným plánom prijala postupy pre finančnú kontrolu predvstupových nástrojov. V apríli 2002 bola akreditovaná agentúra SAPARD. Rozbehla sa implementácia opatrení odsúhlasených vládou na základe správy vypracovanej pracovnou skupinou na vysokej úrovni. Celkovo možno konštatovať, že priority Partnerstva pre vstup v oblasti finančnej kontroly boli v značnej miere splnené. Harmonogram stanovený v akčnom pláne sa v podstatnej miere dodržiava.

Prílohy

***Dohovory o ľudských právach ratifikované kandidátskymi krajinami,
15. september 2002***

<i>Dodržiavanie nasledujúcich dohovorov a protokolov</i>	BG	CY	CZ	EE	HU	LV	LT	MT	PL	RO	SK	SI	TK
ECHR (Európsky dohovor o ľudských právach)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Protokol 1 (právo na majetok)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Protokol 4 (sloboda pohybu a i.)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
Protokol 6 (trest smrti)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
Protokol 7 (ne bis in idem)	X	X	X	X	X	X	X	O	O	X	X	X	O
Európsky dohovor na zabránenie mučeniu	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Európska sociálna charta	O	X	X	O	X	X	O	X	X	O	X	O	X
Revidovaná Európska sociálna charta	X	X	O	X	O	O	X	O	O	X	O	X	O
Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín	X	X	X	X	X	O	X	X	X	X	X	X	O
ICCPR (Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
Opčný protokol k ICCPR (právo na individuálnu komunikáciu)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
Druhý opčný protokol k ICCPR (trest smrti)	X	X	O	O	X	O	X	X	O	X	X	X	O
ICESCR (Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
CAT (Dohovor na zabránenie mučeniu)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
CERD (Dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O
CEDAW (Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Opčný protokol k CEDAW	O	X	X	O	X	O	O	O	O	O	X	O	O
CRC (Dohovor o právach dieťaťa)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

X = Dohovor je ratifikovaný

O = Dohovor **NIE JE** ratifikovaný

BG= Bulharsko; CY= Cyprus; CZ= Česká republika; EE= Estónsko; HU= Maďarsko; LV= Lotyšsko; LT= Litva; MT= Malta; PL= Poľsko; RO= Rumunsko; SK= Slovenská republika; SV= Slovinsko; TK= Turecko

Štatistické údaje

	1997	1998	1999	2000	2001
Základné údaje	v 1000				
Počet obyvateľov (priemer)	5.383	5.391	5.395	5.401	5.380
	v km²				
Celková rozloha	49.030	49.035	49.035	49.035	49.035

Národné účty	1000 mil. slov. korún				
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	708,6	775,0	835,7	908,8	989,3
	1000 mil. ECU/euro				
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	18,6	19,6	18,9	21,3	22,8
	ECU/euro				
Hrubý domáci produkt na obyvateľa a) v bežných cenách	3.500	3.600	3.500	4.000	4.200
	% zmena oproti predchádzajúcemu roku				
Hrubý domáci produkt v stálych cenách (nár. mena)	5,6	4,0	1,3	2,2	3,3
Rast zamestnanosti	-1,1	1,5	-3,2	-2,5	:
Rast produktivity práce	6,8	2,4	4,7	4,9	:
	v štandardoch kúpnej sily (PPS)				
Hrubý domáci produkt na obyvateľa a) v bežných cenách	9.600	10.100	10.500	10.500	11.100
	% hrubej pridanej hodnoty b)				
Štruktúra produkcie	5,6	5,3	4,7	4,5	4,6
- Poľnohospodárstvo	27,5	27,1	29,2	28,9	27,5
- Priemysel (s výnimkou stavebníctva)	7,2	7,1	5,5	5,3	5,2
- Stavebníctvo	59,8	60,5	60,7	61,4	62,7
- Služby					
	ako % hrubého domáceho produktu				
Štruktúra výdavkov	74,3	75,9	76,1	70,7	73,2
- Výdavky na konečnú spotrebu	50,3	51,7	52,7	52,1	53,9
- domácnosti a NPISH	21,7	21,8	19,8	18,6	19,3
- verejná správa	34,3	36,2	30,3	29,3	31,9
- Hrubá tvorba fixného kapitálu	1,0	-1,5	-2,1	:	:
- Obrátkovosť zásob	56,1	59,2	61,0	71,8	75,9
- Vývoz tovaru a služieb	65,6	69,9	65,4	74,2	84,6
- Dovoz tovaru a služieb					

Miera inflácie	% zmena oproti predchádzajúcemu roku				
Index spotrebiteľských cien	6,0	6,7	10,8	12,3	:

Platobná bilancia	mil. ECU/euro				
-bežný účet	-1.725	-1.893	-1.088	-772	-1.960g
-obchodná bilancia	-1.836	-2.097	-1.035	-994	:
Vývoz tovaru	8.503	9.555	9.572	12.872	:
Dovoz tovaru	10.339	11.652	10.607	13.866	:
-Čisté služby	66	17	47	475	:
-Čistý príjem	-110	-140	-283	-380	:
-Čisté bežné transfery	154	327	184	128	:
-z toho: vládne transfery	8	0	-1	-6	:
- PZI (čisté) prílev	154	504	306	2.317	1.414g

Verejné financie	v % hrubého domáceho produktu				
Deficit/prebytok verejnej správy	-5,7	-4,7	-6,4	-12,8	-5,6p
Dlh verejnej správy	29,7	28,9	40,2	45,2	44,1p

Finančné ukazovatele	v % hrubého domáceho produktu				
Hrubý zahraničný dlh celej ekonomiky f)	31,1	39,8	41,7	33,4	:
	ako % vývozu				
Hrubý zahraničný dlh celej ekonomiky f)	53,7	65,0	67,8	45,6	:
Menové agregáty	1000 mil. ECU /euro				
- M1 h)	4,3	3,4	3,6	4,3	5,3
- M2 h)	11,8	10,9	12,4	13,8	15,9
- M3	:	:	:	:	:
Celkové úvery h)	12,4	12,2	13,6	13,9	16,1
Priemerné krátkodobé úrokové sadzby	% per annum				
- Sadzba pre jednodňové peniaze i)	24,6	14,5	11,5	8,0	7,4
- Sadzba pre úvery	15,1	14,5	10,7	9,8	9,7
- Sadzba pre vklady	11,4	15,3	14,5	8,9	6,2
Výmenný kurz ECU/EUR	(1ECU/euro = ... slovenských korún)				
- Priemer za obdobie	38,11	39,54	44,12	42,60	43,30
- Koniec obdobia	38,43	43,21	42,40	43,93	42,78
	1990=100				
- Platný index výmenného kurzu	72,2	70,0	63,0	63,7	61,1
Rezervné aktíva	mil. ECU/euro				
- Rezervné aktíva (vrátane zlata) h)	3.261	2.820	3.722	4.715	5.045
- Rezervné aktíva (okrem zlata) h)	2.922	2.497	3.358	4.338	4.691

Vonkajší obchod c)	mil. ECU/euro				
Obchodná bilancia	-1.836	-2.097	-1.025	-980	-2.383
Vývoz	8.503	9.555	9.602	12.876	14.104
Dovoz (FOB)	10.339	11.652	10.627	13.856	16.487
	predchádzajúci rok = 100				
Obchodné podmienky	:	:	:	:	:
	ako % celkového objemu				
Vývoz do EU-15	47,1	55,7	59,4	59,0	59,9
Dovoz z EU-15	43,8	50,1	51,7	48,9	49,8

Demografia	na 1000 obyvateľov				
Miera prirodzeného prírastku	1,3	0,8	0,7	0,4	-0,2
Čistá miera migrácie (vrátane korekcií)	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2
	na 1000 živo narodených detí				
Dojčenská úmrtnosť	8,7	8,8	8,3	8,6	6,2
Predpokladaná dĺžka života :	pri narodení				
Muži:	68,9	68,6	69,0	69,1	:
Ženy:	76,7	76,7	77,0	77,2	:

Trh práce (Prieskum pracovnej sily)	% obyvateľstva				
Miera ekonomickej aktivity (15 - 64)	:	:	69,0	69,6	70,4
Miera zamestnanosti (15-64), spolu	:	:	58,0	56,3	56,7
Miera zamestnanosti (15-64), muži	:	:	64,0	61,6	61,8
Miera zamestnanosti (15-64), ženy	:	:	52,1	51,1	51,8
	% celku				
Priemerná zamestnanosť podľa odvetví NACE	9,2	8,3	7,2	6,9	6,3
- Poľnohospodárstvo a lesníctvo	30,2	30,1	29,4	29,3	29,1
- Priemysel (okrem stavebníctva)	9,1	9,3	9,0	8,0	7,9
- Stavebníctvo	51,5	52,3	54,3	55,8	56,7
- Služby	% pracovnej sily				
Miera nezamestnanosti, spolu	11,8	12,5	15,9	19,1	19,4
Miera nezamestnanosti, muži	10,9	11,9	16,0	19,4	20,1
Miera nezamestnanosti, ženy	12,8	13,2	15,9	18,6	18,6
Miera nezamestnanosti osôb vo veku do 25 rokov	21,7	23,6	32,0	36,9	38,9
	ako % všetkých nezamestnaných				
Podiel dlhodobej nezamestnanosti	:	:	47,6	54,7	58,3

Infraštruktúra	v km na 1000 km²				
Železničná sieť	75	75	75	75	75
	km				
Dĺžka diaľničnej siete	219	288	295	296	296

Priemysel a poľnohospodárstvo	predchádzajúci rok = 100				
Indexy objemu priemyselnej produkcie d)	101,3	103,6	97,3	108,6	106,9
Indexy objemu hrubej poľnohospodárskej produkcie	99,0	94,1	97,5	87,7	107,8E

Životná úroveň	na 1000 obyvateľov				
Počet automobilov	211,0	222,0	229,0	236,0	240,0
Počet telefónnych účastníckych staníc	258,6	285,5	308,2	314,0	289,3
Počet užívateľov služieb mobilných telefónov	35,7	92,2	123,1	205,0	399,2
Počet pripojení na Internet e)	35,3	92,7	111,2	93,9	124,1

E= odhad

p= predbežné

- a) Čísla sú vypočítané z údajov o počte obyvateľstva z národných účtov, ktoré sa môžu líšiť od údajov používaných v demografických štatistikách.
- b) Vrátane FISIM.
- c) Údaje od roku 1997 sú spracované podľa Vyhlášky Ministerstva financií SR č. 167/1997 a nie sú porovnateľné s údajmi za rok 1996; údaje do roku 1999 sú definitívne; údaje za rok 2000 sú predbežné; ročný priemer výmenných kurzov uvádzaný Národnou bankou Slovenska sa použil na prepočet hodnôt udávaných v euro.
- d) Údaje do roku 1998 sú indexmi priemyselnej výroby tovarov; od roku 1999 sa indexy priemyselnej produkcie spracúvajú podľa metodológie EÚ. Údaje nie sú porovnateľné.
- e) Prameň: Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky.
- f) Rady sú prerušené po roku 1997.
- g) Prameň: Webová stránka Národnej banky
- h) Údaje za rok 2001 sa týkajú septembra.
- i) Údaje za rok 2001 sa týkajú októbra.

Metodologické poznámky

Miera inflácie

Ako súčasť príprav na spoločnú menu, členské štáty EÚ navrhli nový *index spotrebiteľských cien (CPI)*, aby splnili záväzky vyplývajúce zo Zmluvy o EÚ. Cieľom bolo zaviesť index CPI, ktorý by bol porovnateľný medzi členskými štátmi. Hlavnou úlohou bolo harmonizovať metodiku a pokrytie. Výsledkom bol harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP). Podobný postup sa uplatňuje vo vzťahu ku kandidátskym krajinám. S ohľadom na rozširovanie je rovnako dôležité, aby ich ekonomické výsledky boli hodnotené na základe porovnateľných indexov. V prijímaní nových pravidiel sa už dosiahol istý pokrok. Kandidátske krajiny od januára 1999 hlásia mesačne Eurostatu tzv. približné indexy HICP (proxy HICPs), ktoré sú vychádzajú z národných indexov CPI, ale sú prispôbené pokrytiu HICP. Nie sú však ešte v úplnom súlade s indexmi HICP členských štátov. Približné indexy HICP uvedené v tabuľke sú prepočítané spätne k roku 1995 (miery z roku 1996).

Financie

Verejné financie: Údaje o vládnom deficite a dlhu kandidátskych krajín sú len predbežné, v tom zmysle, že ešte nie plne spĺňajú metodologické požiadavky EÚ. Všeobecne povedané, deficit resp. prebytok verejnej správy hovorí o konsolidovaných čistých prijatých úveroch resp. poskytnutých úveroch verejnej správy ESA95 z národných účtov. Dlh verejnej správy je definovaný ako konsolidovaný hrubý dlh v koncoročnej nominálnej hodnote. Číselné rady sú k dispozícii od roku 1997; údaje za rok 1996 sú aproximáciou odvodenou z metodológie Štatistiky vládnych financií MMF (GFS IMF).

Hrubý zahraničný dlh je dlhom celej ekonomiky, a pokrýva krátkodobé aj dlhodobé záväzky, ale nezahŕňa kapitálové investície a nástroje peňažného trhu. Prameňom údajov o nesplatenom dlhu je OECD, kým prameňom pre HDP je Eurostat. Pre pomer hrubého zahraničného dlhu a vývozu je použitá definícia vývozu tovaru a služieb z národných účtov (prameň: Eurostat). Údaje za rok 2000 sú odhady Eurostatu, založené na spoločných údajových radoch OECD/IMF/BIS/Svetová banka.

Menové agregáty sú údaje o koncoročnom stave podľa hlásení predložených Eurostatu. Vo všeobecnosti M1 znamená bankovky a mince v obehu plus bankové vklady na požiadanie. M2 znamená M1 plus úsporné vklady plus iné krátkodobé pohľadávky voči bankám. M3 znamená M2 plus niektoré vklady v menej likvidnej alebo dlhodobejšej forme. Nie všetky krajiny vypracúvajú rad M3. Celkové úvery sú úvery domácich menových finančných inštitúcií domácim nepeňažným subjektom.

Úrokové sadzby: Priemerné ročné sadzby sú založené na mesačných radoch hlásených Eurostatu. Úrokové sadzby na úvery sa vzťahujú na bankové úvery poskytnuté podnikom na viac ako jeden rok. Úrokové sadzby na vklady sa vzťahujú na bankové vklady s dohodnutou splatnosťou do jedného roka. Sadzby na jednodňové peniaze sú medzibankové jednodňové sadzby.

Výmenné kurzy: Výmenný kurz ECU je ten, ktorý bol oficiálne oznámený do 1. januára 1999, kedy bolo ECU nahradené eurom. Výmenné kurzy euro sú referenčnými kurzami Európskej centrálnej banky. Platný index výmenného kurzu (nominálny), podľa hlásení Eurostatu, je vážený podľa hlavných obchodných partnerov.

Rezervné aktíva sú údaje o koncoročnom stave podľa hlásení Eurostatu. Sú definované ako suma zásob centrálnej banky v zlate, devízach, SDR (zvláštnych právach čerpania), stave rezerv v MMF, a v ostatných pohľadávkach voči nedomácim subjektom. Zlato je ohodnotené v koncoročnej trhovej cene.

Vonkajší obchod

Dovoz a vývoz (bežné ceny). Záznamy sú založené na špeciálnom obchodnom systéme, podľa ktorého vonkajší obchod pozostáva z tovaru, ktorý prekročil colnú hranicu krajiny. Údaje o obchode nezahŕňajú priamy re-export, obchod so službami a obchod s bezcolnými zónami, ako aj licencie, know-how a patenty. Hodnota obratu vonkajšieho obchodu zahŕňa trhovú hodnotu tovaru a ďalšie náklady (preprava, poistenie, atď.). FOB znamená, že všetky náklady vzniknuté v priebehu prepravy až po colnú hranicu sa účtujú predávajúcemu. CIF znamená, že kupujúci hradí všetky ďalšie náklady. Vývoz a dovoz sa tu zaznamenáva na báze FOB. Zaznamenávanie údajov v prípade vývozu sa robí s dátumom, kedy tovar prekročí štátnu hranicu, a v prípade dovozu s dátumom, kedy je tovar daný v krajine do obehu.

Dovoz a vývoz s EU-15. Údaje deklarované Slovenskom.

Demografia

Miera čistej migrácie. Hrubá miera čistej migrácie (prepočítaná EUROSTAT-om) za rok X je: počet obyvateľov (X+1) – počet obyvateľov (X) – úmrtia (X) + narodenia (X). Predpokladá sa teda, že každá zmena v počte obyvateľov, ktorá sa nedá pripísať narodeniam či úmrtiam sa pripisuje migrácii. Tento ukazovateľ zahŕňa preto aj administratívne opravy (a chyby projekcie, ak sa celkový počet obyvateľov zakladá na odhadoch a úmrtia a narodenia na registroch). Čísla sú v tomto prípade konzistentnejšie. Okrem toho, väčšina rozdielov medzi hrubou mierou čistej migrácie, ktorú udáva krajina, a tou, ktorú počíta Eurostat, je spôsobená podhodnotenými hláseniami alebo omeškaním v hlásení migrácie.

Pracovná sila

Európske zisťovanie pracovných síl sa robí každý rok na jar v súlade s Nariadením rady (EEC) č. 577/98 z 9. marca 1998. Podrobný opis metód výberu vzoriek, postupov úprav, definícií a spoločného kódovania Spoločenstva používaných v súčasnosti v prieskume pracovnej sily je prezentovaný v publikáciách 'Labour Force Survey – Methods and definitions, 1998' a 'Labour Force Survey in central and east European countries – Methods and definitions, 2000'.

Základné pojmy a definície: Všetky definície sa týkajú osôb vo veku nad 15 rokov, ktoré žijú v súkromnej domácnosti. Pojmy a definície použité v prieskume sledujú usmernenia Medzinárodnej organizácie práce (MOP). Osoby vykonávajúce povinnú vojenskú službu nie sú zahrnuté.

Osoby v zamestnaní sú tie, ktoré počas referenčného týždňa robili akúkoľvek platenú prácu alebo prácu so ziskom v trvaní aspoň jednej hodiny, alebo nepracovali, ale mali prácu, v ktorej boli dočasne neprítomné. Rodinní pracovníci sú zahrnutí.

Nezamestnaní: všetky osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré zároveň spĺňajú všetky tri podmienky definície MOP pre klasifikovanie nezamestnanej osoby:

- nemajú žiadnu prácu,

- aktívne si hľadajú prácu a
- sú pripravení zastúpiť do práce v priebehu dvoch týždňov.

Trvanie nezamestnanosti je definované ako:

(a) trvanie hľadania si práce, alebo

(b) dĺžka obdobia od posledného zamestnania (ak je toto obdobie kratšie než trvanie hľadania zamestnania).

Aktívna populácia je definovaná ako súčet osôb v zamestnaní a nezamestnaných osôb.

Neaktívne osoby sú tie, ktoré nie sú klasifikované ako osoby v zamestnaní ani ako nezamestnané osoby.

Miera zamestnanosti predstavuje zamestnané osoby vo veku 15-64 rokov ako percento celej populácie toho istého vekového rozsahu.

Miera nezamestnanosti predstavuje nezamestnané osoby ako percento aktívnej populácie vo veku 15 rokov a viac.

Miera ekonomickej aktivity predstavuje aktívnu populáciu vo veku 15-64 rokov ako percento celkovej populácie toho istého vekového rozsahu.

Od roku 2000 sa údaje týkajú kalendárnych štvrt'rokov (predtým to boli sezónne štvrt'roky).

Infraštruktúra

Železničná sieť. Všetky železničné trate v danej oblasti. Nepatria sem pozemné komunikácie ani vodné cesty, a to aj keby sa nimi prepravoval koľajový park napr. príviesmi alebo kompami na prevážanie vagónov. Trate používané výhradne pre turistické účely počas sezóny sú tu nezahrnuté, rovnako ako železnice postavené výhradne pre potreby baní, lesov, alebo iných priemyselných či poľnohospodárskych aktivít, ktoré nie sú otvorené pre verejnú dopravu. Údaje hovoria o konštrukčnej dĺžke železničných tratí.

Dĺžka diaľnic. Cesta, špeciálne určená a postavená pre automobilovú dopravu, ktorá neslúži nehnuteľnostiam popri nej, a ktorá:

(a) je vybavená – okrem osobitných miest alebo dočasných výnimiek – samostatnými dopravnými pruhmi pre každý smer dopravy, ktoré sú od seba oddelené buď deliacim pásom, ktorý nie je určený na dopravu, alebo výnimočne iným spôsobom;

(b) sa nekrižuje na jednej úrovni so žiadnou cestou, železničnou alebo električkovou traťou či chodníkom;

(c) je špeciálne označená ako diaľnica a je vyhradená pre osobitné kategórie cestných motorových vozidiel.

V údajoch sú zahrnuté aj diaľničné príjazdy a výjazdy, bez ohľadu na umiestnenie tabúl s označením. Mestské diaľnice sú tiež zahrnuté.

Priemysel a poľnohospodárstvo

Indexy objemu priemyselnej výroby. Údaje o produkcii tovaru (1995-1998) zahŕňajú odhady pre podniky a pre živnostníkov. Od roku 1999 sa index priemyselnej výroby počíta na základe údajov o priemyselných výrobkoch; údajov o priemyselných službách; pre podniky s 20 zamestnancami a viac, a pre vybrané podniky s počtom zamestnancov menej ako 20; údaje sú očistené od vplyvu rôzneho počtu pracovných dní.

Indexy objemu hrubej poľnohospodárskej produkcie. Hrubá poľnohospodárska produkcia sa počíta na základe obratu v bežných cenách. Index poľnohospodárskej produkcie je prepočítaný na stále ceny korešpondujúceho obdobia predchádzajúceho roku.

Životná úroveň

Počet automobilov. Osobný automobil: cestné motorové vozidlo, iné než motocykel, určené na prepravu osôb v počte najviac deväť (vrátane vodiča).

Termín "osobný automobil" preto zahŕňa aj mikrobuses (na ich vedenie nie je potrebné mať osobitné povolenie), taxíky a prenajaté osobné autá, za predpokladu, že majú menej ako desať sedadiel. Táto kategória môže tiež zahŕňať vozidlá typu „pick-up“.

Telefónni účastníci. Počet telefónnych účastníckych staníc na 1000 obyvateľov k 31.12. sledovaného roka.

Pramene

Celková rozloha, vonkajší obchod, trh práce, infraštruktúra, priemysel a poľnohospodárstvo, demografia, životná úroveň (s výnimkou pripojenia na Internet): národné pramene.

Národné účty, platobná bilancia, miera inflácie, verejné financie, finančné ukazovatele: Eurostat.